

Akciju sabiedrības “Sadales tīkls” sadales sistēmas pakalpojumu tarifos iekļauto izmaksu ekonomiskums

Rīga 2018

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

NAV KLASIFICĒTS

Revīzijas ziņojums

20.08.2018.

Atbilstības/lietderības revīzija "Akciju sabiedrības "Sadales tīkls" sadales sistēmas pakalpojumu tarifos iekļauto izmaksu ekonomiskums".

Revīzija veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Trešā revīzijas departamenta 07.02.2017. revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1-5/2017.

Vāka noformējumā izmantota fotogrāfija no tīmekļa vietnes *Depositphotos*

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Saturs

Kopsavilkums	4
Motivācija.....	4
Galvenie secinājumi	5
Būtiskākie ieteikumi.....	10
Ziņojuma struktūra	11
Revidējamās jomas un AS "Sadales tīkls" darbības īss raksturojums	12
1. Vai sadales pakalpojumu tarifi ir ekonomiski pamatoti un nodrošina gan pakalpojuma sniedzēja, gan lietotāju interešu ievērošanu?	15
Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika	17
AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķins un tarifu apstiprināšanas gaita	18
Vai lietotāji elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu saņem par tarifu, kurā ietvertās izmaksas ir pamatotas un nav palielinātas?	22
2. Vai kapitālieguldījumi elektrotīkla attīstībai, modernizācijai un drošuma uzlabošanai ir plānoti un veikti, ievērojot sabiedrības noteiktās prioritātes un kārtību?26	
Vai Kapitālieguldījumi elektrotīkla rekonstrukcijas un energoapgādes drošuma uzlabošanai plānoti atbilstoši sabiedrības noteiktajām prioritātēm, novērtējot elektrotīklu pēc vienotiem principiem un kritērijiem?.....	34
Vai viedo skaitītāju uzstādīšanas process tiek īstenots plānveidīgi, atbilstoši AS "Sadales tīkls" noteiktajām prioritātēm un principiem?.....	39
3. Vai personāla vadības politika un darba samaksas sistēma ir efektīva un motivējoša?	46
Vai darba samaksas sistēma ir konkurētspējīga?	50
Vai darba samaksas mainīgās daļas noteikšanā un prēmiju piešķiršanā tiek ņemts vērā darbinieku darba izpildes novērtējums un individuālais sniegums?.....	53
Darba attiecību izbeigšana ar darbiniekiem un atlaišanas kompensāciju izmaksa	56
Darba attiecību izbeigšana ar amatpersonām un darbiniekiem, kuri iesaistīti atļauju izsniegšanā elektrostaciju atzīšanai par derīgu paralēlam darbam ar sistēmu	59

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

4. Vai speciālās tehnikas noma ir ekonomiski izdevīga un pamatota?	65
Vai speciālās tehnikas nomas darījumi ir ekonomiski un stratēģiski izdevīgi?	68
Vai speciālās tehnikas iegādes plānošana ir pamatota un iegādātā tehnika ir pilnvērtīgi noslogota?	69
5. Vai ar transportlīdzekļiem saistītās pakalpojumu, degvielas un remonta izmaksas ir racionālas un ekonomiski pamatotas?	74
Vai sabiedrības transportlīdzekļi izmantoti atbilstoši noteiktajiem lietošanas mērķiem?	76
Vai sabiedrības transportlīdzekļi ir pietiekami noslogoti, nodrošinot ekonomisku resursu izlietošanu?	81
6. Vai komunikācijas, mārketinga un reprezentācijas izmaksas ir ekonomiski pamatotas un veicina sabiedrības darbības mērķu sasniegšanu?	83
7. Vai, veicot iepirkumus, AS "Sadales tīkls" nodrošina iepirkumu procedūru principu ievērošanu?	89
AS "Sadales tīkls" viedoklis.....	94
Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes.....	96
Termini un skaidrojumi.....	103
Atsauces.....	104

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Kopsavilkums

Motivācija

Mūsdienu dzīvesveids bez elektroenerģijas nav iedomājams, arī izdevumi par elektroenerģiju ir būtiska gan ikvienas mājsaimniecības, gan uzņēmumu, it īpaši rūpniecisko ražotāju budžeta izdevumu pozīcija.

Kopējo maksu par elektroenerģiju veido četras komponentes – maksa par patērēto elektroenerģiju un tās tirdzniecību, maksa par elektroenerģijas pārvadi un sadali, obligātā iepirkuma komponente, kā arī pievienotās vērtības nodoklis. Lietotāju ērtībai visi šie maksājumi tiek apvienoti vienā elektroenerģijas rēķinā.

AS "Sadales tīkls" ir elektroenerģijas sadales sistēmas operators, kas uztur un attīsta elektrotīklu Latvijā un nodrošina elektroenerģijas piegādi 99% no valsts teritorijas. AS "Sadales tīkls" izveidots 2007.gadā, kad, ieviešot Eiropas Savienības direktīvu prasības par elektroenerģijas tirgus liberalizāciju, tika veikta AS "Latvenergo" restrukturizācija, nodalot elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmas operatorus. AS "Sadales tīkls" ietilpst Latvenergo koncernā. Visas AS "Sadales tīkls" akcijas pieder AS "Latvenergo".

AS "Sadales tīkls" Latvijā faktiski atrodas likumīga monopola stāvoklī, un patērētājiem nav iespēju izvēlēties cita elektroenerģijas sadales sistēmas operatora pakalpojumus.

AS "Sadales tīkls" sniegtie elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumi ir regulējami sabiedriskie pakalpojumi, un šo pakalpojumu tarifu aprēķina metodiku nosaka un tarifu apstiprina Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators).

No likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" izriet, ka, nosakot sabiedrisko pakalpojumu tarifus, ir jāievēro gan lietotāju intereses, gan pakalpojumu sniedzēju intereses. Lietotāju interesēs ir saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, kuru tarifi (cenas) atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām, bet pakalpojumu sniedzējs ir ieinteresēts gūt ienākumus, kas nodrošina tā peļņu un attīstību.

AS "Sadales tīkls" 2016.gada janvārī lūdza Regulatoru pārskatīt spēkā esošos elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifus, to pamatojot ar pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa izmaiņām, kā arī regulējamās aktīvu bāzes un citu izmaksu izmaiņām. Regulators pēc pārbaūžu procedūru veikšanas jauno tarifu apstiprināja 2016.gada maijā.

Jaunie elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifi ir spēkā no 2016.gada augusta, un tie sastāv no divām daļām – viena daļa ir fiksēta atkarībā no pieslēguma parametriem, bet otra daļa ir mainīga – atkarībā no patērētās elektroenerģijas apjoma. Vidējais sadales sistēmas tarifs ir 0,04922 *euro*/kWh, un tas ir par 12% augstāks nekā iepriekš spēkā esošais tarifs. Kopējie tarifā iekļautie izdevumi jeb atļautie ienākumi veido 316 milj. *euro*, t.sk. 54 milj. *euro* ir kapitāla atdeve jeb peļņas daļa.

Regulators, apstiprinot sabiedrisko pakalpojumu tarifus, raugās, lai tiktu nodrošināta pakalpojuma sniedzēja attīstība un peļņas mērķi, kas ļautu nodrošināt lietotājiem iespēju ilgtermiņā saņemt nepārtrauktu, drošu un kvalitatīvu pakalpojumu, kura tarifs (cena) ir ekonomiski pamatots. Regulatoram ir jārod līdzsvars ne vien starp lietotāju un pakalpojumu sniedzēja interesēm, bet arī starp dažādām lietotāju interesēm – interesi saņemt pakalpojumu par iespējami zemu cenu un interesi saņemt kvalitatīvu un drošu pakalpojumu. Tātad sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs aprēķina un Regulators apstiprina tarifus, kas sedz ne tikai sabiedrisko pakalpojumu faktiskās izmaksas, bet arī nodrošina

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

saprātīgu rentabilitāti un attīstību, īstenojot investīciju projektus, lai nodrošinātu vēlamo pakalpojumu kvalitāti.

Tomēr, lai varētu apgalvot, ka pakalpojumu saņēmēju intereses ir ievērotas pilnībā, Valsts kontroles ieskatā pakalpojumu sniedzējam ir jāspēj sniegt pārlicēba, ka tas ir izmantojis visas izmaksu samazināšanas un resursu optimizācijas iespējas, pirms prasīt tarifu palielinājumu. Tāpēc Valsts kontrole ir veikusi atbilstības/lietderības revīziju, lai pārbaudītu elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifos iekļauto izmaksu ekonomisko pamatotību un atbilstību ekonomiskuma, produktivitātes vai efektivitātes principiem.

Revīzijā vērtētās izmaksu jomas noteiktas, gan pamatojoties uz identificētajiem piemītošajiem riskiem un izmaksu apjomu, gan ar mērķi novērtēt, vai īstenotā vadības politika sekmē racionālu sabiedrības resursu izlietojumu, piemēram, transportlīdzekļu izmantošanas, personāla vadības, mārketinga un komunikācijas jomā. Revīzijā ir vērtētas šādas izmaksu pozīcijas, kas aptver 57% no kopējām vidējā tarifā iekļautajām izmaksām:

- ❖ kapitāla izmaksas, kas vidējā tarifā veido 108 milj. *euro* jeb 34%;
- ❖ personāla un sociālās izmaksas, kas vidējā tarifā veido 54 milj. *euro* jeb 17%;
- ❖ aktīvu nomas maksas izmaksas, kas vidējā tarifā veido 11 milj. *euro* jeb 3,5%;
- ❖ ar transporta pakalpojumu saistītās izmaksas, kas vidējā tarifā veido 8 milj. *euro* jeb 2,6%;
- ❖ komunikācijas, mārketinga un reprezentācijas izmaksas, kas vidējā tarifā veido 374 tūkst. *euro* jeb 0,12%.

Būtisku ietaupījumu var dot iepirkuma pareiza veikšana, tāpēc esam vērtējuši arī šo jautājumu, revīzijā pārbaudot iepirkumu organizēšanu un iepirkuma procedūru piemērošanu, iegādājoties pakalpojumus un preces, kā arī veicot kapitālieguldījumus sadales pakalpojumu nodrošināšanai. Šo preču un pakalpojumu izmaksas ir iekļautas arī tajās izmaksu pozīcijās, kas revīzijas apjomā netika ietvertas, piemēram, remontu un uzturēšanas darbu, t.sk. elektropārvades līniju trašu tīrīšanas izmaksas, materiālu iegādes izmaksas. Tāpēc revīzijā veiktās pārbaudes aptver lielāku apjomu nekā iepriekš norādīts.

Vienlaikus revidenti vērs uzmanību, ka 23% no kopējām vidējā tarifa izmaksām veido maksājumi par elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumiem, ko nodrošina AS "Augstsprieguma tīkls". Šo pakalpojumu tarifu metodiku nosaka un tarifus apstiprina Regulators. Revīzijā nav veikts sadales sistēmas pakalpojuma tarifā iekļauto pārvades sistēmas pakalpojumu izmaksu izvērtējums.

Galvenie secinājumi

Pamatojoties uz revīzijā veikto izvērtējumu, Valsts kontrole secina, ka AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifi ir aprēķināti atbilstoši Regulatora noteiktajai metodikai. Ir nodrošinātas arī AS "Sadales tīkls" kā sabiedriskā pakalpojuma sniedzēja tiesiskās intereses¹, kas izriet no likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", jo sadales sistēmas pakalpojumu ieņēmumi sedz gan pakalpojuma faktiskās izmaksas, gan nodrošina sabiedriskā pakalpojuma rentabilitāti. To apliecina arī AS "Sadales tīkls" darbības rezultāti – sabiedrība 2015.gadā strādāja ar zaudējumiem, bet pēc tarifa apstiprināšanas 2016. un 2017.gadu noslēdza ar peļņu. 2017.gada peļņa pirms nodokļiem bija 25 milj. *euro*, savukārt 2018.gada plānotā peļņa – ap 35 milj. *euro*².

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Tomēr nevar apgalvot, ka likumā noteiktā pakalpojuma lietotāju interešu ievērošana arī ir pilnībā nodrošināta. Revīzijā, pārbaudot sadales sistēmas tarifos iekļautās un faktiskās izmaksas, kas tiek segtas no sadales sistēmas pakalpojumu ieņēmumiem, secināts, ka tās ne visos gadījumos ir ekonomiski pamatotas, efektīvas un produktīvas, kā arī nepieciešamas sadales pakalpojumu sniegšanai, tāpēc ir iespējams veikt izmaksu optimizācijas pasākumus. Valsts kontroles vērtējumā ir nepieciešams uzlabot arī AS "Sadales tīkls" iekšējos procesus, lai nodrošinātu lēmumu pieņemšanas izsekojamību un kontroli, kā arī sniegtu pārliecību par resursu produktīvu izmantošanu, piemēram, kapitālieguldījumu plānošanā, vieglā un speciālā transporta izmantošanā un iepirkumu veikšanas jomā.

Kapitāla izmaksas

Valsts kontrole neguva pārliecību, ka AS "Sadales tīkls" ikgadējās investīcijas 62 milj. *euro* apmērā tiek veiktas prioritārā kārtībā un ievērojot sabiedrības vadības noteiktos principus. Revīzijā, izvērtējot kapitālieguldījumu plānošanas procesu elektrolīniju un transformatoru punktu izveidei un rekonstrukcijai, konstatēti būtiski trūkumi. AS "Sadales tīkls" plānošanas process nav izsekojams – kapitālieguldījumu plānošanas rīks (tehnisko objektu rangi) ir nepilnīgs, nav izveidots vienots investīciju objektu novērtēšanas saraksts, kas parādītu kopējās vajadzības un dotu iespēju ieguldījumiem paredzētos resursus mērķtiecīgi virzīt prioritārā secībā, netiek veikta izmaksu uzskaitē tehnisko objektu līmenī, kas ļautu novērtēt sasniegto rezultātu pret veikto ieguldījumu. Ir būtiski uzsvērt, ka revīzijā nav arī identificētas regulāras vadības kontroles procedūras šī procesa uzraudzībai.

Revīzijas laikā AS "Sadales tīkls" jau uzsāka darbu pie kapitālieguldījumu plānošanas procesa uzlabošanas, un Valsts kontroles ieskatā šis process ir jāturpina, lai nodrošinātu plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesa izsekojamību un veicinātu produktīvu kapitālieguldījumiem paredzēto resursu izmantošanu.

AS "Sadales tīkls" 2014.gadā ir uzsākusi viedo skaitītāju ieviešanas projektu, kam paredzētas investīcijas 41,6 milj. *euro* apmērā. Sākotnēji projekta mērķis bija nomainīt 23% no kopējā elektroenerģijas skaitītāju skaita, bet attīstoties viedajām tehnoloģijām, AS "Sadales tīkls" 2016.gadā pieņēma lēmumu veikt viedo skaitītāju nomaiņu 100% apjomā, uzstādot tos koncentrēti, nomainot visus pie vienas transformatoru apakšstacijas pieslēgto objektu elektroenerģijas skaitītājus.

Laikā no 2014.gada līdz 2017.gada novembrim izklaidētā veidā nomainīti ap 30% viedo skaitītāju.

Revīzijā, vērtējot viedo skaitītāju ieviešanas procesu, secināts, ka no 2017.gada novembra, pēc viedo skaitītāju ar PLC tehnoloģiju piegādes, viedie skaitītāji tiek uzstādīti, ievērojot noteiktās prioritātes un principus, t.sk. būtiskāko, ka viedie skaitītāji jāuzstāda koncentrēti. Tomēr revīzijā konstatēti atsevišķi gadījumi, kad arī pēc 2017.gada novembra nomaina netiek veikta koncentrēti, kas norāda uz viedo skaitītāju uzstādīšanas procesa pilnveides nepieciešamību, lai panāktu ekonomisku finanšu līdzekļu izlietojumu un finanšu ieguvumus tādā apjomā, kāds ir plānots viedo skaitītāju izmaksu un ieguvumu aprēķinā.

Personāla un sociālās izmaksas

Valsts kontroles ieskatā ir nepieciešams uzlabot AS "Sadales tīkls" darba samaksas sistēmas efektivitāti, sasaistot darba samaksas politikas mērķus ar darbinieku darba ieguldījumu. Tas attiecas gan uz darbiniekiem piešķiramajiem papildu labumiem un garantijām, gan ceturkšņa prēmēšanas sistēmu.

Izdevumi darba devēja sociālajiem maksājumiem, t.sk. nodokļu maksājumi, papildu labumi un garantijas (pabalsti, iemaksas pensiju fondā, uzkrājošā veselības apdrošināšana), veido trešo daļu no AS "Sadales tīkls" kopējām darbaspēka izmaksām. Statistika rāda, ka AS "Sadales tīkls" darba devēja sociālie maksājumi pārsniedz vidējo līmeni gan nozarē, gan valstī kopumā.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Darba koplīgumā noteiktie papildu labumi un garantijas ir maksājumi, kas nav atkarīgi no darba rezultātiem.

Pēc revidentu aplēsēm 2017.gadā Darba koplīguma saistību izpilde AS "Sadales tīkls" izmaksājusi vismaz 5 milj. *euro*. Arī darba attiecību izbeigšanas gadījumos AS "Sadales tīkls" papildus Darba likumā noteiktajiem atlaišanas pabalstiem maksā dāsnus pabalstus un kompensācijas.

Atbilstoši revidentu aplēsēm 2017.gadā tikai ap 16% no atlaišanas pabalstu kopsummas izmaksāti, ievērojot Darba likuma regulējumu, pārējās ir papildu kompensācijas, kas izriet no Darba koplīguma. Piemēram, 2017.gadā 39 pirmspensijas vecumā esošiem darbiniekiem izmaksātas kompensācijas 1,57 milj. *euro* vai vidēji 40 381 *euro* vienam darbiniekam.

AS "Sadales tīkls" maksā pabalstu arī darbiniekam aizejot pensijā, piemēram, 2017.gadā šim mērķim izlietoti 411 tūkst. *euro*, izmaksājot pabalstus 45 darbiniekiem vidēji 9123 *euro* apmērā.

Lai arī AS "Sadales tīkls" sevi pozicionē kā sociāli atbildīgu darba devēju, vienlaikus sabiedrība ir arī sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, kura sniegtos pakalpojumus elektroenerģijas lietotājiem nav iespējas izvēlēties, tāpēc Valsts kontroles ieskatā atlaišanas pabalstu izmaksa vidēji piecreiz lielākā apmērā, nekā to paredz Darba likums, liek apšaubīt sabiedrības sociālo atbildīgumu pret saviem klientiem.

Kompensācijas izmaksātas arī AS "Sadales tīkls" darbiniekam un valdes locekļiem, ar kuriem darba attiecības izbeigtas pēc 2017.gada oktobrī publiski izskanējušās informācijas par AS "Sadales tīkls" izsniegtajām atļaujām elektrostaciju atzīšanai par derīgu paralēlam darbam ar sistēmu faktiski neuzbūvētās elektrostacijās.

AS "Sadales tīkls", interpretējot tiesību normas, ir nonākusi pie secinājuma, ka ar sabiedrības valdes locekļiem ir slēdzams darba līgums un valdes locekļiem kā darbiniekiem ir piemērojami darba līguma un Darba koplīguma noteikumi. Savukārt revidenti uzskata, ka, noslēdzot darba līgumu arī par valdes locekļa amata pildīšanu un piemērojot Darba koplīguma noteikumus, nav nodrošināta Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā³ valdes loceklim noteikto ierobežojumu ievērošana. Tā kā AS "Sadales tīkls" kompensācijas apmēru noteica arī no valdes locekļu atlīdzības, revidentu ieskatā kompensācijās nepamatoti izmaksāti 90 648 *euro*, tā neievērojot arī Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma prasību ar līdzekļiem rīkoties likumīgi un lietderīgi.

Speciālās tehnikas nomas izmaksas

AS "Latvenergo" 2011.gadā AS "Sadales tīkls" pamatkapitālā ieguldīja sadales sistēmas aktīvus. Tomēr AS "Sadales tīkls" arī pēc 2011.gada nomā aktīvus no AS "Latvenergo", t.sk. gadā vidēji 800 speciālās tehnikas vienības. Arī jaunās tehnikas vienības, ko iegādājas AS "Sadales tīkls", uzreiz pēc to iegādes tiek pārdotas AS "Latvenergo", kas šo tehniku iznomā AS "Sadales tīkls". Revīzijā nav iegūti apliecinājumi šādas darbījuma struktūras ekonomiskajam un stratēģiskajam izdevīgumam.

Lai arī tarifa apmēru tas neietekmē, tomēr, tā kā šādu darbījumu struktūru izmanto divi saistīti uzņēmumi, pastāv bažas par mērķiem un pieņemto lēmumu caurskatāmību. Revidenti vērs uzmanību, ka AS "Sadales tīkls" negūst tarifā iekļauto peļņas daļu, jo to novirza AS "Latvenergo" kā aktīvu īpašniekam. Pēc revidentu aplēsēm tarifu piecu gadu periodā AS "Sadales tīkls" negūtā peļņas daļa no šiem aktīviem veido ap 2 milj. *euro*. Izmantojot šādu darbījumu struktūru, iespējams, tiek veiktas finanšu līdzekļu pārdales starp koncernā ietilpstošiem uzņēmumiem citu, ar sadales sistēmas pakalpojumu nodrošināšanu nesaistītu mērķu īstenošanai.

Papildus nomas maksai AS "Sadales tīkls" maksā arī par speciālās tehnikas vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu, kas ik gadu sabiedrībai izmaksā ap 230 tūkst. *euro*. Revīzijā nav gūti pierādījumi, ka pakalpojums sabiedrībai tiek sniegts pilnā apmērā, jo daļu no līgumā ietvertā

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

AS "Sadales tīkls" īsteno saviem spēkiem – tā pati plāno nepieciešamo speciālās tehnikas apjomu un to iegādājas.

Lai nodrošinātu speciālās tehnikas ekonomiski pamatotu izmantošanu, AS "Sadales tīkls", sagatavojot speciālās tehnikas nomaiņas plānus, būtu jāvērtē tās izmantošanas intensitāte. Tas nepieciešams, jo revīzijā konstatēts, ka daļa no nomātās speciālās tehnikas netiek pietiekami noslogota un izmantota, tai skaitā, nodrošinot racionālu tās izvietojumu.

Turklāt speciālās tehnikas nomaiņa un attīstība netiek organizēta kā mērķtiecīgs ilgtermiņa darbību kopums, nodrošinot pakāpenisku speciālās tehnikas nomaiņu un izlīdzinātu investīciju naudas plūsmu, bet gan tiek veikta kampaņveidīgi. Revidenti vērs uzmanību, ka liels kapitālieguldījumu apjoms noteiktā periodā var būtiski ietekmēt nākamo tarifu. Piemēram, koriģējot sākotnējo 2012.–2014.gada speciālās tehnikas iegādes plānu un palielinot kopējo investīciju budžeta par 2,5 milj. euro jeb 31%, tika palielināts arī tarifā iekļautās nomas maksas apmērs.

Transporta pakalpojumu izmaksas

Revidējamā periodā sabiedrības autoparku veidoja vidēji 1100 viegļie transportlīdzekļi, lielāko daļu no tiem sabiedrība nomā no AS "Latvenergo".

Lai transportlīdzekļu vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu izmaksas, kā arī degvielas izmaksas būtu racionālas un ekonomiski pamatotas, Valsts kontroles ieskatā AS "Sadales tīkls" ir jāizveido tāda transportlīdzekļu izmantošanas kontroles sistēma, lai nodrošinātu iespēju pārliicināties, kādiem mērķiem transportlīdzekļi tiek izmantoti, kā arī nodrošinātu pilnīgas un pietiekamas informācijas iegūšanu autoparka noslodzes analīzei, kas nepieciešama iespējamo optimizācijas pasākumu plānošanai un īstenošanai. Nepieciešamību kontroles sistēmas uzlabošanai pamato revīzijā konstatētais:

- ❖ par vadības funkciju un specifisku darba uzdevumu veikšanai lietošanā nodoto transportlīdzekļu izmantošanu to lietotājiem nav jāatskaitās par ikdienas veiktajiem maršrutiem. Tāpēc revidenti nevarēja gūt pārliedību par AS "Sadales tīkls" izmaksu 782 797 euro apmērā ekonomisko pamatotību un nepieciešamību sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai;
- ❖ transportlīdzekļi, kas ir nodoti lietošanā darbiniekiem, kuru ikdienas darba pienākumu izpilde ir saistīta ar regulāru pārvietošanos vai ar regulāru pārvietošanos un operativitātes nodrošināšanu, vairāk tiek izmantoti nokļūšanai uz/no darba, nevis darba pienākumu izpildei. Pēc revidentu aplēsēm darbinieku braucieni uz/no darba AS "Sadales tīkls" 2015. un 2016.gadā izmaksājusi ap 1,14 milj. euro. Turpretī darbinieku veiktie kompensāciju maksājumi ir nesamērīgi mazi, jo sedz tikai AS "Sadales tīkls" samaksāto uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli.

Revīzijas pārbaužu laikā konstatēti arī gadījumi, kad AS "Sadales tīkls" nomā transportlīdzekļus, kurus ilgstoši neizmanto vai izmanto ļoti maz, nomas maksā 2015. un 2016.gadā samaksājot vismaz 50 tūkst. euro.

Komunikācijas, mārketinga un reprezentācijas izmaksas

Revīzijā veikto pārbaužu rezultātā secināts, ka komunikācijas un mārketinga aktivitātes ir atbalsts sabiedrības darbības ikgadējo mērķu sasniegšanai, tomēr Valsts kontroles ieskatā, lai objektīvi spētu novērtēt sasniegto, ir jāveic ne tikai pēcnovērtējums, bet arī jādefinē vēlamā atdeve pirms šo pasākumu īstenošanas. Tas ļautu novērtēt komunikācijas un mārketinga izmaksu plānoto un faktisko efektivitāti.

AS "Sadales tīkls" reprezentācijas izmaksas pārsvarā veido izdevumi par pasniegtajām dāvanām gadskārtu svētkos klientiem, pašvaldībām un valsts iestāžu pārstāvjiem, kā arī komersantiem, kuri AS "Sadales tīkls" sniedz pakalpojumus vai piegādā preces. Lai arī ir izprotams, ka uzņēmējdarbībā dāvanu pasniegšana ir viens no mārketinga paņēmieniem, tomēr Valsts kontroles ieskatā komersantu, kuri ir

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

ieinteresēti sniegt pakalpojumus sabiedrībai, apdāvināšana ir vērtējama kritiski un Valsts kontrolei nav pamata atzīt šo izmaksu lietderību.

Iepirkumi

Revīzijā arī veiktas preču un pakalpojumu iepirkumu pārbaudes, secinot, ka kopumā AS "Sadales tīkls", informējot par plānotajiem iepirkumiem, vērtējot pretendenta iesniegtos pieteikumus, kā arī noslēdzot iepirkumu līgumus, ievēro iekšējos un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu jomu regulējošos ārējos normatīvos aktus.

Tomēr Valsts kontroles ieskatā AS "Sadales tīkls" ir nepieciešams pilnveidot iekšējo kontroli un procedūras gadījumos, kad tiek saņemta būtiska informācija par Piegādātāju reģistra dalībnieku. Tas ļautu laikus identificēt un novērst revīzijā konstatēto situāciju, kad, neievērojot sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu regulējumā noteikto vienlīdzīgas un taisnīgas attieksmes principu, iepirkumos piedalās komersants, kurš, iespējams, neatbilst kvalifikācijas prasībām.

Revīzijā konstatētais liecina, ka AS "Sadales tīkls" darbībā ir jomas, kur izmaksu samazināšanas un produktivitātes uzlabošanas iespējas vēl nav izsmeltas. AS "Sadales tīkls" ieņēmumus faktiski veido visu Latvijas iedzīvotāju maksājumi par pakalpojumu, kuru lietotājiem nav iespējas izvēlēties, tāpēc AS "Sadales tīkls" kā sabiedriskā pakalpojuma sniedzējam ir jo īpaši svarīgi nepārtraukti uzlabot pieejamo resursu pārvaldību, tā demonstrējot, ka tā darbojas sabiedrības interesēs.

Monopolstāvoklī esošam sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam var trūkt motivācijas nepārtraukti rūpēties par savu resursu optimālu izmantošanu un darbības produktivitātes paaugstināšanu, jo tā izmaksas sedz patērētāji. Viens no risinājumiem ir Regulatora pakalpojumu tarifu noteikšanas metodikā iestrādāti stimuli, kas mudina sabiedrisko pakalpojumu sniedzējus meklēt izmaksu samazināšanas rezerves un uzlabot produktivitāti, izmantot visrentablākās tehnoloģijas.

Šobrīd Regulatora noteiktā elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķinu metodika paredz, ka tarifi tiek veidoti pēc izmaksu attiecināšanas metodes.

Tarifu projekta izvērtēšanas laikā Regulatoram ir jāgūst pārliecība par tarifu iekļauto izdevumu nepieciešamību un ekonomisko pamatotību, pamatā izmantojot un uzticoties sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja sniegtajai informācijai. Revidenta ieskatā izmaksu attiecināšanas metode sniedz priekšrocību sabiedriskā pakalpojuma sniedzējam, jo pakalpojuma sniedzējs, visticamāk, vienmēr spēs argumentēti pārliecināt Regulatoru un pierādīt izdevumu nepieciešamību un prognožu pamatotību.

Vienlaikus Valsts kontrole vērs uzmanību, ka tarifu aprēķina metodikā noteikts – aprēķinā ir jāiekļauj izmaksas, kas nepieciešamas efektīvai sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai. Tomēr revidenti metodikā nav identificējuši ne konkrētus efektivitātes, ne produktivitātes, ne ekonomiskuma kritērijus.

Šīs revīzijas mērķis nebija veikt Regulatora apstiprināto tarifu noteikšanas metodiku analīzi, jo šādu analīzi jau ir veikusi Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (Organisation for Economic Co-operation and Development, turpmāk – OECD). OECD ir norādījusi, ka tarifu aprēķināšanai izmantotā metode neveicina operatoru efektivitāti un produktivitāti, tāpēc to ieteicams pārskatīt, lai motivētu valsts uzņēmumus labāk izmantot savus resursus. OECD ieteica plašāk izmantot metodi, kas paredz tarifu aprēķinos iekļaut stimulus un kuras piemērošanas rezultātā ieguvēji būtu gan lietotāji, gan efektīvi un produktīvi strādājoši sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji.

Valsts kontrole uzskata, ka OECD rekomendācijas būtu nepieciešams ieviest, tarifu aprēķina metodikā ietverot stimulus, lai motivētu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju samērot izdevumus ar ieņēmumiem, ierobežot izmaksu pieaugumu, uzlabot iekšējo procesu efektivitāti un produktivitāti, vienlaikus nodrošinot tīklu attīstību un nepasliktinot tīklu drošību. Tas ir īpaši svarīgi tāpēc, ka šobrīd spēkā

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

esošais elektroenerģijas sadales sistēmas tarifs ir viens no augstākajiem sadales tīkla tarifiem Eiropas Savienībā.

Būtiskākie ieteikumi

Pamatojoties uz revīzijā izdarītajiem secinājumiem, AS "Sadales tīkls" kopumā ir sniegti deviņi ieteikumi elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanas uzlabošanai.

Lai elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifā iekļautās izmaksas būtu pamatotas un ekonomiskas, Valsts kontrole aicina AS "Sadales tīkls" turpināt uzsāktos izmaksu optimizēšanas un efektivitātes uzlabošanas pasākumus, ņemot vērā revīzijā sniegtos ieteikumus izmaksu ierobežošanas, iekšējo procesu pilnveidošanas un optimizēšanas, kā arī iekšējo kontroļu uzlabošanas jautājumos, t.sk.:

- ❖ turpināt uzsāktu darbu kapitālieguldījumu plānošanas procesa efektivitātes uzlabošanai, nodrošinot, ka elektrotīkls un ar to saistītie elementi tiek novērtēti pēc vienotiem, pamatotiem un dokumentētiem principiem un kritērijiem vienotajā investīciju objektu sarakstā, padarot lēmumu pieņemšanas procesu izsekojamu;
- ❖ veikt nepieciešamos uzlabojumus viedo skaitītāju nomaiņas procesā, lai nodrošinātu procesa izsekojamību un ievērotu uzstādīšanas noteiktās prioritātes un principus;
- ❖ uzlabot darba samaksas sistēmas efektivitāti, sasaistot darba samaksas politikas mērķus ar darbinieku darba ieguldījumu un no ieguldījuma izrietošu papildu labumu un garantiju piešķiršanu;
- ❖ sagatavojot speciālās tehnikas nomaiņas plānus, pārskatīt speciālās tehnikas izmantošanas principus un nepieciešamību, izvērtējot tās noslodzi atbilstoši plānotajam izmantošanas biežumam un nobraukumam, kā arī tās izvietojumam;
- ❖ veikt visu transportlīdzekļu izvērtējumu, lai identificētu nepieciešamos optimizēšanas pasākumus un pilnveidotu transportlīdzekļu izmantošanas kontroles sistēmu;
- ❖ sadarbībā ar AS "Latvenergo" izvērtēt nepieciešamību pilnveidot iekšējo kontroli un procedūras gadījumos, kad tiek saņemta būtiska informācija par Piegādātāju reģistra dalībnieku.

Ņemot vērā, ka jautājumi, kas saistīti ar elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu noteikšanu ir Regulatora kompetencē, Valsts kontrole pēc revīzijas vēršīsies arī Regulatorā, aicinot vērtēt:

- ❖ vai AS "Sadales tīkls" ar Darba koplīgumu uzņemtās saistības ir samērīgas un ir ievērota sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja atbildība ne tikai pret saviem darbiniekiem, bet arī pret klientiem;
- ❖ vai pamatota ir prakse pēc elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmas operatoru nodalīšanas no elektroenerģijas ražošanas un pārdošanas un sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo aktīvu ieguldīšanas AS "Sadales tīkls" nomāt no jauna iegādātus aktīvus elektroenerģijas sadales pakalpojumu sniegšanai no AS "Latvenergo".

AS "Sadales tīkls" 2016.gada beigās jau ir uzsācis uzņēmuma darbības pārkārtošanu, kuras mērķis ir optimizēt un efektīvizēt iekšējos procesus un ierobežot izmaksas. Valsts kontrole aicina AS "Sadales tīkls", plānojot un īstenojot uzsāktos optimizēšanas un efektivitātes uzlabošanas pasākumus, izmantot revīzijā veikto analīzi un secinājumus. Valsts kontrole arī cer, ka šajā revīzijā veiktais darbs būs noderīgs arī Regulatoram, izvērtējot nepieciešamību veikt izmaiņas elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu noteikšanas metodikā.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Ziņojuma struktūra

Informācija ziņojumā izklāstīta šādā secībā:

- ❖ revidējamās jomas īss raksturojums;
- ❖ revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi, sadalot tos septiņās galvenajās nodaļās: katras nodaļas ievadā ir sniegts Valsts kontroles viedoklis, izdarot būtiskākos secinājumus, tos tālāk pamatojot ar revīzijas konstatējumiem;
- ❖ revīzijas veikšanu raksturojošā informācija – revīzijas mērķis, apjoms, juridiskais pamatojums, kritēriji, Valsts kontroles un revidējamās vienības atbildība.

Ziņojumā ir vērtēta elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifos iekļauto izmaksu ekonomiskā pamatotība, kā arī kopsakarā ar minēto sniegts viedoklis, vai tarifu noteikšanas principi nodrošina gan pakalpojumu sniedzēja, gan lietotāju interešu samērošanu.

Kopsavilkums

Jomas apraksts

Secinājums

Pamatojums

Ieteikums

Revīzijas raksturojums

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Revidējamās jomas un AS "Sadales tīkls" darbības īss raksturojums

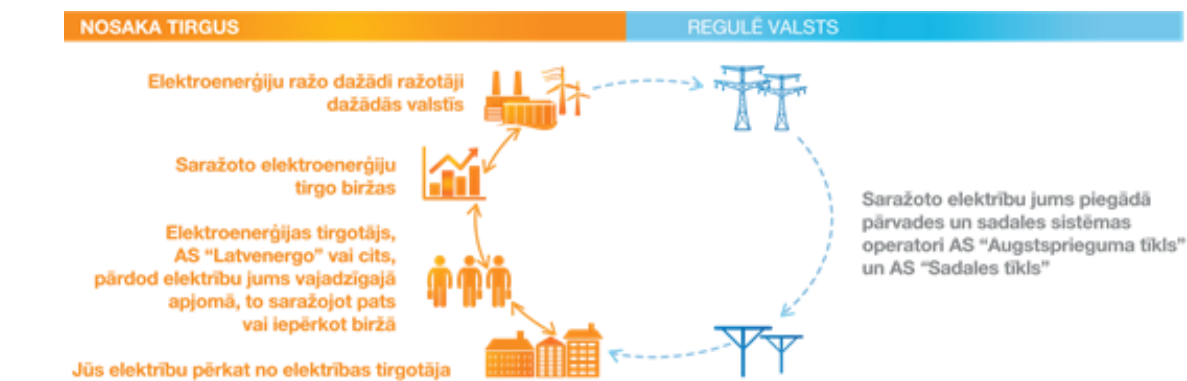
Elektroenerģijas tirgus ietver tādas darbības kā elektroenerģijas ražošanu, pārvadi un sadali, elektroenerģijas kā brīvas apgrozības preces tirdzniecību un ar tirdzniecību saistīto pakalpojumu nodrošināšanu⁴.

Elektroenerģijas sistēmu veido elektroenerģijas ražošanas iekārtas, pārvades un sadales sistēmas un elektroenerģijas patēriņa iekārtas, kas ir savstarpēji savienotas un nepieciešamas elektroenerģijas transportēšanai no ražotāja līdz lietotājam⁵.

Latvijā elektroenerģijas tirgus atvēršana tika īstenota pakāpeniski saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumu. 2007.gadā tirgu atvēra komersantiem ar lielu elektroenerģijas patēriņa apjomu, sākot ar 01.04.2012. tirgū iesaistīja elektroenerģijas lietotājus, kuru elektroenerģijas patēriņš ir vidēji liels, un no 01.11.2012. elektroenerģiju brīvajā tirgū varēja iegādāties arī pārējie komersanti. No 01.01.2015. tirgus tika atvērts mājāsaimniecībām⁶.

Latvijas Republikas teritorijā ar elektroenerģijas tirdzniecību var nodarboties elektroenerģijas tirgotāju reģistrā reģistrēti uzņēmumi. Elektroenerģijas pārvadi Latvijas Republikas teritorijā veic viens pārvades sistēmas operators – AS "Augstsprieguma tīkls", bet elektroenerģijas sadali – 11 sadales sistēmas operatori, no kuriem AS "Sadales tīkls" nodrošina 99% no valsts teritorijas. Ar elektroenerģijas ražošanu valstī nodarbojas uzņēmumi, kas reģistrēti elektroenerģijas ražotāju reģistrā. Lielākais elektroenerģijas ražotājs Latvijas Republikas teritorijā ir AS "Latvenergo"⁷.

Atvērta elektroenerģijas tirgus apstākļos vairs nepastāv regulēti elektroenerģijas tarifi, bet lietotāji var izvēlēties savam elektroenerģijas patēriņam atbilstošāko elektroenerģijas tirdzniecības piedāvājumu. Savukārt pārvades un sadales pakalpojumi tāpat kā iepriekš paliek regulēti atbilstoši Regulatora apstiprinātajiem tarifiem (skatīt 1.attēlu).

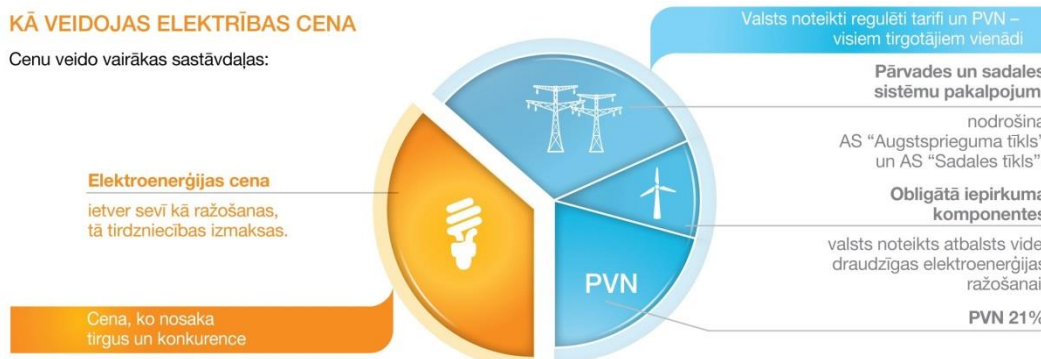
Avots: <https://www.elektrum.lv/lv/majai/klientiem/par-tirgu-1/ka-darbojas-elektroenerģijas-tirgus/>

1.attēls. Elektroenerģijas tirgus darbības princips

Maksa par elektroenerģiju sastāv no četrām komponentēm: par patērēto elektroenerģiju, pārvades un sadales pakalpojumiem, no obligātās iepirkuma komponentes un pievienotās vērtības nodokļa (skatīt 2.attēlu).

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Avots: <https://www.elektrum.lv/lv/majai/klientiem/par-tirgu-1/ka-veidojas-maksa-par-elektribu/>

2.attēls. Elektroenerģijas maksas komponentes

Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifus apstiprina Regulators atbilstoši izstrādātajai Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikai⁸, kas nosaka kārtību, kādā aprēķina un nosaka sadales sistēmas pakalpojumu tarifus.

AS "Sadales tīkls" ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, kas nodrošina elektroenerģijas sadales sistēmas operatora funkcijas.

AS "Sadales tīkls", vienotais reģistrācijas numurs 40003857687, ir vertikāli integrētajā Latvenego koncernā ietilpstošā meitassabiedrība, kuras apmaksātais pamatkapitāls uz 01.01.2017. ir 627 656 063 *euro*, un tās vienīgais akcionārs ir Latvijas valstij piederošs energoapgādes komersants AS "Latvenego" (vienotais reģistrācijas numurs 40003032949).

Latvenego koncerns ir faktiskais koncerns, respektīvi, starp koncerna sabiedrībām koncerna līgums nav noslēgts. Līdz ar to lēmumu pieņemšana saistīto sabiedrību pārvaldes institūcijās, korporatīvā pārvaldība un peļņas sadale juridiski norit saskaņā ar faktiskajām koncerniem saistošajām Komerclikuma un Koncernu likuma normām. Ievērojot Elektroenerģijas tirgus likumā noteiktās neatkarības prasības, AS "Sadales tīkls" vadībai ir patstāvīgi jāpieņem ikvienu ar sadales sistēmas darbības nodrošināšanu (t.sk. pamatlīdzekļu izmantošanu) saistīto lēmumu.

AS "Sadales tīkls" juridiski patstāvīgu darbību kā neatkarīgs sadales sistēmas operators uzsāka 01.07.2007. pēc AS "Latvenego" restrukturizācijas, kas tika veikta saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumu, kas nosaka noteikumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei un piegādei.

AS "Sadales tīkls" nodarbojas ar elektroenerģijas sadali, kā arī inženierbūvju un ar to saistīto nekustamo īpašumu būvju montāžu un gaisvadu elektropārvades līniju koka balstu ražošanu. AS "Sadales tīkls" galvenie uzdevumi ir nodrošināt gan vienotās sadales sistēmas darbību, sadales tīklu ekspluatāciju, attīstību un savietojamību ar citām energoapgādes sistēmām, gan elektroenerģijas gala lietotāju apgādi ar elektroenerģiju standartu prasībām atbilstošā kvalitātē un pieprasītā apjomā, gan sadales sistēmas drošumu, ņemot vērā vides aizsardzības prasības, kā arī nediskriminējošus sadales sistēmas lietošanas nosacījumus visiem šīs sistēmas lietotājiem⁹.

AS "Sadales tīkls" vispārējais ilgtermiņa stratēģiskais mērķis ir ilgtspējīga un ekonomiski pamatota elektroenerģijas sadales pakalpojuma nodrošināšana, efektīvi pārvaldot elektrotīklu, uzlabojot elektroapgādes drošumu un kvalitāti, kas ir svarīgi tautsaimniecības konkurētspējai un izaugsmei¹⁰.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

AS "Sadales tīkls" ir elektrotīkla uzturētājs un attīstītājs Latvijā, kas sniedz sadales pakalpojumus vairāk nekā 818 tūkstošiem elektroenerģijas sadales sistēmas lietotāju un nodrošina elektroenerģijas piegādi aptuveni 1,1 milj. sadales sistēmas lietotāju objektiem, aptverot ar savu pakalpojumu 99% no valsts teritorijas¹¹. Situācija, ka teritorijās, kurās pakalpojumus sniedz AS "Sadales tīkls", šādus pakalpojumus nevar piedāvāt neviens cits tirgus dalībnieks¹², ļauj sabiedrībai darboties monopolstāvokļa apstākļos. Atbilstoši ekonomikas teorijai monopols ir tirgus dalībnieka ekonomisks izņēmuma stāvoklis konkrētā tirgū, kurā konkurences attīstības iespējas ir ierobežotas objektīvu apstākļu dēļ.

No kopējā elektroenerģijas sadales sistēmas lietotāju skaita 3% ir juridiskie klienti (rūpniecības un pārējie juridiskie klienti) un 97% – māsaimniecības. No kopējā sadales sistēmas lietotājiem piegādātā elektroenerģijas apjoma 75% tiek piegādāti juridiskajiem klientiem¹³.

Ar 01.08.2016. stājās spēkā jaunie diferencētie elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifi, atbilstoši kuriem visiem klientiem tiek piemērots divdaļīgs tarifs – viena daļa atkarībā no pieslēguma parametriem, bet otra daļa ir mainīga – atkarībā no patērētās elektroenerģijas apjoma.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

1. Vai sadales pakalpojumu tarifi ir ekonomiski pamatoti un nodrošina gan pakalpojuma sniedzēja, gan lietotāju interešu ievērošanu?

AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifi, kas ir spēkā no 01.08.2016., ir aprēķināti atbilstoši Regulatora noteiktajai metodikai.

Revīzijā veiktā finanšu datu analīze ļauj secināt, ka AS "Sadales tīkls" sadales sistēmas pakalpojumu ieņēmumi sedz gan pakalpojuma faktiskās izmaksas, gan nodrošina sabiedriskā pakalpojuma rentabilitāti. Tādējādi ir nodrošinātas AS "Sadales tīkls" kā sabiedriskā pakalpojuma sniedzēja tiesiskās intereses, kas izriet no likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" – tarifi nosakāmi tādā apmērā, lai lietotāju izdarītie tarifu maksājumi segtu ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti¹⁴.

Tomēr likums¹⁵ paredz arī pakalpojumu lietotāju interešu aizstāvību un tiesības saņemt sabiedrisko pakalpojumu par tādu tarifu, kurā ietvertās izmaksas ir pamatotas, nepieciešamas un nav palielinātas. Revīzijā konstatētais liecina, ka sadales sistēmas tarifos iekļautās izmaksas ne visos gadījumos ir ekonomiski pamatotas un nepieciešamas sadales pakalpojumu sniegšanai, tāpēc ir pamats secināt, ka likumā noteiktā pakalpojuma lietotāju interešu ievērošana nav nodrošināta pilnībā.

Turklāt Eiropas Komisija ir norādījusi¹⁶, ka Latvijas elektroenerģijas patērētāji, it īpaši rūpnieciskie patērētāji, maksā vienu no augstākajiem sadales tīkla tarifiem Eiropas Savienībā.

Regulators, izvērtējot tarifa projektu un to apstiprinot, vienlaikus realizē likumdevēja noteikto uzdevumu par interešu līdzsvarošanu. Atbilstoši Regulatora skaidrojumam lietotāju interesēs ir saņemt sabiedriskos pakalpojumus par iespējami zemāku cenu, tomēr AS "Sadales tīkls" interese ir sniegt pakalpojumu par tarifiem, kas nodrošina komersantam iespēju gūt tā ieskatiem atbilstošu peļņu.

Revidenti vērš uzmanību, ka, definējot AS "Sadales tīkls" īstenoto komercdarbību kā sabiedrisko pakalpojumu, likumdevējs to ir nostādījis īpašā izņēmuma stāvoklī attiecībā pret atklātu saimniecisko darbību. Tas vienlaikus sabiedrībai uzliek pienākumu rūpēties par iedzīvotājiem apstākļos, kad tirgus nespēj nodrošināt to, kas iedzīvotājiem ir būtisks. AS "Sadales tīkls" rīcībai ir jābūt jo īpaši atbildīgai, jo tās ieņēmumus faktiski veido visu Latvijas iedzīvotāju maksājumi par pakalpojumu, kuru lietotājiem nav iespējas izvēlēties.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Ņemot vērā, ka AS "Sadales tīkls" darbība ir valsts darbība privāto tiesību jomā, nosakot tarifu, sevišķa uzmanība būtu jāpievērš tam, lai sabiedriskā pakalpojuma sniedzējs darbotos sabiedrības interesēs.

Lai komersants tirgus apstākļos varētu konkurēt ar preces vai pakalpojuma cenu, tā saimnieciskā darbība ir jāorganizē pārdomāti un ekonomiski. Tomēr monopolstāvoklī esošs sabiedriskā pakalpojuma sniedzējs savā darbībā var nebūt motivēts optimizēt iekšējos procesus, ierobežot izmaksas u.tml., jo tā ieņēmumi ir garantēti.

Tāpēc revidenti uzskata, ka ir nepieciešams tarifu aprēķina metodikā ietvert stimulus, lai motivētu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju samērot izdevumus ar ieņēmumiem, ierobežot izmaksu pieaugumu, uzlabot iekšējo procesu efektivitāti un produktivitāti, vienlaikus nodrošinot tīklu attīstību un nepasliktinot tīklu drošību.

Revīzijas mērķis nebija veikt Regulatora apstiprinātās elektroenerģijas sadales sistēmas tarifu noteikšanas metodikas analīzi. Šādu analīzi jau ir veikusi OECD, kura, 2016.gadā sniedzot rekomendācijas Regulatoram, ir norādījusi, ka tarifa aprēķināšanai izmantotā metode neveicina operatoru efektivitāti un produktivitāti, tāpēc to ieteicams pārskatīt, lai motivētu valsts uzņēmumus labāk izmantot savus resursus.

Šobrīd spēkā esošā Regulatora noteiktā elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķinu metodika paredz, ka tarifi tiek veidoti pēc izmaksu attiecināšanas metodes¹⁷. Metodikā ir noteikts, ka tarifu aprēķinā jāiekļauj izmaksas, kas nepieciešamas efektīvai sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai¹⁸. Tomēr revidenti metodikā nav identificējuši ne konkrētus efektivitātes, ne produktivitātes, ne ekonomiskuma kritērijus, kas motivētu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzlabot iekšējos procesus.

Tarifu projekta izvērtēšanas laikā Regulatoram ir jāgūst pārliecība par tarifos iekļauto izdevumu nepieciešamību un ekonomisko pamatotību, pamatā izmantojot un uzticoties sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja sniegtajai informācijai. Revidentu ieskatā izmaksu attiecināšanas metode sniedz priekšrocību sabiedriskā pakalpojuma sniedzējam, jo pakalpojuma sniedzējs, visticamāk, vienmēr spēs argumentēti pārliecināt Regulatoru un pierādīt izdevumu nepieciešamību un prognožu pamatotību.

OECD ieteica plašāk izmantot metodi, kas paredz tarifu aprēķinos iekļaut stimulus un kuras piemērošanas rezultātā ieguvēji būtu gan lietotāji, gan efektīvi un produktīvi strādājoši sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji. Nepieciešamība radīt stimulējošos mehānismus, kas motivē monopola stāvoklī esošus sabiedrisko pakalpojumu sniedzējus samazināt izmaksas un veikt pārdomātas investīcijas, ir identificēta arī citās Eiropas valstīs.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Tāpēc revidentu ieskatā OECD sniegtās rekomendācijas būtu nepieciešams ieviest, lai nodrošinātu un līdzsvarotu gan sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, gan lietotāju intereses. Revīzijā Regulators norādīja, ka joprojām turpina pētīt uz rezultātiem orientētu pakalpojumu tarifu noteikšanas metodes starptautisko praksi un nepieciešamību veikt izmaiņas līdzšinējā tarifu noteikšanas metodē.

AS "Sadales tīkls" 2016.gada beigās jau ir uzsācis uzņēmuma darbības pārkārtošanu, kuras mērķis ir optimizēt un efektīvizēt iekšējos procesus, t.sk., ierobežojot izmaksas. Šāda iniciatīva Valsts kontroles ieskatā ir vērtējama pozitīvi.

Valsts kontrole aicina AS "Sadales tīkls", plānojot un īstenojot uzsāktos optimizēšanas un efektivitātes uzlabošanas pasākumus, izmantot revīzijā veikto analīzi un secinājumus. Valsts kontrole arī cer, ka šajā revīzijā veiktais darbs būs noderīgs arī Regulatoram, izvērtējot nepieciešamību veikt izmaiņas elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu noteikšanas metodikā.

Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika

Šobrīd spēkā esošā Regulatora apstiprinātā Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika¹⁹ (turpmāk – Metodika) paredz, ka tarifi tiek veidoti pēc izmaksu attiecināšanas metodes (starptautiski tiek dēvēta arī par "Izmaksas plus" jeb "Cost plus" metodi), atbilstoši kurai tarifa apmēru ietekmē aprēķinā iekļautās izmaksas un lietotājiem nodotās elektroenerģijas apjoms.

Saskaņā ar Metodiku tarifu izmaksas veido:

- ❖ pamatlīdzekļu nolietojuma, nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstījumi;
- ❖ ekspluatācijas izmaksas, kuras veido pārvades sistēmas pakalpojuma izmaksas, ar elektroenerģijas sadales zudumiem un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanu saistītās izmaksas, personāla un sociālās izmaksas, īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un citu komersantu veikto kārtējo ekspluatācijas remontu izmaksas, kā arī pārējās saimnieciskās darbības izmaksas;
- ❖ nodokļi – uzņēmuma ienākuma un nekustamā īpašuma nodoklis.

Papildus tarifu veidojošajām izmaksām, tarifā tiek iekļauta arī kapitāla atdeve jeb peļņas daļa, kas tiek noteikta sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai izmantoto aktīvu (pamatlīdzekļu, nemateriālo ieguldījumu un krājumu) vai to daļu iepriekšējā gada finanšu pārskata atlikušo vai bilances vērtību gada beigās reizinot ar vidējo svērto kapitāla atdeves likmi (wacc), ko nosaka un apstiprina Regulators. Tarifa aprēķināšanas brīdī Regulatora noteiktā vidējā svērtā kapitāla atdeves likme bija 5%.

Izmaksu un kapitāla atdeves kopsumma (ko dēvē arī par atļautajiem ikgadējiem pārdošanas ienākumiem) tiek dalīta ar prognozēto lietotājiem nodoto elektroenerģijas apjomu, iegūstot vidējo elektroenerģijas sadales pakalpojuma tarifu par vienu kilovatstundu.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķins un tarifu apstiprināšanas gaita

Atbilstoši Regulatora izstrādātajai Metodikai AS "Sadales tīkls" aprēķināja elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifus un 20.01.2016. iesniedza²⁰ tarifu projektu Regulatoram apstiprināšanai.

AS "Sadales tīkls" Regulatoram iesniegtais elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projekts paredzēja, ka vidējais sadales sistēmas tarifs būs 0,04922 *euro/kWh* jeb par 12% augstāks nekā iepriekš spēkā esošais tarifs, kas tika piemērots no 2011.gada.

AS "Sadales tīkls" nepieciešamību pārskatīt spēkā esošos elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifus pamatoja ar pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa izmaiņām, regulējamās aktīvu bāzes izmaiņām u.c. izmaksu izmaiņām²¹, piemēram:

- ❖ 2011.gadā veikta no AS "Latvenergo" nomāto sadales sistēmas aktīvu ieguldīšana AS "Sadales tīkls" pamatkapitālā, līdz ar to samazinot AS "Latvenergo" un AS "Sadales tīkls" savstarpējo pakalpojumu izmaksas par 85 milj. *euro*, bet palielinot kapitāla izmaksas par 107 milj. *euro* un uzņēmuma ienākuma nodokļa izmaksas par 6,8 milj. *euro*;
- ❖ personāla un sociālās izmaksas pieaugušas par 13 milj. *euro* jeb 33%. Pieaugums pamatots ar ikgadējo atlīdzības, amatalgas noteikšanas kritēriju pārskatīšanu un amatalgu izlīdzināšanu reģionālajā griezumā, lai sabalansētu gan sabiedrības darbinieku atalgojumu, gan ar atalgojuma līmeni darba tirgū;
- ❖ īpašuma uzturēšanai nepieciešamās un citu komersantu veiktās kārtējo ekspluatācijas remontu izmaksas pieaugušas par 6,5 milj. *euro* jeb 88%, kas pamatotas ar nepieciešamajām remontu izmaksām elektroenerģijas piegādes kvalitātes paaugstināšanai un pārtraukumu samazināšanai;
- ❖ pārvades sistēmas pakalpojuma izmaksas pieaugušas par 6,4 milj. *euro* jeb 10%, kas saistīts ar elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifa²² izmaiņām 2015.gadā.

Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifi sastāv no divām daļām – viena daļa ir fiksēta atkarībā no pieslēguma parametriem, bet otra daļa ir mainīga – atkarībā no patērētās elektroenerģijas apjoma. Sadales sistēmas pakalpojuma tarifu izmaiņas tika pamatotas arī ar nepieciešamību ieviest sadales sistēmas pakalpojumu diferencēto tarifu fiksēto komponenti tām lietotāju grupām, kurām līdz šim tāda nebija noteikta. Tarifu fiksētā komponente tika paaugstināta arī tiem lietotājiem, kuri jau izmantoja elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu diferencētos pakalpojumus ar fiksētu komponenti²³.

Šīs izmaiņas AS "Sadales tīkls" pamatoja²⁴ ar nepieciešamību līdzsvarot sistēmas pakalpojumu tarifus un veicināt pieslēguma jaudas izmantošanas efektivitāti, tā mazinot nevienlīdzību ikmēneša izmaksu ziņā starp klientiem. Izmaiņu mērķis bija iesaistīt visus sadales sistēmas lietotājus elektrotīkla uzturēšanas izmaksu segšanā, kā arī motivēt klientus pievērst lielāku uzmanību energoefektivitātei un efektīvai elektrotīkla pieslēguma jaudas izmantošanai, izvērtējot, vai viņu objektos esošais elektrotīkla pieslēgums nākotnē būs nepieciešams un vai elektrotīkla pieslēguma jauda ir optimāla.

Laikā no sākotnējā tarifu projekta iesniegšanas, proti, 20.01.2016., līdz tarifu apstiprināšanai²⁵ 05.05.2016. Regulators vairākkārt pieprasīja un AS "Sadales tīkls" sniedza²⁶ Regulatoram skaidrojumus, precizējumus un dokumentus par izmaksām, pieņēmumiem, nosacījumiem, aplēsēm, kas pamato tarifos iekļauto izmaksu ekonomisko pamatotību un nepieciešamību pakalpojuma sniegšanai.

Izvērtēšanas laikā tarifu projektā iekļautās izmaksas tika samazinātas par 3,4 milj. *euro* jeb 1,05%. Galvenokārt samazinājums veidojās, pārskatot 2015.gada izmaksu prognozes un izmantojot faktisko

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

izmaksu informāciju. Tomēr arī plānotais lietotājiem nodotās elektroenerģijas apjoms apstiprinātajā vidējā tarifā tika samazināts, pietuvinot to 2015.gada faktiskajiem datiem. Tāpēc veikto korekciju ietekme uz vidējo tarifu bija neitrāla un tā apmērs faktiski netika samazināts.

Apstiprinātajā vidējā tarifā lietotājiem nodotā elektroenerģijas apjoma prognoze noteikta, analizējot gan pa patērētāju grupām, gan sprieguma pakāpēm iepriekšējos gados faktiski piegādāto elektroenerģijas daudzumu, kā arī nosakot patēriņa korelāciju ar iekšzemes kopprodukta pieaugumu salīdzināmajās cenās.

No 01.08.2016. ir spēkā jaunie elektroenerģijas sadales sistēmas tarifi, kas ir vidēji 0,04922 euro par vienu kilovatstundu (skatīt 1.tabulu).

1.tabula

AS "Sadales tīkls" sagatavotā elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojuma vidējā tarifa projekta un Regulatora 05.05.2016. apstiprinātā vidējā tarifa salīdzinājums

Nosaukums	2011.gadā apstiprinā- tais tarifs	2016.gada tarifa projekts	2016.gada apstiprinātais tarifs		2016.gada apstiprinātais tarifs / 2011.gada apstiprinātais tarifs		2016.gada apstiprinātais tarifs / 2016.gada tarifa projekts	
			abs. sk.	%				
1	2	3	4	5	8=6-4	8=(6/4)- 100%	9=6-5	10=(6/5) -100%
1.Lietotājiem nodotā elektroenerģija, milj. kWh	6 365	6505	6 437	-	-72	-1%	-68	-1%
2.Kapitāla izmaksas, tūkst. euro	1 190	108 866	108 477	34%	107 287	9016%	-389	-0,3%
3.Nodokļu izmaksas, tūkst. euro	211	7 116	7 047	2%	6 836	3240%	-69	-1%
4.Eksploatācijas izmaksas, tūkst. euro, tai skaitā:	278 287	204 227	201 314	64%	-76 973	-28%	-2 913	-1,5%
4.1.Personāla un sociālās izmaksas, tūkst. euro	40 323	55 123	53 723	17%	13 400	33%	-1 400	-2,5%
4.2.Īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un citu komersantu veikto kārtējo eksploatācijas remontu izmaksas, tūkst. euro	7 392	15 151	13 927	5%	6 535	88%	-1 224	-8%
4.3.Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas, tūkst. euro, tai skaitā:	138 502	47 324	48 994	15%	-89 509	-65%	1 670	3,5%
4.4.Pārvades sistēmas pakalpojuma izmaksas, tūkst. euro	65 296	72 037	71 737	23%	6 441	10%	-300	-0,5%
4.5.Ar elektroenerģijas sadales zudumiem un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanu sadales sistēmā saistītās izmaksas, tūkst. euro	26 773	14 592	12 933	4%	-13 840	-52%	-1 659	-11%
Izmaksas kopā, tūkst. euro	279 688	320 209	316 838	100%	37 150	13%	-3 371	-1%
Vidējais sadales sistēmas pakalpojuma tarifs, euro/kWh	0,04394	0,04922	0,04922	-	0,0053	12%	0	0%

Revīzijā iegūtā informācija liecina, ka AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifus aprēķinājis, ievērojot Metodikā noteikto kārtību un principus, izmaksās iekļaujot visus

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

izdevumus, ko AS "Sadales tīkls" varēja pamatot kā elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai nepieciešamus un ekonomiski pamatotus.

Regulators AS "Sadales tīkls" aprēķinātos tarifus akceptēja 05.05.2016. Revīzijā iegūtā informācija liecina, ka vienīgais izņēmums ir AS "Sadales tīkls" personāla motivācijas instrumenta – Labumu izvēles sistēmas – izmaksas 770 tūkst. *euro* apmērā, kas sākotnēji bija iekļautas tarifā. Labumu izvēles sistēma AS "Sadales tīkls" bija tikai nesen ieviesta un sabiedrība nevarēja Regulatoram iesniegt sistēmas rezultātu izvērtējumu un pamatojumu šādu izdevumu nepieciešamībai sadales pakalpojumu sniegšanā.

Vērtējot tarifu saskaņošanas procesu, revidenti vēlas vērst uzmanību, ka Regulatora apstiprinātā Metodika paredz tarifu noteikšanai izmantot izmaksu attiecināšanas metodi, kuras būtība/pamatprincips ir iekļaut tarifos ar pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas, kā arī peļņas daļu. Piemērojot izmaksu attiecināšanas metodi, Regulatoram ir jāgūst pārliecība, ka tarifā iekļautie izdevumi ir nepieciešami un pamatoti un plānotais lietotājiem nodotais elektroenerģijas apjoms ir noteikts, balstoties uz pamatotām prognozēm. Tomēr revidentu ieskatā, piemērojot šo metodi, tarifu apstiprināšanas procesā sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam ir priekšrocības salīdzinājumā ar Regulatoru. Sabiedriskā pakalpojuma sniedzējs vienmēr spēs argumentēt un pierādīt izdevumu nepieciešamību un prognožu pamatotību tarifu aprēķinā. Tāpēc būtiska loma ir Regulatora spējai pieprasīt un pārbaudīt tādu informāciju, kas to apliecina, tomēr Regulatora iespējas identificēt izmaksu samazināšanas potenciālu ir ierobežotas.

Revīzijā, analizējot AS "Sadales tīkls" finanšu grāmatvedības uzskaites datus, t.sk. faktisko pakalpojumu izmaksas salīdzinot ar apstiprinātajā tarifā iekļautajām izmaksām, konstatēts, ka AS "Sadales tīkls":

- ❖ pēc tarifa apstiprināšanas, pretēji 2015.gada finanšu rezultātiem, 2016. un 2017.gadu noslēgusi ar peļņu. Pēc jauno tarifu spēkā stāšanās pirmā pilnā pārskata gada, proti, 2017.gada, peļņa pirms nodokļiem bija 25 milj. *euro*. Saskaņā ar AS "Sadales tīkls" 25.06.2018. publiski pausto informāciju²⁷ sabiedrības 2018.gada plānotā peļņa ir ap 35 milj. *euro*;
- ❖ faktiskās izmaksas pirmajā tarifu gadā (01.08.2016.–31.07.2017.) un par laiku no 01.01.2017. līdz 31.12.2017. ir lielākas nekā vidējā tarifā apstiprinātās izmaksas, attiecīgi par 10,45 milj. un 16,42 milj. *euro* jeb 3,98% un 6,26% (skatīt 2.tabulu);
- ❖ faktiskie sadales sistēmas pakalpojumu ieņēmumi gan pirmajā tarifu gadā (01.08.2016.–31.07.2017.), gan par laiku no 01.01.2017. līdz 31.12.2017. ir mazāki nekā vidējā tarifā apstiprinātie atļautie ienākumi, attiecīgi par 12,03 milj. un 13,84 milj. *euro* jeb 3,80% un 4,37%;
- ❖ faktiskie sadales sistēmas pakalpojumu ieņēmumi pārsniedz pakalpojumu izmaksas attiecīgi pirmajā tarifu gadā (01.08.2016.–31.07.2017.) par 32 milj. *euro*, 2017.gadā par 24 milj. *euro*; Sadales sistēmas pakalpojumu faktiskās izmaksas (bez kapitāla atdeves):
 - ✓ laikā no 01.08.2016. līdz 31.07.2017. bija 273 milj. *euro*, bet ieņēmumi – 305 milj. *euro*;
 - ✓ 2017.gada bija 279 milj. *euro*, bet ieņēmumi – 303 milj. *euro*;
- ❖ pārējās darbības tīrie ieņēmumi 2017.gadā veido tikai 1,7 milj. *euro*.

Izmaksu pārsniegums tiek segts no sadales sistēmas pakalpojumu ieņēmumiem, jo vidējā tarifā ir iekļauta kapitāla atdeve, kas noteikta 54 milj. *euro* apmērā jeb 17% no izmaksu un kapitāla atdeves kopsummas. Tādējādi sabiedrisko pakalpojuma sniedzējam kapitāla atdeves robežās ir iespēja lemt par līdzekļu izmantošanu, piemēram, segt izmaksas, kas pārsniedz vidējā tarifā apstiprinātās izmaksas, veikt ieguldījumus sadales sistēmas aktīvos vai nodrošināt iespējami augstāku uzņēmuma rentabilitāti.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

2.tabula

No 01.08.2016. spēkā esošā vidējā elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojuma tarifa salīdzinājums ar faktiskajām AS "Sadales tīkls" izmaksām

Nosaukums	2016.gada apstiprinātais vidējais tarifs	2015.gada faktiskie dati	Faktiskie dati pirmajā tarifu gadā (01.08.2016.- 31.07.2017.)	2017.gada faktiskie dati	Starpība – 2017.gada faktiskie dati un 2016.gada apstiprinātais vidējais tarifs	Starpība – faktiskie dati pirmajā tarifu gadā un 2016.gada apstiprinātais vidējais tarifs
1.Lietotājiem nodotā elektroenerģija, milj. kWh	6437	6386	6436	6463	0,40%	-0,02%
2.Kapitāla izmaksas, tūkst. euro:	108 477	110 298	119 215	116 456	7,36%	9,90%
2.1. Kapitāla atdeve, tūkst. euro	54 416	54 096	54 886	55 561	2,10%	0,86%
2.2. Pamatlīdzekļu nolietojums, nemateriālo ieguldījumu amortizācija, tūkst. euro	54 061	56 202	64 329	60 895	12,64%	18,99%
3.Nodokļu izmaksas, tūkst. euro	7 047	8 445	8 585	8 591	21,91%	21,82%
4.Ekspluatācijas izmaksas, tūkst. euro, tai skaitā:	201 314	203 150	199 965	209 357	4,00%	-0,67%
4.1.Personāla un sociālās izmaksas, tūkst. euro	53 723	53 949	55 869	64 543	20,14%	3,99%
4.2.Īpašuma uzturēšanai nepieciešamo un citu komersantu veikto kārtējo ekspluatācijas remontu izmaksas, tūkst. euro	13 927	15 836	13 423	11 786	-15,37%	-3,62%
4.3.Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas, tūkst. euro	48 994	47 504	47 323	50 238	2,54%	-3,41%
4.4.Pārvaldes sistēmas pakalpojuma izmaksas, tūkst. euro	71 737	71 298	71 031	70 199	-2,14%	-0,98%
4.5.Ar elektroenerģijas sadales zudumiem un tehnoloģiskā procesa nodrošināšanu sadales sistēmā saistītās izmaksas, tūkst. euro	12 933	14 563	13 319	12 589	-2,66%	2,98%
Atļautie ienākumi kopā, tūkst. euro	316 838	321 893	327 764	334 404	5,54%	3,45%
Izmaksas (bez kapitāla atdeves), tūkst. euro	262 422	267 797	272 878	278 843	6,26%	3,98%
Vidējais sadales sistēmas pakalpojuma tarifs, euro/kWh	0,04922	0,05041	0,05093	0,05170	5,04%	3,47%
Atļautie ienākumi kopā, bez uzkrājumiem, tūkst. euro	-	317 723	324 883	323 469	-	-
Faktiskās izmaksas bez uzkrājumiem (bez kapitāla atdeves), tūkst. euro		263 627	269 997	267 908	-	-

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Vai lietotāji elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu saņem par tarifu, kurā ietvertās izmaksas ir pamatotas un nav palielinātas?

AS "Sadales tīkls" tarifu ir aprēķinājusi atbilstoši Regulatora prasībām, un AS "Sadales tīkls" sadales sistēmas pakalpojumu ieņēmumi sedz gan pakalpojuma faktiskās izmaksas, gan nodrošina sabiedriskā pakalpojuma rentabilitāti, tāpēc revidenti secina, ka ir nodrošinātas AS "Sadales tīkls" kā sabiedriskā pakalpojuma sniedzēja tiesiskās intereses, kas izriet no likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteiktā – tarifi nosakāmi tādā apmērā, lai lietotāju izdarītie tarifu maksājumi segtu ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti²⁸.

Tomēr, kā izriet no likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", tarifiem nebūtu jāatspoguļo tikai pakalpojumu sniedzēju, bet arī pakalpojuma lietotāju intereses – saņemt nepārtrauktu, drošu un kvalitatīvu sabiedrisko pakalpojumu par tādu tarifu, kurā ietvertās izmaksas ir pamatotas, nepieciešamas un nav palielinātas.

Eiropas Komisijas 2018.gada ziņojumā²⁹ norādīts, ka, lai arī elektrības cena Latvijā ir ievērojami samazinājusies un ir zemāka par Eiropas Savienības vidējo cenu, tomēr elektroenerģijas sadales izmaksas ir ievērojami pieaugušas, un Latvijas elektroenerģijas patērētāji maksā vienu no augstākajiem sadales tīkla tarifiem Eiropas Savienībā, tādējādi radot bažas par AS "Sadales tīkls" efektivitāti. Jo īpaši augstie tarifi ietekmē rūpniecības uzņēmumus, jo elektroenerģijas kopējā cena (kas ietver arī maksu par sadales pakalpojumiem) rūpnieciskajiem patērētājiem ir aptuveni par 20% augstāka nekā kaimiņvalstīs, kas Latvijas rūpniecību nostāda nelabvēlīgos konkurences apstākļos energoietilpīgās rūpniecības jomās. Latvijā sadales sistēmas lietotāju skaits 2016.gadā sasniedza 834 tūkstošus, no kuriem 3% ir AS "Sadales tīkls" juridiskie klienti, bet 97% ir mājsaimniecības. Juridiskajiem klientiem tiek piegādāti 75% no kopējā elektroenerģijas apjoma³⁰.

Revīzijā Ekonomikas ministrija norādīja³¹, ka, izstrādājot politikas plānošanas dokumentu "Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.–2020.gadam", netika vērtēta iedzīvotāju un komersantu spēja apmaksāt sadales pakalpojumu tarifus. Tā kā pamatnostādnēs ietverta mērķu īstenošanai nebija paredzēts būtiski paaugstināt kopējās AS "Sadales tīkls" darbības izmaksas, tika pieņemts lēmums atsevišķi nevērtēt AS "Sadales tīkls" izmaksas kā uzņēmējdarbības konkurētspēju un iedzīvotāju maksātspēju ietekmējošu izmaksu komponenti.

Likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" ir noteikts, ka Regulators aizstāv lietotāju intereses un veicina sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību³². Minētajā normā ir nostiprināta līdzsvara funkcija, t.i., Regulatoram ir jāaizstāv lietotāju intereses tiktāl, ciktāl tas neierobežo sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību, un otrādi – sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji nevar gūt pārmērīgu un nesamērīgu labumu no sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas, tādējādi ierobežojot lietotāju intereses.

Revīzijas laikā Valsts kontrole lūdza Regulatoru sniegt skaidrojumu³³, kādas darbības Regulators veic, lai realizētu likumdevēja pilnvarojuma apjomu, un kādi indikatori (rādītāji u.tml.) apliecina, ka likumā³⁴ noteiktais līdzsvara princips tarifos ir ievērots.

No Regulatora sniegtā skaidrojuma³⁵ izriet, ka par tiesisku un aizstāvamam lietotāju interesi likumdevējs ir noteicis tarifu atbilstību ekonomiski pamatotām izmaksām, savukārt pakalpojuma sniedzēja tiesiskās intereses nodrošina prasība, ka tarifiem ir jāsedz ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un jānodrošina sabiedriskā pakalpojuma rentabilitāte.

Regulatora darbības, kas saistītas ar lietotāju un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju interešu līdzsvarošanu, būtībā nav nošķiramas no darbībām, kuras Regulators veic, pildot citas likumā noteiktās funkcijas, jo visa Regulatora darbība ir vērsta uz likumā noteiktā mērķa sasniegšanu. Lai nodrošinātu

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

lietotāju un AS "Sadales tīkls" interešu līdzsvarošanu, likumdevējs Regulatoram ir deleģējis dažādas darbības, kas noteiktas tiesību aktos. Piemēram, uzdevumu licencēt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, uzraudzīt sabiedrisko pakalpojumu atbilstību licences nosacījumiem, noteikt tarifa aprēķināšanas metodiku, izvērtēt sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iesniegto noteiktā kārtībā aprēķināto tarifa projektu u.tml.

Vienlaikus Regulators norādīja, ka lietotāju interesēs būtu saņemt sabiedriskos pakalpojumus par iespējami zemāku cenu. Savukārt, ievērojot Komerclikumā³⁶ noteikto, ka komercdarbība ir atklāta saimnieciskā darbība, kuru savā vārdā peļņas gūšanas nolūkā veic komersants, AS "Sadales tīkls" interesēs būtu sniegt pakalpojumu par tarifiem, kas nodrošina komersantam iespēju gūt komersanta ieskatiem atbilstošu peļņu. Tomēr jāievēro, – likumdevējs ir noteicis, ka tarifi nosakāmi tādā apmērā, lai lietotāju izdarītie tarifu maksājumi segtu ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti.

Finanšu ministrija ir sniegusi skaidrojumu³⁷, ka sabiedriskais pakalpojums ir vispārējas tautsaimniecības nozīmes pakalpojums, kas sevī ietver īpašu jēgu un atšķir to no citas saimnieciskās darbības. Sabiedriskā pakalpojuma uzdevuma uzticēšana līdz ar to nozīmē tādu pakalpojumu nodrošināšanu valsts iedzīvotājiem vai visai tās sabiedrībai kopumā, ko tirgus dalībnieks (komersants), ja vadītos tikai no savām komerciālajām interesēm, nesniegtu vispār vai arī sniegtu citādā apmērā, vai pie citādiem nosacījumiem, nekā to definējusi valsts³⁸.

Revidentu ieskatā, definējot AS "Sadales tīkls" īstenoto komercdarbību kā sabiedrisko pakalpojumu, likumdevējs to ir nostādījis īpašā izņēmuma stāvoklī attiecībā pret atklātu saimniecisko darbību, kuru savā vārdā peļņas gūšanas nolūkā veic komersants. Turklāt AS "Sadales tīkls" sniedz pakalpojumus teritorijās, kurās šādus pakalpojumus līdztekus nepiedāvā neviens cits tirgus dalībnieks, kas atbilstoši ekonomikas teorijai ir definējams kā monopola stāvoklis.

AS "Sadales tīkls" ieņēmumus faktiski veido visas Latvijas sabiedrības maksājumi par pakalpojumu, kurus lietotājiem nav iespējas izvēlēties, tāpēc AS "Sadales tīkls" rīcībai ir jābūt jo īpaši atbildīgai. Ņemot vērā, ka AS "Sadales tīkls" darbība ir valsts darbība privāto tiesību jomā, tarifu noteikšanas gadījumos sevišķa uzmanība būtu jāpievērš tam, lai tiktu nodrošināta sabiedriskā pakalpojuma sniedzēja darbība sabiedrības interesēs.

Šīs revīzijas mērķis nebija veikt Regulatora apstiprinātās elektroenerģijas sadales sistēmas tarifu noteikšanas metodikas analīzi. Šādu analīzi jau ir veikusi OECD, sniedzot ieteikumu Latvijai tarifu metodikā iestrādāt principus, kas motivē sabiedrisko pakalpojumu sniedzējus uzlabot savas darbības efektivitāti un produktivitāti.

OECD 2016.gada aprīlī norādīja, ka Regulatoram jābūt aktīvam, efektīvam savā darbībā un tirgus uzraudzībā, un ieteica Regulatoram plašāk izmantot metodes, kuras piemērošanas rezultātā ieguvēji būtu gan sadales sistēmas lietotāji, gan efektīvi strādājoši sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji.

OECD pārbaudes mērķis bija novērtēt Regulatora darbību, t.sk., vai Regulators ir pietiekami neatkarīgs un savā darbībā ievēro labas prakses pārvaldības principus. OECD sniegtajās rekomendācijās³⁹ Regulatoram norādīja, ka, lai gan ir iesāktas vairākas būtiskas reformas, tomēr, lai Regulatoru padarītu efektīvāku un dotu tam labākas iespējas līdzsvarot komersantu un patērētāju intereses, Regulatora darbības principos nepieciešamas pārmaiņas.

Revidenti vērš uzmanību, ka, lai arī šobrīd spēkā esošajā Regulatora noteiktajā Metodikā ir ietverts formulējums, ka tarifu aprēķinā jāiekļauj izmaksas, kas nepieciešamas efektīvai sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai, tomēr no Metodikas aprēķina nosacījumiem nav identificējami konkrēti efektivitātes, produktivitātes un ekonomiskuma kritēriji, piemēram, izmaksu ierobežošanai, pakalpojumu attīstībai, produktivitātes paaugstināšanai.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Viena no būtiskākajām OECD sniegtajām rekomendācijām aicina Regulatoru koncentrēties uz rezultātiem, īpašu uzmanību pievēršot patērētāju labklājībai un regulēto nozaru kopējai darbībai, pārorientējot pieeju tarifu noteikšanā ar mērķi veicināt konkurenci un sniegt labumu patērētājiem. OECD norādīja, ka Regulators reti izmanto uz rezultātiem orientētu pakalpojumu tarifu noteikšanas metodi, kura ietver vairākas tarifa uzlabošanas prasības un kuras mērķis ir atalgot efektīvi un produktīvi strādājošos operatorus, bet sodīt mazāk efektīvos un produktīvos.

Regulators galvenokārt balstās uz "Izmaksas plus" metodi, kas OECD ieskatā neveicina operatoru efektivitāti un produktivitāti, jo sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, kas daļēji vai pilnīgi pieder valstij un ir valsts kontrolēti, ekonomiskie vai peļņas mērķi ne vienmēr ir aktuāli un būtiski. Tāpēc gandrīz absolūto balstīšanos uz "Izmaksas plus" metodi OECD ieteica pārskatīt, īpaši, lai motivētu valsts uzņēmumus labāk izmantot savus resursus.

Lai gan ieteikums sniegts 2016.gadā, revīzijas laikā Regulators informēja⁴⁰ Valsts kontroli, ka turpina pētīt uz rezultātiem orientētu pakalpojumu tarifu noteikšanas metodes starptautisko praksi un nepieciešamību veikt izmaiņas līdzšinējā tarifu noteikšanas metodē.

Revidenti lūdza arī OECD sniegt viedokli par citu Eiropas valstu praksi sabiedrisko pakalpojumu tarifu metodikas izstrādē. Kā labo praksi OECD norādīja Vācijas elektroenerģijas sadales operatoru darbības regulējumu, kurā tiek izmantota stimulu tarifu noteikšanas metode. Minētā metode paredz Vācijas sadales tīklu operatoriem noteikt ieņēmumu maksimālo robežu, vienlaikus dodot operatoriem stimulus efektīvai tīklu pārvaldībai. Vienlaikus jānorāda, ka, veicot stimulu tarifu metodes izvērtējumu četrus gadus pēc tās ieviešanas, tika konstatēts, ka metode nav atstājusi negatīvu ietekmi uz tīklu operatoru investīciju darbību, kā arī tā neapdraud tīklu attīstību un drošību⁴¹. Izvērtējumā atzīts, ka sadales operatoriem, īstenojot efektivitātes pasākumus, piegādes kvalitāte joprojām saglabājas augsta.

OECD sniegtā informācija liecina, ka arī citās Eiropas valstīs ir identificēta nepieciešamība radīt stimulējošos mehānismus, lai motivētu monopola stāvoklī esošus sabiedrisko pakalpojumu sniedzējus optimizēt izmaksas un veikt pārdomātas investīcijas tā, lai tiktu ne tikai nodrošināta pakalpojumu drošība un kvalitātes pieaugums, bet arī tiktu ņemtas vērā pakalpojumu lietotāju iespējas šos pasākumus finansēt.

Līdz ar to revidentu ieskatā Latvijā būtu nepieciešams ieviest OECD sniegtās rekomendācijas, lai nodrošinātu un līdzsvarotu gan sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, gan lietotāju intereses.

Lai komersants tirgus apstākļos varētu konkurēt ar preces vai pakalpojuma cenu, tam ir jāveic pārdomāta saimnieciskās darbības organizēšana, izmantojot pieejamās efektivitātes iespējas. Savukārt sabiedriskā pakalpojuma sniedzējs savā darbībā var nebūt motivēts optimizēt iekšējos procesus, ierobežot izmaksas u.tml., jo, atrodoties monopola stāvoklī, tā ieņēmumi par pakalpojumu būtībā ir garantēti.

Tāpēc revidenti uzskata, ka ir nepieciešams tarifu aprēķinos iekļaut stimulus, lai samērotu izdevumus ar ieņēmumiem, ierobežotu izmaksu pieaugumu, uzlabotu pakalpojumu sniedzēju iekšējo procesu efektivitāti un produktivitāti, vienlaikus nodrošinot tīklu attīstību un nepasliktinot tīklu drošību.

Revidentu ieskatā, lai AS "Sadales tīkls" efektivitātes paaugstināšanas kritēriji būtu objektīvi un mērķtiecīgi, tie būtu jānosaka Regulatoram, ņemot vērā tam uzticēto likumdevēja kompetenci nodrošināt sabiedrisko pakalpojumu lietotāju un sniedzēju intereses.

Vienlaikus revidenti vēlas īpaši izcelt AS "Sadales tīkls" pašiniciatīvu veikt uzņēmuma darbības efektivitātes uzlabošanas pasākumus.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Atbilstoši revīzijā iegūtajai informācijai AS "Sadales tīkls" 2016.gada beigās ir uzsākusi īstenot sabiedrības darbības efektivitātes paaugstināšanas programmas, kuru ietvaros ir plānots pilnveidot sabiedrības darbības procesus, t.sk., ieviešot dažādus informāciju tehnoloģiju un inovāciju risinājumus.

Līdz 2022.gadam kopumā AS "Sadales tīkls" plānoti seši darbības efektivitātes paaugstināšanas programmas projekti, kuru galvenie virzieni ir sadales sistēmas procesu digitalizācija, vienota dispečervadības un ģeogrāfiskās informācijas sistēmas attīstība, samazināta fiziskās klātbūtnes nepieciešamība elektrolīnijās atslēgumu gadījumos, mobilās tehnikas parka samazināšana, klientu apkalpošanas digitalizācija un apkalpošanas kanālu konsolidēšana, kā arī ražošanas procesu optimizācija⁴².

Pilnveidojot iekšējos procesus, plānots pārskatīt un samazināt arī pakalpojumu izpildei nepieciešamo resursu apjomu, t.sk. darbinieku skaitu – ik gadu par vidēji 200 darbiniekiem –, transportlīdzekļu skaitu, speciālās tehnikas un vadības centru izvietojumu u.tml.

Tā kā efektivitātes pasākumi ir uzsākti revīzijas laikā un turpināsies vēl vismaz piecus gadus (vismaz līdz 2022.gadam), šajā revīzijā nav iespējams novērtēt efektivitātes pasākumu ietekmi, it sevišķi, ņemot vērā, ka sākotnēji šie pasākumi ir kapitālietilpīgi, piemēram, viedo tehnoloģiju ieviešana. Kā izriet no AS "Sadales tīkls" iekšējiem dokumentiem, tad plānots, ka šo programmu realizācijas kopējā efektivitāte 2022.gadā sasniegs ap 21 milj. *euro*⁴³.

Ņemot vērā to, ka AS "Sadales tīkls" efektivitātes pasākumus ir plānots īstenot līdz 2022.gadam, Valsts kontrole, nesniedzot revīzijas ieteikumu, aicina sabiedrību šo pasākumu plānošanā un īstenošanā ņemt vērā revīzijā veikto analīzi un novērtējumu, lai sakārtotu sabiedrības iekšējos procesus, ierobežojot izmaksu pieaugumus, u.tml.

Valsts kontrole cer, ka arī Regulatoram būs noderīgs šajā revīzijā veiktais darbs, izvērtējot izmaiņu elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu noteikšanas metodē veikšanas nepieciešamību.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

2. Vai kapitālieguldījumi elektrotīkla attīstībai, modernizācijai un drošuma uzlabošanai ir plānoti un veikti, ievērojot sabiedrības noteiktās prioritātes un kārtību?

AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu vidējā tarifā ir iekļautas kapitāla izmaksas 108 milj. *euro* apmērā, un tās veido 34% no vidējā tarifa izmaksām. Kapitāla izmaksas veidojas no divām daļām – izmaksu daļas jeb nemateriālo ieguldījumu vērtības norakstījuma vai pamatlīdzekļu nolietojuma un peļņas daļas jeb tarifos iekļautās kapitāla atdeves. Līdz ar to AS "Sadales tīkls" veiktie kapitālieguldījumi tiešā veidā neietekmē elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifa aprēķinu, bet tiek uzrādīti caur pamatlīdzekļu atlikušo vērtību un nolietojumu, kas atbilstoši tarifu aprēķināšanas metodikai ietekmē tarifā iekļaujamās kapitālās izmaksas.

Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai nepieciešamais būtiskākais resurss ir sistēmas aktīvi – gaisvadu un kabeļu elektrolīnijas, sadales apakšstacijas, slēgiekārtas, jaudas slēdži, elektroenerģijas skaitītāji, iekārtas viedo skaitītāju darbības nodrošināšanai u.c.

Valsts elektrotīkls ir veidojies, sākot ar 20.gadsimta vidu, un šobrīd liela tā daļa ir novecojusi un neatbilst ne mūsdienu prasībām, ne klientu vajadzībām, ne valsts teritoriālās attīstības tendencēm.

Ekonomikas ministrija kā atbildīgā par enerģētikas politiku Latvijā attīstības plānošanas dokumentā ir izvirzījusi mērķi attīstīt efektīvu enerģijas infrastruktūru. Šī mērķa sasniegšanai AS "Sadales tīkls" ir jāuzlabo elektroenerģijas sadales sistēmas drošums un jāveic elektrotīkla modernizācija.

AS "Sadales tīkls" elektroapgādes kvalitātes un drošuma uzlabošanai no 2014.gada ir uzsākusi līdzsvarotu elektrotīkla atjaunošanu, gadā atjaunojot 2% elektrotīklu, īstenojot automatizācijas programmu, veicot vīdsprieguma kabeļu programmas izbūvi, 110/6-20 kV apakšstaciju izbūvi un viedo uzskaišu ieviešanu.

AS "Sadales tīkls" plānotais kapitālieguldījuma budžets laika periodam no 2016. līdz 2026.gadam ir 1,09 mljrd. *euro* jeb vidēji 98 milj. *euro* gadā. Īstenojot šo kapitālieguldījumu programmu, AS "Sadales tīkls" 10 gadu laikā plāno paaugstināt elektroapgādes kvalitāti un uzlabot elektroenerģijas sadales sistēmas efektivitāti.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Kapitālieguldījumi elektrotīkla rekonstrukcijas un energoapgādes drošuma uzlabošanai

Būtiskākā kapitālieguldījumu projektu grupa ir elektrolīniju un transformatoru punktu izveide un rekonstrukcija, kas veido ap 60% no kopējiem ieguldījumiem.

Revīzijā, veicot kapitālieguldījumu plānošanas procesa izvērtējumu, revidenti secināja, ka, lai arī AS "Sadales tīkls" veic pasākumus kapitālieguldījumu plānošanas procesa uzlabošanai, tomēr revidējamā periodā AS "Sadales tīkls" kapitālieguldījumu plānošanas process neatbilst sabiedrības vadības apstiprinātajiem principiem un kārtībai un nav izsekojams. Turklāt jāuzsver, ka revīzijas laikā netika identificētas arī AS "Sadales tīkls" izveidotas regulāras kontroles procedūras, ko sabiedrības vadība izmanto, lai novērtētu, vai ir ievēroti noteiktie kapitālieguldījumu izvērtēšanas kritēriji, un izsekotu pieņemto lēmumu pamatotībai. Tāpēc revidenti nevarēja gūt pārliecību, vai AS "Sadales tīkls" ikgadējās investīcijas 62 milj. euro apmērā tiek veiktas prioritārā kārtībā, t.sk., ņemot vērā teritorijas attīstības, demogrāfijas un elektrotīkla patēriņa rādītājus un ievērojot sabiedrības vadības noteiktos principus.

Tehnisko objektu rangos, kas tiek izmantoti kā kapitālieguldījumu plānošanas rīks, konstatētas nepilnības, kas neļauj to pilnvērtīgi izmantot investīciju plānošanai. Piemēram, tajos iekļautie dati nav izsekojami, tos ietekmē ārpus rangiem esošie kritēriji (faktori), kas netiek dokumentēti, tehniskajos objektos vienlaicīgi tiek plānoti gan remontdarbi, gan kapitālieguldījumi, rangos (izņemot vienu) joprojām nav integrēts elektrotīkla perspektīvu novērtējošais koeficients, kas ļautu novērtēt elektrotīkla ilgtermiņa attīstības prognozes.

Sabiedrība nav izveidojusi vienotu investīciju objektu novērtēšanas sarakstu, līdz ar to nav izsekojams, kā savstarpēji tiek prioritizēti dažādi objekti no dažādiem tehnisko objektu rangiem. Vienots, pēc skaidriem un izsekojamiem kritērijiem izveidots saraksts parādītu kopējās vajadzības un dotu iespēju ieguldījumiem paredzētos resursus mērķtiecīgi virzīt prioritārā secībā, tā mazinot risku, ka ieguldījumi tiek veikti tādos objektos, kuri ilgtermiņā nebūs nepieciešami elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai.

Revidenti vēlas arī norādīt, ka AS "Sadales tīkls" netiek veikta izmaksu uzskaitē tehnisko objektu līmenī, tāpēc nav iespējams novērtēt kapitālieguldījumu izmaksu efektivitāti, vērtējot sasniegto rezultātu pret veikto ieguldījumu.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Revidenti uzskata, ka kapitālieguldījumu plānošanas procesam ir īpaši būtiska nozīme tieši sadales sistēmas ilgtermiņa efektivitātes un atdeves paaugstināšanai, jo sadales sistēmas infrastruktūras modernizācija ir kapitālietilpīgs un ilgtermiņa process, turklāt ieguldījumi tiek veikti aktīvos, kuru ekspluatācija paredzēta 20–50 gadus, līdz ar to ir svarīgi nodrošināt pēctecību un izsekojamību lēmumu pieņemšanā, kā arī ieguldījumu efektivitātes novērtēšanā.

Kapitālieguldījumi viedo elektroenerģijas skaitītāju ieviešanai

AS "Sadales tīkls" 2014.gadā ir uzsākusi viedo skaitītāju ieviešanas projektu, kura kopējās investīcijas astoņos gados sasniegs 41,6 milj. euro, gadā veidojot ap 5% no kopējā sabiedrības kapitālieguldījumu apjoma.

Sākotnēji projekta mērķis bija nomainīt 23% no kopējā elektroenerģijas skaitītāju skaita, tos uzstādot klientiem ar lielāko elektroenerģijas patēriņu.

Attīstoties viedajām tehnoloģijām, AS "Sadales tīkls" 2016.gadā pieņēma lēmumu mainīt sākotnējos viedo skaitītāju uzstādīšanas principus, prioritātes un apjomus. Proti, lai varētu attālināti nolasīt elektroenerģijas uzskaites datus un veikt elektroapgādes kvalitātes monitoringu, viedie elektroenerģijas skaitītāji jāuzstāda 100% apjomā, uzstādot tos koncentrēti, nomainot visus pie vienas transformatoru apakšstacijas pieslēgto objektu elektroenerģijas skaitītājus.

Tomēr faktiski skaitītāju uzstādīšana koncentrētā veidā uzsākta tikai 2017.gada novembrī, kad AS "Sadales tīkls" piegādāti viedie skaitītāji ar PLC tehnoloģiju. Līdz ar to laikā no 2014.gada līdz 2017.gada novembrim izkliedēti no kopējā uzstādāmo viedo skaitītāja skaita ir nomainīti ap 30% viedo skaitītāju.

Revīzijā, vērtējot viedo skaitītāju ieviešanu, revidenti secina, ka kopumā AS "Sadales tīkls" veiktais skaitītāju nomaiņas process sākot ar 2017.gada novembri tiek veikts, ievērojot noteiktās prioritātes un principus, t.sk. būtiskāko, ka viedie skaitītāji jāuzstāda koncentrēti.

Vienlaikus revidenti vērš uzmanību, ka konstatētie atsevišķie gadījumi, kad nomaiņa netiek veikta koncentrēti, norāda uz viedo skaitītāju uzstādīšanas procesa pilnveides

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

nepieciešamību, lai panāktu ekonomisku finanšu līdzekļu izlietojumu un finanšu ieguvumus tādā apjomā, kāds ir plānots viedo skaitītāju izmaksu un ieguvumu aprēķinā.

Atbilstoši apstiprinātajam AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projektam⁴⁴ vidējā tarifā ir iekļautas kapitāla izmaksas 108 milj. euro apmērā un tās veido 34%* no vidējā tarifa izmaksām (skatīt 3.tabulu).

3.tabula

Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu vidējā tarifā iekļautās kapitāla izmaksas, euro

Rādītājs	2011.g. apstiprinātais tarifs	2015.g. fakts	2016.g. tarifa projekts	2016.g. apstiprinātais tarifs	Izmaksas pirmajā tarifa gadā 01.08.2016. – 31.07.2017.	2017.g. fakts
Pamatlīdzekļu nolietojums, nemateriālo ieguldījumu vērtības nolietojums, tūkst. euro	-	56 202	54 061	54 061	64 329	60 895
Kapitāla atdeve, tūkst. euro	1 190	54 096	54 416	54 416	48 646	55 561
KOPĀ:	1 190	110 298	108 477	108 477	119 215	116 456

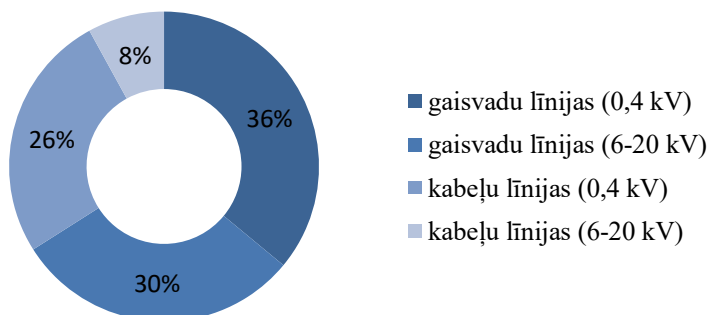
*AS "Sadales tīkls" kapitālieguldījumi tiešā veidā neietekmē elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifa aprēķinu, bet tiek uzrādītas caur pamatlīdzekļu atlikušo vērtību un nolietojumu, kas atbilstoši tarifu aprēķināšanas metodikai ietekmē tarifā iekļaujamās kapitālās izmaksas.

Lai sniegtu elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumus, būtiskākais nepieciešamais resurss ir sistēmas aktīvi – gaisvadu un kabeļu elektrolīnijas, sadales apakšstacijas, slēgiekārtas, jaudas slēdži, elektroenerģijas skaitītāji, iekārtas viedo skaitītāju darbības nodrošināšanai u.c. Salīdzinājumā ar 2011.gada apstiprināto tarifu, būtiski (par 1,073 mljrd. euro jeb 6853%) pieaugusi AS "Sadales tīkls" aktīvu vērtība. Pieaugums saistīts ar 2011.gada septembrī AS "Latvenergo" piederošo sadales sistēmas aktīvu ieguldīšanu AS "Sadales tīkls" pamatkapitālā, kā arī pieaugošo AS "Sadales tīkls" kapitālieguldījumu apjomu elektrotīkla attīstībai, atjaunošanai, modernizācijai un drošuma uzlabošanai.

Elektroenerģijas sadales tīklu kopgarums Latvijā 2017.gadā sasniedz 93 560 kilometru. Sadales pakalpojumu sniegšanai tiek izmantotas zemsprieguma 0,4 kV un vidēja sprieguma 6-20 kV elektroiekārtas. Apmēram trešo daļu (35 552 kilometru) no sadales sistēmas veido vidēja sprieguma 6-20 kV tīkls un apmēram divas trešdaļas – 58 008 km zemsprieguma 0,4 kV tīkls. Elektrotīklam pieslēgto lietotāju elektroietaišu apgādi nodrošina 27 085 transformatoru apakšstacijas (6-20/0,4 kV)⁴⁵ (skatīt 3.attēlu).

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

3.attēls. Elektroenerģijas sadales tīklu līniju (93 560 km) sadalījums 2017.gadā, km

Valsts elektrotīkls ir vēsturiski veidojies, sākot ar 20.gadsimta vidu, un šobrīd lielākā daļa no elektrolīnijām ir padomju laika mantojums. Tajā laikā pārsvarā tika izbūvētas garas zemsprieguma gaisvadu līnijas vai kabeļu līnijas ar mazu šķērssgriezumu. Būtiskākais sadales elektrotīkla trūkums ir lielais kailvadu gaisvadu līniju īpatsvars, kas palielina dabas apstākļu ietekmi uz elektroapgādi, ņemot vērā to atrašanās vidi (meži, aizaugušas pļavas)⁴⁶.

Vidsprieguma elektrotīkls lauku teritorijās joprojām pamatā ir kailvadu 20 kV gaisvadu līniju izpildījumā uz koka balstiem un aptuveni 11 000 km no šīm elektrolīnijām atrodas aizaugušās teritorijās.

Elektrolīniju izbūvē ir vērojama svārstība – 20.gadsimta 70.gadu beigās, 80.gados un sākot ar 2000.gadu ir vērojams izbūves pieaugums, bet 20.gadsimta 90.gados un 2009.gadā ir vērojams straujš izbūves palēninājums, kas pamatā saistīts ar kopējo situāciju valsts ekonomikā⁴⁷.

Aptuveni 50% no valsts kopējā elektrotīkla vairs neatbilst ne klientu mūsdienīgu vajadzībām un prasībām pēc kvalitatīvas elektroenerģijas piegādes, ne arī apdzīvotības blīvumam un iedzīvotāju elektroenerģijas patēriņa apjomam – tur, kur bija padomju saimniecības un lielas rūpnīcas, šobrīd bieži vien vairs ir tikai pamestas ēkas, bet kādreizējo pļavu vietā piepilsētās tagad ir plaši jauno projektu ciemati vai arī attīstījusies uzņēmējdarbība⁴⁸.

Latvijas elektrotīkla viena no vajajām pusēm ir sadales tīkla līniju garums, kas, salīdzinot pret elektroenerģijas patēriņu, ir viens no lielākajiem Eiropas Savienībā, tas rada salīdzinoši lielas sadales tīkla īpatnējās uzturēšanas izmaksas attiecībā pret vienu lietotāju⁴⁹.

Lai definētu stratēģiju konkurētspējīgai, drošai un ilgtspējīgai enerģētikas politikai, vienlaicīgi iezīmējot nozares ilgtermiņa attīstības tendences visās enerģētikas nozares jomās, Ekonomikas ministrija izstrādāja Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.–2020.gadam⁵⁰, kas nosaka attīstības politikas pamatprincipus, mērķus un rīcības virzienus enerģētikā.

Pamatnostādnēs ir izvirzīts mērķis – izveidot efektīvu enerģijas infrastruktūru. Šī mērķa sasniegšanai un lai uzlabotu elektroenerģijas sadales sistēmas drošumu un veiktu elektrotīkla modernizāciju, AS "Sadales tīkls" kā atbildīgajai organizācijai ir noteikti šādi uzdevumi:

- ❖ atjaunot elektropārvades līnijas, transformatoru apakšstacijas, jaudas slēdzus, apakšstacijas, sadales punktus, džēšpoles un Rīgas pilsētas novecojušo elektrotīklu;
- ❖ realizēt sadales elektrotīklu automatizācijas un viedās elektroenerģijas uzskaites ieviešanu;
- ❖ izbūvēt vidēja sprieguma kabeļu tīklu atbilstoši AS "Sadales tīkls" Attīstības plānam;
- ❖ izbūvēt jaunas 110 kV apakšstacijas, lai nodrošinātu drošu un kvalitatīvu elektroapgādi;
- ❖ risināt bezīpašnieku vidsprieguma elektrisko tīklu ekspluatācijas jautājumus.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Pamatnostādnēs izvirzītie mērķi un rīcības virzieni elektroenerģijas sadales sistēmas uzlabošanai izriet no AS "Sadales tīkls" 2014.gadā apstiprinātā Attīstības plāna⁵¹, kurā elektrotīklu savlaicīgai un efektīvai atjaunošanai, lai paaugstinātu elektroapgādes kvalitāti un drošumu lietotājiem Latvijā līdz 2023.gadam, noteiktas šādas prioritātes:

- ❖ elektrotīkla atjaunošana, izmantojot drošākus tehniskos risinājumus, un finansējumu prioritāri novirzot stratēģiski svarīgākā 6-20 kV elektrotīkla atjaunošanā;
- ❖ paātrināta elektroapgādes kvalitātes uzlabošana, realizējot 20 kV gaisvadu līniju pārbūvi kabeļos, elektrotīkla automatizēšana un jaunu 110 kV apakšstaciju izbūve;
- ❖ elektroapgādes vidējā pārtraukuma ilguma minūtēs vienam klientam gadā – *System Average Interruption Duration Index* (turpmāk – SAIDI) – samazināšana līdz 150 minūtēm;
- ❖ elektroapgādes vidējā pārtraukuma biežuma vienam klientam gadā – *System Average Interruption Frequency Index* (turpmāk – SAIFI) – samazināšana līdz 0,7 reizēm;
- ❖ pieslēgumu procesa uzlabošana, samazinot nepieciešamo dokumentu skaitu un paātrinot pieslēguma procesu;
- ❖ elektrotīkla uzturēšanas darbu pilnveidošana, lai samazinātu tiem nepieciešamo atslēgumu ilgumu;
- ❖ viedā tīkla attīstība un viedo skaitītāju ieviešana visiem klientiem;
- ❖ tehnoloģiju izpēte un iekšējo procesu tālāka optimizācija, lai savlaicīgi varētu ieviest nepieciešamos tehniskos risinājumus, kuri efektīvāk ļauj sasniegt noteiktos mērķus;
- ❖ sadarbības pilnveidošana ar pašvaldībām un citiem komunikāciju turētājiem, kas ļauj uzlabot elektrotīkla attīstību.

Saskaņā ar Ekonomikas ministrijas sniegto skaidrojumu⁵² būtiskākie kritēriji, pēc kuriem tiek vērtēta Pamatnostādnēs⁵³ izvirzīto mērķu sasniegšana, ir nozares raksturojošie kvalitātes rādītāji – SAIDI un SAIFI. Šos rādītājus ietekmē gan elektroapgādes tīkla bojājuma raksturs, gan veicamo darbu apjoms, kā arī vide, kurā atrodas elektrotīkls.

Lai arī no Pamatnostādnēm⁵⁴ tieši neizriet, kādi SAIDI un SAIFI rādītāji ir jāsasniedz, no revīzijā iegūtās informācijas ir secināms, ka Ekonomikas ministrija ir akceptējusi AS "Sadales tīkls" izvirzītos SAIDI un SAIFI mērķus.

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" Attīstības plānam⁵⁵ mērķis ir ik gadu samazināt SAIDI un SAIFI rādītājus. Līdz 2022.gadam plānots sasniegt SAIDI kopējo rādītāju 250 minūšu (bez stihijām) apjomā gadā, no kurām plānoto pārtraukumu ilgumam jābūt 150 minūtes, un SAIFI rādītāju – 2,5 reizes gadā, tai skaitā plānoto atslēgumu reižu skaitu paredzot 0,7 reizes gadā.

Plānotais elektroenerģijas pārtraukumu skaits un ilgums ir saistīts ar regulāriem elektrotīklu uzturēšanas remontiem un tīklu rekonstrukciju, jo pārtraukumu ilgums saistīts ar veicamo darbu tehnisko specifiku⁵⁶, savukārt neplānoto pārtraukumu skaitu un ilgumu ietekmē nelabvēlīgie laika apstākļi, tīkla tehniskais stāvoklis, trešo personu izraisītie elektrotīkla bojājumi u.c.⁵⁷.

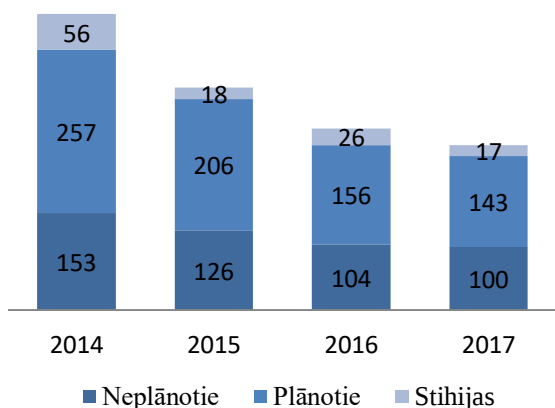
Ekonomikas ministrija ir uzsvērusi⁵⁸, ka, vērtējot sadales sistēmas energoapgādes drošības faktiskos un nākotnē sasniedzamos rādītājus, jāņem vērā, ka gan šobrīd, gan arī 2023.gadā sasniedzamās, piemēram, SAIDI un SAIFI vērtības ir ievērojami augstākas, nekā reģistrētas vairākās citās Eiropas Savienības valstīs. Salīdzinājumam jāmin, ka 2013.gadā plānveida atslēgumiem SAIFI rādītājs tādās valstīs kā Čehija, Zviedrija, Lielbritānija un Francija bija robežās no 100 līdz 50 minūtēm, bet Itālijā, Dānijā un

NAV KLASIFICĒTS

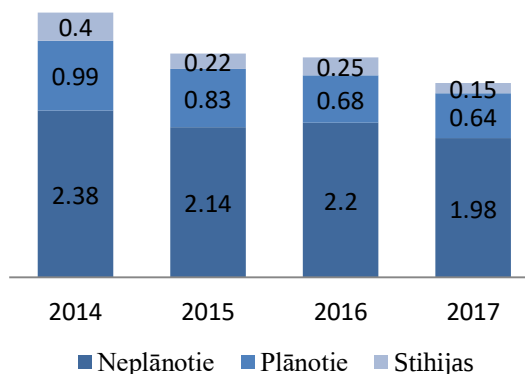
NAV KLASIFICĒTS

Vācijā – pat zem 50 minūtēm. Šādas būtiskas atšķirības saglabāšanos nosaka tīklu tehniskais stāvoklis, vidē, kurā atrodas elektrotīkls, kā arī tīkla konstruktīvās īpatnības.

Analizējot AS "Sadales tīkls" SAIDI un SAIFI rādītāju faktisko izpildi (skatīt 4. un 5.attēlu), revidenti secina, ka jau 2017.gadā ir sasniegts 2022.gadam izvirzītais SAIDI un SAIFI līmenis (bez stihijām), tas ir, SAIDI kopējais rādītājs sasniedzis 243 minūtes gadā, no kurām plānotais pārtraukumu ilgums ir 143 minūtes, un SAIFI rādītājs – 2,62 reizes gadā, tai skaitā plānotais atslēgumu skaits – 0,64 reizes gadā.⁵⁹ Kopš 2011.gada SAIDI rādītājs samazināts par 684 minūtēm jeb 72%, savukārt SAIFI par 2,8 reizēm jeb 50%⁶⁰.

4.attēls. Faktiskais SAIDI rādītājs
2014. - 2017.gadā, min

5.attēls. Faktiskais SAIFI rādītājs
2014. - 2017.gadā, reizes

Arī Regulators ir norādījis⁶¹, ka plānoto elektroenerģijas pārtraukumu skaits un ilgums pēdējo gadu laikā nedaudz samazinās. Tas saistīts ar elektrotīklu uzturēšanas remontu un tīklu rekonstrukciju darbu optimizēšanu, lai pēc iespējas mazāk traucētu lietotāju elektroapgādi. Turpinās tendence samazināties neplānoto elektroenerģijas piegādes pārtraukumu ilgumam uz vienu lietotāju, kas liecina, ka sistēmas operatora ieguldītie līdzekļi sadales tīklu infrastruktūras rekonstrukcijās un uzturēšanā ir uzlabojuši elektroapgādes drošumu, tuvinot to Eiropas vidējam līmenim.

Tomēr energoapgādes drošuma paaugstināšanas un elektrotīkla modernizācijas mērķu ietekme uz tarifu nav vērtēta, ko revīzijā ir apliecinājusi arī Ekonomikas ministrija.

Saskaņā ar Ekonomikas ministrijas sniegto skaidrojumu⁶², nosakot valsts enerģētikas politikas mērķus energoapgādes drošuma paaugstināšanai un elektrotīkla modernizācijai, politikas plānošanas dokumentos netika veiktas aplēses, kādu ietekmi izvirzīto mērķu sasniegšana atstās uz sadales pakalpojumu tarifu. Lēmums neveikt šādu analīzi ir pamatots ar apsvērumu, ka minēto enerģētikas politikas mērķu sasniegšana tika plānota ar nosacījumu, ka AS "Sadales tīkls" saglabās līdzšinējos vēsturiskos investīciju politikas principus un ka investīciju programmā netiks paredzēti papildu līdzekļi minēto mērķu sasniegšanai.

Lai gan aplēses netika veiktas, tomēr Pamatnostādnēs⁶³ minēts, ka, lai īstenotu kapitālieguldījumu projektus, kopējais tarifa pieaugums varētu sastādīt 1–3% gadā atkarībā no tautsaimniecības izaugsmes un ar to saistīto elektroenerģijas patēriņu. Revidentiem netika iesniegta informācija, kādi apsvērumi tika ņemti vērā, nosakot šo pieauguma prognozi.

Atbilstoši apstiprinātajam Attīstības plānam⁶⁴ 2014.gadā AS "Sadales tīkls" uzsāka īstenot līdzsvarotu elektrotīkla atjaunošanu, kur kapitālieguldījumu programmas virzītas uz elektroapgādes kvalitātes un drošuma uzlabošanu, atjaunojot elektrotīklu 2% gadā, nodrošinot pieslēgumus, īstenojot automatizācijas

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

programmu, vīdsprieguma kabeļu programmas izbūvi, 110/6-20 kV apakšstaciju izbūvi un vīdo uzskaišu ieviešanu, nosakot nepieciešamo investīciju apjomu vīdēji līdz 100 milj. euro gadā⁶⁵ (skatīt 4.tabulu).

4.tabula

AS "Sadale tīkls" Finanšu vadības plānā 2016.–2026.gadam aprēķinātais kapitālieguldījumu budžets, milj. euro

Kapitālieguldījumi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Elektrolīnijas, transformatoru punkti, sprieguma novīrzes samazināšanas projekti	60,9	59,9	61,0	61,3	61,6	61,9	62,1	62,4	62,7	63,0	63,3
6-20 kV slēģiekārtas	5,4	4,9	6,8	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Dispečervadība	1,5	0,3	0,4	0,6	-	-	-	-	-	-	-
Slēģto transformatoru ēkas un bāzes	2,9	0,9	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Pamatlīdzekļu iegāde	5,0	5,2	5,3	3,5	3,0	2,9	3,7	4,1	3,4	4,6	6,6
Vīdie skaitītāji	10,8	5,2	5,5	6,0	6,0	6,0	6,0	5,7	-	-	3,0
Tīkla pārvaldības procesu optimizācija	-	-	1,3	0,7	0,4	-	-	-	-	-	-
Pīslēģuma maksas objekti*	19,3	22,9	17,9	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5	19,6	19,6	19,6
Par pīslēģuma maksu izbūvējamās apakšstacijas un transformatoru maiņa*	3,7	6,9	3,3	3,6	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Kapitālieguldījumi kopā, tai skaitā:	109,5	106,2	101,9	100,1	96,7	96,5	97,5	97,9	91,9	93,4	98,7
<i>kapitālieguldījumi pamatlīdzekļu izveidē, t.sk. klientu pīslēģuma maksa</i>	101,8	100,6	96,4	96,5	93,8	93,8	94,1	94,1	88,8	89,1	92,4
<i>ieguldījumi no AS "Latvenergo" nomātajos pamatlīdzekļos</i>	7,7	5,6	5,5	3,5	2,8	2,8	3,5	3,8	3,1	4,3	6,3

*Pamatlīdzekļus, kas iegūti par maksu (pīslēģuma maksu), kura saņemta no lietotāja, neiekļauj RAB vērtībā, šo pamatlīdzekļu nolietojumu nesēd ar sadale tarifem un no šiem aktīviem neplāno kapitāla atdevi

Pamatnostādņēs⁶⁶ minēts, ka AS "Sadale tīkls" 10 gadu periodā plānotās kapitālieguldījumu programmas, kas paredzētas elektroapgādes kvalitātes paaugstināšanai, ļaus uzlabot elektroenerģijas sadale sistēmas efektivitāti. Piemēram, vīdā tīkla attīstība ietver sevī sadale tīkla automatizāciju, pakāpenisku vīdā tīkla elementu ieviešanu (sensori, aktīvas operatīvās elektrotīkla vadības iekārtas) un vīdās elektroenerģijas uzskaites ieviešanu, kas atļauj patērētājiem kontrolēt elektroenerģijas patēriņu.

Elektroenerģijas sadale tīkla tehnisko rādītāju dinamika salīdzinājumā ar 2011.gadu ir mēreni pozitīva – par 5% ir pieaudzis sadale transformatoru apakšstaciju un sadale transformatoru skaits, par 203 km jeb 0,2% ir samazinājies kopējais elektrotīkla garums, tai skaitā samazinājies gaisvadu līniju apjoms par 8324 km jeb 22%, savukārt kabeļu līniju apjoms palielinājies par 8120 km jeb 60% (skatīt 5.tabulu).

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

5.tabula

Elektroenerģijas sadales tīkla tehniskie rādītāji no 2011. līdz 2017.gadam

Tehniskie rādītāji	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Izmaiņas 2017.gadā salīdzinājumā ar 2011.gadu	
								abs.	%
Transformatoru uzstādītā jauda, MVA	5 917	5 751	5 809	5 869	5 881	5 892	5 913	-4	-0,1%
Sadalītā elektroenerģija, GWh	6 199	6 468	6 447	6 421	6 385	6 465	6 363	164	2,6%
Sadales transformatoru apakšstacijas, gab.	25 678	26 034	26 391	26 764	26 858	26 916	27 085	1 407	5,5%
Sadales transformatoru skaits, gab.	28 488	28 966	29 275	29 711	29 883	29 899	29 967	1 479	5,2%
Zemsprieguma un vidsprieguma elektrolīniju garums, tai skaitā:	93 764	94 701	94 705	94 609	94 120	93 813	93 560	- 203	-0,2%
<i>Gaisvadu līnijas (0,4 kV), km</i>	40 640	40 157	38 880	37 478	35 766	34 711	33 682	- 6 958	-17,1%
<i>Gaisvadu līnijas (6-20 kV), km</i>	29 434	29 412	29 322	29 192	28 236	28 144	28 068	- 1 366	-4,6%
<i>Kabeļu līnijas (0,4 kV), km</i>	18 160	19 309	20 370	21 483	23 530	23 453	24 326	6 166	34%
<i>Kabeļu līnijas (6-20 kV), km</i>	5 530	5 823	6 133	6 456	6 588	7 505	7 484	1 954	35,3%

2015.gadā sadales aktīvos kopumā ieguldīti 101,9 milj. *euro*, 2016.gadā – 106,3 milj. *euro* (salīdzinot ar 2015.gadu, pieaugums 4,3%) un 2017.gadā – 107,7 milj. *euro* (salīdzinot ar 2016.gadu, pieaugums 1,3%).

Vai Kapitālieguldījumi elektrotīkla rekonstrukcijas un energoapgādes drošuma uzlabošanai plānoti atbilstoši sabiedrības noteiktajām prioritātēm, novērtējot elektrotīklu pēc vienotiem principiem un kritērijiem?

Kapitālieguldījumi elektrolīniju un transformatoru punktu izveidei un rekonstrukcijai ir lielākā investīciju grupa, kas veido ap 60% no kopējiem ieguldījumiem. Līdz 2026.gadam katru gadu vidēji ap 62 milj. *euro* plānots ieguldīt elektrolīniju un transformatoru punktu izveidē, rekonstrukcijā, sprieguma novirzes samazināšanai un vidsprieguma gaisvadu līniju pārbūvei kabeļu līnijās⁶⁷.

AS "Sadales tīkls" Finanšu un vadības plānā 2016–2026 ietvertais kapitālieguldījumu apjoms noteikts, pamatojoties uz sabiedrības prioritātēm un ņemot vērā teritorijas attīstības, ekonomiskās aktivitātes, demogrāfijas, elektrotīkla izmantošanas intensitātes rādītāju ietekmi uz kapitālieguldījumu efektivitāti.

Elektrolīniju un transformatoru punktu izbūves un rekonstrukcijas projektu īstenošanai 2015.gadā faktiski ieguldīti 45,8 milj. *euro*, 2016.gadā – 43,3 milj. *euro*, bet 2017.gadā – 59,8 milj. *euro*⁶⁸:

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

2015.gads	2016.gads	2017.gads
•1927 km atjaunotas elektrolīnijas •877 izbūvētas transformatoru apakšstacijas •5452 km attīrītas elektropārvades līniju trases	•1649 km atjaunotas elektrolīnijas •773 izbūvētas transformatoru apakšstacijas •6677 km attīrītas elektropārvades līniju trases	•1647 km atjaunotas elektrolīnijas •799 izbūvētas transformatoru apakšstacijas •5742 km attīrītas elektropārvades līniju trases

AS "Sadales tīkls", pamatojot Regulatoram iesniegto tarifa projektu, norādīja⁶⁹:

- ❖ sākot ar 2011.gadu, ir izveidota AS "Sadales tīkls" kapitālieguldījumu projektu izvērtēšanas komisija, kura veic sadales elektrotīkla atjaunošanas objektu izvērtēšanu pirms uzsākt to projektēšanu, lai elektrotīkla atjaunošana notiktu pēc vienotiem tehniskiem principiem;
- ❖ līdz 2013.gadam kapitālieguldījumu projektu izveidošana notika reģionu līmenī, kas nozīmēja atšķirīgu kritēriju pielietošanu objektu atlasē un kapitālieguldījumu projektu veidošanā. Sākot ar 2013.gadu, kapitālieguldījumu projektu izveidošana notiek centralizēti, izmantojot vienotus elektrotīklu elementu novērtēšanas sarakstus.

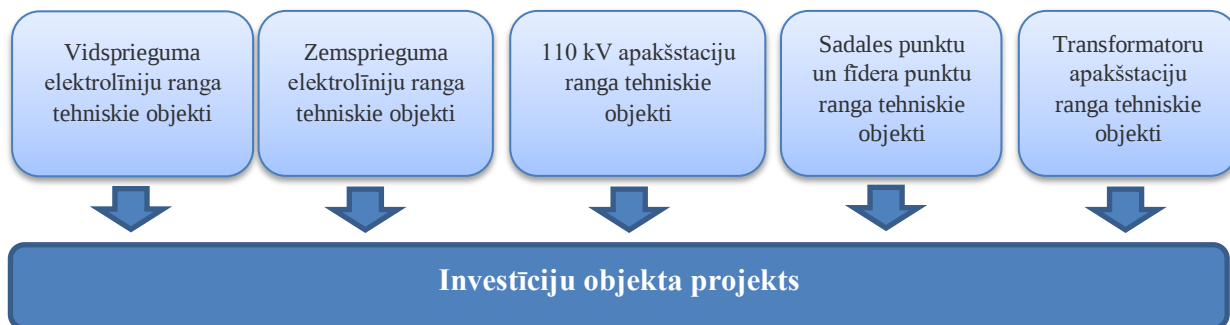
AS "Sadales tīkls" iekšējā normatīvajā aktā "Vienotā elektrotīkla atjaunošanas un attīstības kārtība"⁷⁰ noteikti kritēriji elektrotīkla iekārtu un līniju tehniskā stāvokļa novērtēšanai, lai veiktu tehnisko objektu prioritizēšanu atbilstoši piešķirtajiem punktiem, piemēram, balstu tehniskais stāvoklis, vecums, bojājumu skaits līnijā, tehniskie zudumi elektrolīnijās u.c. Revidējamā periodā un revīzijas laikā elektrotīkla atjaunošanas un rekonstrukcijas vienotā kārtībā⁷¹ ir vairākkārt mainīta.

Revīzijā, analizējot AS "Sadales tīkls" iekšējos procesus, tiesību aktus, intervējot atbildīgos darbiniekus, veicot dokumentu pārbaudes, ir konstatēts, ka:

- ❖ visa informācija par elektrotīklu un tā tehnisko stāvokli tiek ievadīta un uzturēta uz ģeogrāfiskās informācijas bāzes veidotajā Elektrotīkla ģeogrāfiskās informācijas sistēmā (turpmāk – ĢIS), kura tiek papildināta ar informāciju par bojājumiem pēdējo trīs gadu laikā un komerciālajiem datiem par klientu skaitu, patēriņu u.c.;
- ❖ visa ĢIS fiksētā informācija tiek apkopota elektrotīkla novērtēšanas piecos vienotajos sarakstos jeb rangos (turpmāk – tehnisko objektu rangi) – 110 kV apakšstacijas, sadales punkti, transformatora apakšstacijas, vīdriepuma un zemsprieguma elektrotīkli. Informācija par elektrotīkliem katrā tehnisko objektu rangā sagrupēta tehniskā objekta dalījumā, piemēram, viena transformatora stacija vai vienas vīdriepuma līnijas posms starp slēdžiem;
- ❖ atbilstoši apstiprinātajai kārtībai⁷² elektrotīkla modifikācijai (atjaunošanai) identificētie objekti tiek novērtēti tehnisko objektu rangos, piešķirot punktus, salīdzinot un sakārtojot tos prioritārā secībā attiecīgajā rangā. Punkti tiek piešķirti, novērtējot objekta tehnisko stāvokli (defektēšanas rezultāti) – elektroapgādes drošumu (bojājumu skaits, SAIDI, SAIFI), elektrolīniju un balstu vecumu, neatbilstošos tehniskos parametrus (sprieguma kritums un īsslēguma strāva), kā arī elektroenerģijas patēriņu (tehniski vienāda nolietojuma gadījumā primāri tiek apstiprināts projekts ar lielāku patēriņu);
- ❖ tiem objektiem, kuriem ir piešķirts vislielākais punktu skaits un kuri atrodas ranga augšgalā, piemēram, atbilstoši 2017.gadā apstiprinātajai kārtībai⁷³ – rangā "vīdriepuma elektrotīkla saraksts" no 1. līdz 300.vietai, rangā "zemsprieguma elektrolīniju saraksts" no 1. līdz 500.vietai, būtu jā sāgātavo investīciju objekta projekts:

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" iesniegtajai informācijai 2015.gadā ir apstiprināti 1104, savukārt 2016.gadā – 791 kapitālieguldījumu projekts elektrolīniju un transformatoru punktu izbūvei un rekonstrukcijai.

Revīzijā ir iegūti AS "Sadales tīkls" tehnisko objektu rangi, kuros dati fiksēti uz 02.05.2016., 06.06.2016., 03.07.2017., 01.08.2017. un 01.09.2017. Lai uzlabotu kapitālieguldījumu plānošanas procesu, sabiedrība revidējamā periodā ir attīstījusi un pilnveidojusi rangu datus, papildinot tos gan ar tehniskajiem objektiem, gan jauniem tehnisko objektu novērtēšanas parametriem, tāpēc iepriekš minētajos periodos rangu dati nav salīdzināmi, piemēram, rangs "VS elektrolīniju saraksts" 2016.gadā veidoja ap 5000 tehnisko objektu, bet 2017.gadā jau 23 000 objekti.

Analizējot tehnisko objektu rangu datus konkrētos datumos, sabiedrības sniegtos skaidrojumus un intervējot atbildīgos darbiniekus, revidenti secina, ka nav iespējams izsekot un gūt pārliecību, ka kapitālieguldījumu plānošanas process tiek veikts, ievērojot sabiedrības noteiktās prioritātes un secību, par ko liecina turpmāk minētais.

Revīzijā ir identificēti tādi tehniskie objekti, kuri ilgstoši ir bijuši ranga augšgalā (Top 200), bet pēc laika šiem objektiem piešķirto punktu skaits būtiski samazinājies un objekts ir nokļuvis ranga lejasdaļā, tāpēc investīcijas tajā netiek plānotas. Sabiedrība, skaidrojot izmaiņu iemeslus, norādīja, ka, vai nu šajos tehniskajos objektos ir veikti remontdarbi, vai tie ir renovēti citu kapitālieguldījumu projektu ietvaros, vai arī šobrīd tajos notiek projektēšanas darbi. Tātad vienā un tajā pašā tehniskajā objektā vienlaikus tiek plānoti gan uzturēšanas remontdarbi, gan kapitālieguldījumu projekti. Taču tehnisko objektu rangi nesatur informāciju par plānotajiem remontdarbiem.

Situācija, kad vienā objektā tiek plānoti gan uzturēšanas izdevumi, gan kapitālieguldījumi, revidentu ieskatā norāda uz finanšu līdzekļu neefektīva izlietojuma risku, kā arī liecina par to, ka starp remonta darbu un kapitālieguldījumu plānošanas funkcijām netiek nodrošināta pietiekama informācijas apmaiņa. Problēmu ir atzinuši arī sabiedrības pārstāvji⁷⁴, norādot, ka līdz 2018.gadam remonta darbu un kapitālieguldījumu projektu plānošana sabiedrībā bija nodalīta un to veica divas dažādas sabiedrības struktūrvienības.

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" sniegtajai informācijai⁷⁵ investīciju objektu izveidošanu ietekmē arī ārpus rangiem esošie kritēriji (faktori). Piemēram, Regulatora vēstules par neatbilstošu sprieguma kvalitāti, pašvaldību veiktās aktivitātes, klientu sūdzības u.c. Revidenti neapšaubā papildu kritēriju būtiskumu, taču vērš uzmanību, ka šie kritēriji nav dokumentēti vai kā citādi identificējami tehnisko objektu rangos. Revidenti uzsver, ka nedokumentēti papildu kritēriji lēmumu pieņemšanas procesu padara neizsekojamu, it sevišķi, ja šie nedokumentētie kritēriji ir bijuši izšķiroši lēmumu pieņemšanā par investīciju veikšanu vai neveikšanu.

Revīzijā, izvērtējot AS "Sadales tīkls" Vienotajā elektrotīkla un attīstības kārtībā⁷⁶ noteiktos tehnisko objektu novērtēšanas kritērijus, revidenti secina, ka sabiedrība, vērtējot tehnisko objektu rangus un

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

nosakot punktus, neņem vērā teritorijas tālākās attīstības tendences, t.sk. iedzīvotāju skaita un patēriņa izmaiņas, izņemot rangu "*Zemsprieguma rangs*".

Lai uzlabotu tīklu aktīvu pārvaldības procesu un pilnveidotu kapitālieguldījumu izvērtēšanas kritērijus, AS "Sadales tīkls" 2016.gadā auditoru kompānijai pasūtīja pētījumu elektrotīklu kapitālieguldījumu noteikšanas modeļa uzlabošanai. Pamatojoties uz auditoru kompānijas ieteikumiem, no 2017.gada rangā "*Zemsprieguma rangs*" integrēts elektrotīkla perspektīvu novērtējošais koeficients, tas ir, punktu pielāgojums atbilstoši potenciālajām tīkla izmantošanas prognozēm (tā atrašanās vietas perspektīva, reģiona demogrāfijas rādītāji, pieslēguma skaita un to patēriņa dinamika) ar mērķi mazināt risku investēt infrastruktūrā, kuras izmantošana ilgtermiņā tiks pārtraukta.

Turklāt arī AS "Sadales tīkls" Attīstības plānā 2014–2023 ir paredzēts, ka 2017.gadā jāpilnveido visi sabiedrības tehnisko objektu rangi, integrējot tajos elektrotīkla perspektīvu novērtējošo koeficientu, tomēr faktiski vēl 2018.gada 1.pusgadā ir pilnveidots tikai viens – "*Zemsprieguma rangs*". AS "Sadales tīkls" revīzijā paskaidroja⁷⁷, ka Jāņa Sētas pētījumā par demogrāfiju Latvijā informācija ir apkopota novadu līmenī, tāpēc tā ir salāgojama tikai ar zemsprieguma elektrolīniju tehniskajiem objektiem. Pārējo tehnisko objektu rangiem tiek piemēroti AS "Sadales tīkls" patēriņa dati. Revidenti vērš uzmanību, ka vēsturiska informācija par elektroenerģijas patēriņu var nesniegt iespēju pilnvērtīgi novērtēt objektu ilgtermiņa perspektīvu.

Lai gan, nevērtējot ilgtermiņa attīstības prognozes, ir augsts risks ieguldīt neperspektīvos tīklos, vienlaikus jānorāda, ka Elektroenerģijas tirgus likums⁷⁸ šobrīd nepārprotami uzliek par pienākumu AS "Sadales tīkls" pieņemt investīciju lēmumus, balstoties ne tikai uz tehniskajiem un efektivitātes apsvērumiem, bet arī ņemot vērā faktisko elektroenerģijas lietotāju pieprasījumu pēc jauniem pieslēgumiem vai arī to palielināšanu.

Lai arī sabiedrības rīcībā ir vairāki IT rīki, tai skaitā ĢIS, BILLE, KvikSTEPS u.c., tomēr kapitālieguldījumu projektu plānošanas process no procedūru viedokļa neietver skaidrus un loģiskus principus un ir grūti izsekojams. Piemēram, informācija tehnisko objektu rangos tiek atjaunināta katra mēneša pirmajā datumā, ņemot vērā izmaiņas elektrotīklā (novērstos un jaunajos defektus), bet šo informāciju katram kapitālieguldījumu projektam var piesaistīt tikai manuāli, fiksējot rangu vietu, kurā tas atradās izveidošanas laikā (rangi tiek arhivēti). Lai iegūtu vēsturisku informāciju par tehniskā objekta vietu rangā konkrētajā datumā, ir nepieciešams apjomīgs manuālais darbs.

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" iekšējiem procesiem, tehnisko objektu rangiem būtu jākalpo kā kapitālieguldījumu plānošanas rīkam, taču revīzijā konstatētais neliecina, ka tehnisko objektu rangus var pilnvērtīgi izmantot investīciju plānošanas mērķiem, jo tie nesatur tādu datu kopumu, kas ļautu objektīvi veikt tehnisko objektu prioritizēšanu. Tāpēc revidenti uzskata, ka joprojām ir nepieciešami būtiski uzlabojumi, lai AS "Sadales tīkls" kapitālieguldījumu plānošana un objektu atlase tiktu veikta pēc vienotiem principiem un kritērijiem.

Kā jau minēts, no tehniskajiem objektiem tiek veidoti investīciju objekti. Investīciju objekts vairumā gadījumu tiek veidots no vairākiem tehnisko objektu rangiem. Taču ne AS "Sadales tīkls" iekšējais dokuments, kas nosaka elektrotīkla atjaunošanas un rekonstrukcijas vienoto kārtību, ne iekšējā kārtība/process⁷⁹ par kapitālieguldījumu projektu plānošanu, organizēšanu un plānu izpildes uzraudzību nesniedz priekšstatu par investīciju objektu izveides principiem, piemēram, par galvenā tehniskā objekta ranga noteikšanu, veidojot investīciju objektu, u.tml., līdz ar to nav iespējams izsekot prioritāri īstenojamā investīciju objekta noteikšanas procesam.

Revidenti, pieņemot, ka loģisks procesa turpinājums tehnisko objektu novērtējumam un investīciju objektu izveidei, lai noteiktu prioritāri īstenojamās investīciju objektus, ir vienots investīciju objektu

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

saraksts, kas ļautu novērtēt investīciju objektu prioritāti, piemēram, piešķirto punktu skaits salīdzinot ar citiem objektiem, lūdz⁸⁰ AS "Sadales tīkls" šādu sarakstu iesniegt.

AS "Sadales tīkls" revīzijā paskaidroja, ka viens saraksts ar prioritāri īstenojamajiem investīciju objektiem netiek veidots. Vienlaikus AS "Sadales tīkls" norādīja⁸¹, ka 2017.gadā ir uzsākta vienota kapitālieguldījumu ranga izveidošana, kurā savstarpēji tiktu prioritizēti dažādi objekti. Revidenti vērš uzmanību, ka 2018.gadā aktualizētajā vienotajā elektrotīkla atjaunošanas un attīstības kārtībā⁸² arvien šāds vienots saraksts nav minēts un nav noteikti tā veidošanas principi. Turklāt revīzijas laikā netika identificētas arī citas izveidotas regulāras kontroles procedūras, ko sabiedrības vadība izmanto, lai novērtētu, vai ir ievēroti noteiktie kapitālieguldījumu izvērtēšanas kritēriji, un izsekotu pieņemto lēmumu pamatotībai.

Revidentu ieskatā nepieciešamība pēc vienota investīciju objektu saraksta ir īpaši būtiska, ņemot vērā, ka AS "Sadales tīkls" mērķa "*pakāpeniska, līdzsvarota tīkla atjaunošana*" sasniegšanai, ir jāsalāgo vajadzības un resursi, proti, tīklu tehniskais stāvoklis un pieejamie finanšu resursi. Vienots saraksts, kas izveidots pēc skaidriem un izsekojamiem kritērijiem, parādītu kopējās vajadzības un dotu iespēju ieguldījumiem paredzētos resursus mērķtiecīgi virzīt prioritārā secībā, tā mazinot risku, ka ieguldījumi tiek veikti tādos objektos, kuri ilgtermiņā nebūs nepieciešami elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai.

Ņemot vērā iepriekš minēto, revidenti secina, ka ieguldījumu plānošanas process no procedūru viedokļa neietver skaidrus un loģiskus principus un nav izsekojams. Trūkumi investīciju objektu noteikšanas un investīciju plānošanas procesā, neskaidrības par prioritātēm un investīciju atdevi ilgtermiņā neļauj šo procesu raksturot kā plānveidīgu, kontrolētu un tālredzīgu.

Sadales sistēmas infrastruktūras modernizācija ir kapitālietilpīga, turklāt ieguldījumi tiek veikti aktīvos, kuru ekspluatācija paredzēta 20–50 gadus, tāpēc ir izprotams, ka tīklu attīstība ir ilgtermiņa process. Tas nozīmē, ka plānošanas procesam ir īpaši būtiska nozīme, nodrošinot pēctecību un izsekojamību lēmumu pieņemšanā, kā arī ieguldījumu efektivitātes novērtēšanā.

Revidenti uzsver, ka lēmumu pieņemšanā un efektivitātes novērtējuma izdarīšanā svarīgi arī korekti, atbilstoši finanšu dati. Arī AS "Sadales tīkls" ir jau identificējusi nepieciešamību pēc šādas informācijas, Attīstības plānā 2014–2023 norādot, ka turpmākajos gados sabiedrībā tiks ieviesta pamatlīdzekļu uzskaitē, dažādu pamatdarbības izmaksu un citu nepieciešamo finanšu parametru uzkrāšana tehnisko objektu dalījumā, lai nodrošinātu izmaksu efektivitātes kontroli elektrotīkla pārvaldībā, vadībā un apkalpošanā, kā arī uzlabotu izmaksu kontroli un analīzes iespējas ieguldījumu lēmumu pieņemšanā.

Turklāt par ekspluatācijas izmaksu uzskaites nepieciešamību tehnisko objektu līmenī jau 2016.gadā norādīja arī auditorkompānija elektrotīklu kapitālieguldījumu noteikšanas modeļa uzlabošanas pētījumā.

Arī revidenti uzskata, ka izmaksu uzskaitē objektu līmenī ļautu AS "Sadales tīkls", pieņemot lēmumus par kapitālieguldījumu veikšanu, analizēt izmaksu rašanās vai pieauguma iemeslus, novērtēt ekspluatācijas izmaksu pieauguma tendences un veikt investīcijas objektos, kur tas ir prioritāri nepieciešams. Tas sniegtu atbalstu sabiedrības vadībai investīciju lēmumu pieņemšanā un ļautu novērtēt kapitālieguldījumu izmaksu efektivitāti un sasniegto rezultātu pret veikto ieguldījumu.

AS "Sadales tīkls" jau revīzijas laikā ir veikusi un vēl turpmāk plāno veikt darbības kapitālieguldījumu projektu plānošanas un izveides procesa uzlabošanā, kas Valsts kontroles ieskatā vērtējamas pozitīvi:

- ❖ ar 01.01.2018. veiktas izmaiņas sabiedrības organizācijas struktūrā, paredzot, ka turpmāk kapitālieguldījumu projektu un remontu darbu plānošanu veic viena sabiedrības struktūrvienība – Tīkla attīstības funkcija, kuras uzdevums ir izstrādāt tehniskos risinājumus

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

vai darbus, lai tiktu novērti Tīkla pārvaldības funkcijas (TPF) elektrotīkla konstatētie defekti un neatbilstības, savukārt TPF visa gada garumā veic elektrotīkla inspicēšanu, visu informāciju par konstatēto fiksējot ĢIS;

- ❖ sākot ar 01.08.2018., visi apstiprinātie kapitālieguldījumu projekti un remonta darbi tiks apkopoti vienotā projektu sarakstā (rangā) un, ņemot vērā ranga vietu, tiks veidoti lēmumi par kapitālieguldījumu projekta izveidošanu apstiprinātajiem projektiem, kuri jāizbūvē 2020.gadā. Lēmumi tiks veidoti līdz decembrim, lai ņemtu vērā septembra un oktobra defektēšanas rezultātus un varētu veikt iepirkumu būvprojektu izstrādei. Līdzīgi, sākot ar 1.oktobri, tiks veidots 2019.gada remonta darbu plāns.

Apkopojot nodaļā konstatēto, revidenti secina, ka faktiskais AS "Sadales tīkls" kapitālieguldījumu plānošanas process neatbilst sabiedrības apstiprinātajiem principiem un kārtībai un nav izsekojams, jo tiek pieļauts, ka apstākļi, kas ietekmē lēmumu pieņemšanu, netiek dokumentēti, turklāt revīzijā nav gūti pierādījumi, ka sabiedrības vadība būtu izveidojusi un īstenotu kontroles procedūras par pieņemto lēmumu pamatotību.

Revidenti nav guvuši pārliecību, vai AS "Sadales tīkls" ikgadējās investīcijas 62 milj. *euro* apmērā tiek veiktas, ņemot vērā teritorijas attīstības, ekonomiskās aktivitātes, demogrāfijas, elektrotīkla izmantošanas intensitātes rādītāju ietekmi uz kapitālieguldījumu efektivitāti.

Ieteikumi

Lai kapitālieguldījumu plānošanas, t.sk. lēmumu par ieguldījumu veikšanu, process būtu izsekojams un pamatots, aicinām AS "Sadales tīkls" turpināt uzsākt darbu kapitālieguldījumu plānošanas procesa efektivitātes uzlabošanai, nodrošinot, ka:

- ❖ elektrotīkls un ar to saistītie elementi tiek novērtēti pēc vienotiem, pamatotiem (t.sk., ievērojot teritoriju nākotnes attīstības perspektīvas) un dokumentētiem principiem un kritērijiem;
- ❖ ir noteikta, dokumentēta kārtība vienota investīciju objektu saraksta izveidei un savstarpējai prioritizēšanai un, ievērojot šo kārtību, ir izveidots vienots investīciju objektu saraksts;
- ❖ lēmumu pieņemšanas process par kapitālieguldījumu projektu īstenošanu ir izsekojams, t.sk. ir izveidotas kontroles procedūras pārliecības gūšanai par pieņemto lēmumu pamatotību.

Lai nodrošinātu izmaksu efektivitāti elektrotīkla pārvaldībā, vadībā un apkalpošanā, kā arī uzlabotu izmaksu kontroli un analīzes iespējas ieguldījumu lēmumu pieņemšanā, AS "Sadales tīkls" ieviest izmaksu uzskaiti tehnisko objektu līmenī.

Vai viedo skaitītāju uzstādīšanas process tiek īstenots plānveidīgi, atbilstoši AS "Sadales tīkls" noteiktajām prioritātēm un principiem?

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" attīstības plānošanas dokumentiem⁸³ viedā tīkla attīstība tiek īstenota, izmantojot jauno tehnoloģiju un inovāciju piedāvātās iespējas. Viedā tīkla AS "Sadales tīkls" attīstība ietver gan:

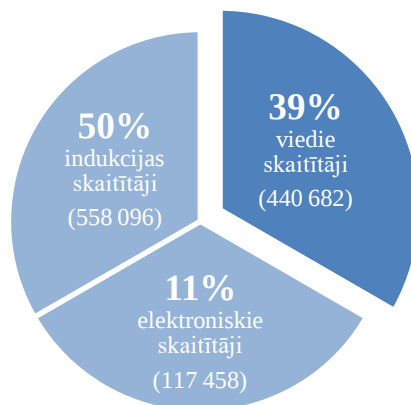
- ❖ sadales elektrotīkla automatizāciju un pakāpenisku viedā tīkla elementu ieviešanu – sensori, elektrotīkla vadības iekārtas u.tml.;
- ❖ viedās elektroenerģijas uzskaites ieviešanu, nomainot vecos skaitītājus.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Saskaņā ar AS "Sadales tīkls" informāciju, elektroenerģijas skaitītāju parku veido ap 1,1 milj. mēraparātu.

Kopš 2014.gada, kad sāka viedo skaitītāju nomaiņa, līdz 2018.gadam ir uzstādīti 405 tūkst. viedo skaitītāju un to īpatsvars ir sasniedzis 36% no kopējā tīklā uzstādīto elektroenerģijas skaitītāju skaita⁸⁴. Atbilstoši AS "Sadales tīkls" sniegtajai informācijai⁸⁵ uz 21.03.2018. no kopējā elektroenerģijas skaitītāju skaita:

AS "Sadales tīkls" kopš 2014.gada ir noslēgusi vispārīgās vienošanās⁸⁶ ar četriem komersantiem par viedo skaitītāju piegādi par kopējo summu 27,3 milj. euro, kuru ietvaros faktiski līdz 12.06.2018. piegādāti 513 386 viedie skaitītāji (47% no kopējā plānotā skaita), 2622 PLC datu koncentratori un 202 964 GPRS modemi par 26,1 milj. euro.

2009.gadā Eiropas Parlaments un Padome apstiprināja ar Eiropas Savienības enerģētikas iekšējā tirgus liberalizāciju saistītu likumdošanas iniciatīvu, kuras mērķi bija atvērt enerģijas apgādes sektoru, veicināt konkurenci enerģētikas tirgū un nodrošināt lētas elektroenerģijas pieejamību visiem patērētājiem. Minētā likumdošanas iniciatīva ietvēra vairākas regulas un direktīvas, paredzot virkni prasību, kuru izpilde dalībvalstīm ir jānodrošina.

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva, kas nosaka prasības par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu⁸⁷ (turpmāk – Direktīva), satur nosacījumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei un piegādei, kā arī patērētāju aizsardzības noteikumus, lai uzlabotu un integrētu konkurētspējīgus elektroenerģijas tirgus. Atbilstoši Direktīvā noteiktajam, lai sasniegtu patērētāju aktīvu dalību elektroenerģijas piegādes tirgū, dalībvalstīm līdz 03.09.2012. bija jāveic viedo uzskaites mēraparātu ieviešanas ekonomiskais izvērtējums un jānosaka viedo uzskaites mēraparātu ieviešanas termiņi, kas nedrīkstēja būt garāki par 10 gadiem.

Pozitīva izvērtējuma gadījumā dalībvalstij līdz 2020.gadam vismaz 80% no lietotājiem ir jānodrošina ar viedajiem uzskaites mēraparātiem. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 17.06.2014. vērtējumā⁸⁸ norādīto vairāk nekā divām trešdaļām Eiropas Savienības dalībvalstu viedo uzskaites mēraparātu ieviešanas ekonomiskais izvērtējums bija pozitīvs un to ieviešanu uzsāka 16 dalībvalstis. Revīzijā noskaidrots, ka Itālijā, Zviedrijā, Somijā un Maltā, kā arī Igaunijā viedo uzskaites mēraparātu ieviešanas process jau ir noslēdzies.

Viedo skaitītāju ieviešanas ekonomiskais izvērtējums, izmaksas un ieguvumi

25.05.2012. Ekonomikas ministrija organizēja sēdi, kurā nolēma, ka izvērtējumu par viedo elektroenerģijas skaitītāju ieviešanu sagatavos AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo"⁸⁹.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Atbilstoši 2012.gada beigās veiktajam viedo skaitītāju ieviešanas izvērtējumam⁹⁰ ekonomiski izdevīga viedo skaitītāju uzstādīšana būtu 23% no kopējā elektroenerģijas skaitītāju skaita, tos uzstādot lietotājiem, kuru gada elektroenerģijas patēriņš ir 2500 kWh un vairāk. Viedo elektroenerģijas skaitītāju uzstādīšana bija paredzēta laikā no 2015. līdz 2017.gadam. Atbilstoši šim scenārijam un veiktajam izmaksu un ieguvumu aprēķinam AS "Sadales tīkls" 2014.gadā uzsāka viedā elektrotīkla attīstību un viedo skaitītāju ieviešanu, uzstādot viedos skaitītājus mājsaimniecībām ar gala patēriņu virs 2500 kWh⁹¹.

Ņemot vērā to, ka viedās tehnoloģijas strauji attīstās, AS "Sadales tīkls" vairākkārt ir veikusi korekcijas sākotnējā izvērtējumā⁹², t.sk., paredzot viedo elektroenerģijas skaitītāju ieviešanu visiem klientiem 100% apjomā līdz 2022.gadam, pamatojot izmaiņas ar būtiskiem apstākļiem, kas ietekmē viedo skaitītāju ieviešanu, tai skaitā:

- ❖ attīstoties viedo skaitītāju tehnoloģijām un pieaugot to pielietojumam, ievērojami samazinājušās šo tehnoloģiju cenas. Piemēram, salīdzinot ar 2014.gadu, viedo skaitītāju un sistēmu iepirkuma izmaksas 2016.gadā ir kritušās par 40% uz vienu skaitītāju;
- ❖ kopš elektroenerģijas tirgus atvēršanas mājsaimniecībām 01.01.2015. iedzīvotāju vidū vērojama tendence iegādāties elektroenerģiju par mainīgu biržas cenu. Lai nodrošinātu iespēju sagatavot korektus rēķinus un klientiem būtu iespēja sekot līdzi patēriņam, nepieciešams viedais elektroenerģijas skaitītājs, kas nodrošina ikstundas patēriņa uzskaiti;
- ❖ skaitītāju uzskaites dati sniedz detalizētu informāciju par aktuālo patēriņu, kas klientiem nodrošina iespējas izvērtēt savus elektroenerģijas lietošanas paradumus, savukārt sabiedrībai precīzāk plānot elektrotīkla infrastruktūras attīstību, optimizējot ieguldījumus infrastruktūrā, kas sekmē Direktīvas ieviešanu;
- ❖ viedo skaitītāju ieviešana pilnā apjomā nodrošina ievērojami efektīvāku datu pārraidi;
- ❖ saīsinot ieviešanas termiņu par vienu gadu (sākotnēji viedo skaitītāju ieviešanas pabeigšana bija plānota līdz 2023.gadam) tiktu nodrošināta iespēja ātrāk panākt uzņēmuma izmaksu samazinājumu un palielināt darbības efektivitāti;
- ❖ mainījušās aprēķinā izmantotās inflācijas, diskonta likmju, elektroenerģijas cenu vērtības⁹³.

Atbilstoši 2017.gada maija izvērtējumā veiktajiem aprēķiniem jaunā scenārija īstenošanai laikā no 2014. līdz 2025.gadam viedo skaitītāju ieviešanai nepieciešamas investīcijas 41,5 milj. *euro* apmērā, darbības izmaksas plānotas 36,6 milj. *euro* apmērā, savukārt papildu ieguvumi no viedo skaitītāju ieviešanas 12 gadu periodā – 48,4 milj. *euro*.

Saskaņā ar AS "Sadales tīkls" sniegto skaidrojumu⁹⁴ viedo skaitītāju ieviešanas scenārija aprēķins ir balstīts uz sabiedrības rīcībā esošo informāciju un ekspertu vērtējumu. Aprēķinot viedo skaitītāju izmaksu un ieguvumu pozīcijas, tiek piemērota sabiedrības izstrādātā metode (formulas). AS "Sadales tīkls", balstoties uz Eiropas Komisijas enerģētikas un transporta institūta Vienotā izpētes centra vadlīnijām "Guidelines for Cost Benefit Analysis of Smart Metering Deployment", ir izveidojusi savu viedo skaitītāju izmaksu un ieguvumu aprēķinu.

AS "Sadales tīkls" īstenotā viedo skaitītāju ieviešanas scenārija dati par 2014., 2015., 2016. un 2017.gadu atbilstoši sabiedrības 2017.gada maija izvērtējumā veiktajam aprēķinam, kā arī 2017.gada provizoriskā aprēķina dati⁹⁵, ņemot vērā faktisko situāciju, apkopoti 6.tabulā.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

6.tabula

AS "Sadales tīkls" viedo skaitītāju ieviešanas izmaksu un ieguvumu novērtējums, euro

Izdevumi un ieguvumi	AS "Sadales tīkls" 2017.gada maijā veiktais izmaksu un ieguvumu aprēķins				2017.gada provizorisks izdevumu un ieguvumu aprēķins*
	2014.gads	2015.gads	2016.gads	2017.gads	
Kopējās investīcijas (CAPEX)	3 029 615	3 766 220	8 729 934	4 574 363	4 015 692
Kopējās tiešās izmaksas	1 648 231	1 578 508	2 377 894	1 987 834	1 860 108
Kopējās netiešās izmaksas	1 138 253	1 233 736	1 277 084	1 497 472	1 348 155
Kopējās darbības izmaksas (OPEX)	2 786 484	2 812 245	3 654 978	3 485 306	3 208 263
IEGUVUMI	26 652	380 298	607 122	824 004	1 125 245

*2018.gada otrajā pusē pēc 2017.gada viedo skaitītāju iepirkuma atbilstības izvērtēšanas tiks precizēti izmaksu un ieguvumu aprēķini par 2017.gadu

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" sniegtajam skaidrojumam⁹⁶ veiktā aprēķina mērķis ir izvērtēt ilgtermiņa izmaksas un ieguvumus gan tirgum, gan individuālajiem patērētājiem, nosakot, kura viedo mēraparātu sistēma ir ekonomiski pamatota un izmaksu ziņā izdevīgā un kāds grafiks būtu piemērots to ieviešanai.

AS "Sadales tīkls", revīzijā sniedzot skaidrojumu⁹⁷ par viedo skaitītāju ieviešanas ietekmi uz elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojuma tarifu, norādīja, ka "pēc pilnīgas viedo skaitītāju ieviešanas plāna īstenošanas 2022.gadā, kopējais efekts, ko rada šī projekta ieviešana šobrīd spēkā esošo vidējo elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojuma tarifu samazinātu līdz pat 3%".

AS "Sadales tīkls" veiktā analīze par sadales operatora un elektroenerģijas patērētāju ieguvumiem apkopota tabulā:

Sadales operatora ieguvumi	Elektroenerģijas patērētāju ieguvumi
•samazinātas darbības izmaksas: •darbaspēka izmaksas – 500 darba vietu samazinājums; •ar darbaspēku saistītās izmaksas – transports, telpas, darba apģērbs, instrumenti un aprīkojums; •skaitītāju parka apkalpošanas izmaksas; •klientu apkalpošanas izmaksas. •precīzas informācijas par klientu elektroenerģijas patēriņiem iegūšana attālināti; •nav jāveic fiziskas skaitītāju apgaitas, lai nolasītu skaitītāju rādījumus, kontrolē skaitītāja stāvokli; •elektroenerģijas padeves atslēgšana vai atjaunošana attālināti; •bojājumu informācijas saņemšana; •precīzi faktiskie elektroenerģijas patēriņa dati uz klienta maiņas brīdi un norēķinu brīdi; •elektroenerģijas zudumu monitorings vienas transformatoru apakšstacijas ietvaros; •informācija par transformatoru un tīklu noslodzi; •bāze citu viedo tīklu tehnoloģiju attīstīšanai.	•iespēja operatīvi saņemt un analizēt datus par ikstundas patēriņu; •norēķini atbilstoši reālajam patēriņam; •nav jānodod ikmēneša skaitītāju rādījumi (tirgotājam tiek nosūtīti dati par faktisko patēriņu); •iespēja piemērot savu elektroenerģijas patēriņu atkarībā no tirgotāju piedāvātā norēķina veida; •nav jāgaida sadales operatora darbinieku izbraukums uz objektu, lai nolasītu skaitītāja rādījumu pie lietotāja maiņas, vai līguma izbeigšanas; •samazināts elektroenerģijas piegādes atjaunošanas laiks – iespēja attālināti atslēgt/atjaunot elektroenerģijas padevi; •iespēja izmantot elektroenerģijas tirgotāja piedāvājumus, balstītus uz precīzu vēsturisko elektroenerģijas patēriņa informāciju.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Saskaņā ar AS "Sadales tīkls" revīzijā sniegto informāciju⁹⁸ atsevišķa viedo skaitītāju ieviešanas projekta faktisko izmaksu uzskaitē finanšu grāmatvedībā netiek veikta. Viedo skaitītāju projekta izmaksas un plānotie ieguvumi tiek uzskaitīti, piemērojot vadības grāmatvedības principus.

Revidenti izprot, ka atsevišķa faktisko izmaksu uzskaitē finanšu grāmatvedības uzskaitē ir pārlietu darbietilpīga, tāpēc vadības grāmatvedības principu piemērošana projekta izmaksu uzskaitē ir atbilstošs risinājums. Vienlaikus revidenti vērš uzmanību, ka šīs revīzijas ietvaros nav veiktas AS "Sadales tīkls" vadības grāmatvedībā izmantotu aplēšu un pieņēmumu pārbaudes.

Ņemot vērā, ka viedo skaitītāju ieviešanas process vēl noritēs 4,5 gadus (līdz 2022.gadam) un būtiskākie izmaksu efektivitātes rādītāji ir saistīti ar darbaspēka resursu optimizāciju viedo skaitītāju ieviešanas projekta noslēgumā, revīzijā netika veikts arī viedo skaitītāju ieviešanas faktisko izmaksu un ieguvumu novērtējums.

Viedo skaitītāju ieviešanas projekta īstenošanas gaita

AS "Sadales tīkls" viedo skaitītāju ieviešanu īsteno, pamatojoties uz plānošanas dokumentiem – Viedo tīklu ieviešanas koncepciju⁹⁹ un Attīstības plānu 2014–2023, kas nosaka vispārīgas vadlīnijas viedo tīklu tehnoloģiju ieviešanai.

Atbilstoši Attīstības plānā 2014–2023¹⁰⁰ norādītajam, sākot ar 2014.gadu, uzsākta viedo elektroenerģijas skaitītāju uzstādīšana un to uzstādīšanas princips bija pakārtots 2013.gadā veiktajam viedo elektroenerģijas skaitītāju izmaksu un ieguvumu aprēķinam, kas uzrādīja pozitīvu ekonomisko efektu, uzstādot skaitītājus:

- ❖ klientiem, kuru gada elektroenerģijas patēriņš pārsniedz 2500 kWh;
- ❖ klientiem, kuri ir izvēlējušies norēķināties par elektroenerģiju pēc biržas cenām (uz mainīgu ikstundas cenu balstītus elektroenerģijas tirgotāju piedāvājumus, kas piesaistīti elektroenerģijas cenai biržā).

2016.gada decembrī Attīstības plāns¹⁰¹ aktualizēts, paredzot, ka viedo skaitītāju tehnoloģiju, to uzstādīšanas prioritātes un principus nosaka, izvēloties tehniski un ekonomiski izdevīgāko variantu. Veicot dažādu variantu ekonomisko izvērtējumu, secināts, ka viedie skaitītāji jāizbūvē koncentrēti, kas ļauj izmantot izmaksu ziņā efektīvāko komunikāciju tehnoloģiju un samazināt uzskaites uzturēšanas un apgaitas izmaksas. AS "Sadales tīkls" uzstāda viedos elektroenerģijas skaitītājus ar divām dažādām komunikāciju tehnoloģijām:

- ❖ datu pārraide zemsprieguma elektrotīklā (izmantojot PLC modemu), kad viedie skaitītāji tiek uzstādīti blīvi apdzīvotās vietās visiem klientiem vienas transformatora apakšstacijas ietvaros, prioritāri izvēloties apakšstacijas ar lielākajiem patēriņiem;
- ❖ datu pārraide tiek nodrošināta mobilajā sakaru tīklā (izmantojot GPRS modemu), kad skaitītāji tiek uzstādīti ārpus blīvi apdzīvotām vietām, prioritāri skaitītāji tiek uzstādīti biržas klientiem, nozaru galos gaisvadu elektrotīklā, kā arī transformatora apakšstacijās, kur PLC tehnoloģiju tehnisku vai ekonomisku iemeslu dēļ nav lietderīgi uzstādīt.

Attīstības plānā paredzot viedo skaitītāju uzstādīšanu visiem AS "Sadales tīkls" klientiem, tika iniciēti arī grozījumi¹⁰² ārējā normatīvajā aktā, pagarinot indukcijas tipa elektroenerģijas skaitītāju verifikācijas periodiskumu no 16 uz 20 gadiem.

Atbilstoši Ministru kabineta noteikumu anotācijā¹⁰³ norādītajam, šādas izmaiņas bija nepieciešamas, lai samazinātu AS "Sadales tīkls" resursu izlietojumu viedo elektroenerģijas skaitītāju iegādei, uzstādīšanai un ekspluatācijai un nodrošinātu pakāpenisku un samērīgu indukcijas tipa elektroenerģijas skaitītāju nomaiņu, jo atbilstoši sabiedrības sniegtajai informācijai laikā no 2016. līdz 2023.gadam katru gadu

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

jānomaina vidēji līdz 115 tūkst. indukcijas tipa elektroenerģijas skaitītāju, kuriem konkrētajā gadā būs pienācis verifikācijas termiņš un kuri ir izkliekti visā AS "Sadales tīkls" licences zonā. Vienlaikus arī minēts, ka viedo skaitītāju uzstādīšanai ir jānotiek koncentrēti, jo to uzstādīšana izkliektā veidā no resursu izlietojuma viedokļa nav pamatota ne ekonomiski, ne tehniski. Efektīvāk to veikt plānveidīgi, nomainot visus pie vienas transformatoru apakšstacijas pieslēgto objektu elektroenerģijas skaitītājus, jo:

- ❖ viedo elektroenerģijas skaitītāju iegādes un ekspluatācijas izmaksas ir ievērojami augstākas, jo jāuzstāda viedie elektroenerģijas skaitītāji ar komunikāciju tehnoloģiju (piemēram, elektroenerģijas skaitītāji ar GPRS modemu), kura ir pielāgota izkliekti izvietotu viedo elektroenerģijas skaitītāju nolasīšanai;
- ❖ viedo elektroenerģijas skaitītāju uzstādīšanas izmaksas ir augstākas, veicot individuālus izbraukumus pie teritoriāli dažādās vietās izvietotiem elektroenerģijas skaitītājiem;
- ❖ nav iespējams iegūt elektroenerģijas zudumu un elektrotīkla attīstības plānošanai nepieciešamo informāciju par elektroenerģijas bilanci par visiem pie vienas transformatoru apakšstacijas pieslēgtajiem objektiem;
- ❖ nav iespējams optimizēt darbaspēka izmaksas (uzstādot viedos elektroenerģijas skaitītājus koncentrēti vienā reģionā, var optimizēt šī reģiona darbaspēka izmaksas)¹⁰⁴.

Arī AS "Sadales tīkls" revīzijā sākotnēji skaidroja¹⁰⁵, ka *"pie izvēlētajās datu pārraides tehnoloģijas viedie elektroenerģijas skaitītāji jāuzstāda visiem klientiem transformatoru apakšstacijā, atlase veikta visām Latvijas pilsētām ar lielāko transformatoru apakšstacijas gada patēriņu, ņemot vērā skaitītāju verifikācijas termiņus un klientus, kas izvēlējušies norēķināties par elektroenerģiju ar tirgotājiem pēc biržas cenām"*.

Revīzijā konstatēts, ka faktiski viedo skaitītāju uzstādīšana koncentrētā veidā uzsākta 2017.gada novembrī, kad piegādāti viedie skaitītāji ar PLC tehnoloģiju.

Revīzijā, analizējot AS "Sadales tīkls" iesniegto informāciju par viedo skaitītāju nomaiņu, konstatēts, ka no 2014.gada līdz 2017.novembrim ir nomainīti ap 30% no kopējā uzstādāmo viedo skaitītāja skaita, uzstādot tos izkliekti. Dati¹⁰⁶ uz 16.04.2018. par transformatoru apakšstacijām un daudzdzīvokļu mājām (10 skaitītāji un vairāk), kurās 100% ir uzstādīti viedie skaitītāji, liecina:

- ❖ tikai 7041 transformatoru apakšstacijā jeb 26% no kopējā transformatoru apakšstaciju skaita ir pilnībā uzstādīti 67 986 viedie skaitītāji;
- ❖ tikai 2624 daudzdzīvokļu mājās jeb 0,07% no kopējā Latvijas daudzdzīvokļu māju skaita¹⁰⁷ ir pilnībā uzstādīti 109 378 viedie skaitītāji.

Revīzijā, analizējot AS "Sadales tīkls" iesniegtos datus par viedajiem skaitītājiem uz 21.03.2018.¹⁰⁸ un viedo skaitītāju nomaiņas sarakstu par 2017.gada novembri, decembri un 2018.gadu, konstatēts, ka sākot ar 2017.gada novembri viedie skaitītāji ar PLC tehnoloģiju pārsvarā tiek uzstādīti koncentrēti.

Tomēr revīzijā ir konstatēti atsevišķi gadījumi, kad netiek ievērots noteiktais viedo skaitītāju uzstādīšanas princips – nomainīt visus pie vienas transformatoru apakšstacijas pieslēgto objektu elektroenerģijas skaitītājus, jo vienā transformatoru apakšstacijā 2017.gada novembrī, decembrī ir nomainīta tikai daļa skaitītāju uz viedajiem skaitītājiem ar PLC tehnoloģiju, savukārt 2018.gada plānā (uz 21.03.2018.) pārējo skaitītāju nomaiņa nav plānota.

Kā jau norādīts iepriekš, galvenais elektroenerģijas patērētāju un tirgotāju ieguvums no viedo skaitītāju ieviešanas ir pieeja aktuālajiem elektroenerģijas patēriņa datiem, kas ir būtiski tiem klientiem, kuri izvēlējušies norēķināties par elektroenerģiju ar tirgotājiem pēc biržas cenām. AS "Sadales tīkls" Attīstības plānā 2014–2023 norādīts, ka prioritāri skaitītāji jāuzstāda biržas klientiem, arī publiski

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

sabiedrības paustā informācija¹⁰⁹ liecina, ka viedie elektroenerģijas skaitītāji plānveidīgi tiek uzstādīti klientu objektos, kuri ir pieteikušies elektroenerģijas piedāvājumam, kas ir piesaistīts elektroenerģijas cenai biržā, jo šiem klientiem ir nepieciešami dati par objekta katras stundas elektrības patēriņu.

Revīzijā, analizējot sabiedrības iesniegtos datus¹¹⁰, konstatēts, ka tādu klientu īpatsvars ir nenozīmīgs – uz 21.03.2018. no kopējā skaitītāju skaita tikai 70 377 jeb 6% klientu ir izvēlējušies norēķināties par elektroenerģiju ar tirgotājiem pēc biržas cenām, turklāt no tiem 27 012 jeb 38% nav veikta skaitītāju nomaiņa uz viedajiem, jo atbilstoši AS "Sadales tīkls" pārstāvju sniegtajai informācijai¹¹¹ biržas klienti nav viedo skaitītāju uzstādīšanas prioritāte, turklāt sabiedrības rīcībā nav pilnīgas informācijas par klientiem, kas izvēlējušies biržas tarifu plānus, jo sadales operatoram nav pieejama informācija par starp elektroenerģijas tirgotāju un klientu noslēgta līguma nosacījumiem, izņemot, ja elektroenerģijas tirgotājs sabiedrību informē pēc savas iniciatīvas.

Revīzijas laikā sabiedrība vairākkārt koriģēja viedo skaitītāju nomaiņas sarakstus 2017. un 2018.gadam, sniedzot jaunus argumentus un pamatojumus veikto izmaiņu nepieciešamībai. Revidenti neapšaubā, ka viedo skaitītāju nomaiņas sarakstam jeb plānošanas procesam ir jābūt elastīgam, bet revidentu vērtējumā biežā objektu pārplānošana apgrūtina procesa izsekojamību.

Ņemot vērā iepriekš minēto, revidenti secina, ka kopumā AS "Sadales tīkls" veiktais skaitītāju nomaiņas process sākot ar 2017.gada novembri tiek veikts, ievērojot Attīstības plānā noteiktās prioritātes un principus, t.sk. būtiskāko, ka viedie skaitītāji jāuzstāda koncentrēti. Vienlaikus revidenti vērš uzmanību, ka konstatētie atsevišķie gadījumi, kad nomaiņa netiek veikta koncentrēti, norāda uz nepieciešamajiem uzlabojumiem viedo skaitītāju uzstādīšanas procesā, lai panāktu ekonomisku finanšu līdzekļu izlietojumu un finanšu ieguvumus tādā apjomā, kāds ir plānots viedo skaitītāju izmaksu un ieguvumu aprēķinā.

Ieteikums

Lai nodrošinātu finanšu līdzekļu ekonomisku izlietojumu, panākot finanšu ieguvumus vismaz plānotajā apjomā, AS "Sadales tīkls" veikt nepieciešamos uzlabojumus viedo skaitītāju nomaiņas procesā, lai nodrošinātu procesa izsekojamību un ievērotu uzstādīšanas noteiktās prioritātes un principus.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

3. Vai personāla vadības politika un darba samaksas sistēma ir efektīva un motivējoša?

AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu vidējā tarifā ir iekļautas personāla un sociālās izmaksas 54 milj. *euro* apmērā, un tās veido 17% no vidējā tarifa izmaksām.

Revidējamā periodā vidējais darbinieku skaits bijis ap 2500 darbiniekiem. AS "Sadales tīkls" ir uzsākusi īstenot uzņēmuma darbības efektivitātes paaugstināšanas pasākumus, t.sk., pilnveidojot iekšējos darbības procesus un samazinot darbinieku skaitu. Plānots līdz 01.01.2023. samazināt 810 darba vietas.

Revīzijā konstatētais liecina, ka AS "Sadales tīkls" ir sociāli atbildīgs darba devējs un sabiedrībā izveidotā atlīdzības sistēma neapšaubāmi ir konkurētspējīga un motivējoša.

AS "Sadales tīkls" izdevumi darba devēja sociāliem maksājumiem, t.sk. nodokļu maksājumi, papildu labumi un garantijas, veido trešo daļu no kopējām darbaspēka izmaksām. Valsts statistikas dati liecina, ka AS "Sadales tīkls" sociālie maksājumi kopējā atlīdzībā pārsniedz vidējo līmeni gan nozarē, gan valstī kopumā.

Revidenti uzskata, ka ir nepieciešams pastiprināt atalgojuma un darba izpildes rezultātu sasaisti AS "Sadales tīkls" atlīdzības sistēmā, jo šobrīd, vērtējot dažādu sociālo pabalstu, labumu, garantiju piešķiršanu, netiek vērtēts darbinieku ieguldījums un darba efektivitāte.

Atlīdzības mainīgā daļa jeb prēmijas 2015. un 2016.gadā veido 8%, bet 2017.gadā – 7% no kopējās atlīdzības. Izvērtējot prēmiju piešķiršanas pamatojumu, revidenti ir secinājuši, ka 61 augstākā un vidējā līmeņa vadītājam sasniedzamie mērķi izriet no sabiedrības stratēģiskajiem mērķiem un gada prēmijas tiek piešķirtas pēc šo mērķu izpildes novērtējuma. Pārējo darbinieku darba izpildes novērtējumam, par ko tiek piešķirta ceturkšņa prēmija, trūkst sasaistes ar AS "Sadales tīkls" iekšējā normatīvajā aktā noteikto ceturkšņa prēmijas mērķi – motivēt darbiniekus uzturēt un nepārtraukti uzlabot darba izpildes kvalitāti un efektivitāti.

Izvērtējot ceturkšņa prēmiju piešķiršanas procesu, revidenti ir konstatējuši, ka AS "Sadales tīkls" nav vienota darba izpildes vērtēšanas pieeja visām amatu kategorijām. Darba izpildes novērtēšanas kritēriji, kuri tiek izmantoti, novērtējot darbinieku darba sniegumu, vairumā gadījumu ir vispārīgi, lielākā daļa no tiem raksturo darba izpildi pamata apjomā vai

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

darbinieka prasmes un attieksmi, piemēram, iekšējo normatīvo aktu, ētikas normu, darba drošības noteikumu ievērošanā, nevis ir saistīti ar darbinieka darba izpildes kvalitāti.

Bieži vien ceturkšņa prēmiju piešķiršanas pamatojumos minēti darbi, par ko jau piešķirts cits atlīdzības veids – piemaksa vai individuālā prēmija. Piemēram, par nelikumīgu pieslēgumu atklāšanu, par virsstundu darbu, par dalību dažādās ekspertu darba grupās, par papildus veiktu darbu, dalību iekšējo procesu projektos u.tml.

Arī darba attiecību izbeigšanas gadījumos AS "Sadales tīkls" papildus Darba likumā noteiktajiem atlaišanas pabalstiem maksā dāsnus pabalstus un kompensācijas, kas izriet no Darba koplīguma. Laikā no 2016.gada līdz 2018.gada janvārim atlaišanas pabalsti un kompensācijas izmaksātas 404 darbiniekiem 6,64 milj. *euro* apmērā.

Atbilstoši revidentu aplēsēm 2017.gadā pabalsti, kas izmaksāti saskaņā ar Darba likuma prasībām, veido tikai ap 16% no kopējā izmaksāto atlaišanas pabalstu apmēra, pārējās ir papildu kompensācijas, kas izriet no Darba koplīguma. Piemēram, 2017.gadā izbeigtas darba attiecības ar 39 pirmspensijas vecumā esošiem darbiniekiem, izmaksājot kompensācijās 1,57 milj. *euro* vai vidēji 40 381 *euro* vienam darbiniekam.

AS "Sadales tīkls" maksā pabalstu arī gadījumā, ja darbinieks vienpusēji uzsaka darba līgumu sakarā ar aiziešanu pensijā. 2017.gadā šim mērķim izlietoti 411 tūkst. *euro*, izmaksājot pabalstus 45 darbiniekiem vidēji 9123 *euro* apmērā.

AS "Sadales tīkls" ir publiskas personas kapitālsabiedrības meitas kapitālsabiedrība, tāpēc Valsts kontroles ieskatā atlaišanas pabalstu izmaksa vidēji piecreiz lielākā apmērā, nekā to paredz Darba likums, ir nesamērīga. Lai arī šādi AS "Sadales tīkls" sevi pozicionē kā sociāli atbildīgu darba devēju, vienlaikus sabiedrība ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, kura sniegtos pakalpojums elektroenerģijas lietotājiem nav iespējas izvēlēties un kura saimnieciskās darbības izmaksas tiek iekļautas tās sniegto pakalpojumu tarifi, ko apmaksā ikviens elektroenerģijas lietotājs. Valsts kontroles ieskatā šāda pabalstu politika liek apšaubīt sabiedrības sociālo atbildīgumu pret saviem klientiem.

Valsts kontrole aicinās Regulatoru vērtēt, vai AS "Sadales tīkls" kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, ar Darba koplīgumu uzņemoties nesamērīgas saistības, rīkojas atbildīgi ne tikai pret saviem darbiniekiem, bet arī pret klientiem. Ņemot vērā revīzijā konstatēto un to, ka šobrīd spēkā esošais Darba koplīgums ir spēkā līdz 31.12.2021., savukārt nākamais tarifu cikls, iespējams, sāksies tieši 2021.gadā, revidentu ieskatā Regulatoram būtu jāizvērtē iespēja nākamajam tarifu ciklam Metodikā noteikt efektivitātes stimulus personāla izmaksu ierobežošanai.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Kompensāciju izmaksa darbiniekiem, izbeidzot darba attiecības pēc dienesta izmeklēšanas par atļauju izsniegšanu ekspluatācijā nenodotām elektrostacijām

AS "Sadales tīkls" izbeidza darba attiecības ar vairākiem darbiniekiem un akcionāri no amata atsauc divus valdes locekļus pēc 2017.gada oktobrī publiski izskanējušās informācijas par AS "Sadales tīkls" izsniegtajām atļaujām elektrostaciju atzīšanai par derīgu paralēlam darbam ar sistēmu faktiski neuzbūvētās elektrostacijās.

Revīzijā konstatēts, ka AS "Sadales tīkls" valdes locekļiem vienlaikus bija spēkā darba līgumi gan par direktora pienākumu pildīšanu, gan par valdes locekļa amata pienākumu pildīšanu, tāpēc kompensācija par darba attiecību izbeigšanu aprēķināta ne tikai par direktora amata pildīšanu, bet arī par valdes locekļa amata pienākumu pildīšanu.

Šāda situācija izveidojās, jo AS "Sadales tīkls", interpretējot tiesību normas, ir nonākusi pie secinājuma, ka ar sabiedrības valdes locekļiem ir slēdzams darba līgums un valdes locekļiem kā darbiniekiem ir piemērojami darba līguma un Darba koplīguma noteikumi. Savukārt revidenti uzskata, ka, noslēdzot darba līgumu arī par valdes locekļa amata pildīšanu un piemērojot Darba koplīguma noteikumus, nav nodrošināta Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā¹¹² valdes loceklim noteikto ierobežojumu ievērošana, kā arī nav veicināta likumā¹¹³ noteiktā mērķa sasniegšana. Revidentu ieskatā, tā kā AS "Sadales tīkls" kompensācijas apmēru noteica arī no valdes locekļu atlīdzības, tad kompensācijas aprēķinātas par 90 648 *euro* lielākā apmērā, tādējādi neievērojot likumā¹¹⁴ noteiktos ierobežojumus, kā arī Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma prasību ar kapitālsabiedrības līdzekļiem rīkoties likumīgi un lietderīgi.

No revidentu rīcībā esošās informācijas izriet, ka darba tiesiskās attiecības tika izbeigtas ar četriem darbiniekiem, t.sk. ar vienu darbinieku, pamatojot ar darba vietas slēgšanu un izmaksājot pabalstu/kompensāciju 26 952 *euro* apmērā. Vienošanās par darba tiesisko attiecību pārtraukšanu noslēgta 17.10.2017., proti, nākamajā dienā pēc darbinieka atstādināšanas no amata uz izmeklēšanas laiku¹¹⁵. Tā kā revidentu rīcībā nav informācijas, ka AS "Sadales tīkls" izmeklēšanas komisijas ietvaros attiecībā uz šo darbinieku būtu veikusi identisku darbinieka rīcības izvērtējumu kā pārējiem trim darbiniekiem, ar kuriem darba tiesiskās attiecības tika pārtrauktas, tad revidentu ieskatā pastāv risks, ka AS "Sadales tīkls", izmaksājot atlaišanas pabalstu, nav nodrošinājusi līdzekļu 26 952 *euro* apmērā lietderīgu izlietojumu.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Jāuzsver, ka revidentu rīcībā nav izmeklēšanas komisijas ziņojumi, tāpēc pastāv risks, ka nepamatota pabalstu un kompensāciju izmaksa, izbeidzot darba tiesiskās attiecības, ir veikta arī citiem darbiniekiem, kuri bija iesaistīti atļauju izsniegšanā citām koģenerācijas stacijām.

Atbilstoši apstiprinātajam AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projektam¹¹⁶ vidējā tarifā ir iekļautas personāla un sociālās izmaksas 53 722 608 *euro* apmērā un tās veido 17% no vidējā tarifa izmaksām (skatīt 7.tabulu).

7.tabula

Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu vidējā tarifā iekļautās personāla un sociālās izmaksas, *euro*

Rādītājs	2011.g. apstiprinātais tarifs	2015.g. fakts	2016.g. sākotnējais projekts	2016.g. precizētais projekts	2016.g. fakts***	2017.g. fakts
Atlīdzība par darbu	30 610 012	39 461 003	41 091 126	41 031 008	40 063 965	40 740 080
Sociālā apdrošināšana	7 316 911	9 192 844	9 512 092	9 497 610	9 368 879	9 562 224
Štatu samazināšanas izmaksas*	488 092	1 777 547	1 097 011	542 011	2 758 447	11 201 707
Pārējās personāla izmaksas	1 907 787	3 517 357	3 422 379	2 651 979	3 55 754	3 769 321
Personāla izmaksas kopā	40 322 801	53 948 752	55 122 608	53 722 608	55 746 047	65 273 332
<i>Vidējais darbinieku skaits gadā**</i>	2 576	2 561	2 568	2 568	2554	2466
<i>Darbinieku skaits gada beigās**</i>	-	2568	-	-	2521	2344
<i>Vidējā mēneša atlīdzība par darbu</i>	990	1 284	1 333	1 331	1307	1377

*Iekļauts arī uzkrājums

** AS "Sadales tīkls" 2015., 2016. un 2017. gada pārskatu dati

*** AS "Sadales tīkls" grāmatvedības uzskaites dati

Kopējās personāla un sociālās izmaksas 2016.gada apstiprinātajā elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifā¹¹⁷, salīdzinot ar 2011.gadu, ir pieaugušas par 13,4 milj. *euro* jeb 33%.

Pamatojot tarifā iekļautās izmaksas, AS "Sadales tīkls" norādījusi, ka izmaksu pieaugums saistīts ar ikgadējo atlīdzības pārskatīšanu atbilstoši Darba koplīguma nosacījumiem, t.sk. amatalgu piesaisti inflācijas rādītājiem, prēmēšanas un atlaišanas pabalstu aprēķināšanas nosacījumiem, AS "Sadales tīkls" organizatoriskās struktūras izmaiņām, kā arī tāpēc, ka palielinājies augstāk kvalificētu darba vietu īpatsvars, ir pārskatīti amatalgas noteikšanas kritēriji un ir veikta amatalgu izlīdzināšana reģionālajā griezumā. Šo darbību kopums veikts, lai sabalansētu sabiedrības darbinieku atalgojumu ar atalgojuma līmeni darba tirgū un nodrošinātu kvalificētu darbinieku piesaisti un noturēšanu¹¹⁸.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Vēl viens pamatojums personāla un sociālo izmaksu pieaugumam ir īstermiņa prēmēšanas atjaunošana. Atbilstoši AS "Sadales tīkls" norādītajai informācijai īstermiņa prēmēšanas atjaunošanai papildus bija nepieciešami finanšu līdzekļi 3,1 milj. *euro* apmērā 2011.gadā un 4,4 milj. *euro* 2016.gadā¹¹⁹.

Vai darba samaksas sistēma ir konkurētspējīga?

AS "Sadales tīkls" atalgojuma politikas¹²⁰ galvenais mērķis ir uzturēt konkurētspējīgu un uz mērķu sasniegšanu orientētu atalgojuma sistēmu, pamatoti izmantojot finanšu resursus.

Atalgojuma sistēmu veido nosacījumu un aktivitāšu kopums, kas noteikts AS "Sadales tīkls" atalgojuma politikā, darba izpildes vadības sistēmas nolikumā, speciālajos īstermiņa prēmēšanas nolikumos, darba koplīguma atbilstošajās sadaļās, kurās atrunāti darba samaksas un sociālo labumu nosacījumi, un citi nosacījumi esošo vai potenciālo labumu izmantošanai¹²¹.

AS "Sadales tīkls" atalgojuma garantēto daļu veido mēneša amatalga, akorda alga, piemaksas, atvaļinājuma pabalsts, garantētie sociālie pabalsti, iemaksas privātajā pensiju fondā, veselības apdrošināšana un uzkrājošā veselības apdrošināšana, savukārt mainīgās daļas komponentes ir prēmijas.

Tātad atbilstoši AS "Sadales tīkls" personāla un sociālo izmaksu struktūrai, atalgojuma garantētas un mainīgās daļas attiecīgi 2015. un 2016.gadā ir 92% un 8%, savukārt 2017.gadā – 93% un 7%:

Rādītājs	2015.gads, %	2016.gads, %	2017.gads, %
Atlīdzība (t.sk. atvaļinājuma nauda)	60	60	57
Piemaksas	4	4	4
Prēmijas	8	8	7
Pabalsti, papildu labumi, garantijas	11	11	16
VSAOI (darba devēja)	17	17	16
	100	100	100

Garantētie sociālie pabalsti un labumi, kā arī to piešķiršanas nosacījumi ir noteikti Darba koplīgumā. Šobrīd spēkā esošā Darba koplīguma nosacījumi ir spēkā līdz 31.12.2021.

Darba likums reglamentē koplīguma noteikumus un nosaka, ka koplīgumā puses var vienoties par jebkuriem ar darba attiecībām saistītiem jautājumiem, paredzot labvēlīgākus nosacījumus nekā noteikts Darba likumā. Darba koplīgumā būtībā tiek saskaņotas darbinieku vajadzības un vēlmes ar darba devēja iespējām, panākot abpusēju ieguvumu.

Analizējot AS "Sadales tīkls" Darba koplīgumu, secināts, ka tas ietver ievērojamu sociālo garantiju, pabalstu un citu labumu kopumu darbiniekiem, t.sk. iepriekš strādājošiem, šobrīd pensionētiem darbiniekiem.

Darba koplīguma nosacījumi kopš 2008.gada nav būtiski mainīti. Koplīgums paredz dažādus sociālos pabalstus, labumus un labvēlīgākus nosacījumus nekā Darba likumā vai citos ārējos normatīvajos aktos noteikts, un, tos piešķirot, netiek vērtēts darbinieku ieguldījums un darba efektivitāte. Piemēram:

- ❖ visiem darbiniekiem, kuri AS "Sadales tīkls" nostrādājuši ne mazāk kā vienu pilnu gadu, katru gadu, aizejot ikgadējā atvaļinājumā, tiek izmaksāts vienreizējs atvaļinājuma pabalsts 50% apmērā no darbinieka mēneša amatalgas. Vienlaikus jāatzīmē, ka no 2017.gada spēkā esošais

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Darba koplīgums paredz līdz 2021.gadam palielināt minēto pabalstu līdz 100%, bet pabalsts tiek piešķirts tikai tiem darbiniekiem, kuri nostrādājuši vismaz trīs gadus;

- ❖ katra gada sākumā tiek pārskatīts visu darbinieku mēneša amatalgas apmērs un tās pieaugums nevar būt mazāks par iepriekšējā gada inflācijas apmēru. Ja tiek ieviesta jauna darba samaksas sistēma, darba devējs nav tiesīgs samazināt darbiniekam noteikto mēneša amatalgu;
- ❖ ja AS "Sadales tīkls" atceļ uz Darba koplīguma parakstīšanas brīdi spēkā esošo īstermiņa (ceturkšņa) prēmēšanas sistēmu vai tiek pieņemti tādi ārējie tiesību akti, kas aizliedz vai ierobežo prēmiju izmaksāšanu, kā rezultātā darba devējs nevar nodrošināt ceturkšņa prēmiju izmaksu vismaz 12% apmērā no darbinieka mēneša amatalgas, tad AS "Sadales tīkls" apņemas katram darbiniekam palielināt amatalgu par summu, kas kompensē prēmijas summu 12% apmērā¹²²;
- ❖ gadījumā, ja Darba koplīguma darbības laikā tiek izmainīts valsts obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījums, kura rezultātā palielinās darbinieka likme, AS "Sadales tīkls" sedz mēneša amatalgas daļas iespējamo samazinājumu, attiecīgi palielinot darbinieka mēneša amatalgu.

AS "Sadales tīkls" ar Darba koplīgumu ir uzņēmusies arī ievērojamas saistības noteiktos darba tiesisko attiecību ar darbiniekiem izbeigšanas gadījumos.

Darba koplīguma saistību izpilde AS "Sadales tīkls" izmaksājusi vismaz:

Rādītājs	2015.gads	2016.gads	2017.gads
Pabalsti darbiniekiem, t.sk.:			
<i>darba attiecību izbeigšanas pabalsti (bez darba devēja VSAOI)*</i>	2 312 472 341 380	2 925 198 918 868	4 668 842 2 663 788
Pabalsti, kompensācijas pensionāriem	348 912	328 518	339 370
Citi labumi	70 571	163 636	174 190
KOPĀ	2 731 955	3 417 352	5 182 402

*AS "Sadales tīkls" neuzglabā datus par atlaišanas pabalstu apmēru, kas izmaksāts saskaņā ar Darba likumā un Darba koplīgumā noteikto, tāpēc revidenti veikuši aplēses, lai noteiktu atlaišanas pabalstu daļu, kas izmaksāta pēc Darba koplīguma nosacījumiem. Aplēse veikta, pamatojoties uz 2017.gada datiem un pieņēmumiem – vidēji sabiedrībā darbinieki strādā 17 gadus¹²³ un 137 darbinieku, ar kuriem darba attiecības izbeigtas 2018.gada janvārī, 2017.gada vidējā mēneša izpeļņa ir 1141 euro.

Vienlaikus revidenti vērs uzmanību, ka ar Darba koplīgumu saistītās izmaksas apkopotas tikai par tiem papildu labumu un garantiju veidiem, kuru izmaksas identificējamās no finanšu grāmatvedības uzskaites. Finanšu grāmatvedības dati nesniedz detalizētu informāciju par AS "Sadales tīkls" izmaksām, kas veidojas no Darba koplīgumā paredzēto apmaksāto brīvo dienu piešķiršanas, slimības lapas A apmaksu no pirmās dienas 90% apmērā no vidējās izpeļņas u.tml.

Papildus Darba koplīgumā noteiktajām dažādām sociālajām garantijām un labumiem 01.04.2015. AS "Sadales tīkls" ieviesa Labumu izvēles sistēmu¹²⁴.

Šajā sistēmā apvienoti Darba koplīgumā noteiktie papildu labumi – papildatvaļinājums un iemaksas pensiju fondā, kā arī ieviests jauns veids – uzkrājošā veselības apdrošināšana.

Labumu izvēles sistēma ir pieejama visiem darbiniekiem, un tā paredz iespēju katram darbiniekam izvēlēties individuālu labuma groza struktūru. Izvēles labumu grozs ir proporcionāls katra darbinieka atalgojumam, un tam ir noteikti maksimālie limiti:

- ❖ piecas brīvas darba dienas gadā;

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ❖ iemaksas Pensiju fondā 5% apmērā no darbinieka bruto atlīdzības;
- ❖ uzkrājošo veselības apdrošināšanu, kuras apmērs gadā līdz 2017.gadam bija 300 *euro*, bet no 2017.gada – 350 *euro*. Uzkrājošo veselības apdrošināšanu veido divas daļas – uzkrājums ar izmaksu termiņa beigās (5 gadi) un Veselības limits (tiek segti jebkādi izdevumi veselībai, sportam un rehabilitācijai).

Sākotnēji tarifā projektā iekļautās Labumu izvēles sistēmas izmaksas tika matemātiski samazinātas par uzkrājošās veselības apdrošināšanas izmaksām 770 tūkst. *euro* apmērā un tarifā tika apstiprinātas tikai izmaksas iemaksām pensiju fondā, jo Labumu izvēles sistēma ir jauna komponente un AS "Sadales tīkls" Regulatoram nevarēja iesniegt sistēmas sniegto rezultātu izvērtējumu un pamatojumu pakalpojumu sniegšanas nepieciešamībai.

Tomēr revidenti vērš uzmanību, ka vidējā tarifā apstiprinātās izmaksas par iemaksām pensiju fondā ir par 30% lielākas nekā 2015.gada faktiskās izmaksas, proti, vidējā tarifā apstiprinātās izmaksas 1,99 milj. *euro* apmērā, bet faktiski tās bija 1,54 milj. *euro*. Turklāt gan 2016., gan 2017.gadā faktiskās izmaksas iemaksām pensiju fondā vēl samazinājās, veidojot ap 1,3 milj. *euro* katru gadu. Tā kā faktiskie maksājumi pensiju fondā jau trīs gadus pēc kārtas ir ievērojami mazāki, nekā tas tika plānots tarifu apstiprināšanas laikā, revidentiem ir pamats uzskatīt, ka šādi daļēji tiek finansētas arī izmaksas uzkrājošajai veselības apdrošināšanai.

AS "Sadales tīkls" Labumu izvēles sistēmas – pensiju fonda un uzkrājošās veselības apdrošināšanas – izmaksas 2015., 2016. un 2017.gadā bija ap 3 milj. *euro* gadā.

Revīzijā, analizējot AS "Sadales tīkls" darbaspēka izmaksu struktūru un salīdzinot to ar valsts statistikas datiem¹²⁵, jāsecina, ka AS "Sadales tīkls" darba devēja sociālie maksājumi, kas ietver ne tikai valsts sociālās apdrošināšanas obligātos maksājumus, bet arī pārējos papildu labumus un garantijas, veido trešo daļu no kopējām darbaspēka izmaksām. Būtiski atzīmēt, ka AS "Sadales tīkls" darba devēja sociālie maksājumi 2017.gadā ir par 10% lielāki nekā valstī kopumā, kā arī par 7% lielāki nekā elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozarē (skatīt 8.tabulu).

8.tabula

AS "Sadales tīkls" darbaspēka izmaksu struktūras salīdzinājums ar valsts statistikas datiem, %

Gads	AS “Sadales tīkls”		Elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozare				Visas nozares	
			dati ar AS “Sadales tīkls”		dati bez AS “Sadales tīkls”			
	Tiešā darba samaksa*	Darba devēja sociālie maksājumi**	Tiešā darba samaksa	Darba devēja sociālie maksājumi	Tiešā darba samaksa	Darba devēja sociālie maksājumi	Tiešā darba samaksa	Darba devēja sociālie maksājumi
2015	75%	25%	77%	23%	78%	22%	81%	19%
2016	74%	26%	75%	25%	78%	22%	80%	20%
2017	70%	30%	75%	25%	77%	23%	80%	20%

*Tiešā darba samaksa – amatalga, regulāras un neregulāras piemaksas, prēmijas, samaksa par ikgadējo mācību un papildu atvaļinājumu, brīvām darba dienām, atvaļinājuma pabalsts, darbnespējas lapu A apmaksa;

** Darba devēja sociālās izmaksas – darba devēja valsts obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas, darba devēja iemaksas papildu pensiju apdrošināšanai, dzīvības, nelaimes gadījumu un veselības apdrošināšana, darba devēja tiešie pabalsti darbiniekiem (izmaksas jubilejās, svinībās u.c.), mantas un naudas balvas, pabalsti veselības aprūpei, atlaišanas pabalsti u.tml.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Salīdzinot ar valsts statistiskās datiem¹²⁶, AS "Sadales tīkls" vidējā bruto darba samaksa (vidējā bruto darba samaksa ietver tos pašus darba samaksas elementus, ko tiešā darba samaksa) 2015., 2016. un 2017.gadā:

- ❖ ir bijusi par aptuveni 35% augstāka nekā valstī kopumā;
- ❖ ir bijusi par aptuveni 15% augstāka starp elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozares uzņēmumiem;
- ❖ ir bijusi par aptuveni 16% zemāka starp elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozares uzņēmumiem, kuru darbinieku skaits pārsniedz 250.

Lai arī, salīdzinot ar lielajiem nozares uzņēmumiem, AS "Sadales tīkls" vidējā bruto darba samaksa ir zemāka, AS "Sadales tīkls" darba devēja sociālās izmaksas (t.sk. papildu labumi un garantijas) procentuāli ir lielākas nekā nozares lielajos uzņēmumos¹²⁷.

Ņemot vērā iepriekš minēto, revidenti uzskata, ka AS "Sadales tīkls" darba samaksas sistēma neapšaubāmi ir konkurētspējīga, atbildīga un motivējoša. To apliecina arī darbinieku mainības koeficients, kas 2015., 2016. un 2017.gadā attiecīgi bija tikai 2%, 3% un 4%¹²⁸.

AS "Sadales tīkls", sniedzot komentārus par revīzijas ziņojuma projektu, norādīja¹²⁹, ka "sākotnēji, iepazīstoties ar AS "Sadales tīkls" Darba koplīgumu, var šķist, ka tā noteikumi ir pārāk labvēlīgi darbiniekiem. Tomēr, lai objektīvi salīdzinātu darbinieku atalgojumu, ko piedāvā viens vai cits darba devējs, ir jāskatās uz darbinieka kopējo atalgojuma paketi, ieskaitot Darba koplīgumā paredzētās sociālās garantijas. Kā jau Revīzijas ziņojumā konstatēts, salīdzinot ar lielajiem nozares uzņēmumiem, AS "Sadales tīkls" darbinieku darba alga ir zem vidējā atalgojuma, taču Darba koplīgumā ietvertās sociālās garantijas daļēji līdzsvaro šo situāciju. Ja salīdzina darbinieku kopējo atalgojuma paketi starp nozares uzņēmumiem, konstatējams, ka AS "Sadales tīkls" darbinieku atalgojuma pakete nebūt nav pārlietu labvēlīga darbiniekiem".

Valsts kontrole arī uzskata, ka darba samaksai ir jābūt sasaistītai arī ar darbinieku darba ieguldījumu un motivāciju veikt darbu efektīvāk. Arī Valsts kancelejas 2016.gadā pasūtītajā salīdzinošajā pētījumā¹³⁰ par atalgojuma apmēru ir norādīts, ka organizācijas rezultātu uzlabošanai ciešāk sasaista darba samaksu ar darba izpildi, tādējādi arvien veicinot darba efektivitāti. Sistēmas pamatā labākie darbinieki saņem vairāk, kamēr darbinieki ar vājāko sniegumu – attiecīgi mazāk. Veiksmīgi ieviešot mainīgās daļas politiku, tiek sekmēts iekšējais organizācijas taisnīgums un paaugstināta darbinieku motivācija.

Lai noskaidrotu, vai AS "Sadales tīkls" darba samaksas mainīgā daļa ir atkarīga no darbinieku darba ieguldījuma, revīzijā veiktas pārbaudes par individuālo darba uzdevumu noteikšanu, izpildes novērtēšanu un prēmiju izmaksu.

Vai darba samaksas mainīgās daļas noteikšanā un prēmiju piešķiršanā tiek ņemts vērā darbinieku darba izpildes novērtējums un individuālais sniegums?

AS "Sadales tīkls" darba samaksas mainīgo daļu, kas 2015. un 2016.gadā bija 8%, bet 2017.gadā – 7% no kopējās atlīdzības, veido trīs veidu prēmijas:

- ❖ gada prēmija par sabiedrības darbības rezultātiem un mērķu sasniegšanu, kas noteikta augstākā un vidējā līmeņa vadītājiem;
- ❖ regulāra ceturkšņa prēmija par ikdienas darba pienākumu kvalitatīvu izpildi, kas noteikta visiem pārējiem darbiniekiem, kam netiek piešķirta gada prēmija un kuri brīvprātīgi

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

pievienojušies ceturkšņa prēmēšanai;

- ❖ neregulāra, individuāla prēmija par īpašu uzdevumu izpildi – izcilu sniegumu, pirms noteiktā termiņa veiktu projektu vai papildus veiktu liela apjoma darbu, kas iepriekš nav bijis plānots.

Gada prēmijas piešķiršanai par sabiedrības gada darbības rezultātu un mērķu sasniegšanu 2015. un 2016.gadā izlietoti 263 tūkst. *euro*, savukārt 2017.gadā – 274 tūkst. *euro*, prēmējot ap 61 augstākā un vidējā līmeņa vadītāju.

Revīzijā konstatēts, ka augstākā un vidējā līmeņa vadītājiem noteiktie sasniedzamie mērķi izriet no sabiedrības stratēģiskajiem mērķiem. Izvērtējot vadītāju gada darba rezultātus, tiek novērtēti iepriekš noteiktie rezultatīvie rādītāji un no izvērtējuma atkarīgs prēmijas apmērs, kas nepārsniedz divas darbinieka mēnešalgas.

Regulārās ceturkšņa prēmijas par darba pienākumu kvalitatīvu izpildi tiek piešķirtas darbiniekiem, kuri pievienojušies prēmēšanas sistēmai. Revidējamā periodā prēmēšanas sistēmai bija pievienojušies ap 2150 darbinieku, 2016. un 2017.gadā katru gadu ceturkšņa prēmijas piešķirtas ap 3,8 milj. *euro* apmērā.

Ceturkšņa prēmēšanas sistēma tika izveidota 2010.gadā, un darbiniekiem, kuri sistēmai pievienojās, tika samazināta amata alga par 10%, lai iegūtu daļu no resursiem prēmēšanas sistēmas finansēšanai.

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" iekšējam normatīvajam aktam¹³¹ ceturkšņa prēmijas mērķis ir motivēt darbiniekus uzturēt un nepārtraukti uzlabot darba izpildes kvalitāti un efektivitāti, piesaistot darba samaksu individuālajiem darba rezultātiem.

Vērtējot darba pienākumu izpildes kvalitāti, AS "Sadales tīkls" izmanto¹³²:

- ❖ darba izpildes novērtēšanas kritērijus, kuri saskaņā ar prēmēšanas nolikumu ir specifiski noteikti katram amatam/amatu grupai, taču pēc būtības tie iedalāmi divās grupās:
 - ✓ pamata kritēriji par darba izpildi noteiktos standartos – darba uzdevumu izpilde noteiktajā termiņā, kvalitātē, kvantitātē, iekšējo normatīvo dokumentu prasību izpilde un informācijas sniegšana, aizsardzība un konfidencialitāte;
 - ✓ papildu kritēriji par iniciatīvu, iesaistīšanos, papildu darbu veikšanu – komunikācija, sadarbības, ētikas normu ievērošana, iniciatīva, atsaucība un iesaistīšanās, zināšanu paplašināšana, iemaņu un prasmju uzlabošana;
- ❖ konkrētajam vērtēšanas periodam noteiktos darba uzdevumus.

Ceturkšņa prēmijas maksimālais apmērs ir 20% no darbinieka trīs mēnešu amatalgas, t.sk. 12% par darba izpildi noteiktajos standartos un 8% par iniciatīvu, iesaistīšanos, papildu darbu veikšanu. Nolikumā arī paredzēts, ka par izcilu darbu konkrētā laika periodā izvirzīto mērķu sasniegšanā ceturkšņa prēmijas maksimālais apmērs var sasniegt 30%.

Revīzijā, izvērtējot ceturkšņa prēmiju piešķiršanas procesu, konstatēts, ka AS "Sadales tīkls" nav vienota darba izpildes vērtēšanas pieejas visām amatu kategorijām.

Revīzijā, veicot 50 darbinieku 185 vērtēšanas karšu detalizētās pārbaudes, konstatēts, ka tikai pusei no darbiniekiem – zemākā līmeņa vadītājiem un atsevišķu amatu darbiniekiem – ir noteikti individuāli darba uzdevumi, kuri ir līdzīgi amata aprakstā noteiktajiem pienākumiem. Darba uzdevumu izpilde vairumā gadījumu noteikta kalendārā gada ietvaros, nevērtējot izpildes progresu ceturkšņa griezumā. Turklāt no vērtēšanas kartēm nav identificējams, kad uzdevumu izpilde ietekmē novērtēšanas rezultātus. Piemēram:

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ❖ elektroinženiera viens no 2016.gada darba uzdevumiem ir būt korektam ar klientu, sniegt īsu un saprotamu konsultāciju, atturēties no liekiem komentāriem;
- ❖ elektromontierim 2017.gadā noteikts viens darba uzdevums – censties visos gadījumos atrast un novērst bojājuma cēloni;
- ❖ kategoriju speciālistam 2017.gadā viens no darba uzdevumiem ir – izmantot un izprast jauno atskaiti ikdienas darbā.

Ņemot vērā, ka prēmija tiek piešķirta, novērtējot darba izpildes kritērijus – *par darba izpildi noteiktos standartos un par iniciatīvu, iesaistīšanos, papildu darbu veikšanu* –, tad revīzijā analizēti prēmiju piešķiršanas pamatojumi atbilstoši šiem kritērijiem.

Vienlaikus gan jāatzīmē, ka definētie darba izpildes novērtēšanas kritēriji vairumā gadījumu ir vispārīgi un nav izmērāmi, t.sk. lielākā daļa no kritērijiem raksturo darba izpildi pamata apjomā, prasmes un attieksmi, piemēram, iekšējo normatīvo aktu, ētikas normu, darba drošības noteikumu ievērošanu, nevis ir saistīta ar darbinieka darba izpildes kvalitāti un efektivitāti.

Revidentu vērtējumā prēmijas daļa par darba izpildi noteiktos standartos ir raksturojama kā garantēta atlīdzības daļa, par ko liecina turpmāk minētais:

- ❖ pamatojums prēmijas piešķiršanai 12% apmērā no darbinieka trīs mēnešu amatalgas ir noteikts – darba izpilde noteiktajos standartos;
- ❖ vairumā gadījumu darbinieks saņem maksimāli iespējamo prēmijas apmēru. Veicot izlases veida pārbaudes, revidenti konstatēja tikai četrus gadījumus, kad vērtējums par darba izpildi noteiktajos standartos ir samazināts un nav piešķirti maksimālie 12% šajā kritērijā – divos gadījumos vērtējums samazināts par vienu punktu un divos gadījumos – par diviem punktiem.

Kā jau iepriekš norādīts, finansējums ceturkšņa prēmēšanas sistēmai daļēji tika iegūts, 2010.gadā vienojoties par amatalgas samazinājumu par 10% ar darbiniekiem, kuri izvēlējās pievienoties prēmēšanas sistēmai. Tā kā ceturkšņa prēmijas daļas par darba izpildi noteiktajos standartos maksimālais apmērs ir tikai par 2% lielāks nekā amatalgas samazinājums, darbinieki šo prēmiju visdrīzāk uztver kā atlikto algas maksājumu, nevis kā atlīdzību par labi paveiktu darbu. Tāpēc revidentu ieskatā prēmijas par darba izpildi noteiktajos standartos piešķiršanas kritēriji ir formāli un piešķiršanas dokumentācijas noformēšana rada nevajadzīgu administratīvo slogu.

Pārbaudot ceturkšņa prēmijas daļas piešķiršanu par iniciatīvu, iesaistīšanos, papildu darbu veikšanu, konstatēti 52 gadījumi, kad kā prēmijas piešķiršanas pamatojums minēti darbi, par ko jau piešķirts cits atlīdzības veids – piemaksa vai individuālā prēmija. Piemēram, prēmija piešķirta par nelikumīgu pieslēgumu atklāšanu, par virsstundu darbu, par dalību dažādās ekspertu/darba grupās, par papildus veiktu darbu, dalību iekšējo procesu projektos u.tml. Kā pamatojumi minēti arī darbinieku amatu aprakstos norādītie pienākumi, par ko tiek saņemta amata alga, kā arī tādi pamatojumi kā dalība apmācībās un semināros, iegūto zināšanu izmantošana, aizkavēšanās darbā pusstundu, par atsaucību, godprātību un uzticību koncernam, par privātās automašīnas izmantošanu darba vajadzībām. Dažkārt norādītais pamatojums ir vispārīgs un nesniedz informāciju par darbinieka paveiktajiem darba rezultātiem.

Revīzijā, izlases veidā veicot vērtēšanas karšu pārbaudes, konstatēti deviņi gadījumi, kad ceturkšņa prēmija palielināta arī par kritērija – *izcils darbs konkrētā laika periodā izvirzīto mērķu sasniegšanā* – izpildi. Tomēr no vērtēšanas kartēm nav iespējams iegūt informāciju, kāds izvirzītais mērķis un kādā apjomā bija jāsasniedz.

Revidentu vērtējumā, ja AS "Sadales tīkls" tiecas pēc būtības sasniegt ceturkšņa prēmijas mērķi – motivēt darbiniekus uzturēt un nepārtraukti uzlabot darba izpildes kvalitāti un efektivitāti –, šajā sistēmā

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

ir nepieciešami uzlabojumi, sasaistot darba izpildes novērtējumu ar iekšējā normatīvajā aktā¹³³ noteikto ceturkšņa prēmijas mērķi, kā arī nosakot saprotamus, ar darba gala rezultātu saistītus vērtēšanas kritērijus un izpildes rādītājus, lai objektīvi novērtētu darbinieka reālo ieguldījumu un sniegumu. Revidentu ieskatā saprotama vērtēšanas sistēma veicina un motivē darbinieku uzlabot savu sniegumu un attīstīties gan paša darbinieka, gan organizācijas labā.

Trešais prēmiju veids ir prēmija par īpašu uzdevumu izpildi. Tā ir neregulāra, individuāla prēmija par izcilu sniegumu, pirms noteiktā termiņa veiktu projektu vai papildus veiktu liela apjoma darbu, kas iepriekš nebija plānots.

Revīzijā konstatēts, ka 2016.gadā un 2017.gada pirmajos trīs ceturkšņos individuālās prēmijas piešķirtas vairāk nekā 160 tūkst. *euro* apmērā. Vairumā gadījumu šīs prēmijas ir regulāras un darbiniekiem tiek piešķirtas katru ceturksni par darbu iekšējās darba grupās.

Reizi ceturksnī individuālas prēmijas saņem darbinieki, kuri darbojas AS "Sadales tīkls" izveidotās iekšējās darba grupās, piemēram, Darba aizsardzības un elektrodrošības līdzekļu darba grupa, Gaisvada līniju darba grupa, Instrumentu un darba aprīkojuma darba grupa. Kā izriet no individuālo prēmiju piešķiršanas dokumentiem, darba grupas izvērtē, aktualizē, sagatavo dažādu materiālu, instrumentu, aprīkojumu tehniskās specifikācijas iepirkumu vajadzībām, pārbauda, testē materiālu paraugus, instrumentus, sagatavo iekšējās instrukcijas, apkopo informāciju par iepirktajiem produktiem u.tml.

No intervijām ar AS "Sadales tīkls" pārstāvjiem izriet, ka iekšējās darba grupas ir ekspertu grupas, kuras iesaistītas lēmumu pieņemšanā par uzņēmuma tehnisko attīstību.

Revidenti neapšaubā darbinieku darba rezultātus, kas veikts papildus tiešajiem darba pienākumiem, kā arī to, ka tas ir jāatalgo, tomēr revīzijā ir konstatēti gadījumi, kad dalība darba grupās, par kurām tiek piešķirtas individuālas prēmijas, tiek minēta arī kā ceturkšņa prēmijas pamatojums.

Darba attiecību izbeigšana ar darbiniekiem un atlaišanas kompensāciju izmaksa

Kā jau iepriekš minēts, starp AS "Sadales tīkls" un darbinieku pārstāvošo arodbiedrību noslēgtajā Darba koplīgumā ir noteikts arī kādos gadījumos darbinieki, izbeidzot darba tiesiskās attiecības, bez Darba likumā paredzētā, saņem vēl papildu pabalstus.

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" informācijai atlaišanas pabalsti/kompensācijas, izbeidzot darba attiecības, izmaksātas:

- ❖ 2016.gadā 94 darbiniekiem 1,03 milj. *euro* apmērā;
- ❖ 2017.gadā 178 darbiniekiem 3,23 milj. *euro* apmērā;
- ❖ 2018.gada janvārī 132 darbiniekiem 2,38 milj. *euro* apmērā.

Izmaksāto kompensāciju apjoma pieaugums skaidrojams ar AS "Sadales tīkls" 2016.gada beigās uzsāktajiem uzņēmuma darbības efektivitātes paaugstināšanas pasākumiem, kas paredz pilnveidot iekšējos darbības procesus, kā rezultātā tiek samazināts arī darbinieku skaits.

AS "Sadales tīkls" laikā no 2017. līdz 2022.gadam darbinieku skaitu ir paredzējusi samazināt par 810 darbiniekiem, uz 01.01.2023. plānojot uzņēmumā 1711 darba vietas¹³⁴.

Revīzijā apkopotā AS "Sadales tīkls" sniegtā informācija par darba attiecību izbeigšanu liecina, ka 2016., 2017.gadā un 2018.gada janvārī, pamatojoties uz efektivitātes paaugstināšanas projektu, slēgtas

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

309 darba vietas, atlaišanas pabalstos izmaksājot 5,2 milj. *euro*. Darbiniekiem pabalsti aprēķināti, ievērojot Darba likumā noteikto, kā arī Darba koplīguma nosacījumus.

Darba likums paredz konkrētus gadījumus, kad darba devēja obligāts pienākums, izbeidzot darba attiecības ar darbinieku, ir izmaksāt atlaišanas pabalstu (t.sk., samazinot darbinieku skaitu). Darba likumā arī noteikts konkrēts atlaišanas pabalsta apmērs – viena līdz četras mēneša vidējās izpeļņas, atkarībā no darbinieka darba stāža uzņēmumā.

Savukārt starp AS "Sadales tīkls" un darbiniekus pārstāvošo arodbiedrību noslēgtajā Darba koplīgumā paredzēts, ka papildus Darba likumā paredzētajiem atlaišanas pabalstiem AS "Sadales tīkls" maksā darbiniekiem arī pabalstu vienas nedēļas algas apmērā par katru Latvenergo sistēmā nostrādāto gadu, ja darba attiecības izbeigtas šādos gadījumos – nav pietiekamu profesionālo spēju darba veikšanai, nespēj veikt darbu veselības stāvokļa dēļ, tiek samazināts darbinieku skaits, tiek likvidēts darba devējs, ja darbā atjaunots darbinieks, kurš agrāk veica darbu.

Savukārt, ja sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu tiek atbrīvots darbinieks pirmspensijas vecumā, kurš nostrādājis Latvenergo sistēmā pēdējos 15 gadus (līdz 2017.gadam – 10 gadus), un darbiniekam nav iespējams piedāvāt līdzvērtīgu darbu, AS "Sadales tīkls" papildus Darba likumā noteiktajam atlaišanas pabalstam izmaksā:

- ❖ atlaišanas pabalstu viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā;
- ❖ pabalstu līdz pensijas vecuma sasniegšanas brīdim:

Līdz pensijas vecuma sasniegšanai:	Pabalsta apmērs no vidējās mēneša izpeļņas par katru mēnesi līdz pensijas vecuma sasniegšanai:	Ierobežojums mēneša pabalsta apmēra noteikšanai:
līdz 1 gadam	70% apmērā	ne vairāk kā 5 valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas
1 līdz 3 gadi	65% apmērā	ne vairāk kā 4 valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas
3 līdz 5 gadi	60% apmērā	ne vairāk kā 3 valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" informācijai, pamatojoties uz iemesliem – *nav pietiekamu profesionālo spēju darba veikšanai, nespēj veikt darbu veselības stāvokļa dēļ, tiek samazināts darbinieku skaits, tiek likvidēts darba devējs, atjaunots darbā darbinieks, kurš agrāk veica darbu* –, darba attiecības izbeigtas:

- ❖ 2016.gadā – ar 60 darbiniekiem, izmaksājot pabalstos 686 tūkst. *euro*, t.sk. ar 9 pirmspensijas vecumā esošiem darbiniekiem, izmaksājot 242 tūkst. *euro* vai vidēji 26 921 *euro* vienam darbiniekam;
- ❖ 2017.gadā – ar 131 darbinieku, izmaksājot pabalstos 2,68 milj. *euro*, t.sk. ar 39 pirmspensijas vecumā esošiem darbiniekiem, izmaksājot 1,57 milj. *euro* vai vidēji 40 381 *euro* vienam darbiniekam;
- ❖ 2018.gada janvārī – ar 132 darbiniekiem, izmaksājot pabalstos 2,38 milj. *euro*, t.sk. ar 30 pirmspensijas vecumā esošiem darbiniekiem, izmaksājot 1,20 milj. *euro* vai vidēji 39 850 *euro* vienam darbiniekam.

Revidenti neapšaubā AS "Sadales tīkls" un tās darbiniekus pārstāvošo arodbiedrību tiesības slēgt Darba koplīgumu, vienojoties par ievērojami labvēlīgākiem darba samaksas un sociālo labumu nosacījumiem, nekā to paredz Darba likums. Tomēr, salīdzinot AS "Sadales tīkls" pabalstu un kompensāciju apmēru ar

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

vidējo bruto darba samaksas apmēru valstī, rodas šaubas, vai tik dāsnu kompensāciju izmaksu sabiedrība varētu atļauties, ja tā strādātu konkurences apstākļos. Piemēram, 2017.gadā vidējā bruto darba samaksa valstī bija 925 euro. AS "Sadales tīkls", izbeidzot darba attiecības ar darbiniekiem pirmspensijas vecumā, papildus Darba likumā noteiktajam pabalstam izmaksājis pabalstu, kas pārsniedz vidējās bruto darba samaksas kopsummu trīs gadu periodā.

Tā kā AS "Sadales tīkls" neuzglabā darba attiecību izbeigšanas pabalstu aprēķinus un nav pieejami dati par atlaišanas pabalstu apmēru, kas izmaksāts saskaņā ar Darba likumā un Darba koplīgumā noteikto, revidenti veikuši aplēses, pieņemot, ka vidēji sabiedrībā darbinieki strādā 17 gadus¹³⁵ un 137 darbinieku, ar kuriem darba attiecības izbeigtas 2018.gada janvārī, 2017.gadā vidējā mēneša izpeļņa ir 1141 euro.

Saskaņā ar revidentu aplēsēm 2017.gadā pabalsti, kas izmaksāti atbilstoši Darba likuma nosacījumiem, veido tikai 430 tūkst. euro jeb 16% no kopējā izmaksāto atlaišanas pabalstu apmēra. Savukārt lielāko daļu veido maksājumi, kas izriet no Darba koplīguma kā papildu kompensācijas.

Atbilstoši Darba koplīguma nosacījumiem AS "Sadales tīkls" maksā darbiniekam pabalstu vienas nedēļas algas apmērā par katru Latvenergo sistēmā nostrādāto gadu arī, ja darbinieks vienpusēji uzsaka darba līgumu sakarā ar aiziešanu pensijā, papildus vēl izmaksājot pabalstu viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā.

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" informācijai, aizejot pensijā darba attiecības izbeigtas:

- ❖ 2016.gadā ar 34 darbiniekiem, izmaksājot pabalstos 343 tūkst. euro jeb vidēji vienam darbiniekam 10 077 euro;
- ❖ 2017.gadā ar 45 darbiniekiem, izmaksājot pabalstos 411 tūkst. euro jeb vidēji vienam darbiniekam 9123 euro.

Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī to, ka AS "Sadales tīkls" ir publiskas personas kapitālsabiedrības izveidota kapitālsabiedrība, Valsts kontroles ieskatā atlaišanas pabalstu izmaksa vidēji piecreiz lielākā apmērā, nekā to paredz Darba likums, ir nesamērīga. Lai arī šādi AS "Sadales tīkls" sevi pozicionē kā sociāli atbildīgu darba devēju, vienlaikus sabiedrība ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs, kura sniegtos pakalpojumus elektroenerģijas lietotājiem nav iespējas izvēlēties un kuras saimnieciskās darbības izmaksas tiek iekļautas tās sniegto pakalpojumu tarīfos, ko apmaksā ikviens elektroenerģijas lietotājs. Tāpēc Valsts kontroles ieskatā šāda pabalstu politika ļauj apšaubīt sabiedrības sociālo atbildīgumu pret saviem klientiem.

Nesniedzot ieteikumu, Valsts kontrole aicina Regulatoru vērtēt, vai AS "Sadales tīkls" ar Darba koplīgumu uzņemtās saistības ir samērīgas un ir ievērota sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja atbildība ne tikai pret saviem darbiniekiem, bet arī pret klientiem. Ņemot vērā, ka šobrīd spēkā esošais Darba koplīgums ir spēkā līdz 31.12.2021., arī nākamais tarīfu cikls, iespējams, sāksies tieši 2021.gadā, revidenti uzskata, ka īpaši būtiski būtu tarīfu aprēķinu Metodikā noteikt efektivitātes stimulus pakalpojumu tarīfos iekļauto atlīdzības izmaksu ierobežošanai.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Darba attiecību izbeigšana ar amatpersonām un darbiniekiem, kuri iesaistīti atļauju izsniegšanā elektrostaciju atzīšanai par derīgu paralēlam darbam ar sistēmu

2017.gada oktobrī pēc publiski izskanējušās informācijas par AS "Sadales tīkls" izsniegtajām atļaujām elektrostaciju atzīšanai par derīgu paralēlam darbam ar sistēmu faktiski neuzbūvētām elektrostacijām¹³⁶ AS "Sadales tīkls" akcionāri no amata atsauc divas amatpersonas (valdes locekļus), kā arī darba tiesiskās attiecības tika izbeigtas ar vairākiem darbiniekiem.

Lai pārliecinātos par AS "Sadales tīkls" rīcības tiesiskumu, izsniedzot atļaujas elektrostaciju atzīšanai par derīgu paralēlam darbam ar sistēmu, Ekonomikas ministrija veica pārbaudi, par kuras secinājumiem 31.10.2017. ekonomikas ministrs informēja sabiedrību¹³⁷, norādot, ka AS "Sadales tīkls" ir sistemātiski pieļāvusi, ka ražotāji iesniedz sabiedrībai nepilnīgu dokumentāciju, neievērojot ārējā normatīvā aktā noteiktās prasības¹³⁸, kā arī sabiedrība ir maldinājusi ministriju.

Amatpersonu atsaukšana no amata

Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma mērķis ir veicināt publiskai personai piederošu kapitāla daļu un publiskas personas kapitālsabiedrību efektīvu pārvaldību, publiskas personas kapitālsabiedrību racionālu un ekonomiski pamatotu resursu izmantošanu, labas korporatīvās pārvaldības principu ievērošanu, kā arī nodrošināt publiskas personas līdzdalības nosacījumu ievērošanu.

AS "Sadales tīkls" kā atkarīgās kapitālsabiedrības¹³⁹ valdes locekļu skaitu, mēneša atlīdzību, prēmiju un atsaukšanas pabalstu nosaka, ievērojot valdes locekļiem Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteiktos ierobežojumus¹⁴⁰. Papildus mēnešalgai valdes loceklim pilnvarojuma līgumā var pielīgt apdrošināšanu un atsaukšanas pabalstu¹⁴¹, kuru izmaksā tikai gadījumā, ja valdes loceklis no amata atsaukts pirms pilnvaru termiņa beigām un ja atsaukšana nav saistīta ar pilnvaru pārkāpšanu, pienākumu neizpildi vai nepienācīgu izpildi, kā arī ar kaitējuma nodarīšanu akciju sabiedrības interesēm.

Kapitālsabiedrības valdes locekļa mēneša atlīdzība ir mēnešalga pirms nodokļu nomaksas. Kapitālsabiedrības valdes locekļu vienoto mēneša atlīdzību veido atlīdzība par valdes locekļa pienākumu izpildi un atlīdzība par cita amata pienākumu izpildi kapitālsabiedrībā, kuru nosaka, ņemot vērā kapitālsabiedrības atlīdzības politikas vispārējos principus. Mēneša atlīdzība par valdes priekšsēdētāja vai valdes locekļa amata pienākumu izpildi nav mazāka par 80 procentiem no vienotās mēneša atlīdzības¹⁴².

Revīzijā konstatēts, ka ar visiem AS "Sadales tīkls" valdes locekļiem ir noslēgti darba līgumi ne tikai par konkrētas sabiedrības vadības jomas direktora pienākumu pildīšanu, bet arī par valdes locekļa amata pienākumu pildīšanu. Mēneša atlīdzības apmērs noteikts, ievērojot normatīvajā aktā¹⁴³ noteikto proporciju. Darba līgumi par valdes locekļu amata pildīšanu ar diviem valdes locekļiem uz jaunu termiņu noslēgti 2017.gada 18.septembrī.¹⁴⁴

25.10.2017. iesniegumu par amata atstāšanu iesniedza AS "Sadales tīkls" valdes loceklis, kurš bija atbildīgs par uzņēmuma attīstības jautājumiem, tajā skaitā elektroenerģijas pieslēgumu procesa darba organizēšanu. Darba līgums par attīstības direktora pienākumu pildīšanu ar valdes locekli tika izbeigts 28.10.2017.

Savukārt 31.10.2017. ekonomikas ministrs publiski rosināja AS "Latvenergo" padomi izvērtēt AS "Sadales tīkls" valdes priekšsēdētāja atbildību, jo iespējamie pārkāpumi obligātās iepirkumu komponentes lietā ministrijas ieskatā bija sistēmiski. AS "Sadales tīkls" valdes priekšsēdētājs atkāpās

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

no amata 01.11.2017., tai pašā dienā ar valdes priekšsēdētāju tika parakstīta arī vienošanās par izpilddirektora darba tiesisko attiecību izbeigšanu, savstarpēji vienojoties¹⁴⁵.

Abi valdes locekļi vērsās pie akcionāra ar iesniegumu, kurā lūdza atsaukt sevi no amata pienākumu pildīšanas. AS "Sadales tīkls" akcionārs nekavējoties atsauc valdes locekļus no amata pienākumu pildīšanas, lēmumus pamatojot ar valdes locekļu iesniegumos norādīto¹⁴⁶, kā arī uz akcionāra tiesībām valdes locekli atsaukt no amata sakarā ar svarīgu iemeslu¹⁴⁷.

Lai arī lēmumā par valdes priekšsēdētāja atsaukšanu nav norādes par atsaukšanas pabalsta piešķiršanu, revīzijā konstatēts, ka valdes priekšsēdētājam izmaksāta atlīdzība divu mēnešalgu – 13 236 *euro* – apmērā, kas norāda uz to, ka minētā summa varētu būt atsaukšanas pabalsts.

No Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma¹⁴⁸ izriet, ka valdes loceklim var izmaksāt atsaukšanas pabalstu, ja valdes loceklis no amata atsaukts pirms pilnvaru termiņa beigām un ja atsaukšana nav saistīta ar pilnvaru pārkāpšanu, pienākumu neizpildi vai nepienācīgu izpildi, kā arī ar kaitējuma nodarīšanu sabiedrības interesēm. AS "Sadales tīkls" kapitāldaļu turētājs ir norādījis, ka valdes priekšsēdētājs ir atsaukts no amata, pamatojoties uz radušos situāciju ar atsevišķu elektroenerģijas ražotāju elektrostaciju pieslēgumiem elektrotīklam, kā arī valdes priekšsēdētāja iesniegumā izteikto lūgumu atsaukt viņu no amata, kas ļautu mazināt sabiedrības negatīvo attieksmi pret AS "Sadales tīkls" un tās godprātīgajiem darbiniekiem. Lai arī normatīvais akts pieļauj pabalsta izmaksu valdes loceklim, revidentu ieskatā kapitāldaļu turētājam šajā gadījumā bija jāizvērtē situācijas apstākļi un valdes priekšsēdētāja atbildība pirms pabalsta izmaksas.

Noslēgtajos līgumos par direktoru amatu pildīšanu paredzēts, ka, izbeidzot līgumu gadījumā, ja tā iemesli nav atkarīgi no darbinieka vai pēc pušu vienošanās, direktoram tiek izmaksāta vienreizēja kompensācija sešu mēnešu amatalgu apmērā papildus Darba koplīgumā paredzētajām kompensācijām¹⁴⁹.

Vienojoties par darba attiecību izbeigšanu ar direktoriem, kuri vienlaikus pildīja AS "Sadales tīkls" valdes locekļu pienākumus, tiem tika izmaksāta gan darba līgumos paredzētā kompensācija sešu mēnešu amatalgu apmērā, gan vienreizēja kompensācija, kuras aprēķinam izmantoja Darba koplīgumā noteiktos principus. Pārbaudot izmaksātās kompensācijas aprēķinu, revidenti konstatējuši, ka tā ir aprēķināta no atlīdzības gan par valdes locekļa amata pildīšanu, gan direktora pienākumiem. No kopējās pabalstu summas – 116 379 *euro*, 90 648 *euro* ir aprēķināta no valdes locekļu atlīdzības.

Pārresoru koordinācijas centrs, kura viena no funkcijām ir nodrošināt valsts kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības koordināciju un uzraudzību¹⁵⁰, ir norādījis¹⁵¹, ka ir būtiski nodalīt to atalgojumu, prēmijas un pabalstus, kurus valdes loceklis var saņemt kā darbinieks uz darba koplīguma pamata, no tās atlīdzības, prēmijas un pabalstiem, kurus valdes loceklis saņem, pildot valdes locekļa pilnvarojuma līgumā noteiktos uzdevumus. Pārresoru koordinācijas centrs uzskata, ka darba koplīguma attiecināšana konkrētajā gadījumā pieļaujama tikai par tiem pienākumiem, kurus valdes loceklis veic kā darbinieks. Darba koplīgumā paredzēto pabalstu sakarā ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu var aprēķināt un izmaksāt tikai no atlīdzības par darbinieka amata pienākumu pildīšanu.

Valsts kontrole vērš arī uzmanību, ka atbilstoši ārējos normatīvajos aktos¹⁵² noteiktajam kapitālsabiedrībai ir noteikts pienākums rīkoties ar finanšu līdzekļiem un mantu lietderīgi, tas ir – rīcībai jābūt tādai, lai mērķi sasniegtu ar mazāko finanšu līdzekļu un mantas izlietojumu. Savukārt valdes loceklim savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam.

AS "Sadales tīkls" 15.08.2018. sniedzot viedokli par revīzijas ziņojuma projektu, cita starpā norādīja¹⁵³, ka:

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ❖ normatīvie akti nenosaka, ka ar kapitālsabiedrības valdes locekļiem būtu slēdzams pilnvarojuma līgums. Tādējādi nebija jāmaina iepriekš īstenotā prakse slēgt darba līgumus ar valdes locekļiem. Uz akciju sabiedrību kā atkarīgo kapitālsabiedrību attiecas tikai likumā noteiktie ierobežojumi attiecībā uz valdes locekļu skaitu, mēneša atlīdzību, prēmiju un atsaukšanas pabalstu;
- ❖ AS "Sadales tīkls" ir dibināta pirms Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma stāšanās spēkā, tāpēc, izmantojot gramatisko interpretācijas metodi, nevar uzskatīt, ka likuma norma vispār būtu attiecināma uz tādu meitas sabiedrību, kurā AS "Latvenergo" ieguvusi visas balsstiesīgās akcijas pirms 01.01.2015.;
- ❖ noslēdzot darba līgumu ar valdes locekli, tiek nodibinātas darba tiesiskās attiecības un ir piemērojamas visas Darba likumā noteiktās sociālās garantijas darbiniekiem (izņemot Komerclikuma regulējumu par vienkāršāku atsaukšanu no amata).
- ❖ ņemot vērā imperatīvu Darba likuma regulējumu attiecībā uz koplīguma ievērošanu, akciju sabiedrībai nebija tiesību neievērot koplīgumā noteikto un neizmaksāt valdes locekļiem Darba likumā un darba koplīgumā paredzētos atlaišanas pabalstus.

Valsts kontroles revidentu ieskatā AS "Sadales tīkls" argumenti par darba līgumu slēgšanu ar sabiedrības valdi par valdes locekļu pienākumu veikšanu ir vērtējami kritiski, ko pamato turpmāk minētais.

Lai arī ar valdes locekļiem noslēgtie līgumi par to nodarbināšanu ir nosaukti par darba līgumiem, kapitālsabiedrībai ir jāievēro Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteiktos ierobežojumus atlīdzības noteikšanā, jo uz atkarīgo kapitālsabiedrību ir attiecināms Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums¹⁵⁴.

Atbilstoši likumā noteiktajam¹⁵⁵, AS "Sadales tīkls" ir atkarīgā kapitālsabiedrība minētā likuma izpratnē. Lai arī likums tieši gramatiski nenosaka, ka ar atkarīgās kapitālsabiedrības valdes locekli ir jāslēdz pilnvarojuma līgums, kā tas noteikts attiecībā uz publiskas personas akciju sabiedrības valdes locekļiem, šāda prasība izriet no pārējā likuma teksta, tajā skaitā no tiesību normas, kas nosaka atlīdzības noteikšanas ierobežojumus publiskas personas akciju sabiedrības valdes locekļiem¹⁵⁶.

Saskaņā ar likumā noteikto¹⁵⁷ atkarīgās kapitālsabiedrības valdes locekļu skaitu, mēneša atlīdzību, prēmiju un atsaukšanas pabalstu nosaka, ievērojot valdes locekļiem šajā likumā noteiktos ierobežojumus. Ar iepriekš minēto tiesību normu likumdevējs ir vēlējis ierobežot atkarīgās kapitālsabiedrības valdes locekļu atlīdzību un to pielīdzināt publiskas personas kapitālsabiedrības valdes locekļa, ar kuru likumdevējs ir noteicis obligātu pienākumu slēgt pilnvarojuma līgumu, atlīdzībai.

Atbilstoši likumā noteiktajam¹⁵⁸, Ministru kabinets ir izdevis noteikumus¹⁵⁹, kuri nosaka publiskas personas kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību valdes locekļu un padomes locekļu, kā arī valdes locekļu un padomes locekļu mēneša atlīdzības maksimālo apmēru atbilstoši kapitālsabiedrības raksturojošiem rādītājiem. Atbilstoši Pārresoru koordinācijas centra apstiprinātajās vadlīnijās¹⁶⁰ noteiktajam šos principus ir ieteicams izmantot arī citām kapitālsabiedrībām, uz kurām tie neattiecas (publiskas personas kontrolētām kapitālsabiedrībām, piemēram, AS "Air Baltic Corporation", SIA "Lattelecom", SIA "Rīgas siltums").

Vienlaikus Valsts kontrole vēlas vērst uzmanību, ka arī AS "Latvenergo" kapitāldaļu turētāja Ekonomikas ministrija¹⁶¹ ir norādījusi, ka noteikumu¹⁶² regulējums attiecas uz atkarīgajām kapitālsabiedrībām. Ministrija, ņemot vērā Satversmes tiesas praksē atzīto¹⁶³, uzskata, ka minētajā normā ietvertā frāze "šajā likumā noteiktos ierobežojumus" nav jātulko šauri un gramatiski, aprobežojoties tikai ar Saeimas izdoto Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

likumu, bet gan paplašināti, tādējādi, ka attiecas ne vien Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā ietvertie ierobežojumi, bet arī uz minētā likuma pamata izdoto Ministru kabineta noteikumu regulējums.

Tieslietu ministrija norāda¹⁶⁴, ka pie secinājuma, ka noteikumu regulējumu var attiecināt arī uz atkarīgajām kapitālsabiedrībām, var nonākt normu interpretācijas ceļā, sistēmiski tulkojot likuma normā¹⁶⁵ noteikto kopsakarā ar publiskās personas kapitālsabiedrību regulējumu.

Valsts kontrole vienlaikus vēlas arī norādīt, ka AS "Sadales tīkls" interpretācijā likuma norma¹⁶⁶ zaudē tās jēgu. Savukārt fakts, ka AS "Sadales tīkls" interpretē minētās tiesību normas atšķirīgi no Valsts kontroles un citām iestādēm, revidentu ieskatā nodrošina iespēju palielināt AS "Sadales tīkls" valdes locekļa atlīdzību, kā arī dod iespēju valdes loceklim, kurš vienlaicīgi pilda citu amatu kā darbinieks, saņemt arī Darba koplīgumā darbiniekiem paredzētos labumus.

Ņemot vērā iepriekš minēto, revidenti uzskata, ka AS "Sadales tīkls" valdes locekļi, noslēdzot vienošanos par darba tiesisko attiecību izbeigšanu un pieļaujot, ka darba koplīgumā paredzētais pabalsts tiek nepamatoti aprēķināts no kopējās atlīdzības par valdes locekļu amatu un direktoru amatu pildīšanu, nevis tikai par direktoru amatu pildīšanu, savus pienākumus nav pildījuši kā krietni un rūpīgi saimnieki¹⁶⁷ un tiesību normu atšķirīgas interpretācijas rezultātā nav nodrošinājuši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā¹⁶⁸ noteikto ierobežojumu valdes loceklim ievērošanu un veicinājuši likumā¹⁶⁹ noteiktā mērķa sasniegšanu. Vienlaikus nav ievērota arī Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma prasība ar kapitālsabiedrības līdzekļiem rīkoties likumīgi un lietderīgi. Tādējādi Valsts kontroles ieskatā pabalsti ir nepamatoti aprēķināti par 90 648 euro lielākā apmērā.

Revidenti vēlas vērst uzmanību arī uz AS "Sadales tīkls" pastāvošo praksi, kas paredz slēgt darba līgumus ar valdes locekļiem par direktoru amatu pildīšanu.

Pārresoru koordinācijas centrs ir sniedzis viedokli¹⁷⁰, ka kapitālsabiedrības valdes locekļu darbu apvienošanas gadījumos ir jāņem vērā, ka valdes funkcijās ietilpst ļoti plašs uzdevumu loks, tāpēc valdei kā sabiedrības izpildinstitūcijai ir jāveic viss nepieciešamais, lai sabiedrība būtu spējīga darboties. Līdz ar to valdes loceklis vienlaikus par darbinieka pienākumu veikšanu šajā kapitālsabiedrībā var saņemt papildu atlīdzību tikai atsevišķos izņēmuma gadījumos, kad kapitālsabiedrības valdes loceklis patiešām veic tādus pienākumus, kas pēc būtības neietilpst valdes locekļa funkcijās.

AS "Sadales tīkls" Valdes nolikumā¹⁷¹ noteikts, ka valdes locekļi savstarpēji sadala pienākumus sabiedrības vadības jomā. Taču līgumos par valdes priekšsēdētāja un valdes locekļa amata pildīšanu ir iekļauti vispārīgi pienākumi, nenorādot konkrētas valdes locekļa atbildības jomas.

Izvērtējot valdes locekļu līgumu pienākumus kopsakarā ar darba līgumos par izpilddirektora un attīstības direktora noteiktajiem darba pienākumiem, revidenti uzskata, ka būtībā darba līgumā ir detalizētāk noteikti katra valdes locekļa veicamie pienākumi un atbildības joma.

Tāpēc revidenti uzskata, ka darba līguma slēgšana par direktora amata pienākumu pildīšanu papildus valdes locekļa amatam, iespējams, ir paredzēta kā mehānisms, lai palielinātu valdes locekļa atlīdzību, kā arī lai valdes loceklis, vienlaicīgi pildot citu amatu kā darbinieks, varētu saņemt arī Darba koplīgumā darbiniekiem paredzētos labumus.

Valsts kontrole pēc revīzijas aicinās Pārresoru koordinācijas centru savas kompetences ietvaros izvērtēt AS "Sadales tīkls" iedibinātās prakses atbilstību Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā un citos ārējos normatīvajos aktos noteiktajam.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Darba attiecību izbeigšana ar darbiniekiem

Vienlaikus ar Ekonomikas ministrijas pārbaudi arī AS "Sadales tīkls" 16.10.2017. ierosināja vairākas iekšējās izmeklēšanas, lai izpētītu radušos situāciju un sniegtu pilnu izvērtējumu par elektroenerģijas ražotāju pieslēguma procesu un darbinieku rīcības tiesiskumu¹⁷².

Izmeklēšanas komisija, veicot pārbaudes, konstatēja darbinieku pieļautās neatbilstības ražotāju pieslēgšanas procesā, un AS "Sadales tīkls" par pieļautajiem pārkāpumiem izbeidza darba tiesiskās attiecības, kā arī piemēroja disciplinārsodus vairākiem darbiniekiem.

Revīzijā, veicot pārbaudes par atlīdzības izmaksas pamatotību darba attiecību izbeigšanas gadījumos, revidenti lūdza AS "Sadales tīkls" iesniegt visu izmeklēšanas komisiju ziņojumus par veikto pārbažu rezultātiem. Taču AS "Sadales tīkls" atteicās dokumentus iesniegt, norādot, ka ziņojumi nav bijuši par pamatu darba tiesisko attiecību izbeigšanai ar darbiniekiem¹⁷³.

Revidenti nevar piekrist AS "Sadales tīkls" apgalvojumam, jo gan Ekonomikas ministra ziņojumā sniegtā informācija, gan revīzijā konstatētais apliecina, ka, izvērtējot darbinieku pārkāpumus un pieņemot lēmumus par darba līgumu uzteikšanu, AS "Sadales tīkls" pamatojās uz izmeklēšanas komisiju ietvaros iegūtajiem pierādījumiem.

Revīzijā, pārbaudot AS "Sadales tīkls" darba samaksas izdevumu attaisnojuma dokumentus un citu revidentu rīcībā esošo informāciju, tika konstatēts, ka sabiedrība izbeidza darba tiesiskās attiecības ar četriem darbiniekiem, kuri bija iesaistīti atļauju izsniegšanā divām koģenerācijas stacijām:

- ❖ diviem darbiniekiem¹⁷⁴ tika uzteikti darba līgumi, neizmaksājot Darba koplīgumā paredzētos atlaišanas pabalstus. Darba līgumu uzteikumi tika pamatoti ar iekšējās izmeklēšanas komisiju gūtajiem pierādījumiem;
- ❖ ar vienu darbinieku, kurš nepiekrita AS "Sadales tīkls" veiktajam izvērtējumam, kā arī darba tiesisko attiecību pārtraukšanai nepiekrita arodbiedrība, darba attiecības tika izbeigtas, pusēm vienojoties. Darba koplīgumā paredzētais atlaišanas pabalsts¹⁷⁵ netika izmaksāts;
- ❖ ar vienu no darbiniekiem AS "Sadales tīkls" vienojās un izmaksāja atlaišanas pabalstu 26 952 *euro* apmērā, pamatojot darba tiesisko attiecību izbeigšanu ar darba vietas likvidēšanu¹⁷⁶. Lai arī darbinieks par darba vietas slēgšanu bija informēts jau iepriekš, vienošanās par darba tiesisko attiecību izbeigšanu noslēgta 17.10.2017., proti, nākamajā dienā pēc darbinieka atstādināšanas no amata uz izmeklēšanas laiku¹⁷⁷. Jāpiezīmē, ka revīzijā nav iegūti pierādījumi, ka AS "Sadales tīkls" izmeklēšanas komisijas ietvaros attiecībā uz darbinieku būtu veikusi identisku darbinieka rīcības izvērtējumu kā pārējiem trim darbiniekiem, kas bija iesaistīti elektrostaciju atzīšanā par derīgām paralēlam darbam ar sistēmu un ar kuriem darba tiesiskās attiecības tika izbeigtas. Tāpēc revidentu ieskatā pastāv risks, ka AS "Sadales tīkls", izmaksājot atlaišanas pabalstu, nav nodrošinājusi līdzekļu 26 952 *euro* apmērā lietderīgu izlietojumu.

Vienlaikus Valsts kontrole vērs uzmanību, ka, tā kā revidentu rīcībā nav izmeklēšanas komisijas ziņojumu, kuros iekļautā informācija ļautu identificēt citus ar elektrostaciju atzīšanā par derīgām paralēlam darbam ar sistēmu iesaistītos darbiniekus, revidenti nevarēja veikt pārbaudes, lai noskaidrotu, vai ir citi gadījumi, kad ar iesaistītajiem darbiniekiem izbeigtas darba tiesiskās attiecības un izmaksāti atlaišanas pabalsti.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Ieteikums

Aicinām uzlabot darba samaksas sistēmas efektivitāti, sasaistot darba samaksas politikas mērķus ar darbinieku darba ieguldījumu un no ieguldījuma izrietošu papildu labumu un garantiju piešķiršanu.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

4. Vai speciālās tehnikas noma ir ekonomiski izdevīga un pamatota?

AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu vidējā tarifā ir iekļautas nomas maksas izmaksas 11 milj. *euro* apmērā, un tās veido 3,5% no vidējā tarifa izmaksām.

Salīdzinājumā ar 2011.gadu nomas maksājumi ir samazinājušies par 85,2 milj. *euro* jeb 88%, jo sabiedrības pamatkapitālā tika ieguldīti AS "Latvenergo" piederošie sadales sistēmas aktīvi un ar tiem saistītās saistības kā vienots kopums, izņemot ar sadales sistēmas aktīviem saistītie nekustamie īpašumi un ar to saistītā kustamā manta. Aktīvi ieguldīti AS "Sadales tīkls" pamatkapitālā sakarā ar tirgus atvēršanu un nepieciešamību elektroenerģijas pārvaldes un sadales sistēmas operatorus nodalīt no elektroenerģijas ražošanas un pārdošanas.

Tomēr AS "Sadales tīkls" arī pēc 2011.gada septembra no AS "Latvenergo" nomā aktīvus, t.sk. arī tādus, kas nav klasificējami kā nekustamais īpašums un ar to saistītā kustamā manta. Revīzijā konstatētais liecina, ka sabiedrība no AS "Latvenergo" nomā vidēji 800 speciālās tehnikas vienības gadā. Arī jaunās tehnikas vienības, ko iegādājas AS "Sadales tīkls", uzreiz pēc to iegādes tiek pārdotas AS "Latvenergo", savukārt AS "Latvenergo" šo tehniku iznomā AS "Sadales tīkls".

Revīzijā nav iegūti tādi pierādījumi, kas ļautu revidentiem novērtēt šādas darbības struktūras ekonomisko un stratēģisko izdevīgumu, it īpaši, ņemot vērā faktu, ka speciālā tehnika tīkla vadīšanai, uzturēšanai vai attīstībai nepieciešama un to izmanto tikai AS "Sadales tīkls".

Lai arī tarifu apmēru tas neietekmē, jo nomas maksa veidojas tādā pašā apmērā kā tad, ja aktīvs būtu AS "Sadales tīkls" īpašums un tarifos tiktu iekļauts šī aktīva nolietojums un peļņas daļa (kapitāla atdeve), tomēr, ņemot vērā to, ka šādu darbību struktūru izmanto divi saistīti uzņēmumi, pastāv bažas par tās mērķiem un caurskatāmību.

Revidenti vērs uzmanību, ka AS "Sadales tīkls" negūst vidējā tarifā iekļauto peļņas daļu, jo to novirza AS "Latvenergo" kā aktīvu īpašniekam, lai gan aktīvus AS "Sadales tīkls" sākotnēji nopērk un pilnībā izmanto sadales pakalpojumu sniegšanai. Pēc revidentu aplēsēm tarifa piecu gadu periodā sabiedrības negūtā tarifā iekļautā peļņas daļa no speciālās tehnikas

NAV KLASIFICĒTS

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

veido ap 2 milj. *euro*. Revidenti uzskata, ka, izmantojot šādu darījumu struktūru, iespējams, tiek veiktas finanšu līdzekļu pārdales starp koncernā ietilpstošiem uzņēmumiem citu, ar sadales sistēmas pakalpojumu nodrošināšanu nesaistītu mērķu īstenošanai.

Papildus nomas maksai AS "Sadales tīkls" par speciālās tehnikas vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu par katru vienību maksā **[IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA]** mēnesī, kas kopsummā sabiedrībai 2015.gadā izmaksāja 226 527 *euro* un 2016.gadā – 236 820 *euro*. Revīzijā nav gūti pierādījumi, ka šis pakalpojums ir sniegts pilnā apmērā atbilstoši līgumā noteiktajam, jo AS "Sadales tīkls" pati plāno speciālās tehnikas apjomu un to iegādājas.

2012.gadā AS "Sadales tīkls" ir uzsākta speciālās tehnikas ilgtermiņa nomaiņa, apstiprinot ilgtermiņa nomaiņas plānus, kuri to īstenošanas laikā vairākkārt grozīti, būtiski mainot gan plānoto speciālās tehnikas vienību skaitu, gan tam paredzēto finansējumu, paredzot iegādāties papildu tehniku, kas iepriekš nebija paredzēta investīciju budžetos. Sākotnēji plānotais speciālās tehnikas nomaiņas investīciju budžets 2012.–2017.gadam pieauga par 85% no 10,84 milj. *euro* līdz 19,08 milj. *euro*, faktiski šajā periodā iegādāta speciālā tehnika 19,21 milj. *euro* apmērā.

Revidentu vērtējumā biežie grozījumi apstiprinātajos speciālās tehnikas iegādes plānos un izvērtējuma neesamība par izmaiņu nepieciešamību norāda uz risku, ka AS "Sadales tīkls" transporta parka nomaiņa un attīstība netiek organizēta kā mērķtiecīgs ilgtermiņa darbību kopums, nodrošinot pakāpenisku speciālās tehnikas nomaiņu un izlīdzinātu investīciju naudas plūsmu, kas ir būtiski pie tarifa apstiprināšanas. Tarifs tiek aprēķināts laika periodam, kas nepārsniedz piecus gadus, savukārt liels kapitālieguldījumu apjoms noteiktā periodā var būtiski ietekmēt nākamo tarifu.

Revīzijā veiktās izlases veida pārbaudes par speciālās tehnikas noslodzi liecina, ka daļa no AS "Sadales tīkls" nomātās speciālās tehnikas netiek pietiekami noslogota un izmantota, tai skaitā, nodrošinot racionālu tās izvietojumu. AS "Sadales tīkls" revīzijā nevarēja iesniegt arī dokumentus, kas apliecina, ka pirms jaunu speciālās tehnikas vienību iegādes tiek vērtēts to iegādes ekonomiskais pamatojums, t.sk. potenciālā noslodze. Tāpēc nevar uzskatīt, ka veiktie ilgtermiņa ieguldījumi un sabiedrības pieņemtie lēmumi par speciālās tehnikas iegādi ir pārdomāti un ekonomiski pamatoti.

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

Elektroenerģijas tirgus likums¹⁷⁸ nosaka sadales sistēmas operatora neatkarību. Viens no neatkarības nosacījumiem ir sadales sistēmas operatora valdes locekļu tiesības neatkarīgi no vertikāli integrētaelektroapgādes komersanta un valdošā uzņēmuma pieņemt lēmumus attiecībā uz aktīviem, kas nepieciešami sadales sistēmas ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai.

2011.gada septembrī AS "Latvenergo", nodalot elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmas operatoru no elektroenerģijas ražošanas un pārdošanas¹⁷⁹, līdz ar saimnieciskā darbības veida nodošanu, palielināja AS "Sadales tīkls" pamatkapitālu par 587 milj. euro. AS "Sadales tīkls" pamatkapitālā tika ieguldīti AS "Latvenergo" piederošie sadales sistēmas aktīvi un ar tiem saistītās saistības kā vienots kopums¹⁸⁰.

Atbilstoši veiktajam ieguldījumam pamatkapitālā sadales sistēmas tarifā mainījās izdevumu struktūra – samazinājās ekspluatācijas izmaksās iekļautā sadales aktīvu nomas maksa, bet palielinājās kapitāla izmaksas.

Revidentu rīcībā nav detalizētas informācijas, kādi sadales sistēmas darbībai nepieciešamie aktīvi netika ieguldīti AS "Sadales tīkls" pamatkapitālā 2011.gadā, bet no 19.12.2012. aktīvu nomas līguma¹⁸¹ izriet, ka pamatkapitālā netika ieguldīti ar sadales sistēmas aktīviem saistītie nekustamie īpašumi.

Atbilstoši aktīvu nomas līgumam¹⁸² AS "Sadales tīkls" no AS "Latvenergo" nomā aktīvus, proti, ***[IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA]***.

Salīdzinot ar 2011.gadā apstiprināto elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojuma tarifu¹⁸³, kad sadales sistēmas aktīvu noma veidoja vairāk nekā 96 milj. euro, 2016.gadā apstiprinātajā vidējā tarifā¹⁸⁴ sadales sistēmas aktīvu nomas izmaksas ir būtiski samazinājušās, tas ir, par 85,2 milj. euro jeb 88% un veido 11,1 milj. euro jeb 3,5% no vidējā tarifa izmaksām (skatīt 9.tabulu).

9.tabula

Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu vidējā tarifā iekļautās aktīvu nomas izmaksas, euro

Rādītājs	2011.g. apstipri- nātais tarifs	2015.g. fakts	2016.g. apstipri- nātais tarifs	Izmaksas pirmajā tarifa gadā 01.08.2016. – 31.07.2017.	2016.g. fakts *	2017.g. fakts
Nomas maksa, tūkst. euro	96 378	11 521	11 146	12 813	12 395	13 535

*AS "Sadales tīkls" grāmatvedības uzskaites dati

Nomas maksa pēc 2011.gada būtiski samazinājusies un revidentu vērtējumā, ņemot vērā ēku, būvju un saistīto pamatlīdzekļu pakāpenisku nolietošanas (izņemot zemi), tai ar katru gadu būtu jāsamazinās (jo nomas maksa tiek aprēķināta no aktīvu atlikušās vērtības). Tomēr pēdējos gados faktiskās sadales sistēmas aktīvu nomas izmaksas ir pieaugušas, salīdzinot 2013.gadu ar 2017.gadu, faktisko izmaksu pieaugums ir 3,5 milj. euro.

Revīzijā konstatēts, ka AS "Sadales tīkls" no AS "Latvenergo" nomā arī pēc 2011.gada septembra iegādātus un izveidotus aktīvus, t.sk. arī tādus, kas nav klasificējami kā nekustamais īpašums un ar to saistītā kustamā manta.

Turklāt revīzijā konstatēts, ka sākotnējo aktīvu iegādi vai izveidi veic AS "Sadales tīkls", uzreiz pēc iegādes vai izveidošanas pārdodot aktīvus AS "Latvenergo", savukārt AS "Latvenergo" šos pašus aktīvus, t.sk. speciālo tehniku, biroja aprīkojumu, instrumentus u.tml., iznomā AS "Sadales tīkls".

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

Vai speciālās tehnikas nomas darījumi ir ekonomiski un stratēģiski izdevīgi?

Atbilstoši noslēgtajam nomas līgumam¹⁸⁵ AS "Sadales tīkls" no AS "Latvenergo" nomā šādas AS "Sadales tīkls" iepriekš iegādātas speciālās tehnikas vienības¹⁸⁶:

Nomātās speciālās tehnikas vienības	Vienību skaits uz 01.01.2014.	Vienību skaits uz 01.01.2015.	Vienību skaits uz 01.01.2016.	Vienību skaits uz 01.01.2017.	Vienību skaits uz 01.01.2018.
[IP]	[IP]	[IP]	[IP]	[IP]	[IP]
[IP]	[IP]	[IP]	[IP]	[IP]	[IP]
[IP]	[IP]	[IP]	[IP]	[IP]	[IP]
KOPĀ:	765	817	865	775	771

Speciālās tehnikas nomas maksa atbilstoši līguma nosacījumiem¹⁸⁷ veidojas no pakalpojuma tiešajām izmaksām jeb pamatlīdzekļu nolietojuma un peļņas uzcenojuma, kas aprēķināts kā kapitāla atdeve atbilstoši sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikai un Regulatora lēmumiem par kapitāla atdeves likmi. Tātad speciālās tehnikas nomas maksa tiek aprēķināta tāpat kā kapitāla izmaksas, ja šie aktīvi būtu AS "Sadales tīkls" īpašums. Līdz ar to sabiedrības speciālās tehnikas iegādes, pārdošanas, nomas process un nomas maksai pielietotais aprēķina veids nemaina elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu kopējo apmēru.

Taču revidenti vērš uzmanību, ka:

- ❖ šādi aktīvi tiek nomāti par paaugstinātu maksu, jo AS "Sadales tīkls" sākotnēji iegādātajai aktīvu vērtībai AS "Latvenergo" pievieno peļņas uzcenojumu;
- ❖ AS "Sadales tīkls" negūst tarifā iekļauto peļņas daļu, bet to novirza AS "Latvenergo" kā aktīvu īpašniekam, lai gan aktīvus AS "Sadales tīkls" sākotnēji nopērk un pilnībā izmanto sadales pakalpojumu sniegšanai. Revidenti uzskata, ka, iespējams, tā tiek veiktas finanšu līdzekļu pārdales citiem nolūkiem. Atbilstoši revidentu aplēsēm sadales sistēmas aktīvu nomas maksā iekļautais peļņas uzcenojums no speciālās tehnikas 2015.gadā veido 413 533 *euro*, savukārt 2016.gadā – 434 625 *euro*. Tātad tarifa piecu gadu periodā AS "Sadales tīkls" negūtā tarifā iekļautā peļņas daļa no speciālās tehnikas veido ap 2 milj. *euro*.

Revīzijā nav iegūti tādi pierādījumi, kas apliecinātu šādas darījuma struktūras ekonomisko un stratēģisko izdevīgumu, it īpaši, ņemot vērā faktu, ka speciālā tehnika tīkla vadīšanai, uzturēšanai vai attīstībai nepieciešama un to izmanto tikai AS "Sadales tīkls". Secinājums, ka šie aktīvi nepieciešami tikai AS "Sadales tīkls", izriet arī no sabiedrības sniegtā skaidrojuma par speciālās tehnikas iegādes, pārdošanas, nomas procesa organizēšanu¹⁸⁸ – *sākotnējo iepirkumu veic AS "Sadales tīkls", lai nodrošinātu precīzu sabiedrības vajadzībām nepieciešamo transporta specifikāciju iepirkuma procesā, tādējādi nodrošinot resursu optimālu izlietojumu.*

AS "Sadales tīkls", sniedzot komentārus par revīzijas ziņojuma projektu, norādīja¹⁸⁹, ka "*nomas aktīvu īpašnieks AS "Latvenergo" kā akcionārs lemj par AS "Sadales tīkls" peļņas sadali, līdz ar to aktīvu nomas darījuma ekonomiskās struktūras radītās naudas plūsmas kopumā neietekmē finanšu līdzekļu pārdali starp koncernā ietilpstošiem uzņēmumiem. AS "Sadales tīkls" ir pieņemts lēmums par AS "Sadales tīkls" saimnieciskajā darbībā izmantotās speciālās tehnikas atpirkšanu no AS "Latvenergo" un pašlaik notiek darījuma sagatavošanas process.*"

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

Papildus nomas maksai AS "Sadales tīkls" par speciālās tehnikas vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu¹⁹⁰ par katru vienību maksā **[IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA]** mēnesī, kas kopsummā sabiedrībai 2015.gadā izmaksāja 226 527 euro un 2016.gadā – 236 820 euro.

Revīzijā, vērtējot noslēgtā līguma nosacījumus¹⁹¹ par AS "Latvenergo" sniegto speciālās tehnikas vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu, nav gūti pierādījumi, ka pakalpojums ir sniegts pilnā apmērā atbilstoši līgumā noteiktajam, jo AS "Sadales tīkls" pati plāno speciālās tehnikas apjomu un to iegādājas, turklāt līgums¹⁹² paredz, ka AS "Latvenergo" nodrošina sabiedrības darbībai visoptimālāko transporta līdzekļu izvēli saskaņā ar kārtībā¹⁹³ apstiprināto specifikāciju katalogu, kas attiecas tikai uz vieglajiem transportlīdzekļiem valdes, administratīvā un saimnieciskā nodrošinājuma vajadzībām. Līdz ar to pastāv risks, ka AS "Sadales tīkls" maksā par pakalpojumu, ko faktiski nesaņem.

Nesniedzot ieteikumu, Valsts kontrole vērsīsies Regulatorā, lūdzot vērtēt, vai pamatota ir prakse pēc elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmas operatoru nodalīšanas no elektroenerģijas ražošanas un pārdošanas un sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo aktīvu ieguldīšanas AS "Sadales tīkls" nomāt no jauna iegādātus aktīvus elektroenerģijas sadales pakalpojumu sniegšanai no AS "Latvenergo".

Vai speciālās tehnikas iegādes plānošana ir pamatota un iegādātā tehnika ir pilnvērtīgi noslogota?

No 2012.gada AS "Sadales tīkls" ir uzsākta speciālās tehnikas ilgtermiņa nomaiņa. Atbilstoši sākotnējam speciālās tehnikas ilgtermiņa nomaiņas plānam 2012. līdz 2017.gadam¹⁹⁴ bija plānots nomainīt ikdienā lietojamās tehnikas parku:

- ❖ kopā nomainot 327 speciālās tehnikas vienības 10,84 milj. euro vērtībā jeb 48% no 2012.gadā lietošanā esošā speciālās tehnikas apjoma¹⁹⁵;
- ❖ apjomīgākie kapitālieguldījumi bija plānoti 2012.gadā, paredzot iegādāties 68 tehnikas vienības par 3,04 milj. euro un 2013.gadā paredzot iegādāties 78 tehnikas vienības par 2,99 milj. euro. Turpmākajos gados plānoto ieguldījumu apjomu bija plānots samazināt, 2017.gadā veicot 42 tehnikas vienību iegādes par 896 tūkst. euro.

Speciālās tehnikas ilgtermiņa nomaiņas plānam 2012. līdz 2017.gadam ir pakārtoti vidēja termiņa plāni trīs gadu periodam:

- ❖ 2012.–2014.gadam, plānojot¹⁹⁶ iegādāties 211 jaunas speciālās tehnikas vienības par kopējo summu 7,90 milj. euro;

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

NAV KLASIFICĒTS

- ❖ 2015.–2017.gadam, kas apstiprināts¹⁹⁷ 2014.gadā. Ar šo plānu tika grozīts sākotnējais plāns 2015.–2017.gadam, paredzot palielināt speciālās tehnikas iegādes apjomu no 114 uz 174 vienībām un iegādes izmaksas no 2,87 uz 9,27 milj. *euro*.

Revīzijā iegūtā informācija¹⁹⁸ liecina, ka, apstiprinot sākotnējo speciālās tehnikas ilgtermiņa nomaiņas plānu 2012. līdz 2017.gadam, tika apkopota faktiskā informācija par speciālās tehnikas vienību skaitu un tās sadalījumu pēc izlaiduma gadiem uz 01.01.2012., veikts speciālās tehnikas parka novērtējums pēc noteiktajiem kritērijiem, piemēram, tiešās izmaksas pret nostrādātajām stundām, degvielas patēriņš, vecums u.c., lai noteiktu secību, pēc kādas jārealizē vienību nomaiņa.

Tomēr speciālās tehnikas nomaiņa nav veikta paredzētajā apjomā. Revīzijā, analizējot speciālās tehnikas nomaiņas plānus un ziņojumus, konstatēts, ka tie īstenošanas laikā vairākkārt grozīti, būtiski mainot gan plānoto speciālās tehnikas vienību skaitu, gan tam paredzēto finansējumu, paredzot iegādāties papildus tehniku, kas iepriekš nebija paredzēta investīciju budžetos (skatīt 10.tabulu):

- ❖ atbilstoši koriģētajam 2012.–2014.gada plānam¹⁹⁹ kopējais investīciju budžets ir pieaudzis par 2,47 milj. *euro* jeb 31%, jo papildus iegādātas 110 dažādas specifiskās tehnikas vienības (piemēram, frēzes, laivas, mototehnika, kāpurķēžu tehnika u.c.) par 3,98 milj. *euro*, kas sākotnēji nebija plānotas, vienlaicīgi par 50 vienībām samazinot plānotās ikdienā lietojamās speciālās tehnikas iegādes apjomu;
- ❖ sākotnēji apstiprinātais 2015.–2017.gada plāns 26.11.2014. tika grozīts²⁰⁰, paredzot palielināt speciālās tehnikas sākotnēji plānoto investīciju budžetu par 6,40 milj. *euro* jeb 223%. Savukārt ar 15.03.2017. valdes lēmumu²⁰¹ veikti kārtējie plāna grozījumi, paredzot palielināt speciālās tehnikas sākotnēji plānoto iegādes apjomu no 174 uz 219 vienībām, taču samazinot iegādes izmaksas no 9,27 uz 8,32 milj. *euro*, tas ir, par 957 tūkst. *euro* jeb par 10%.

10.tabula

AS "Sadales tīkls" speciālās tehnikas plānotais un faktiskais iegādes apjoms un izmaksas laika posmā no 2012. līdz 2017.gadam

Gads	Mērvienība	Sākotnējais 2012.g. plāns	26.11.2014. koriģētais plāns	15.03.2017. koriģētais plāns	Faktiski iegādātā speciālā tehnika	Starpība - 2012.g. plāns un faktiski iegādāts 2012., 2013. un 2014.g.		Starpība - 2012.g. plāns un 26.11.2014. koriģētais plāns		Starpība - 15.03.2017. koriģētais plāns un faktiski iegādāts 2015., 2016. un 2017.g.	
						abs.	%	abs.	%	abs.	%
2012	skaits, gab.	67	-	-	85	18	27%	-	-	-	-
	summa, tūkst. euro	3 013	-	-	2 494	-519	-17%	-	-	-	-
2013	skaits, gab.	78	-	-	70	-8	-10%	-	-	-	-
	summa, tūkst. euro	2 988	-	-	4 004	1 016	34%	-	-	-	-
2014	skaits, gab.	66	-	-	116	50	76%	-	-	-	-
	summa, tūkst. euro	1 895	-	-	3 870	1 975	104%	-	-	-	-
Kopā 2012- 2014	skaits, gab.	211	-	-	271	60	28%	-	-	-	-
	summa, tūkst. euro	7 896	-	-	10 368	2 472	31%	-	-	-	-
2015	skaits, gab.	39	57	61	105	-	-	18	46%	44	72%

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Gads	Mērvienība	Sākotnējais 2012.g. plāns	26.11.2014. koriģētais plāns	15.03.2017. koriģētais plāns	Faktiski iegādātā speciālā tehnika	Starpība - 2012.g. plāns un faktiski iegādāts 2012., 2013. un 2014.g.		Starpība - 2012.g. plāns un 26.11.2014. koriģētais plāns		Starpība - 15.03.2017. koriģētais plāns un faktiski iegādāts 2015., 2016. un 2017.g.	
						abs.	%	abs.	%	abs.	%
	summa, tūkst. euro	1 026	2 616	2 739	5 191	-	-	1 590	155%	2 452	90%
2016	skaits, gab.	33	59	40	41	-	-	26	79%	1	2%
	summa, tūkst. euro	951	3 491	2 268	2 270	-	-	2 540	267%	2	0,1%
2017	skaits, gab.	42	58	118	32	-	-	16	38%	-86	-73%
	summa, tūkst. euro	894	3 167	3 310	1 379	-	-	2 273	254%	-1 931	-58%
Kopā 2015- 2017	skaits, gab.	114	174	219	178	-	-	60	53%	-41	-19%
	summa, tūkst. euro	2 871	9 274	8 317	8 840	-	-	6 403	223%	523	6%

Ņemot vērā to, ka par papildus nepieciešamās tehnikas iegādi tiek pieņemti atsevišķi lēmumi, nav iespējams iegūt visaptverošu informāciju un sabiedrības izvērtējumu par speciālās (t.sk. specifiskās) tehnikas nomaiņu ilgtermiņā. Revīzijā nav iegūta informācija, kas apliecina, ka pirms grozījumu veikšanas speciālās tehnikas nomaiņas plānā, sabiedrība veic izvērtējumu par nepieciešamo speciālās tehnikas vienību skaitu un to noslodzi, lai nodrošinātu resursu ekonomiski pamatotu izmantošanu.

Revīzijā, analizējot speciālās tehnikas nomaiņas plāna 2015.–2017.gadam faktisko izpildi, konstatēts, ka speciālās tehnikas nomaiņa nenotiek pakāpeniski atbilstoši apstiprinātajam plānam. Sabiedrība 2015.gadā iegādājās 105 speciālās tehnikas vienības, lai arī bija plānots iepirkt 61 (pēc pēdējā koriģētā plāna), izlietojot līdzekļus par 2,45 milj. euro jeb 72% vairāk nekā bija plānots, tādējādi jau 2015.gadā izpildot 60% no 26.11.2014. apstiprinātā trīs gadu plāna.

Revidenti nav ieguvuši pierādījumus, kas apliecina 2015.gadā papildus iegādāto 44 speciālās tehnikas vienību 2,45 milj. euro vērtībā iegādes nepieciešamību, jo sabiedrība kā attaisnojuma dokumentus iesniedza lēmumus²⁰² tikai par 18 speciālās tehnikas vienību iegādi 1,59 milj. euro vērtībā, kas atbilst koriģētai starpībai starp 2012.gadā sākotnēji apstiprināto un 26.11.2014. koriģēto speciālās tehnikas nomaiņas plānu. Turklāt, tā kā sabiedrība norādīja²⁰³, ka šīs 44 vienības nav attiecināmas uz apstiprināto speciālās tehnikas nomaiņas ilgtermiņa plānu, bet vienlaikus neiesniedza citu plānu, revidenti nav guvuši pārliecību, ka šo tehniku iegāde ir bijusi iepriekš plānota.

Revidenti vērš uzmanību, ka sākotnēji apstiprinātā 2012.–2014.gada plāna²⁰⁴ koriģēšana un kopējā investīciju budžeta palielināšana par 2,47 milj. euro jeb 31%, tai skaitā 2014.gadā speciālās tehnikas iegāde par 1,98 milj. euro lielākā apjomā nekā plānots, ir palielinājusi arī tarifa²⁰⁵ iekļaujamo nomas maksas apmēru.

Revīzijā sniedzot skaidrojumu²⁰⁶ par plāna koriģēšanas nepieciešamību, sabiedrība norādīja, ka *“ilgtermiņa speciālās tehnikas nomaiņas plāns tiek aktualizēts regulāri, to atbilstoši apstiprinot, un iepērkamās tehnikas veids un daudzums var tikt mainīts atkarībā no ikgadējās faktiskās vajadzības, ievērojot kopējo kapitālieguldījumu finansējuma apjomu”*.

Revidenti neapšaubā, ka plānos atbilstoši vajadzībām un iespējām ir jāveic korekcijas, bet biežie grozījumi apstiprinātajos speciālās tehnikas plānos un izvērtējuma neesamība norāda uz risku, ka sabiedrības transporta parka nomaiņa un attīstība netiek organizēta kā ilgtermiņa mērķtiecīgs darbības kopums, nodrošinot pakāpenisku speciālās tehnikas nomaiņu, līdz ar to arī investīciju izlīdzinātu

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

apjomu, kas ir būtiski pie tarifa apstiprināšanas, jo tas tiek aprēķināts laika periodam, kas nepārsniedz piecus gadus un var būtiski ietekmēt nākamo tarifu.

Revīzijā vērtēta speciālās tehnikas noslodze, lai gūtu pārlicību, vai pieņemtie lēmumi par speciālās tehnikas iegādi ir bijuši ekonomiski pamatoti un speciālās tehnikas faktiskā noslodze atbilst plānotajai.

Lai varētu salīdzināt faktisko speciālās tehnikas noslodzi ar plānoto, revīzijā AS "Sadales tīkls" vairākkārt tika lūgts²⁰⁷ iesniegt informāciju par plānoto speciālās tehnikas noslodzi, tas ir, plānoto izmantošanas biežumu un nobraukumu. AS "Sadales tīkls" revīzijā pieprasīto informāciju nav iesniegusi, skaidrojot²⁰⁸, ka *"pakārtojot speciālās tehnikas iegādi AS "Sadales tīkls" noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem un uzdevumiem, speciālās tehnikas nepieciešamība tika noteikta atkarībā no tās plānotās pielietojuma un izmantošanas vajadzības. Detalizēts pamatojums tiek veikts, sagatavojot konkrētu tehnikas vienību iepirkumu procedūru nolikumu, kura ietvaros tiek arī pētīts speciālās tehnikas piedāvājums ārējā tirgū, lai varētu iegādāties modernāko speciālo tehnikas vienību, kura būtu universālāka, ražīgāka un atbilstu sabiedrības nākotnes darba uzdevumu un mērķu izpildei"*.

AS "Latvenergo" 18.09.2015. AS "Sadales tīkls" izmaksu efektivitātes audita ziņojumā norādīts, ka sabiedrības speciālās tehnikas iepirkumu procedūrās tehnikas vienības plānots izmantot vismaz 1000 stundas gadā (80 stundas mēnesī) vai nodrošinot nobraukumu vismaz 3200 km mēnesī, lai nodrošinātu, ka veiktie ilgtermiņa ieguldījumi būtu ekonomiski pamatoti.

Tā kā AS "Sadales tīkls" revīzijā nav iesniegusi datus, uz kuru pamata varētu veikt sabiedrības speciālās tehnikas plānotās un faktiskās noslodzes analīzi, tad revidenti noslodzes novērtējumam par pamatu izmantoja AS "Latvenergo" audita ziņojumā minēto informāciju.

Revīzijā veiktas detalizētas pārbaudes par 36 kvadricikliem, četriem sniega motocikliem un to pārvadāšanai nepieciešamajām piekabēm, kuru kopējā vērtība ir 497 805 euro. Pārbažu rezultāti parāda:

- ❖ no četriem sniega motocikliem, kas tiek nomāti no 2011.gada:
 - ✓ divi 2015. un 2016.gadā nav izmantoti vispār, turklāt vienam nobraukums uz 01.01.2015. ir 55 km, savukārt par otru dati par tā ekspluatāciju 2015. un 2016.gadā nav pieejami;
 - ✓ divi 2016.gadā nav izmantoti vispār, savukārt 2015.gadā attiecīgi viens izmantots 2015.gada janvārī, nobraucot 198 km, un otrs – 2015.gada februārī, nobraucot 32 km, turklāt vienam nobraukums uz 01.01.2015. ir 125 km, otram – 1376 km;
- ❖ no sabiedrības rīcībā esošajiem 36 kvadricikliem 2015.gadā pieci nav izmantoti vispār, 16 izmantoti vienu līdz piecas reizes. Visvairāk noslogotais viens kvadricikls izmantots 10 reizes, nobraucot 483 km. 2016.gadā pieci kvadricikli nav izmantoti vispār, 24 izmantoti vienu līdz piecas reizes. Visvairāk noslogotais kvadricikls izmantots 11 reizes, nobraucot 1706 km. Analizējot izvietojumu pa reģioniem, konstatēts:
 - ✓ centrālajā bāzē Daugavpilī no diviem kvadricikliem 2015.gadā ir izmantots tikai viens – četrus mēnešus gadā, nobraucot kopā 297 km, savukārt 2016.gadā abi kvadricikli ir izmantoti tikai vienu mēnesi gadā, attiecīgi nobraucot 10 un 29 km;
 - ✓ centrālajā bāzē Jelgavā no diviem kvadricikliem 2015.gadā viens kvadricikls ir izmantots vienu mēnesi gadā, nobraucot 9 km, otrs četrus mēnešus gadā, nobraucot 81 km, savukārt 2016.gadā viens kvadricikls ir izmantots vienu mēnesi gadā, nobraucot 6 km, otrs nav izmantots vispār;
 - ✓ Centrālā reģiona nodaļām 2014.gadā iegādātie divi jaunie kvadricikli – 2015. un 2016.gadā Stopiņu pagastā, Līčos un Jūrmalā nav izmantoti vispār.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Revidenti vērš uzmanību, ka AS "Sadales tīkls" Speciālās tehnikas nomaiņas plānā no 2017. līdz 2026.gadam²⁰⁹ papildus plānots iegādāties vēl 15 kvadriciklus, četrus sniega motociklus un to pārvadāšanai nepieciešamās 32 piekabes par kopējo summu 254 000 *euro*.

Veicot detalizētas pārbaudes par izlasē iekļautajām 2015. un 2016.gadā nomātajām (iegādātajām) 63 speciālās tehnikas (traktori, universālās pašgājējmašīnas, kravas urbšanas iekārtas, kravas autotorņi) vienībām, kuru sākotnējā vērtība ir 3,9 milj. *euro*, konstatēts, ka:

- ❖ 2015.gadā 40 speciālās tehnikas vienības izmantotas vidēji 18 stundas mēnesī un to vidējais nobraukums mēnesī ir 184 km;
- ❖ 2016.gadā 63 speciālās tehnikas vienības izmantotas vidēji 43 stundas mēnesī un to vidējais nobraukums mēnesī ir 182 km.

Valsts kontrole izprot, ka atsevišķu speciālo tehnikas vienību, piemēram, sniega motociklu, laivu u.tml., izmantošanai ir sezonāls raksturs vai atkarība no laika apstākļiem, kā arī neapšaubā šādu specifisku tehnikas vienību nepieciešamību, tomēr pārbaudes dati liecina, ka speciālā tehnika netiek pietiekami noslogota un izmantota, līdz ar to nevar uzskatīt, ka veiktie ilgtermiņa ieguldījumi un AS "Sadales tīkls" pieņemtie lēmumi par speciālās tehnikas iegādi ir ekonomiski pamatoti.

Ieteikums

Lai nodrošinātu speciālās tehnikas ekonomiski pamatotu izmantošanu, AS "Sadales tīkls", sagatavojot speciālās tehnikas nomaiņas plānus, pārskatīt speciālās tehnikas izmantošanas principus un nepieciešamību, izvērtējot tās noslodzi atbilstoši plānotajam izmantošanas biežumam un nobraukumam, kā arī tās izvietojumam.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

5. Vai ar transportlīdzekļiem saistītās pakalpojumu, degvielas un remonta izmaksas ir racionālas un ekonomiski pamatotas?

AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu vidējā tarifā ir iekļautas ar transporta pakalpojumiem saistītās izmaksas 8 milj. *euro* apmērā, un tās veido 2,6% no vidējā tarifa izmaksām.

Revidējamā periodā sabiedrības autoparku veidoja vidēji 1100 viegie transportlīdzekļi, kurus AS "Sadales tīkls" nomā no AS "Latvenergo".

Transportlīdzekļu izmantošanu reglamentē sabiedrības iekšējais normatīvais akts, kurā noteikti arī transportlīdzekļu lietošanas veidi – transportlīdzeklis darba uzdevumu izpildei, kas ir viens no darba instrumentiem, transportlīdzeklis vadības funkciju un specifisku darba uzdevumu izpildei, kā arī ir noteikts, vai transportlīdzekli ir/nav atļauts izmantot ārpus darba laika, vai un kādā apmērā transportlīdzekļa lietotājam jāmaksā mēneša izdevumu kompensācija, u.tml.

Veikto pārbaužu rezultātā secināts, ka AS "Sadales tīkls" nav izveidota tāda transportlīdzekļu izmantošanas kontroles sistēma, kas nodrošinātu iespēju pārliedzināties, kādiem mērķiem transportlīdzekļi tiek izmantoti, kā arī nodrošinātu pilnīgas un pietiekamas informācijas iegūšanu autoparka noslodzes analīzei, kas nepieciešama iespējamo optimizācijas pasākumu plānošanai un īstenošanai.

Vadības funkciju un specifisku darba uzdevumu veikšanai lietošanā nodotajiem transportlīdzekļu lietotājiem nav jāatskaitās par braucienu maršrutiem un mērķiem, tikai jāiesniedz atskaites par degvielas izdevumiem. Tāpēc revīzijā nevarējām gūt pārliecību par AS "Sadales tīkls" izmaksu 782 797 *euro* apmērā ekonomisko pamatotību un nepieciešamību sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai.

Revīzijā konstatējām, ka transportlīdzekļi, kas ir nodoti lietošanā darbiniekiem, kuru ikdienas darba pienākumu izpilde ir saistīta ar regulāru pārvietošanos, vairāk tiek izmantoti nokļūšanai uz/no darba, nevis darba pienākumu izpildei. Pēc revidentu aplēsēm darbinieku braucieni uz/no darba AS "Sadales tīkls" 2015. un 2016.gadā izmaksājusi ap 1,14 milj. *euro*.

Gadījumos, kad darba pienākumu izpilde ir saistīta ar regulāru pārvietošanos un operativitātes nodrošināšanu, transportlīdzekli ir atļauts izmantot ārpus darba laika, tajā

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

skaitā nokļūšanai uz/no darba, ir noteikta nesamērīgi maza kompensācijas maksa, kas sedz tikai AS "Sadales tīkls" samaksāto uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokli. Pēc revidentu aplēsēm darbinieku braucieni uz/no darba sabiedrībai izmaksāja 2015.gadā 134 660 *euro* un 2016.gadā – 127 383 *euro*. Savukārt darbinieku veiktie kompensācijas maksājumi veidoja tikai attiecīgi 16 839 *euro* jeb vidēji 6% un 18 704 *euro* jeb 7% no kopējām izmaksām.

Savukārt par transportlīdzekļiem, kuriem ir noteiktas divas stāvvietas, revidenti vērs uzmanību, ka, lai gan šādi transportlīdzekļi būtu jāpiešķir darbiniekiem, kuru ikdienas darba pienākumi ir saistīti ar regulāru pārvietošanos, faktiski regulāra pārvietošanās konstatējama tikai pēc darba laika maršrutā uz/no darba.

AS "Sadales tīkls" ir tiesīga noteikt transportlīdzekļu lietošanas kārtību, un, veicot atbilstošus nodokļu maksājumus, nav aizliegta arī uzņēmuma transportlīdzekļu nodošana lietošanā tās darbiniekiem ārpus darba laika, tomēr revidenti vēlas vērst uzmanību, ka sabiedrības pienākums atbilstoši Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumam ir nodrošināt resursu lietderīgu izmantošanu.

Pēc Valsts kontroles aplēsēm transportlīdzekļu lietošanas izmaksas, lietojot tos braucieniem uz/no darba, 2015.gadā bija 472 509 *euro*, savukārt 2016.gadā – 404 917 *euro*, turklāt par šo transportlīdzekļu lietošanu darbiniekiem nav jāmaksā kompensācija.

Revīzijas pārbaužu laikā konstatēti arī gadījumi, kad AS "Sadales tīkls" nomā transportlīdzekļus, kurus ilgstoši neizmanto vai izmanto ļoti maz, nomas maksā kopā 2015. un 2016.gadā samaksājot vismaz 50 tūkst. *euro*.

Ņemot vērā iepriekš minēto, revidenti uzskata, ka tarifā iekļautās transportlīdzekļu vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu izmaksas, kā arī degvielas un remonta izmaksas ir iespējams samazināt. Vienlaikus ir jānorāda, ka AS "Sadales tīkls" revīzijas laikā ir informējis revidentus, ka sabiedrībā ir uzsākts transportlīdzekļu noslodzes un optimizēšanas iespēju izvērtējums. Revidentu rīcībā nav informācijas par izvērtējuma gaitu un rezultātiem.

Atbilstoši apstiprinātajam AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projektam²¹⁰ vidējā tarifā ir iekļautas transporta parka vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojuma, kā arī citas ar transportu saistītās izmaksas (t.sk. degvielas) 8 148 754 *euro* apmērā un tās veido 2,6% no vidējā tarifa izmaksām (skatīt 11.tabulu).

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

11.tabula

Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu vidējā tarifā iekļautās transporta parka vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojuma, kā arī citas ar transportu saistītās izmaksas, euro

Rādītājs	2011.g. apstiprinātais tarifs	2015.g. fakts	2016.g. tarifa projekts	2016.g. apstiprinātais tarifs	Izmaksas pirmajā tarifa gadā 01.08.2016. – 31.07.2017.	2016.g. fakts*	2017.g. fakts
Ar transporta pakalpojumiem saistītās izmaksas, tai skaitā:	8 966 620	7 926 045	8 425 571	8 148 754	8 218 059	7 849 201	8 034 258
AS "Latvenergo" sniegtie transporta parka vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu izmaksas:	4 977 218	4 135 610	4 046 356	4 046 356	4 201 893	4 136 233	4 198 408
AS "Sadales tīkls" ar transportu saistītās izmaksas	3 989 402	3 790 435	4 379 215	4 102 398	4 016 166	3 712 968	3 835 850

*AS "Sadales tīkls" grāmatvedības uzskaites dati

Vai sabiedrības transportlīdzekļi izmantoti atbilstoši noteiktajiem lietošanas mērķiem?

AS "Sadales tīkls" transportlīdzekļus nomā no AS "Latvenergo". Starp AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 30.06.2007. noslēgtais pakalpojuma līgums²¹¹ ietver transporta parka vadību, speciālās tehnikas apkalpošanu (par speciālo tehniku skatīt revīzijas ziņojuma 4.daļu "Vai speciālās tehnikas noma ir ekonomiski izdevīga un pamatota?"), īstermiņa nomas un taksometra pakalpojumu izmantošanu, kā arī kurjera pakalpojumu sniegšanu.

AS "Sadales tīkls" transportlīdzekļu lietojumu veidi, lietojumu veidu apstiprināšanas kārtība, transportlīdzekļu ilgtermiņa un īstermiņa lietošanas noteikumi, kā arī saņemamie papildu pakalpojumi reglamentēti Transporta lietošanas noteikumos²¹².

Atbilstoši iekšējā normatīvajā aktā²¹³ noteiktajam sabiedrībā ir vairāki transportlīdzekļu lietošanas veidi un to skaits 2015. un 2016.gadā saskaņā ar iesniegto informāciju²¹⁴ ir:

Veids	Skaidrojums	Nomāto transportlīdzekļu skaits 2015.gadā	Nomāto transportlīdzekļu skaits 2016.gadā
D	ikdienas darba uzdevumu izpilde saistīta ar regulāru pārvietošanos, transportlīdzeklis ir viens no darba instrumentiem, marķēts ar sabiedrības uzlīmēm;	935	939
DK	koplietošanas transportlīdzeklis dažādām struktūrvienībām;		
D1	ikdienas darba pienākumu izpilde saistīta ar regulāru pārvietošanos, vajadzību operatīvi ierasties darba vietā un transportlīdzeklis ir viens no darba instrumentiem. Atļauts izmantot tikai darba uzdevumu veikšanai, nokļūšanai līdz dzīves vietai un atpakaļ,	45	44

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Veids	Skaidrojums	Nomāto transportlīdzekļu skaits 2015.gadā	Nomāto transportlīdzekļu skaits 2016.gadā
	marķēts ar sabiedrības uzlīmēm		
V1	vadības funkciju un specifisku darba uzdevumu veikšanai, atļauts izmantot ārpus darba laika	68	71
P	darbinieka personīgā transporta izmantošana darba uzdevumu veikšanai	49	49
S	sabiedrības speciālā tehnika*	739	802

*Revīzijā konstatēto skatīt revīzijas ziņojuma 4.daļā "Vai speciālās tehnikas noma ir ekonomiski izdevīga un pamatota?"

Lai gūtu pārlicību, vai tarifā iekļautās transportlīdzekļu vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu izmaksas, kā arī degvielas un remonta izmaksas ir racionālas un ekonomiski pamatotas, revīzijā veiktas detalizētas pārbaudes par 2015. un 2016.gada transporta izmaksām par visu 71 sabiedrības "V1" lietošanas veida transportlīdzekli, kā arī izlasē iekļautajiem 12 "D1" un 45 "D" lietošanas veida transportlīdzekļiem.

Lietojot transportlīdzekļus, kuru lietošanas veids ir "V1" un "D1", lietotājam jāmaksā mēneša izdevumu kompensācija²¹⁵:

- ❖ "V1" – par izlietoto degvielu atbilstoši piešķirtā transportlīdzekļa motora darba tilpumam no 40 euro līdz 75 euro, kā arī par piešķirtā transportlīdzekļa lietošanu atkarībā no tā iegādes vērtības no 15 euro līdz 55 euro;
- ❖ "D1" – atkarībā no transportlīdzekļa motora darba tilpuma no 21 euro līdz 78 euro;

Atbilstoši AS "Sadales tīkls" iesniegtajai informācijai²¹⁶ faktiski 2015. un 2016.gadā:

- ❖ par "V1" darbinieki maksāja kompensāciju 55 euro, 70 euro, 95 euro vai 115 euro apmērā mēnesī;
- ❖ par "D1" darbinieki maksāja kompensāciju 21 euro vai 36 euro apmērā mēnesī.

Lietošanas veids "V1"

Revīzijā nebija iespējams noskaidrot, vai vadības funkciju un specifisku darba uzdevumu veikšanai (transportlīdzekļu lietošanas veids "V1") darbiniekiem personīgā lietošanā nodotie transportlīdzekļi ir bijuši nepieciešami šo uzdevumu veikšanai un vai ar transportlīdzekļu lietošanu ārpus darba laika saistītās izmaksas ir samērotas ar darbinieku veiktajiem kompensāciju maksājumiem, jo šo transportlīdzekļu lietotājiem nav jāatskaitās par braucienu maršrutiem un mērķiem, tikai jāiesniedz atskaites par degvielas izdevumiem.

Revīzijā iegūtā informācija²¹⁷ liecina, ka:

- ❖ 2015.gadā ar lietošanas veida "V1" transportlīdzekļu lietošanu saistītās izmaksas ir 448 920 euro, savukārt darbinieku veiktie kompensāciju maksājumi par transportlīdzekļu lietošanu – 54 510 euro jeb 12% no kopējiem izdevumiem, piemēram:

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Transportlīdzeklis	Kopējie transporta izdevumi		Darbinieka samaksātā kompensācija		
	gadā, euro	mēnesī, euro	gadā, euro	mēnesī, euro	% no gada izdevumiem
VW Touareg	11 659	972	1380	115	12%
VW Tiguan	9288	774	840	70	9%
VW Tiguan	7264	605	840	70	12%
VW Tiguan	8789	732	840	70	10%

- 2016.gadā ar lietošanas veida "V1" transportlīdzekļu lietošanu saistītās izmaksas ir 444 232 euro, savukārt transportlīdzekļu lietotāju veikto transporta izdevumu kompensāciju apmērs ir 55 845 euro jeb 13% no kopējiem izdevumiem, piemēram:

Transportlīdzeklis	Kopējie transporta izdevumi		Darbinieka samaksātā kompensācija		
	gadā, euro	mēnesī, euro	gadā, euro	mēnesī, euro	% no gada izdevumiem
VW Jetta	4601	383	660	55	14%
Toyota RAV4	7963	664	840	70	11%
Toyota Land Cruiser	9861	822	1380	115	14%
VW Tiguan	7348	612	840	70	11%

AS "Sadales tīkls" nav izveidojusi transportlīdzekļu izmantošanas kontroles sistēmu, kas nodrošina iespēju trešajām personām pārliecināties, kādiem mērķiem transportlīdzekļi tiek izmantoti. Tāpēc revidenti uzskata, ka AS "Sadales tīkls" nav pamatojusi šo izmaksu ekonomisko pamatotību un nepieciešamību sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai.

AS "Sadales tīkls", sniedzot komentārus par revīzijas ziņojuma projektu, norādīja²¹⁸, ka "automašīnu piešķiršana lietošanā nodrošina nepieciešamo darbinieku mobilitāti un arī atbilst atalgojuma sistēmai. AS "Sadales tīkls" augstākā un vidējā līmeņa vadītājiem tiek nodrošināta organizācijas automašīna, kas ir atbilstoši darba tirgum Latvijā un to apliecina pētījums par atalgojumu Latvijā".

Lietošanas veids "D1"

Lietošanas veida "D1" transportlīdzekļi tiek piešķirti darbiniekiem, kuru ikdienas darba pienākumu izpilde saistīta ar regulāru pārvietošanos un vajadzību operatīvi ierasties darba vietā, turklāt tos atļauts ekspluatēt tikai darba uzdevumu veikšanai un nokļūšanai līdz dzīves vietai un atpakaļ, bet transportlīdzekļus nav atļauts izmantot citām personīgām vajadzībām, tai skaitā doties uz tirdzniecības centriem, masu pasākumiem u.c.²¹⁹.

AS "Sadales tīkls" nevarēja iesniegt datus par lietošanas veida "D1" transportlīdzekļu kopējiem izdevumiem 2015. un 2016.gadā, jo neuztur vēsturiskus datus²²⁰. Tāpēc revidenti ir veikuši aplēses un noteikuši, ka lietošanas veida "D1" transportlīdzekļu izdevumi 2015.gadā veido 242 151 euro un 2016.gadā – 239 802 euro (aprēķini veikti, pieņemot, ka lietošanas veida "D1" transportlīdzekļi 2015.gadā veidoja 5% un 2016.gadā – 4% no kopējā lietošanas veida "D" transportlīdzekļu skaita).

Revīzijā veikto 12 izlasē iekļauto transportlīdzekļu lietošanas attaisnojuma dokumentu²²¹ pārbaūžu rezultāti parāda, ka:

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ❖ septiņi transportlīdzekļi 2015.gadā vidēji 67%, bet 2016.gadā – 64% (no kopējā nobraukto km skaita) tiek izmantoti, lai darbinieks varētu ierasties no savas dzīvesvietas uz darbu un atpakaļ normālā darba laika ietvaros, nevis lai veiktu darba uzdevumu izpildi, piemēram:
 - ✓ darbinieks ar lietošanā nodoto transportlīdzekli VW Tiguan 2015.gadā no kopējā nobraukto km skaita 87% veicis braucienus ar mērķi “uz/no darba vietas”;
 - ✓ darbinieks ar lietošanā nodoto transportlīdzekli VW Caddy 2015. un 2016.gadā no kopējā nobraukto km skaita attiecīgi 76% un 74% veicis braucienus vienā maršrutā jeb no dzīvesvietas uz darba vietu un atpakaļ;
 - ✓ darbinieks ar lietošanā nodoto transportlīdzekli Ford Focus laika no 01.06.2015. līdz 31.12.2015. un 2016.gadā no kopējā nobraukto km skaita attiecīgi 75% un 68% veicis braucienus ar mērķi “a/m stāvvietā – Ofiss Rīgā – a/m stāvvietā”;
 - ✓ darbinieks ar lietošanā nodoto transportlīdzekli Ford Focus laika posmā no 01.04.2016. līdz 31.12.2016. no kopējā nobraukto km skaita 86% veicis braucienus vienā maršrutā jeb no dzīvesvietas uz darba vietu un atpakaļ;
- ❖ ar trīs izlasē iekļautajiem transportlīdzekļiem, kas piešķirti lietošanā Klientu vadības funkcijas daļas darbiniekiem, regulāri gan darba laikā, gan ārpus darba laika, turklāt arī brīvdienās ir veikti braucieni uz adresēm, kas pēc publiski pieejamās informācijas ir tirdzniecības vietas, ēdināšanas vietas, bērnudārzi, skolas, autoservisi u.c. vietas, bet šo braucienu veikšanas mērķis attaisnojuma dokumentos nav norādīts;
- ❖ divi transportlīdzekļi ir izmantoti atbilstoši noteiktajiem mērķiem, šo darbinieku ikdienas darba pienākumu izpilde saistīta ar regulāru pārvietošanos un vajadzību operatīvi ierasties darba vietā.

Revidenti uzskata, ka, lai arī šāda lietošanas veida transportlīdzekļus ir atļauts izmantot arī nokļūšanai līdz dzīves vietai un atpakaļ, fakts, ka šādam mērķim tie tiek izmantoti pārsvarā, liecina par transportlīdzekļu neracionālu izmantošanu, kā arī to, ka transportlīdzekļi tiek piešķirti darbiniekiem, kuru ikdienas darba pienākumu izpilde nav saistīta ar regulāru pārvietošanos un vajadzību operatīvi ierasties darba vietā, ko apliecina arī konstatētie fakti par transportlīdzekļu izmantošanas biežumu, piemēram:

- ❖ darbinieks ar lietošanā nodoto transportlīdzekli VW Tiguan 2015.gadā no visām 216 dienām, kurās ir veikti braucieni, tikai 51 dienā ir veicis ar tiešo darbu izpildi saistītus braucienus. Savukārt 2016.gadā no visām 220 dienām, kad veikti braucieni, tikai 77 dienās ir veikti ar tiešo darbu izpildi saistīti darba braucieni, t.sk.:
 - ✓ 2016.gada janvārī no 19 dienām, kurās veikti braucieni, tikai divās dienās;
 - ✓ 2016.gada augustā no 20 dienām, kurās veikti braucieni, tikai trijās dienās;
- ❖ darbinieks ar lietošanā nodoto transportlīdzekli Ford Focus 2015.gadā no visām 237 dienām, kurās ir veikti braucieni, tikai 69 dienās ir veicis ar tiešo darbu izpildi saistītus braucienus, t.sk., piemēram, 2015.gada jūlijā no 23 dienām, kurās veikti braucieni, tikai divās dienās.

Sniedzot skaidrojumu par revīzijā konstatētajiem gadījumiem, kad ar lietošanā nodotajiem transportlīdzekļiem darba laikā un ārpus tā ir veikti braucieni uz tirdzniecības un ēdināšanas vietām, skolām, bērnudārziem u.tml., AS “Sadales tīkls” norādīja²²², ka darbinieki bieži vien izmanto publiskas vietas kā transportlīdzekļu stāvvietas. Revidenti neapšaubā, ka daļa no veiktajiem braucieniem ir darba uzdevumu izpildei. Tomēr vienlaikus vērš uzmanību, ka bieži vien maršrutu lapās norādītie braucienu mērķi ir tik vispārīgi, ka nav iespējams gūt pārliecību, vai tie ir saistīti ar darba pienākumu veikšanu, piemēram:

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ❖ kā brauciena pamatojums uz tirdzniecību centru norādīts "saruna pa telefonu", "sarunas ar klientiem pa telefonu" u.tml.;
- ❖ kā brauciena pamatojums brīvdienā, t.sk. vēlā vakara stundā, "darba tikšanās", "līguma parakstīšana", "tikšanās ar pašvaldību pārstāvjiem" u.tml.

Vērtējot, vai darbinieku veiktie kompensāciju maksājumi ir samēroti ar transportlīdzekļu lietošanas izmaksām, revīzijā ir konstatēts, ka kompensācijas maksājumi 2015. un 2016.gadā attiecīgi vidēji ir bijuši 6% un 7% apmērā no kopējām ar transportlīdzekļu lietošanu saistītajām izmaksām.

No izlasē iekļautajiem 12 transportlīdzekļiem 10 jeb 83% tika izmantoti pārsvarā braucieniem uz/no darbavietas attiecīgi vidēji 2015.gadā – 67% un 2016.gadā – 64%, kas pēc revidentu aplēsēm veidoja izmaksas 2015.gadā 134 660 *euro* un 2016.gadā – 127 383 *euro*, bet kompensācijas maksājumi 2015.gadā bija 16 839 *euro* un 2016.gadā – 18 704 *euro*. Revidenti uzskata, ka darbinieku veiktie kompensāciju maksājumi ir nesamērīgi mazi, jo sedz tikai AS "Sadales tīkls" samaksāto uzņēmuma vieglo transportlīdzekļa nodokli.

Lietošanas veids "D" un "DK"

Lietošanas veida "D" un "DK" transportlīdzeklis tiek piešķirts darbiniekiem, kuru ikdienas darba pienākumu izpilde saistīta ar regulāru pārvietošanos, kā arī tas ir jāizmanto tikai darba uzdevumu veikšanai un to nav atļauts izmantot personīgām vajadzībām, tai skaitā doties uz tirdzniecības centriem, masu pasākumiem u.c.²²³.

Saskaņā ar AS "Sadales tīkls" iesniegto informāciju²²⁴ darbiniekiem lietošanā uz 01.01.2016. ir nodoti 906 sabiedrības lietošanas veida "D" un "DK" transportlīdzekļi, no kuriem uz 27.11.2017. 124 jeb 13% ir piešķirtas divas stāvvietas.

No revīzijas izlasē iekļautajiem 45 lietošanas veida "D" transportlīdzekļiem 12 transportlīdzekļiem ir noteikta otra stāvvietā, kura jāizmanto transportlīdzekļa novietošanai ārpus darba laika.

Revīzijā nav iegūta informācija, ka AS "Sadales tīkls" ir noteikti pamatoti kritēriji (piemēram, darbinieku amati, veicamie pienākumi u.c.), kuri tiek vērtēti, transportlīdzekļiem piešķirot divas stāvvietas.

Lai arī otra stāvvietā ir noteikta uzņēmuma teritorijā, revīzijā konstatēts, ka faktiski stāvvietā ir transportlīdzekļa lietotāja deklarētā dzīvesvietas adrese vai arī blakus tai. Līdz ar to revidenti uzskata, ka otrā stāvvietā tiek izmantota, lai darbinieks varētu izmantot transportlīdzekli braucieniem uz/no darba.

No maršruta lapām ir konstatējams, ka lielākoties pārvietošanās ar šiem transportlīdzekļiem notiek nevis darba laikā, bet gan ārpus tā, lai nokļūtu uz/no otru stāvvietu. Atbilstoši iesniegtajām maršruta lapām²²⁵ no kopējā nobraukuma 2015.gadā vidēji 76% nobraukti maršrutos uz/no darbu, savukārt 2016.gadā – 67%:

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Transportlīdzeklis	Periods	Kopējie izdevumi, euro	Kopā nobrauktie km	Uz/no darba vietas nobrauktie km	Uz/no darba vietas nobrauktie, %
VW Caddy	2015.gads	6 838	29 870	21 052	70%
	2016.gads	4 791	19 886	15 325	77%
Ford Focus	15.06.2015.	2 247	16 212	12 752	79%
	2016.gads	4 230	29 001	23 111	80%
Suzuki SX4	28.07.2016.	2 337	16 671	13 388	80%
Suzuki SX4	no 10.09.2015.	1 545	6 957	5 963	86%
	2016.gads	4 222	18 217	17 208	94%
Ford Focus	no 15.06.2015.	1 725	6 667	4 126	62%
	2016.gads	3 564	16 254	8 313	51%
Ford Focus	no 11.01.2016.	4 366	25 703	18 291	71%
Ford Focus	no 07.01.2016.	5 068	39 517	20 192	51%
Ford Fiesta	no 01.09.2016.	833	1 684	902	54%
VW Caddy	no 11.06.2015.	2 649	19 392	19 392	100%
	2016.gads	4 509	30 624	30 624	100%
Citroen Berlingo	01.04.2016.	3 901	20 227	13 636	67%
Ford Ranger	no 20.11.2015.	974	3 780	2 342	62%
	2016.gads	6 127	27 551	14 191	52%
Suzuki SX4	no 01.04.2016.	3 422	16 175	3 903	24%
Vidējie rādītāji 2015.gads					76%
Vidējie rādītāji 2016.gads					67%

Transportlīdzekļi ar divām stāvvietām pārsvarā izmantoti braucieniem uz/no darbavietas, bet iekšējā normatīvajā aktā nav noteikts, ka transportlīdzekļi drīkst izmantot šādiem mērķiem, tomēr faktiskā situācija liecina, ka šāda situācija tiek akceptēta. Revidenti uzskata, ka šāda rīcība nav saimnieciski pamatota un atbildīga. Līdz ar to AS "Sadales tīkls" būtu jāvērtē, vai ir ekonomiski pamatoti piešķirt transportlīdzekļus darbiniekiem, kuru ikdienas darba pienākumu izpilde nav saistīta ar regulāru pārvietošanos darba laika ietvaros.

Pēc Valsts kontroles aplēsēm transportlīdzekļu lietošanas izmaksas, lietojot tos braucieniem uz/no darba vietas, 2015.gadā bija 472 509 euro, savukārt 2016.gadā – 404 917 euro, turklāt par šo transportlīdzekļu lietošanu darbiniekiem nav jāmaksā kompensācija.

Vai sabiedrības transportlīdzekļi ir pietiekami noslogoti, nodrošinot ekonomisku resursu izlietošanu?

Saskaņā ar Valsts kancelejas vadlīnijām²²⁶, kas izstrādātas, balstoties uz informācijas apkopojumu par privātā sektora un valsts kapitālsabiedrību pieredzi, labā prakse autotransporta izmantošanā liecina, ka atsevišķas transporta vienības uzturēšanas efektivitāte pēc minimālā nobraukuma sliekšņa ir 700–800 km mēnesī.

Revīzijā, pārbaudot izlasē iekļautos transportlīdzekļus, konstatēts, ka AS "Sadales tīkls" 2015. un 2016.gadā ir nomājusi transportlīdzekļus, kuru mēneša vidējais nobraukums nesasniedz 700 km, nomas maksā samaksājot 35 869 euro, kā arī ir nomājusi tādus transportlīdzekļus, kas ilgstoši netiek izmantoti,

NAV KLASIFICĒTS

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

nomas maksā samaksājot 13 351 *euro*, lai gan nomas līguma nosacījumi paredz, ka transportlīdzekli var atdot atpakaļ, ja to neizmanto. Piemēram:

- ❖ transportlīdzekļi Toyota Land Cruiser (izmantots līdz 19.05.2016.) un Toyota Land Cruiser (izmantots no 27.05.2016., nomainot iepriekš izmantoto Toyota Land Cruiser) 2015. un 2016.gadā vidēji mēnesī izmantoti astoņas reizes ar vidējo nobraukumu 456 km mēnesī, sabiedrībai nomā izmaksāja **[IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA]** mēnesī;
- ❖ pasažieru autobusi VW Tranporter (izmantots līdz 28.10.2016.) un VW Kombi (izmantots no 28.10.2016., nomainot VW Tranporter) 2015. un 2016.gadā izmantoti vidēji astoņas reizes mēnesī ar vidējo nobraukumu 580 km mēnesī, sabiedrībai nomā izmaksāja **[IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA]** mēnesī;
- ❖ transportlīdzeklis VW Kombi 2016.gadā sešus mēnešus netika izmantots, par neizmantotajiem mēnešiem samaksājot nomas maksā **[IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA]**;
- ❖ transportlīdzeklis Toyota Land Cruiser 2015.gadā nav izmantots astoņus mēnešus, bet 2016.gadā četrus, par neizmantotajiem mēnešiem samaksājot nomas maksā **[IEROBEŽOTAS PIEEJAMĪBAS INFORMĀCIJA]**.

Revīzijā, salīdzinot AS "Sadales tīkls" iesniegto aktuālo informāciju par transportlīdzekļu skaitu uz 01.04.2018. ar datiem uz 01.01.2017., konstatēts, ka kopējais transportlīdzekļu skaits ir samazinājies par 56 vienībām jeb 5%, kas skaidrojams ar sabiedrības veikto darbinieku skaita optimizāciju.

AS "Sadales tīkls" arī sniedza informāciju, ka 2018.gada sākumā ir veikts noslodzes izvērtējums vieglajam administratīvajam transportam, paredzot, ka 1000 km mēnesī ir sliekšnis, no kura vērtējamās transportlīdzekļa optimizācijas iespējas un izmantošanas regularitāte atbilstoši amatu pienākumiem. Tomēr revidentiem šis izvērtējums nav iesniegts, revidentu rīcībā arī nav informācijas, vai sabiedrība ir veikusi vai plāno veikt pasākumus, lai optimizētu transportlīdzekļu izmantošanu, tā samazinot izmaksas.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, revidenti uzskata, ka transportlīdzekļu lietošanas izmaksas ir iespējams samazināt. Tāpēc revidenti pozitīvi atzīmē, ka AS "Sadales tīkls" ir uzsācis transportlīdzekļu noslodzes un optimizēšanas iespēju izvērtējumu.

Ieteikums

Lai tarifā iekļautās transportlīdzekļu vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu izmaksas, kā arī degvielas izmaksas būtu racionālas un ekonomiski pamatotas, AS "Sadales tīkls":

- ❖ noteikt pamatotos transportlīdzekļu noslodzes kritērijus, veikt visu transportlīdzekļu izvērtējumu, lai identificētu nepieciešamos optimizēšanas pasākumus;
- ❖ izveidot tādu transportlīdzekļu izmantošanas kontroles sistēmu, kas nodrošinātu iespēju gūt pārliecību, kādiem mērķiem transportlīdzekļi tiek izmantoti, kā arī sabiedrības vadībai nodrošinātu instrumentus nepieciešamo optimizācijas pasākumu plānošanai.

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

NAV KLASIFICĒTS

6. Vai komunikācijas, mārketinga un reprezentācijas izmaksas ir ekonomiski pamatotas un veicina sabiedrības darbības mērķu sasniegšanu?

AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu vidējā tarifā ir iekļautas komunikācijas, mārketinga un reprezentācijas izmaksas 374 tūkst. *euro* apmērā, un tās veido 0,12% no vidējā tarifa izmaksām.

AS "Sadales tīkls" komunikācijas un mārketinga mērķi un aktivitātes izriet no Latvenergo koncerna mārketinga, sociālās atbildības un komunikācijas stratēģijas, kā arī Ekonomikas ministrijas enerģētikas nozares pamatnostādņem, galvenokārt informējot sabiedrību par elektroenerģijas tirgus aktualitātēm, tīkla pakalpojumu uzlabošanu un attīstību un drošības jautājumiem. AS "Sadales tīkls" komunikācijas un mārketinga aktivitātes ir atbalsts sabiedrības darbības ikgadējo mērķu sasniegšanai.

Revidentiem nav pamata apšaubīt minēto pasākumu nepieciešamību, kā arī AS "Sadales tīkls" izvēlēto metožu un aktivitāšu kopumu komunikācijas un mārketinga mērķu sasniegšanai. Sabiedriski nozīmīgas ir arī AS "Sadales tīkls" informēšanas kampaņas, kuru mērķis ir izglītēt bērnus un jauniešus par elektrodrošības jautājumiem, kas joprojām ir aktuāli un nepieciešami, tā demonstrējot sociālo atbildību pret klientiem un sabiedrību kopumā.

AS "Sadales tīkls", lai novērtētu komunikācijas un mārketinga aktivitāšu efektivitāti, izvērtē negadījumu un elektrotraumu statistiku, klientu aktivitāti, kā arī veic ikgadēju klientu apmierinātības pētījumu. Taču revidentu ieskatā, lai objektīvi spētu novērtēt sasniegto un panāktu komunikācijas un mārketinga izmaksu efektivitāti, ir jāveic ne tikai pēcnovērtējums, bet arī jādefinē vēlamā atdeve pirms šo pasākumu īstenošanas. Tas ļautu novērtēt komunikācijas un mārketinga izmaksu plānoto un faktisko efektivitāti.

Lai gan AS "Sadales tīkls" Regulatoram iesniegtajā tarifu projekta²²⁷ izmaksu pamatojumā norādīja, ka reprezentācijas izmaksas ir saistītas ar uzņēmuma komunikācijas aktivitātēm, tomēr revīzijā konstatēts, ka faktiski 2016.gadā lielāko daļu no kopējām reprezentācijas izmaksām veidoja izdevumi par pasniegtajām dāvanām gadskārtu svētkos klientiem, pašvaldībām un valsts iestāžu pārstāvjiem, kā arī komersantiem, kuri AS "Sadales tīkls" sniedz pakalpojumus vai piegādā preces.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Ārējie normatīvie akti nenosaka ne izdevumu veidu, ne apmēru, kas ir pieļaujami kā reprezentācijas izdevumi. Tomēr revidentu ieskatā ir apšaubāma AS "Sadales tīkls" gadskārtu svētkos pasniegto dāvanu izmaksu lietderība un nepieciešamība efektīvai sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai.

Atbilstoši apstiprinātajam AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projektam²²⁸ vidējā tarifā ir iekļautas komunikācijas, mārketinga un reprezentācijas izmaksas 373 976 euro apmērā un tās veido 0,12% no vidējā tarifa izmaksām (skatīt 12.tabulu).

12.tabula

Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu vidējā tarifā iekļautās komunikācijas, mārketinga un reprezentācijas izmaksas, euro

Rādītājs	2011.g. tarifs	2015.g. fakts	2016.g. tarifs	Izmaksas pirmajā tarifa gadā 01.08.2016. – 31.07.2017.	2016.g. fakts *	2017.g. fakts
Komunikācijas un klientu apkalpošanas izmaksas:	14229	295 441	297 200	352 325	352 271	382 060
<i>Reklāma medijos</i>	1423	36163	20 000	46 401	93 351	66 670
<i>Atbalsta kampaņas, t.sk. drošība un izglītības kampaņas</i>	5691	216 002	237 438	227 393	193 756	210 504
<i>Informatīvie materiāli</i>	4269	11 796	19 678	55 709	36 218	49 030
<i>Tirgus, socioloģiskie u.c. pētījumi</i>	0	20 084	20 084	10 868	10 740	46 680
<i>Pārējie izdevumi</i>	2846	11396	0	11 954	16 152	9 176
Reprezentācijas izmaksas:	58 850	62 572	76 776	79 024	73 575	67 571
<i>Reprezentācijas pasākumi</i>	34 661	30 444	41 776	32 385	32 405	34 042
<i>Reprezentācijas priekšmeti</i>	24 189	32 128	35 000	46 639	41 170	33 529
KOPĀ:	73 079	358 013	373 976	431 349	425 846	449 631

*AS "Sadales tīkls" grāmatvedības uzskaites dati

AS "Sadales tīkls" darbības virsmērķis ir nodrošināt līdzsvarotu elektrotīklu attīstību, rūpējoties par drošu, efektīvu un modernu elektrotīklu. Tāpēc AS "Sadales tīkls" komunikācijas stratēģijā kā ilgtermiņa prioritāte ir noteikta sabiedrības informēšana par aktivitātēm, kas vērstas uz tīkla pakalpojumu uzlabošanu, kā arī par tīklu attīstību un saistītajiem primārajiem jautājumiem – drošību un pakalpojumu kvalitāti.

AS "Sadales tīkls" komunikācijas stratēģijas plāni un mērķi izriet no Latvenergo koncerna mārketinga, sociālās atbildības un komunikācijas stratēģijas²²⁹, kurā ir noteikti galvenie koncernam sasniedzamie komunikācijas mērķi, uzdevumi, kā arī definētas galvenās veicamās aktivitātes.

Vienlaikus ar koncerna stratēģijā noteiktajiem komunikācijas mērķiem, arī Ekonomikas ministrijas izstrādātajā plānošanas dokumentā "Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.–2020.gadam"

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

AS "Sadales tīkls" ir noteikta kā atbildīgā institūcija, kas veic mājsaimniecību informēšanas pasākumus par elektroenerģijas tirgus pēdējām aktualitātēm, darbības principiem un priekšrocībām²³⁰.

Sabiedrības, sevišķi bērnu, izglītošana elektrodrošības jautājumos ir AS "Sadales tīkls" ilgtermiņa iniciatīva, un tās nodrošināšanai paredzētās aktivitātes ir iekļautas kapitālsabiedrības komunikācijas stratēģijā katru gadu.

AS "Sadales tīkls" pēc ikgadējo kapitālsabiedrības mērķu apstiprināšanas izstrādā komunikācijas stratēģiju²³¹, nosakot komunikācijas mērķus un veicamās aktivitātes to sasniegšanai. Revidējamā periodā komunikācijas mērķi pakārtoti sabiedrības ikgadējiem mērķiem.

AS "Sadales tīkls", lai informētu sabiedrību, izmanto dažādus komunikācijas kanālus, piemēram, medijus, sociālos tīklus, publicitātes pasākumus, nozares pasākumus, intervijas plašsaziņas līdzekļos u.tml.

Revidējamajā laika periodā AS "Sadales tīkls" veica šādas komunikācijas un mārketinga aktivitātes²³²:

Gads	Komunikācijas un mārketinga aktivitātes:
2015	Investīcijas – preses relīzes, informatīvie materiāli par veiktajām investīcijām, elektroenerģijas piegādes uzlabošanai Elektrodrošības aktivitātes – izglītojoši pasākumi bērniem un jauniešiem par elektrodrošību, lauksaimniecības, mežsaimniecības un būvdarbu veicējiem par darbu drošību elektrolīniju tuvumā; Elektroenerģijas tirgus procesi mājsaimniecībām – skaidrojoša informācija visu veidu komunikācijas kanālos par elektroenerģijas tirgus atvēršanu mājsaimniecībām.
2016	Investīcijas – preses relīzes, informatīvie materiāli par veiktajām investīcijām, elektroenerģijas piegādes uzlabošanai, pašvaldību informēšana par plānotajiem investīciju projektiem; Elektrodrošības aktivitātes – izglītojoši pasākumi bērniem un jauniešiem par elektrodrošību un ikgadēji izglītojoši pasākumi lauksaimniecības, mežsaimniecības un būvdarbu veicējiem par darbu drošību elektrolīniju tuvumā; Tarifu izmaiņu komunikācija: ❖ semināri, izdāles materiāli, raksti, video, reklāmas medijos (u.c. komunikācijas instrumenti) par elektroenerģijas izmaksu samazināšanas iespējām juridiskām un fiziskām personām, veiktajām investīcijām elektroapgādes tīklā un cīņā ar dabas stihijām; ❖ skaidrojoša informācija visu veidu komunikācijas kanālos par sadales pakalpojumu tarifa līdzsvarotības nepieciešamību un jaudas izmantošanas efektivitātes veicināšanu; Uzņēmuma zīmola, tēla atpazīstamības un klientu apmierinātības veicināšanas pasākumi – aktivitātes klientu apkalpošanas uzlabošanai, klientu apmierinātības pētījumi u.tml.
2017	Investīcijas – preses relīzes, informatīvie materiāli par veiktajām investīcijām, elektroenerģijas piegādes uzlabošanai, pašvaldību informēšana par plānotajiem investīciju projektiem; Elektrodrošības aktivitātes – izglītojoši pasākumi bērniem un jauniešiem par elektrodrošību un ikgadēji izglītojoši pasākumi lauksaimniecības, mežsaimniecības un būvdarbu veicējiem par darbu drošību elektrolīniju tuvumā; Energoefektivitātes un jaudas efektīvas izmantošanas komunikācija – publicitātes pasākumi, veicinot sabiedrības izpratni par efektīvu elektroenerģijas lietošanu un pieslēguma jaudas efektīvu izmantošanu; Uzņēmuma zīmola, tēla atpazīstamības un klientu apmierinātības veicināšanas pasākumi: ❖ publicitāte medijos, informatīvie materiāli par uzņēmuma attīstības plāniem, mērķiem, paveikto elektroenerģijas piegādes uzlabošanā, viedajām tehnoloģijām un sniegtajiem pakalpojumiem; ❖ aktivitātes klientu apkalpošanas uzlabošanai, klientu apmierinātības pētījumi u.tml.

Viens no sabiedrības ikgadējiem darbības mērķiem ir paaugstināt klientu apmierinātības līmeni, 2022.gadā sasniedzot 67%. 2015.gada mērķis bija 61%, savukārt 2016., 2017.gadā – 64%.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Revīzijā ir identificēti sabiedrības darbības mērķiem pakārtotajiem komunikācijas un mārketinga mērķiem noteiktie izpildes rādītāji. Izpildes rādītāji izteikti kā aktivitāšu skaits, piemēram, sagatavoto preses relīžu, realizēto elektrodrošības pasākumu, informatīvo materiālu sagatavošanas skaits gadā u.tml.

Ņemot vērā, ka aktivitāšu skaits kā izpildes rādītājs ne vienmēr ļauj objektīvi novērtēt komunikācijas un mārketinga aktivitāšu atdevi un efektivitāti, revidenti lūdza AS "Sadales tīkls" sniegt informāciju, kādus rādītājus un/vai kritērijus sabiedrība izmanto, lai novērtētu, vai tiek sasniegti komunikācijas un mārketinga mērķi un aktivitātes veicina sabiedrības darbības virsmērķa un ikgadējo mērķu sasniegšanu.

Saskaņā ar AS "Sadales tīkls" sniegto informāciju galvenie rādītāji, kā tiek novērtēta komunikācija, ir šādi:

- ❖ sabiedrības informētība, klientu aktivitāte un rīcība. AS "Sadales tīkls" novērtē mājaslapas apmeklētāju skaitu, portālā DELFI AS "Sadales tīkls" sadaļā "Elektroziņas" publicēto rakstu apskates skaitu, veikto socioloģisko pētījumu rezultātus (2016.gadā veikts pētījums par klientu informētības par sadales sistēmas pakalpojumu tarifu izmaiņām, 2017.gadā veikts pētījums par tarifu līdzsvarošanas mērķi un klientu iespējām samazināt izmaksas par elektroenerģiju), individuālās apkalpošanas rezultātus;
- ❖ klientu apmierinātības indekss, kuru uzņēmums vērtē katru gadu. Atbilstoši AS "Sadales tīkls" sniegtajiem datiem 2015.gadā tika sasniegts iepriekš izvirzītais mērķis un klientu apmierinātības rādītājs bija 61%. Taču 2016. un 2017.gadā izvirzītais mērķis nav sasniegts, tieši pretēji – 2017.gadā klientu apmierinātības rādītājs samazinājās un bija 58%;
- ❖ notikušo negadījumu un elektrotraumu statistiskas izvērtēšana. Atbilstoši AS "Sadales tīkls" sniegtajiem datiem elektrotraumu un negadījumu, kurus izraisa saimniecisko darbu veicēji, ik gadu samazinās, taču elektrotraumu statistikai nepiemīt pastāvīgi pozitīva tendence (2014.gadā – 67, 2015.gadā – 57, 2016.gadā – 58, savukārt 2017.gadā – 65 elektrotraumas).

Kā norāda AS "Sadales tīkls", elektrodrošības aktivitātēm ir ilgtermiņa stratēģija ar mērķi ikvienam iemācīt un atgādināt elektrodrošības pamatnoteikumus, iemācīt atpazīt brīdinošās zīmes pie elektroietaisēm un ikdienā novērtēt bīstamas situācijas, lai pasargātu sevi un apkārtējos no nelaimes. Tādēļ AS "Sadales tīkls" turpina mērķtiecīgu sabiedrības izglītošanu elektrodrošības jautājumos, lai no elektrotraumas un tās iespējamo letālo rezultātu pasargātu kaut vienu personu.

Revidentiem nav pamata apšaubīt minēto pasākumu nepieciešamību, kā arī AS "Sadales tīkls" izvēlēto metožu un aktivitāšu kopumu sabiedrības informēšanā par tīkla pakalpojumu uzlabošanu, kā arī par tīklu attīstību un saistītajiem primārajiem jautājumiem – drošību un pakalpojumu kvalitāti.

Turklāt revidentu ieskatā informēšanas kampaņas, it sevišķi bērnu izglītošanai par elektrodrošības jautājumiem, joprojām ir aktuālas un nepieciešamas. Īpaši tāpēc, ka masveida kampaņas, izglītojot bērnus un jauniešus, un sabiedrību kopumā par elektrodrošības jautājumiem veic tikai AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo".

Ņemot vērā iepriekš minēto, revidenti secina, ka AS "Sadales tīkls" veiktās komunikācijas un mārketinga aktivitātes ir atbalsts sabiedrības darbības mērķu sasniegšanai. Tomēr revidentu ieskatā, lai objektīvi spētu novērtēt sasniegto un panāktu komunikācijas un mārketinga izmaksu efektivitāti, ir jāveic ne tikai pēcnovērtējums, bet arī jādefinē vēlāmā atdevē pirms komunikācijas un mārketinga pasākumu īstenošanas.

Revīzijā, analizējot komunikācijas un mārketinga izdevumu attaisnojuma dokumentus, konstatēts, ka AS "Sadales tīkls" ir noslēgusi pakalpojumu līgumus²³³ ar komersantu par atbalsta pakalpojumu (izstrādes, vadīšanas, īstenošanas) sniegšanu sabiedrības informēšanas un izglītošanas kampaņām par

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

enerģētikas tirgus atvēršanu, energoefektivitāti, izmaiņām sadales sistēmas pakalpojumu tarifos, elektrotīkla pieslēguma jaudas efektīvu izmantošanu. Laikā no 01.01.2015. līdz 31.12.2017. kopējie šo pakalpojumu izdevumi bija 240 707 euro (bez PVN).

Revīzijā konstatēts, ka pieņemšanas un nodošanas aktos ir norādīts tikai pakalpojuma sniegšanai patērētais kopējais laiks un kampaņas īstenošanai veiktā pakalpojuma vispārīgs ietvars, piemēram, kampaņas vadīšana, informācijas vākšana u.tml. Informācija par veikto darbu apjomu nav norādīta arī rēķinos.

Valsts kontrole neapšaubā veikto kampaņu nepieciešamību, bet vēlas vērst uzmanību, ka, nenorādot atskaites periodā (mēnesī) veikto darbu apjomus, tiek apgrūtināta līgumu izpildes kontrole un nav iespējams pārbaudīt norādītā patērētā laika ticamību un sniegtā pakalpojuma apjomu, un izrietoši veiktās samaksas atbilstību saņemtajam pakalpojumam.

AS "Sadales tīkls" Regulatoram iesniegtajā tarifu projekta²³⁴ izmaksu pamatojumā norādīja, ka reprezentācijas izmaksas ir saistītas ar uzņēmuma komunikācijas aktivitātēm, kur nepieciešams uzņēmuma reprezentējošs nodrošinājums, rīkojot seminārus, sapulces, piedaloties preses konferencēs un tiekoties ar būvuzņēmējiem un pašvaldību pārstāvjiem, sadarbības partneriem, mediju pārstāvjiem. Ar reprezentācijas līdzekļiem tiek nodrošinātas uzņēmuma organizētās profesionālās mācības, tehnisko ekspertu dalība semināros, atbalstot izglītības iestāžu audzēkņu konkursus enerģētikas nozarē, organizējot bērnu elektrodrošības kampaņas, u.tml.

Revīzijā, pārbaudot AS "Sadales tīkls" reprezentācijas pasākumu organizēšanas un reprezentācijas priekšmetu iegādes izdevumu attaisnojuma dokumentus, konstatēts:

- ❖ 2015., 2016. un 2017.gadā faktiskās reprezentācijas izmaksas nepārsniedza 01.08.2016. apstiprinātajā tarifā iekļauto kopējo izmaksu apmēru;
- ❖ reprezentācijas priekšmeti ir komunikācijas un mārketinga aktivitāšu sadaļa un tie tiek pasniegti ar sabiedrības informēšanas un drošības kampaņām saistītajos pasākumos, starptautiskajos braucienos, organizētajās elektromontieru un meistarību profesionālajās mācībās, uzņēmuma atpazīstamības veicināšanas pasākumos (atvērto durvju dienas, klientu dienas, muzeju nakts, ēnu diena u.tml.). Taču šajos pasākumos pasniegto reprezentācijas priekšmetu izmaksas, piemēram, 2016.gadā veidoja mazāk nekā pusi no kopējām reprezentācijas priekšmetu izmaksām;
- ❖ 2016.gadā lielākā daļa jeb 57% no kopējām reprezentācijas priekšmetu izmaksām veidoja pasniegto dāvanu gadskārtu svētkos (Ziemassvētkos, Līgo, Jāņu dienā) izmaksas AS "Sadales tīkls" korporatīvajiem klientiem, pašvaldību un valsts iestāžu pārstāvjiem, t.sk. Regulatoram un Ekonomikas ministrijai, kā arī komersantiem, piemēram, būvdarbu veicējiem, trašu tīrīšanas, elektroietaišu uzturēšanas remonta darbu darbuzņēmējiem, kuri AS "Sadales tīkls" sniedz pakalpojumus vai piegādā preces.

Ārējie normatīvie akti nenosaka, kāda veida un apmēra izdevumi ir pieļaujami kā reprezentācijas izdevumi, tomēr revidentiem nav pamata atzīt AS "Sadales tīkls" pasniegto dāvanu gadskārtu svētkos izmaksu lietderību. Revidenti izprot, ka uzņēmējdarbībā dāvanu pasniegšana ir viens no mārketinga paņēmieniem, kura mērķis ir veicināt darījumus, preču noietu vai lai iegūtu vērtīgus klientus. Tomēr komersantu, kuri ir ieinteresēti sniegt pakalpojumus sabiedrībai, apdāvināšana, revidentu vērtējumā ir absurda. Šāda rīcība dāvanas saņēmējam var radīt maldīgu priekšstatu, ka sabiedrības pārstāvis arī sagaida dāvanu. Arī valsts un pašvaldību iestāžu pārstāvju apdāvināšana var radīt neveiklas situācijas un nepareizu priekšstatu par apdāvināšanas mērķiem.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Ieteikumi

Lai objektīvāk spētu novērtēt komunikācijas un mārketinga mērķu sasniegšanu un panāktu izmaksu efektivitāti, aicinām AS "Sadales tīkls" veikt ne tikai komunikācijas un mārketinga mērķu pēcnovērtējumu, bet arī definēt sagaidāmo atdevi pirms komunikācijas un mārketinga pasākumu īstenošanas.

Lai novērstu jebkādas šaubas par AS "Sadales tīkls" ieinteresētību, korupcijas riskiem un izmaksu lietderību, aicinām izvērtēt reprezentācijas priekšmetu pasniegšanas nepieciešamību korporatīvajiem klientiem, pašvaldības un valsts iestāžu pārstāvjiem un komersantiem, kuri AS "Sadales tīkls" sniedz pakalpojumus vai piegādā preces.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

7. Vai, veicot iepirkumus, AS "Sadales tīkls" nodrošina iepirkumu procedūru principu ievērošanu?

AS "Sadales tīkls", informējot par plānotajiem iepirkumiem, vērtējot pretendentu iesniegtos pieteikumus, kā arī noslēdzot iepirkumu līgumus par nepieciešamo preču iegādi, būvdarbu un pakalpojumu veikšanu, ievēro kapitālsabiedrības iekšējos un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu jomu regulējošos ārējos normatīvos aktus.

Tomēr pastāv risks, ka AS "Sadales tīkls", neveicot atkārtotu komersanta atbilstības izvērtējumu kvalifikācijas prasībām pēc informācijas par Piegādātāju reģistrā iekļautā komersanta reorganizāciju saņemšanas, nav nodrošinājusi sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu regulējumā noteiktā vienlīdzīgas un taisnīgas attieksmes principa pret pārējiem pretendentiem ievērošanu.

Papildus revidenti vēlas vērst uzmanību uz revīzijā konstatēto, ka AS "Sadales tīkls" iepirkumu ietvaros netika izvērtēta sabiedrības rīcībā esošā būtiskā informācija, kas liecināja par jau iepriekš AS "Sadales tīkls" iepirkumos par karteļa vienošanos sodītā komersanta rīcību, kā rezultātā komersantiem tika dota iespēja apiet par konkurences tiesību pārkāpumiem noteiktos ierobežojumus un sodītā komersanta saimnieciskās darbības pārņemējam tika nodota līgumu izpilde 1 316 387 euro (bez PVN) apmērā.

Lai risinātu revīzijā konstatētās problēmas, Valsts kontrole aicinās Konkurences padomi un Iepirkumu uzraudzības biroju apsvērt iespēju normatīvajos aktos noteikt kārtību pasūtītāju rīcībai gadījumos, kad iepirkumos piedalās par konkurences tiesību pārkāpumiem sodītās sabiedrības saimnieciskās darbības pārņemēji.

Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma mērķis ir nodrošināt iepirkumu atklātību, brīvu konkurenci piegādātājiem, vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem, kā arī sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju un publisko personu līdzekļu efektīvu izmantošanu²³⁵.

AS "Sadales tīkls", organizējot ar sadales pakalpojumu saistītus iepirkumus, Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums jāpiemēro, ja piegādes vai pakalpojumu līgumcena ir vienāda ar Ministru kabineta noteiktajām līgumcenu robežām vai lielāka²³⁶. Ievērojot, ka lielākā daļa AS "Sadales tīkls" iepirkumu līgumcena ir zemāka par noteiktajām robežām, sabiedrība to veikšanai piemēro iekšējos normatīvajos aktos noteikto kārtību.

Pamatojoties uz noslēgto vienošanos²³⁷, AS "Latvenergo" koncerna ietvaros sniedz atbalstu AS "Sadales tīkls" iepirkumu procedūru organizēšanā. AS "Latvenergo" nodrošina centralizētu iepirkuma procesu vadību²³⁸, iepirkumus realizējot speciāli izstrādātā elektroniskajā vidē. AS "Sadales

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

tīkls" kompetencē ir lēmumu pieņemšana par nepieciešamo iepirkumu procedūru organizēšanu, iepirkuma procedūras rezultātu²³⁹, kā arī cenu aptaujas procesa vadība²⁴⁰.

Revīzijas uzdevums bija gūt pārliecību, vai, realizējot sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja vajadzībām nepieciešamos būvdarbu, pakalpojumu, elektropārvades līniju trašu tīrīšanas, kā arī preču iepirkumus, AS "Sadales tīkls" ievēro normatīvajos aktos noteiktās prasības. Revīzijā izlases veidā tika veiktas dokumentu pārbaudes, analītiskās procedūras, intervijas, kā arī iztaujātas kompetentās iestādes – Iepirkumu uzraudzības birojs un Konkurences padome.

Revidenti pēc AS "Sadales tīkls" iesniegto dokumentu izvērtēšanas secina, ka sabiedrība, informējot par plānotajiem iepirkumiem, vērtējot pretendenta iesniegtos pieteikumus, kā arī noslēdzot iepirkumu līgumus par nepieciešamo pakalpojumu un preču iegādi, ievēro sabiedrības iekšējos, kā arī sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu jomu regulējošos normatīvos aktus.

Atbilstoši likumā noteiktajam²⁴¹, lai nodrošinātu Latvenego grupas kapitālsabiedrībām iespēju operatīvi, labā kvalitātē un ar atbilstošām garantijām saņemt nepieciešamos būvdarbus un pakalpojumus no kvalificētiem piegādātājiem, Latvenego koncernā ir izveidota kvalifikācijas sistēma "Būvdarbi un pakalpojumi"²⁴², kuras ietvaros tiek uzturēts kvalificēto piegādātāju reģistrs (turpmāk – Piegādātāju reģistrs).

Tomēr revīzijā ir konstatēts, ka AS "Sadales tīkls", saņemot informāciju par Piegādātāju reģistrā iekļautā komersanta reorganizāciju, nenodrošināja atkārtotu komersanta atbilstības izvērtējumu kvalifikācijas prasībām un noslēdza vismaz 65 iepirkumu līgumus, par kopējo summu 1 022 821 euro (bez PVN), tā, iespējams, pārkāpjot sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumā noteikto vienlīdzīgas un taisnīgas attieksmes principu un radot labvēlīgus apstākļus komersanta interesēm, par ko liecina turpmāk minētais.

Lai mazinātu vēlmi tirgus dalībniekiem slēgt karteli vienošanās, likumā ir paredzēta kandidātu vai pretendenta izslēgšana uz 12 mēnešiem no dalības iepirkumos, ja komersants ar spēkā stājušos lēmumu ir atzīts par vainīgu konkurences tiesību pārkāpumā, proti, par dalību kartelī²⁴³.

17.06.2013. Konkurences padome par karteļa vienošanos AS "Sadales tīkls" iepirkumos sodīja 23 komersantus, tai skaitā Piegādātāju reģistrā iekļauto Komersantu Nr.1. Lēmuma pārsūdzēšana tiesā noslēdzās komersantam nelabvēlīgi²⁴⁴, tomēr līdz izslēgšanai no Piegādātāju reģistra Komersants Nr.1 turpināja piedalīties AS "Sadales tīkls" rīkotajos iepirkumos, vienlaikus veicot reorganizāciju.

Saskaņā ar AS "Latvenego" koncerna kvalifikācijas sistēmas nolikumu uz sarunām iepirkumu procedūru ietvaros tiek uzaicināti tie Piegādātāju reģistrā iekļautie dalībnieki, kuri apliecinājuši savu gatavību veikt darbus vai sniegt pakalpojumus attiecīgajā reģionā²⁴⁵. Piegādātāju reģistrā iekļautajam uzņēmumam ir pienākums rakstveidā informēt kvalifikācijas sistēmas komisiju par izmaiņām, kuru rezultātā nevar tikt izpildītas kvalifikācijas sistēmas nolikumā noteiktās piegādātāju kvalifikācijas prasības²⁴⁶.

10.08.2015. Komersants Nr.1 informēja AS "Sadales tīkls" par 13.07.2015. pabeigto reorganizāciju, kuras rezultātā daļa no Komersanta Nr.1 tika pievienota Komersantam Nr.2.

Savukārt 07.08.2015. Komersants Nr.2 iesniedza AS "Sadales tīkls" reorganizācijas līgumu²⁴⁷, kurā bija iekļauta detalizēta informācija par Komersanta Nr.1 vairāku saimnieciskās darbības veidu, ar tiem saistītās pieredzes un 323 darbinieku nodošanu Komersantam Nr.2. Ievērojot reorganizācijas līgumā noteikto, Komersants Nr.1 nodarbosies tikai ar tās pamatdarbību, proti, elektromontāžu, pārbaudi un ekspluatācijas darbu veikšanu elektroietaisēs ar spriegumu līdz 35kV.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Proti, reorganizācijas rezultātā Komersantam Nr.2 tika nodots gan saimnieciskās darbības veids, kura veikšanai Komersants Nr.1 bija iekļauta Piegādātāju reģistrā²⁴⁸, gan arī saimniecisko darbu veidi, par kuru izpildi AS "Sadales tīkls" ar Komersantu Nr.1 bija noslēgusi vispārīgās vienošanās²⁴⁹.

Revīzijā Valsts kontrole vērsās Iepirkumu uzraudzības birojā, lūdzot sniegt viedokli, vai pēc informācijas par Komersanta Nr.1 reorganizāciju saņemšanas, AS "Sadales tīkls" koncerna ietvaros bija jāiniciē komersanta atbilstības kvalifikācijas prasībām pārbaude. Izvērtējot iesniegto informāciju, Iepirkumu uzraudzības birojs norādīja²⁵⁰, ka kvalifikācijas sistēmā iekļautajam uzņēmumam ir jābūt atbilstošam izvirzītajām kvalifikācijas prasībām un, ņemot vērā, ka AS "Sadales tīkls" rīcībā bija informācija par iespējamām izmaiņām Komersanta Nr.1 kvalifikācijas rādītājos, sabiedrībai bija jāizvērtē, vai komersants pēc reorganizācijas spēs bez apakšuzņēmējiem veikt darbus jomās, kurās tas tika aicināts piedalīties iepirkumos.

Vienlaikus jānorāda, ka Latvenergo koncerna kvalifikācijas sistēmas nolikumā²⁵¹ noteikts, ka no kvalifikācijas sistēmas ir jāizslēdz piegādātājs, ja tas neatbilst kvalifikācijas kritērijiem vai nosacījumiem, kas noteikti, veidojot sistēmu.

Revīzijā nav iegūti pierādījumi, kas apliecina, ka AS "Sadales tīkls" nepieciešamo izvērtējumu ir veikusi. Turklāt revīzijas ietvaros no AS "Latvenergo" saņemtā informācija liecina²⁵², ka par nepieciešamību izvērtēt Komersanta Nr.1 atbilstību kvalifikācijas prasībām netika informēta arī AS "Latvenergo".

Revīzijā konstatēti arī citi apstākļi, kuriem AS "Sadales tīkls" bija jārada šaubas par Komersanta Nr.1 spēju veikt darbus, kuru veikšanai komersants bija iekļauts Piegādātāju reģistrā. Piemēram, no publiski pieejamās informācijas, kā arī reorganizācijas līguma ir konstatējams, ka Komersanta Nr.1 darbinieku skaits 2014.gadā bija 362, bet reorganizācijas rezultātā Komersants Nr.2 pārņēma 323 tās darbiniekus. Neizvērtējot, vai komersants spēj veikt darbus, kā arī vai tā kvalifikācija ir atbilstoša koncerna izvirzītajām kvalifikācijas prasībām, AS "Sadales tīkls" pēc reorganizācijas noslēdza ar Komersantu Nr.1 vismaz 65 iepirkumu līgumus, par kopējo summu 1 022 821 *euro* (bez PVN).

No Valsts kontroles rīcībā esošajiem dokumentiem izriet, ka pēc reorganizācijas Komersants Nr.1 vairākkārt vērsās AS "Sadales tīkls"²⁵³, lai vispārīgo vienošanos²⁵⁴ ietvaros nodotu pielīgto darbu izpildi Komersantam Nr.2. Komersants Nr.1 vienlaikus apliecināja AS "Sadales tīkls", ka, veicot īpašuma sadali starp sabiedrībām, ražošanas bāze un tie darbinieku un materiāltehniskie resursi, kas nepieciešami attiecīgo darbu izpildei, ir nodoti Komersantam Nr.2 un Komersanta Nr.1 rīcībā vairs nav nepieciešamo resursu minēto vienošanos izpildei.

Turklāt AS "Sadales tīkls" arī norādīja Komersantam Nr.1, ka līgumā noteikto darbu izpilde kavējas, kā pamatojumu norādot nepietiekamus komersanta darbinieku un materiāltehniskos resursus. Tomēr arī šie apstākļi nelika AS "Sadales tīkls" izvērtēt vai lūgt AS "Latvenergo" izvērtēt komersanta atbilstību kvalifikācijas prasībām.

Revidenti vēlas vērst uzmanību uz vēl revīzijā konstatētiem faktiem, kad iepirkumu līgumu izpildi Komersants Nr.1 nekavējoties pilnā apjomā nodeva Komersantam Nr.2 kā apakšuzņēmējam. Komersants Nr.1 iesniegumus par apakšuzņēmēja piesaisti iesniedza AS "Sadales tīkls" jau pēc tam, kad iepirkuma komisija bija pieņēmusi lēmumus, un AS "Sadales tīkls" darbu nodošanu saskaņoja. Kopumā, pēc reorganizācijas Komersants Nr.1 nodeva Komersantam Nr.2 vismaz 51 līguma izpildi, par kopējo summu 485 291 *euro* (bez PVN).

Revidenti vēlas arī norādīt, ka Komersantam Nr.2 kā apakšuzņēmējam iepirkumu līgumu izpildi pilnā apjomā nodeva arī cita saistītā sabiedrība – Komersants Nr.3. Kopumā Komersants Nr.3 nodeva Komersantam Nr.2 izpildei 55 būvdarbu līgumus par kopējo summu 831 096 *euro* (bez PVN) darbu veidos, kuriem pati bija kvalificējusies.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Kopumā abi komersanti laika periodā no brīža, kad AS "Sadales tīkls" saņēma informāciju par komersantu reorganizāciju līdz Komersants Nr.2 tika iekļauta Latvenergo koncerna Pretendentu reģistrā, nodeva Komersantam Nr.2 vismaz 106 līgumu izpildi par kopējo summu 1 316 387 *euro* (bez PVN).

Vienlaikus revidenti vēlas norādīt, ka Komersants Nr.1 un Komersants Nr.3 nodeva Komersantam Nr.2 izpildei darbus, kurus atbilstoši apliecinātai kvalifikācijai komersanti bija spējīgi veikt paši. Lai arī iepirkumu regulējums neierobežoja komersantu tiesības piesaistīt darbu izpildei apakšuzņēmējus, revidentu ieskatā iepriekš minētajos gadījumos piesaiste nenotika, lai realizētu sadarbības modeli, kurā ģenerālu uzņēmējs darbojas tikai kā projekta vadītājs, minimāli iesaistoties izpildē un uzticot visus darbus apakšuzņēmējiem.

Revidentu ieskatā konkrētajā gadījumā reorganizācija tika izmantota, lai nodrošinātu ar darbiem un nepieciešamo pieredzi Komersantu Nr.2 un savlaicīgi aizstātu Komersantu Nr.1, kad attiecībā uz komersantu stāsies spēkā aizliegums piedalīties iepirkumos.

Revidentu viedokli apliecina arī fakts, ka, balstoties tieši uz Komersanta Nr.3 pieredzi un īstenotajiem līgumiem, Komersants Nr.2 ir iekļauts Latvenergo koncerna Piegādātāju reģistrā.

Revīzijā iegūta informācija, ka komersantu reorganizācijas apstākļi lika arī citiem pasūtītājiem vērsties Konkurences padomē un Iepirkumu uzraudzības birojā, lūdzot sniegt skaidrojumu, vai, ievērojot reorganizācijas līgumā noteikto, uz Komersantu Nr.2 ir attiecināms Komersantam Nr.1 noteiktais aizliegums piedalīties iepirkumos un vai komersantu var iekļaut koncerna kvalifikācijas sistēmā. Būtiski uzsvērt, ka arī AS "Latvenergo" vērsās kompetentajās iestādēs pēc Komersanta Nr.2 pieteikuma saņemšanas dalībai kvalifikācijas sistēmā.

Gan revidentiem, gan AS "Latvenergo" Konkurences padome norādīja²⁵⁵, ka konkurences tiesību ietvaros atbildību var noteikt arī sabiedrībai, kura tiesiski pārņēmusi pārkāpēju, proti, Komersantam Nr.2, savukārt Iepirkumu uzraudzības birojs informēja, ka nav normatīvā regulējuma, kas tiešā veidā noteiktu sodu par konkurences tiesību pārkāpumu komersantam, kas nav tiešais pārkāpējs²⁵⁶. Sniedzot skaidrojumu Valsts kontrolei, Iepirkumu uzraudzības birojs papildus norādīja, ka attiecīgais jautājums par sodīto un reorganizēto uzņēmumu dalību iepirkumos būtu sakārtojams normatīvo aktu līmenī, to risinot kopā ar kompetentajām komercdarbību uzraugošajām iestādēm²⁵⁷.

Konkurences padome, sniedzot skaidrojumu revidentiem, norādīja arī, ka veids, kā ierobežot sodīto tirgus dalībnieku iespējamo tiesību pārņemēju dalību iepirkumos, ir katra paša pasūtītāja ziņā. Tomēr, pat ja normatīvais regulējums šādu ierobežojumu tiešā veidā nenoteic, Konkurences padomes ieskatā tas nekavēja AS "Sadales tīkls" jau sākotnēji pieprasīt pretendentiem norādīt, vai tiks piesaistīti apakšuzņēmēji, un minēt paredzamos apakšuzņēmējus, jau tālākajā iepirkuma izpildes procesā nesaskaņojot jaunu apakšuzņēmēju piesaisti vai nomainītu, kas, AS "Sadales tīkls" ieskatā, būtu uzskatāmi par sodītā tirgus dalībnieku tiesību pārņemējiem. Tādējādi tiktu arī tālākā nākotnē kavētas tiesību pārņemēju iespējas izpildīt iepirkuma kvalifikācijas prasības, kad attiecībā uz sodīto tirgus dalībnieku stātos spēkāliegums piedalīties iepirkumos sakarā ar konkurences tiesību pārkāpuma izdarīšanu.

Revidentu ieskatā AS "Sadales tīkls", neizvērtējot tās rīcībā esošo informāciju, kas liecināja par jau iepriekš AS "Sadales tīkls" iepirkumos par karteļa vienošanos sodītā Komersanta Nr.1 nodomu, deva iespēju komersantiem apiet par konkurences tiesību pārkāpumiem noteiktos ierobežojumus un Komersantam Nr.2 izpildei tika nodota līgumu izpilde 1 316 387 *euro* (bez PVN) apmērā.

Vienlaikus Valsts kontrole vēlas vērst uzmanību, ka gan Iepirkumu uzraudzības birojs, gan Konkurences padome ir piekritusi, ka jautājums par sodīto un reorganizēto uzņēmumu dalību iepirkumos būtu sakārtojams normatīvo aktu līmenī. Ņemot vērā Valsts kontroles un kompetento iestāžu

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

izdarītos secinājumus, lai nodrošinātu par konkurences tiesību pārkāpumiem sodīto sabiedrību vai to saimnieciskās darbības pārņēmēju iespējas piedalīties iepirkumos, pēc revīzijas pabeigšanas Valsts kontrole iniciēs normatīvā regulējuma pilnveidošanas jautājuma apspriešanu ar kompetentajām iestādēm.

Ieteikums

Lai nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu regulējumā noteikto vienlīdzīgas un taisnīgas attieksmes principa ievērošanu, AS "Sadales tīkls" sadarbībā ar AS "Latvenergo" izvērtēt nepieciešamību pilnveidot iekšējo kontroli un procedūras gadījumos, kad tiek saņemta būtiska informācija par Piegādātāju reģistra dalībnieka reorganizāciju, kas varētu iecīnāt par Piegādātāju reģistra dalībnieka neatbilstību koncerna noteiktajām kvalifikācijas prasībām.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

AS "Sadales tīkls" viedoklis

Par veikto revīziju

AS "Sadales tīkls" vērtējumā Valsts kontroles Revīzijas ziņojuma (turpmāk – Ziņojums) secinājumi papildina jau 2017.gadā uzsāktu uzņēmuma Darbības efektivitātes paaugstināšanas (turpmāk - DEP) projektā definētos mērķus un uzdevumus. Revīzijas ziņojuma ieteikumi tiks ņemti vērā arī turpmākai AS "Sadales tīkls" darbības uzlabošanai. Ieteikumu ieviešana mijiedarbībā ar plānotajiem DEP soļiem nodrošinās klientu vajadzībām atbilstošu pakalpojumu arī turpmāk.

Iepazīstoties ar Ziņojumu, AS "Sadales tīkls" novērtē, ka, Valsts kontrole ir pievērsusi uzmanību un analizējusi jau šobrīd notiekošos uzlabojumus un izmaksu samazināšanas efektus. Līdz ar to, lai arī sniegtie ieteikumi ir noderīgi, tomēr, ja revīzija tiktu uzsākta pēc AS "Sadales tīkls" efektivitātes programmas īstenošanas, tad liela daļa Ziņojumā konstatēto ieteikumu būtu jau ieviesti.

Par revīzijas secinājumiem

Analizējot Valsts kontroles sniegtos secinājumus, redzam iespēju precizēt un skaidrot ziņojumā iekļauto informāciju. Šādus precizējumus jau esam iesnieguši AS "Sadales tīkls" 07.08.2018. vēstulē Nr.30VD00-K46/56 "Par Revīzijas ziņojumu projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017" un 15.08.2018. e-pastā nosūtītāja vēstulē "Papildus komentāri 07.08.2018. AS "Sadales tīkls" vēstulei Nr. 30VD00-K46/56 "Par Revīzijas ziņojumu projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017"".

Atbalstot revidentu secinājumu, ka sadales sistēmas pakalpojumu tarifos jābūt izmaksu samazināšanas stimuliem, norādām, ka sadalot tarifu maksājumu fiksētā un mainīgā daļā, regulējums motivē patērētājus optimizēt savas izmaksas, kas atstāj tiešu iespaidu uz sadales pakalpojumu ieņēmumiem, tādējādi veicinot sadales sistēmas operatoru paaugstināt darbības efektivitāti. To pierāda fakts, ka kopš tarifu ieviešanas gandrīz 60 000 klientu ir samazinājuši neizmantojamo elektrotīkla pieslēguma jaudas. Tāpat, lai veicinātu klientu izpratni par adekvātu jaudu izmantošanu, uzņēmums īstenoja informatīvu kampaņu un joprojām sniedz atbalstu klientiem nepieciešamo jaudu aprēķinam.

Piekrītam Valsts kontroles viedoklim, ka kapitālieguldījumu plānošanas process ir ļoti komplicēts un tādēļ tā pārskatāmības veicināšanai ir uzsākti uzlabošanas pasākumi. Kapitālieguldījumu finansējums ir veikts mērķtiecīgi un lietderīgi, ko apliecina pastāvīgs elektroapgādes kvalitātes rādītāju, kuri ietekmē ikvienu Latvijas iedzīvotāju un uzņēmumu – elektroapgādes pārtraukumu skaits (starptautisks nozares rādītājs – SAIFI) un ilgums (nozares rādītājs – SAIDI) uzlabojums. Tiecoties sasniegt Eiropas vidējo līmeni, AS "Sadales tīkls" ir panākusi elektroapgādes pārtraukumu ilguma un skaita samazinājumu vienam klientam gandrīz trīs reizes, bojājumu skaits piecu gadu laikā ir samazinājies par 35%. Rezultāti pozitīvi atspoguļo veikto darbu ieguldījums investīciju objektos iepriekšējos gados, tādēļ AS "Sadales tīkls" turpina mērķtiecīgu darbu, lai sasniegtu Eiropas valstu vidējo līmeni.

Tieši tāpat investīcijas, kas tiek ieguldītas, lai atjaunotu novecojušo skaitītāju parku, ir balstītas uz stratēģisku un plānveidīgu pieeju, kas nodrošina vērā ņemamus ieguvumus sabiedrībai un uzņēmuma saimnieciskās darbības efektivitātei. Lielākais finansiālais ieguvums viedo elektroenerģijas skaitītāju ieviešanas procesā veidojas no darba spēka resursu samazinājuma – 38,8 milj. euro, kas paredz darbinieku skaita samazinājumu par 500 cilvēkiem. Līdz 2018. gada vidum projektā personāla skaits ir samazināts par 330 darbiniekiem, savukārt automašīnu skaits šajā laikā samazināts par 119 vienībām.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Atbalstot Valsts kontroles ieteikumus saistībā ar transporta parka pārvaldības uzlabojumiem, norādām, ka līdz ar DEP projekta ieviešanu ir paredzēti vairāki efektivitātes paaugstināšanas pasākumi arī transporta pārvaldības jomā. Ir plānots ievērojams transporta parka samazinājums, nosakot vēl stingrākus lietošanas kritērijus un izmērāmu atskaites sistēmu. Viss AS "Sadales tīkls" vieglais transports jau tiek kontrolēts vienotā elektroniskā sistēmā pēc degvielas patēriņa normām, nobraukuma limitiem, ģeogrāfiskās pozicionēšanas sistēmas (GPS), maršrutiem un to mērķiem, nodrošinot nepārtrauktu un drošu elektroenerģijas piegādi klientiem.

Piekrītam, ka daļa speciālās tehnikas nav ar lielu noslodzi, jo tās lietošanas mērķis ir dabas stihiju radīto bojājumu operatīvai novēršanai. Šāda nepieciešamība ir pamatota ar reālām darba situācijām sarežģītos gan klimata, gan fiziskās piekļuves apstākļos, kā, piemēram, kad 2010.gada nogales klimata apstākļi izraisīja snieglauzi Latvijas austrumu reģionos. Speciālās tehnikas operatīva iesaiste ievērojami paātrina bojājumu novēršanu un elektroenerģijas atjaunošanu klientiem.

Savukārt atalgojuma jautājuma vērtējums jebkurā sabiedrības daļā ir diskusiju objekts, pārstāvot gan darba devēja, gan darba ņēmēja intereses. Kā jau Revīzijas ziņojumā konstatēts, salīdzinot ar lielajiem nozares uzņēmumiem, AS "Sadales tīkls" darbinieku darba alga ir zem vidējā atalgojuma līmeņa, taču Darba koplīgumā ietvertās sociālās garantijas daļēji līdzsvaro šo situāciju. Atbilstoši darba tiesību normatīvajiem aktiem Darba koplīguma noslēgšana ir atļauta Darba likumā un tā noslēgšanas sekas ir saistošas visām pusēm. Ņemot vērā imperatīvu Darba likuma regulējumu, AS "Sadales tīkls" ievēro Darba koplīgumā noteikto un izmaksā atlaišanas pabalstus atbilstoši Darba likumā un Darba koplīgumā paredzētajam regulējumam.

Par revīzijas ieteikumiem un ieteikumu ieviešanu

Kā jau minēts, DEP īstenošanas laiks AS "Sadales tīkls" ir līdz 2022.gadam un paredz vērā ņemamu finansiālo ieguvumu, tomēr Ziņojumā iekļautie secinājumi dod papildu ceļa karti AS "Sadales tīkls" attīstībai. Nešaubīgi, konkrēti un izmērāmi soļi nodrošinās lielākas caurskatāmības un izcilas korporatīvās pārvaldības sasniegšanu, īstenojot uzņēmuma darbību sabiedrības un valsts interesēs.

Nākamie soļi ir Valsts kontroles ieteikumu ieviešanas izvērtējums un tālāka praktiskā realizācija.

AS "Sadales tīkls" darbības atbilstoši Valsts kontroles veiktās revīzijas ieteikumiem:

- ❖ jau tuvākajā laikā vēl vairāk tiks pilnveidots kapitālieguldījumu plānošanas process, automatizējot projektu prioritizēšanas sarakstu (rangu);
- ❖ pilnveidot finanšu uzskaiti tehnisko objektu līmenī;
- ❖ darba samaksas jomā tiek pārskatīts vērtēšanas kritēriju formulējums, nosakot skaidrākus, uz rezultātu sasniegšanu orientētus kritērijus. Notiek vadītāju apmācības un pastiprināta darbinieku kontrole uzdoto mērķu sasniegšanā;
- ❖ saistībā ar transportlīdzekļu vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu izmaksām, kā arī degvielas izmaksu racionālam un ekonomiskam pamatojumam tiek uzlabotas transportlīdzekļu kontroles, noteikti pamatoti transportlīdzekļu noslodzes kritēriji, tajā skaitā, tiks pārskatīti automašīnu lietošanas kritēriji;
- ❖ lai nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu regulējumā noteikto vienlīdzīgas un taisnīgas attieksmes principa ievērošanu, AS "Sadales tīkls" sadarbībā ar AS "Latvenergo" pilnveidos iekšējo kontroli un procedūras, izveidojot komisiju piegādātāju risku izvērtēšanai un nepieciešamības gadījumā pārskatot procesus risku mazināšanai.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes

Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis ir pārbaudīt elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifos iekļauto izmaksu ekonomisko pamatotību, kā arī kopsakarā ar minēto sniegt viedokli, vai tarifu noteikšanas principi nodrošina gan pakalpojumu sniedzēja, gan lietotāju interešu samērošanu.

Juridiskais pamatojums

Atbilstības/lietderības revīzija "Akciju sabiedrības "Sadales tīkls" sadales sistēmas pakalpojumu tarifos iekļauto izmaksu ekonomiskums" ir veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles 2017.gada darba plānu un Trešā revīzijas departamenta 07.02.2017. revīzijas uzdevumu Nr.2.4.1-5/2017.

Revīziju veica revīzijas grupas vadītāja vecākā valsts revidente Oksana Buraja, vecākā valsts revidente Agnese Brašmane un sektora vadītāja Linda Freidenfelde-Purgaile.

Revidentu un revidējamās vienības atbildība

Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

AS "Sadales tīkls" ir atbildīga par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

Revīzijas apjoms

Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija plānota un veikta tā, lai iegūtu pārliecību par AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifos iekļauto izmaksu ekonomisko pamatotību, novērtējot arī, vai tarifu noteikšanas principi nodrošina gan pakalpojumu sniedzēja, gan lietotāju interešu samērošanu.

Revīzija veikta par laika posmu no 01.01.2015. līdz 31.12.2016. Pilnīga priekšstata iegūšanai informācija apkopota arī par laiku ārpus minētā perioda.

Revīzijas apjomā iekļauta AS "Sadales tīkls", kas ir atbildīga par elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanu, proti, par sistēmas darbību, apkalpošanu, drošumu, sistēmas vadību un attīstību, kā arī par sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķinu atbilstoši Regulatora noteiktajai metodikai.

Revīzijas metodes

Revīzijā izmantotas šādas galvenās metodes:

- ❖ attīstības plānošanas dokumentu, normatīvo aktu analīze, kā arī citu ar elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanu saistīto dokumentu un informācijas, kā arī normatīvo aktu analīze;

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ❖ datu un informācijas analīze, intervijas ar revidējamās vienības pārstāvjiem;
- ❖ Konkurences padomes, Tiesībsarga, Ekonomikas ministrijas un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas, OECD viedokļa noskaidrošana, izvērtēšana un analīze, tai skaitā intervijas ar šo institūciju pārstāvjiem;
- ❖ Lietuvas un Igaunijas augstāko revīzijas iestāžu sniegtās informācijas par kaimiņvalstu elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanas praksi analīze;
- ❖ valsts statistisko pārskatu un datu analīze.

Revīzijas ierobežojumi

Revīzijā netika vērtēts elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifos iekļautais uzņēmuma ienākuma nodoklis, tā apmēra veidošanās pamatojums un tā ietekme uz tarifiem.

Revīzijā netika vērtēts, kā ir noteiktas Latvenergo koncerna sabiedrību savstarpējo darījumu tirgus cenas un priekšmetu tirgus vērtības.

Būtiskākie vērtēšanas kritēriji

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
1. Vai AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojuma tarifos iekļautās izmaksas ir raksturojamas kā ekonomiski pamatotas un samērotas ar pakalpojuma lietotāju interesēm?		
1.1. Vai AS "Sadales tīkls" pieņemtie lēmumi par kapitālieguldījumu projektu veikšanu ir pamatoti un izsekojami, projektu īstenošana un tajos ieguldītais finansējums ir raksturojams kā ekonomisks?		
Vai sabiedrības realizētie projekti ir pamatoti un tajos ieguldītais finansējums ir raksturojams kā ekonomisks, nodrošinot kapitālieguldījumus prioritārajos objektos, ņemot vērā teritorijas attīstības, ekonomiskās aktivitātes, demogrāfijas un elektrotīkla izmantošanas intensitātes rādītājus?	Kapitālieguldījumu projekti veikti prioritārajos objektos atbilstoši AS "Sadales tīkls" apstiprinātajiem kritērijiem.	Kritērija novērtēšana revīzijā nebija iespējama. Revīzijā nav gūta pārlicība, vai ikgadējās investīcijas 62 milj. euro apmērā tiek veiktas prioritāra kārtībā, jo kapitālieguldījumu plānošanas process neatbilst AS "Sadales tīkls" vadības apstiprinātajiem principiem un kārtībai un nav izsekojams. Revīzijas laikā netika identificētas arī sabiedrības izveidotas regulāras kontroles procedūras, ko vadība izmanto, lai novērtētu, vai ir ievēroti noteiktie kapitālieguldījumu izvērtēšanas kritēriji, un izsekotu pieņemto lēmumu pamatotībai.
Vai viedo skaitītāju ieviešana tiek īstenota plānveidīgi, ievērojot noteikto viedo skaitītāju uzstādīšanas prioritātes un principus,	Skaitītāji uzstādīti koncentrēti.	Jā. Kopumā AS "Sadales tīkls" veiktais skaitītāju nomaiņas process sākot ar 2017.gada novembri tiek veikts, ievērojot Attīstības plānā noteiktās prioritātes un principus, t.sk. būtiskāko, ka viedie skaitītāji jāuzstāda koncentrēti.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
izvēloties tehniski un ekonomiski izdevīgāko variantu, lai panāktu uzskaites uzturēšanas un apgaitas izmaksu samazināšanu?	Panākta uzskaites uzturēšanas un apgaitas izmaksu samazināšana.	Kritērija novērtēšana revīzijā nebija iespējama. Ņemot vērā, ka viedo skaitītāju ieviešanas process vēl noritēs 4,5 gadus (līdz 2022.gadam) un būtiskākie izmaksu efektivitātes rādītāji ir saistīti ar darbaspēka resursu optimizāciju viedo skaitītāju ieviešanas projekta noslēgumā, revīzijā nebija iespējams novērtēt faktiskās viedo skaitītāju ieviešanas izmaksas un ieguvumus.

1.2. Vai personāla vadības politika un darba samaksas sistēma ir efektīva un motivējoša?

Vai ir radīti priekšnoteikumi, lai darba samaksas sistēma būtu motivējoša?	Ir izveidota pamatota, no darbinieka darba rezultātiem atkarīga darba samaksas motivācijas sistēma. Darbinieku atlīdzība atbilst līdzīga izmēra kapitālsabiedrībā, kas darbojas brīvas konkurences apstākļos, nodarbināto atlīdzībai, papildu garantijām un labumiem.	⊗ Daļēji. AS "Sadales tīkls" dažādu sociālo pabalstu, labumu, garantiju piešķiršanai netiek vērtēts darbinieku ieguldījums un darba efektivitāte. 61 augstākā un vidējā līmeņa vadītājam sasniedzamie mērķi izriet no sabiedrības stratēģiskajiem mērķiem un gada prēmijas tiek piešķirtas pēc šo mērķu izpildes novērtējuma. Pārējo darbinieku darba izpildes novērtējumam, par ko tiek piešķirta ceturkšņa prēmija, trūkst sasaistes ar AS "Sadales tīkls" iekšējā normatīvajā aktā noteikto ceturkšņa prēmijas mērķi – motivēt darbiniekus uzturēt un nepārtraukti uzlabot darba izpildes kvalitāti un efektivitāti. ⊗ Daļēji. Salīdzinot ar valsts statistiskās datiem, AS "Sadales tīkls" vidējā bruto darba samaksa 2015., 2016. un 2017.gadā ir bijusi par aptuveni 35% augstāka nekā valstī kopumā, par aptuveni 15% augstāka starp elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozares uzņēmumiem, tomēr par aptuveni 16% zemāka starp elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozares uzņēmumiem, kuru darbinieku skaits pārsniedz 250. Lai arī, salīdzinot ar lielajiem nozares uzņēmumiem, AS "Sadales tīkls" vidējā bruto darba samaksa ir zemāka, darba devēja sociālās izmaksas (t.sk. papildu labumi, garantijas) procentuāli ir lielākas nekā nozares lielajos uzņēmumos.
Vai tarifā iekļautie ar darba samaksu saistītie papildu labumi un garantijas ir samēroti ar pakalpojuma lietotāju un pakalpojuma sniedzēja interesēm?	Ir samērotas sadales sistēmas pakalpojuma lietotāju un pakalpojuma sniedzēja intereses.	⊗ Nē. Valsts kontroles ieskatā AS "Sadales tīkls" īstenotā pabalstu politika liek apšaubīt sabiedrības sociālo atbildīgumu pret saviem klientiem. Valsts kontrole aicinās Regulatoru vērtēt, vai AS "Sadales tīkls" ar Darba koplīgumu uzņemtās saistības ir samērīgas un ir ievērota sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja atbildība ne tikai pret saviem darbiniekiem,

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
bet arī pret klientiem.		
1.3. Vai ar transportlīdzekļiem saistīto pakalpojumu, degvielas un remonta izmaksas ir racionālas un ekonomiski pamatotas?		
Vai transportlīdzekļu izmantošanas sistēma ir efektīva un nodrošina iespēju pārlicināties, ka transportlīdzekļi tiek izmantoti darba uzdevumu veikšanai?	Ir noteikta transportlīdzekļu izmantošanas kārtība, attaisnojuma dokumentos ir norādīti braucienu maršruti un mērķi, kas saistīti ar darba uzdevumu veikšanu.	Daļēji. AS "Sadales tīkls" ir izstrādāti transporta lietošanas noteikumi, kas reglamentē sabiedrības transportlīdzekļu izmantošanas kārtību. Revīzijas veiktajās pārbaudēs, secināts, ka maršrutu lapās ir norādīti braucienu maršruti, bet norādītie braucienu mērķi ir vispārīgi, līdz ar to nav iespējams gūt pārlicību, vai tie ir saistīti ar darba pienākumu veikšanu. Turklāt par transportlīdzekļiem, kas nodoti lietošanā vadības funkciju un specifisku darba uzdevumu veikšanai, nav jāatskaitās par braucienu maršrutiem un mērķiem, tikai jāiesniedz atskaites par degvielas izdevumiem. Tādējādi AS "Sadales tīkls" nav pamatojusi izmaksu 782 797 <i>euro</i> apmērā ekonomisko pamatotību un nepieciešamību sadales sistēmas pakalpojumu sniegšanai.
Vai transportlīdzekļi tiek izmantoti atbilstoši AS "Sadales tīkls" Transporta lietošanas noteikumos noteiktajiem transportlīdzekļu lietošanas veidiem?	Transportlīdzekļi tiek izmantoti atbilstoši noteiktajiem lietošanas mērķiem.	Nē. Revīzijā konstatētie fakti norāda, ka transportlīdzekļi, kurus atļauts izmantot nokļūšanai līdz dzīves vietai un atpakaļ, par to maksājot transporta izdevumu kompensāciju, un transportlīdzekļi ar divām stāvvietām pārsvarā izmantoti braucieniem uz/no darba, nevis lai veiktu darba uzdevumu izpildi. Tādējādi transportlīdzekļi nodoti lietošanā darbiniekiem, kuru ikdienas darba pienākumu izpilde nav saistīta ar regulāru pārvietošanos un vajadzību operatīvi ierasties darba vietā. Pēc revidentu aplēsēm šādi braucieni uz/no darba sabiedrībai izmaksāja 2015.gadā 607 169 <i>euro</i> un 2016.gadā – 532 300 <i>euro</i>.
Vai transportlīdzekļu vadības, uzturēšanas un citas ar transportlīdzekļu lietošanu saistītās izmaksas par tiem transportlīdzekļiem, kurus darbinieki var izmantot ārpus darba laika, ir samērotas ar darbinieku veiktajiem kompensāciju maksājumiem?	Darbinieku veiktais kompensācijas maksājums sedz izdevumus, kas saistīti ar braucieniem, kas nav veikti darba uzdevumu izpildei.	Nē. Transportlīdzekļus, kurus atļauts izmantot arī nokļūšanai līdz dzīves vietai un atpakaļ, no izlasē iekļautajiem 12 transportlīdzekļiem 10 jeb 83% izmantoti pārsvarā braucieniem uz/no darbavietas attiecīgi vidēji 2015.gadā – 67% un 2016.gadā – 64%, kas pēc revidentu aplēsēm veidoja izmaksas 2015.gadā 134 660 <i>euro</i> un 2016.gadā – 127 383 <i>euro</i>, bet kompensācijas maksājumi 2015.gadā bija 16 839 <i>euro</i> un 2016.gadā – 18 704 <i>euro</i>. Revidenti uzskata, ka

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
		darbinieku veiktie kompensāciju maksājumi ir nesamērīgi mazi, jo sedz tikai AS "Sadales tīkls" samaksāto uzņēmuma vieglo transportlīdzekļa nodokli. Turklāt revīzijā nebija iespējams pārliecināties, vai izmaksas par vadības funkciju un specifisku darba uzdevumu veikšanai piešķirto transportlīdzekļu izmantošanu ārpus darba laika ir samērotas ar darbinieku veiktajiem kompensāciju maksājumiem, jo transportlīdzekļu lietotājiem nav jāatskaitās par braucieni maršrutiem un mērķiem.
Vai sabiedrības transportlīdzekļi tiek izmantoti pilnvērtīgi, tie ir pietiekami noslogoti, nodrošinot ekonomisku resursu izlietošanu?	Tiek nomāti/iegādāti tikai tādi transportlīdzekļi, kas tiek izmantoti darba pienākumu veikšanai.	⊗ Nē. Revīzijā konstatēti gadījumi, kad AS "Sadales tīkls" nomā transportlīdzekļus, kurus neizmanto vai izmanto neefektīvi, par šādu transportlīdzekļu nomu samaksājot vismaz 50 tūkst. <i>euro</i>.
1.4. Vai speciālās tehnikas nomas izmaksas ir racionālas un ekonomiski pamatotas?		
Vai pieņemtie lēmumi par speciālās tehnikas iegādi ir ekonomiski pamatoti, vērtējot tās nepieciešamību un noslodzi?	Apzinātas speciālās tehnikas vajadzības, vērtējot speciālās tehnikas noslodzi.	⌚ Daļēji. AS "Sadales tīkls" uzsākot speciālās tehnikas nomaiņu, sākotnēji ir veikusi esošās speciālās tehnikas novērtējumu, apzinot sabiedrības speciālās tehnikas iegādes vajadzības. Savukārt turpmāk sabiedrība ir pieņēmusi tikai atsevišķus lēmumus par papildus nepieciešamās tehnikas iegādi, kas nesniedz visaptverošu informāciju un sabiedrības izvērtējumu par speciālās tehnikas nomaiņas pamatotību ilgtermiņā. AS "Sadales tīkls" revīzijā nevarēja iesniegt dokumentus, kas apliecina, ka pirms jaunu speciālās tehnikas vienību iegādes tiek vērtēts to iegādes ekonomiskais pamatojums, t.sk. potenciālā noslodze. Faktiskās noslodzes dati liecina, ka daļa no nomātās speciālās tehnikas nav pietiekami noslogota un pilnvērtīgi izmantota, tai skaitā, nodrošinot racionālu tās izvietojumu.
Vai speciālā tehnika tiek izmantota pilnvērtīgi, tā ir pietiekami noslogota, nodrošinot ekonomisku resursu izlietošanu?	Nomātā speciālā tehnika ir izmantota pilnvērtīgi un pietiekami noslogota.	⌚ Daļēji. Revīzijā veiktās pārbaudes par speciālās tehnikas noslodzi liecina, ka daļa no AS "Sadales tīkls" nomātās speciālās tehnikas netiek pietiekami noslogota un izmantota, tai skaitā, nodrošinot racionālu tās izvietojumu. No sabiedrības rīcībā esošajiem 36 kvadricikliem 2015.gadā pieci nav

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
		izmantoti vispār, 16 izmantoti vienu līdz piecas reizes. Visvairāk noslogotais kvadricikls izmantots 10 reizes, nobraucot 483 km. 2016.gadā pieci nav izmantoti vispār, 24 izmantoti vienu līdz piecas reizes.
1.5. Vai komunikācijas un mārketinga aktivitātes veicina sabiedrības darbības mērķu sasniegšanu?		
Vai komunikācijas un mārketinga aktivitātes veicina sabiedrības darbības mērķu sasniegšanu?	Ir veicināta uzņēmuma atpazīstamība. ☑	Jā. AS "Sadales tīkls" komunikācijas un mārketinga aktivitātes ir atbalsts sabiedrības darbības ikgadējo mērķu sasniegšanai, veicinot tās atpazīstamību.
1.6. Vai no tarifa projekta izslēgtās iepriekš plānotās izmaksas ir segtas no sadales sistēmas sadales pakalpojumu ieņēmumiem?		
Vai no tarifa projekta izslēgtās iepriekš plānotās izmaksas ir segtas no sadales sistēmas sadales pakalpojumu ieņēmumiem?	No tarifa projekta izslēgtie izdevumi nav segti no sadales sistēmas pakalpojumu ieņēmumiem. ☑	Nē. Pārējās darbības tīrie ieņēmumi veido nelielu daļu no faktiskajiem sadales sistēmas pakalpojumu ieņēmumiem – 2017.gadā tikai 1,7 milj. <i>euro</i> jeb 0,6% no kopējiem ieņēmumiem. Revīzijā konstatētie fakti liecina, ka no tarifa projekta izslēgtie izdevumi tiek segti no sadales sistēmas pakalpojumu ieņēmumiem.
2. Vai AS "Sadales tīkls", veicot iepirkumus, nodrošina sabiedrības līdzekļu efektīvu izmantošanu, iepirkumu procedūru atklātību, vienlīdzību un taisnīgu attieksmi pret piegādātājiem un to brīvu konkurenci?		
Vai AS "Sadales tīkls", realizējot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai nepieciešamos iepirkumus, ievēro iepirkumu procedūras?	Ir ievērotas prasības, kas noteiktas AS "Sadales tīkls" iepirkumus regulējošos iekšējos normatīvos aktos, kā arī iepirkumu regulējumā. ☑	Jā. Revīzijā ir secināts, ka kopumā sabiedrība ievēro sabiedrības iekšējos, kā arī sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu jomu regulējošos normatīvos aktus. AS "Sadales tīkls" rīcībā ir instruments – AS "Latvenergo" sniegtais pakalpojums – centralizēta iepirkuma procesu vadība, kvalifikācijas sistēma, speciāli iepirkumu veikšanai izveidota elektroniskā vide, kas rada priekšnoteikumus iepirkumu procedūru atklātības, vienlīdzības un taisnīgas attieksmes pret piegādātājiem un to brīvu konkurenci principu ievērošanai.
Vai AS "Sadales tīkls" rīcība ir bijusi tāda, kas nodrošina pietiekamu kontroli pār	AS "Sadales tīkls" rīcība ir bijusi atbildīga un rūpīga, nodrošinot ☑	Daļēji. Informāciju par apakšuzņēmēju piesaisti pretendenti parasti iekļauj piedāvājumā, vienlaikus norādot apakšuzņēmējam nododamo darbu apjomu.

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir sasniegts/nav sasniegts?
apakšuzņēmēju piesaistes procesu, tai skaitā, ierobežojot par konkurences tiesību pārkāpumiem sodīto sabiedrību saimnieciskās darbības pārņēmēju iespējas piedalīties iepirkumos?	pietiekamu kontroli pār apakšuzņēmēju piesaisti.	Šādos gadījumos saņemto informāciju un apakšuzņēmēja izvērtējumu veica Iepirkuma komisija. Ir secināms, ka apakšuzņēmēju piesaiste visu darbu izpildei nav ierasta prakse AS "Sadales tīkls" iepirkumos. Tomēr, neskatoties uz acīmredzamiem faktiem, kas liecināja par konkurences tiesību pārkāpumu sodītā komersanta mērķi savlaicīgi aizstāt sevi ar citu kapitālsabiedrību, AS "Sadales tīkls" rīcība nav vērtējama kā atbildīga un rūpīga, jo netika veiktas nekādas darbības, lai ierobežotu sodītās sabiedrības saimnieciskās darbības pārņēmējas iespējas piedalīties iepirkumu līgumu izpildē.

Sektora vadītāja

L.Freidenfelde-Purgaile

Departamenta direktore

I.Vārava

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Termini un skaidrojumi

Saīsinājums/termins	Skaidrojums
AS	Akciju sabiedrība
BILLE	Atskaišu un analītikas elektroniskā sistēma
EK	Eiropas Komisija
GWh	gigavatstunda
ĢIS	Elektrotīkla ģeogrāfiskā informācijas sistēma
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
kV	kilovolts
KviksSTEPS	Darba uzdevumu un dokumentu aprites elektroniskā vide
kWh	kilovatstunda
Monopols	tirgus dalībnieka ekonomisks izņēmuma stāvoklis konkrētā tirgū, kurā konkurences attīstības iespējas ir ierobežotas objektīvu apstākļu dēļ. Ievērojot Elektroenerģijas tirgus likumā noteikto, ka sadales sistēmas operatoru licenču darbības zonā pārklāšanās nav pieļaujama, AS "Sadales tīkls" savā licences darbības zonā atrodas likumīga monopola stāvoklī un cita elektroenerģijas sadales sistēmas operatora darbība nav iespējama
MVA	voltampērs
Regulators	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
SAIDI	System Average Interruption Duration Index – elektroapgādes vidējā pārtraukuma ilgums minūtēs vienam klientam gadā
SAIFI	System Average Interruption Frequency Index – elektroapgādes vidējā pārtraukuma biežums vienam klientam gadā
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

Atsauces

- ¹ Likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 20.pants.
- ² <http://www.db.lv/zinas/izverte-pieslegumu-jaudas-476507>, resurss apskatīts 25.06.2018.
- ³ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 117.pants.
- ⁴ Elektroenerģijas tirgus likuma 3.panta pirmā daļa.
- ⁵ Elektroenerģijas tirgus likuma 4.panta pirmā daļa.
- ⁶ Sabiedrisko pakalpojumu tirgus komisijas mājaslapa: <https://www.sprk.gov.lv/lapas/Elektroenerģija#elektroenerģijas-tirgus-atversana>, resurss apskatīts 03.07.2017.
- ⁷ Sabiedrisko pakalpojumu tirgus komisijas mājaslapa: <https://www.sprk.gov.lv/lapas/Elektroenerģija>, resurss apskatīts 05.02.2018.
- ⁸ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 15.12.2015. lēmums Nr.1/32 "Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika".
- ⁹ AS "Sadales tīkls" 2017.gada pārskats.
- ¹⁰ AS "Sadales tīkls" mājaslapa: <https://www.sadalestikls.lv/as-sadales-tikls/par-uznemumu/misija-vizija-vertibas/>, resurss apskatīts 12.01.2018.
- ¹¹ AS "Sadales tīkls" 2017.gada pārskats.
- ¹² Elektroenerģijas tirgus likuma 18.panta otrā daļa.
- ¹³ AS "Sadales tīkls" vidēja termiņa darbības stratēģija 2017.–2022.gadam, apstiprināta 17.02.2017. akcionāru sapulē.
- ¹⁴ Likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 20.pants.
- ¹⁵ Likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 9.panta pirmās daļas 1.punkts.
- ¹⁶ Eiropas Komisijas 2018.gada ziņojums par progresu strukturālo reformu īstenošanu Latvijā.
- ¹⁷ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 15.12.2015. lēmums Nr.1/32 "Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika".
- ¹⁸ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 15.12.2015. lēmuma Nr.1/32 "Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika" 4.punkts.
- ¹⁹ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 15.12.2015. lēmums Nr.1/32 "Elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika".
- ²⁰ AS "Sadales tīkls" 20.01.2016. vēstule Nr.30VD00-19/109 "Par tarifu projektu".
- ²¹ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 05.05.2016. padomes lēmums Nr.73 "Par akciju sabiedrības "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem".
- ²² Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 18.06.2015. lēmums Nr.92 "Par akciju sabiedrības "Augstsprieguma tīkls" elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifiem".
- ²³ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 27.04.2016. ziņojums par AS "Sadales tīkls" tarifu projektu.
- ²⁴ AS "Sadales tīkls" 2016.gada pārskats.
- ²⁵ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 05.05.2016. padomes lēmums Nr.73 "Par akciju sabiedrības "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem".
- ²⁶ AS "Sadales tīkls" 20.01.2016. vēstule Nr.30VD00-19/109 "Par tarifu projektu", 29.01.2016. vēstule Nr.30VD00-19/158 "Par tarifu projektu", 14.03.2016. vēstule Nr.30VD00-19/386 "Par papildu informācijas sniegšanu", 08.04.2016. vēstule Nr.30VD00-19/501 "Par papildu informācijas sniegšanu", 20.04.2016. vēstule Nr.30VD00-19/563 "Par precizēto tarifu projektu", 27.04.2016. vēstule Nr.30VD00-19/624 "Par papildu informācijas sniegšanu", 02.05.2016. vēstule Nr.30VD00-19/659 "Par papildu informācijas sniegšanu".
- ²⁷ <http://www.db.lv/zinas/izverte-pieslegumu-jaudas-476507>, resurss apskatīts 25.06.2018.
- ²⁸ Likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 20.pants.
- ²⁹ Eiropas Komisijas 2018.gada ziņojums par progresu strukturālo reformu īstenošanu Latvijā.
- ³⁰ AS "Sadales tīkls" vidējā termiņa darbības stratēģija 2017.–2022.gadam, apstiprināta 17.02.2017. akcionāru sapulē.
- ³¹ Ekonomikas ministrijas 22.05.2018. vēstule Nr.1.11-5.5/2018/310 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017".
- ³² Likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 9.panta pirmās daļas 1.punkts.
- ³³ Valsts kontroles 07.04.2018. vēstule Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr. 2.4.1.-5/2017".
- ³⁴ Likums "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".
- ³⁵ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 11.05.2018. vēstule Nr.1-2.87/1594 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1.-5/2017".

NAV KLASIFICĒTS

- ³⁶ Komerclikuma 1.panta otrā daļa.
- ³⁷ Finanšu ministrijas skaidrojums "Vispārējās tautsaimniecības nozīmes pakalpojumi un komercdarbības atbalsts", <http://www.fm.gov.lv/files/komercdarbibasatbalsta/SGEI%20raksts.pdf>, resurss apskatīts: 25.09.2017.
- ³⁸ Finanšu ministrijas skaidrojums "Vispārējās tautsaimniecības nozīmes pakalpojumi un komercdarbības atbalsts", <http://www.fm.gov.lv/files/komercdarbibasatbalsta/SGEI%20raksts.pdf>, resurss apskatīts: 25.09.2017.
- ³⁹ OECD: The Governance of Regulators: "Driving Performance at Latvia's Public Utilities Commission".
- ⁴⁰ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 11.05.2018. vēstule Nr.1-2.87/1594 "Par informācijas sniegšanu revīzijas lietā Nr.2.4.1.-5/2017".
- ⁴¹ https://www.bundesnetzagentur.de/SharedDocs/Downloads/DE/Allgemeines/Bundesnetzagentur/Publikationen/Berichte/2015/AREgV_Evaluierungsbericht_2015_barrierefrei.pdf?__blob=publicationFile&v=4., resurss apskatīts 30.05.2018.
- ⁴² AS "Sadales tīkls" 17.01.2018. ziņojums valdei "Par uzkrājumu izveidošanu AS "Sadales tīkls" darba attiecību izbeigšanas izmaksām no 2018. līdz 2022.gadam".
- ⁴³ AS "Sadales tīkls" 17.01.2018. ziņojums valdei "Par uzkrājumu izveidošanu AS "Sadales tīkls" darba attiecību izbeigšanas izmaksām no 2018. līdz 2022.gadam".
- ⁴⁴ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 05.05.2016. padomes lēmums Nr.73 "Par akciju sabiedrības "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem".
- ⁴⁵ AS "Sadales tīkls" 2017.gada pārskats.
- ⁴⁶ <http://nra.lv/latvija/164565-sadales-tikla-prioritate-kvalitativa-un-drosa-elektribas-piegade-klientiem.htm>, resurss apskatīts 29.05.2018.
- ⁴⁷ AS "Sadales tīkls" Attīstības plāns 2014–2023.
- ⁴⁸ <http://www.skriveri.lv/jaunumi/elektrotikla-attistiba-visos-latvijas-regionos-sadales-tikls-ieguldis-106-miljonus-eito/>, resurss apskatīts 30.05.2018.
- ⁴⁹ Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.–2020.gadam, apstiprinātas ar Ministru kabineta 09.02.2016. rīkojumu Nr.129 "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādnēm 2016.–2020.gadam".
- ⁵⁰ Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.–2020.gadam, apstiprinātas ar Ministru kabineta 09.02.2016. rīkojumu Nr.129 "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādnēm 2016.–2020.gadam".
- ⁵¹ AS "Sadales tīkls" Attīstības plāns 2014–2023.
- ⁵² Ekonomikas ministrijas 22.05.2018. vēstule Nr.1.11-5.5/2018/310 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017".
- ⁵³ Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.–2020.gadam, apstiprinātas ar Ministru kabineta 09.02.2016. rīkojumu Nr.129 "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādnēm 2016.–2020.gadam".
- ⁵⁴ Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.–2020.gadam, apstiprinātas ar Ministru kabineta 09.02.2016. rīkojumu Nr.129 "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādnēm 2016.–2020.gadam".
- ⁵⁵ AS "Sadales tīkls" Attīstības plāns 2014–2023.
- ⁵⁶ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas mājaslapa: <https://www.sprk.gov.lv/uploads/doc/EDKvalitatesparks2014.pdf>, resurss apskatīts 30.05.2018.
- ⁵⁷ Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.–2020.gadam, apstiprinātas ar Ministru kabineta 09.02.2016. rīkojumu Nr.129 "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādnēm 2016.–2020.gadam".
- ⁵⁸ Ekonomikas ministrijas 22.05.2018. vēstule Nr.1.11-5.5/2018/310 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017".
- ⁵⁹ AS "Sadales tīkls" mājaslapa: <https://www.sadalestikls.lv/as-sadales-tikls/parskati-un-darbibas-raditaji/investicijas/elektroapgades-kvalitates-raditaji/>, resurss apskatīts 30.05.2018.
- ⁶⁰ AS "Sadales tīkls" 2017.gada pārskats.
- ⁶¹ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas mājaslapa: <https://www.sprk.gov.lv/print.php?url=regulators-elektroenerģijas-piegades-kvalitate-latvija-pakapeniski-uzlabojas-tomer-joprojam-ir-virkne-trukumu-kas-janovers5&lang=lv&tips=jaunumi>, resurss apskatīts 30.05.2018.
- ⁶² Ekonomikas ministrijas 22.05.2018. vēstule Nr.1.11-5.5/2018/310 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017".
- ⁶³ Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.–2020.gadam, apstiprinātas ar Ministru kabineta 09.02.2016. rīkojumu Nr.129 "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādnēm 2016.–2020.gadam".
- ⁶⁴ AS "Sadales tīkls" Attīstības plāns 2014–2023.
- ⁶⁵ AS "Sadales tīkls" Attīstības plāns 2014–2023.
- ⁶⁶ Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2016.–2020.gadam, apstiprinātas ar Ministru kabineta 09.02.2016. rīkojumu Nr.129 "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādnēm 2016.–2020.gadam".

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ⁶⁷ AS "Sadales tīkls" Finanšu vadības plāns 2016–2026.
- ⁶⁸ AS "Sadales tīkls" 2016. un 2017. gada pārskats.
- ⁶⁹ AS "Sadales tīkls" 20.01.2016. vēstule Nr.30VD00-19/109 "Par tarifu projektu".
- ⁷⁰ AS "Sadales tīkls" Vienota elektrotīkla atjaunošanas un attīstības kārtība, spēkā no 28.12.2013. (redakcija, kas spēkā līdz 03.02.2018.).
- ⁷¹ AS "Sadales tīkls" Vienota elektrotīkla atjaunošanas un attīstības kārtība, spēkā no 28.12.2013.
- ⁷² AS "Sadales tīkls" Vienota elektrotīkla atjaunošanas un attīstības kārtība, spēkā no 28.12.2013. (redakcija, kas spēkā līdz 03.02.2018.).
- ⁷³ AS "Sadales tīkls" Vienota elektrotīkla atjaunošanas un attīstības kārtība, spēkā no 28.12.2013. (redakcija, kas spēkā līdz 03.02.2018.).
- ⁷⁴ AS "Sadales tīkls" un Valsts kontroles pārstāvju 20.03.2018. tikšanās.
- ⁷⁵ AS "Sadales tīkls" 01.09.2017. e-pasta vēstule.
- ⁷⁶ AS "Sadales tīkls" Vienota elektrotīkla atjaunošanas un attīstības kārtība, spēkā no 28.12.2013. (redakcija, kas spēkā līdz 03.02.2018.).
- ⁷⁷ AS "Sadales tīkls" 07.08.2018. vēstule Nr.30VD00-K46/56 "Par revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017".
- ⁷⁸ Enerģētikas tirgus likuma 9.panta otrā daļa.
- ⁷⁹ AS "Sadales tīkls" kārtība/process Nr.SAD_KP159 "Kapitālieguldījumu projektu plānošana/ organizēšana un plānu izpildes uzraudzība", apstiprināta 21.07.2014.
- ⁸⁰ Valsts kontroles 30.08.2017. e-pasta vēstule.
- ⁸¹ AS "Sadales tīkls" 01.09.2017. e-pasta vēstule.
- ⁸² AS "Sadales tīkls" Vienota elektrotīkla atjaunošanas un attīstības kārtība, spēkā no 28.12.2013. (redakcija, kas spēkā no 04.02.2018.).
- ⁸³ AS "Sadales tīkls" Viedo tīklu ieviešanas koncepcija, 2015, zaudējusi spēku 28.03.2018., AS "Sadales tīkls" Attīstības plāns 2014–2023.
- ⁸⁴ AS "Sadales tīkls" 2017.gada pārskats.
- ⁸⁵ AS "Sadales tīkls" 06.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/32 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "TA un klientu saraksts_21.03.2018.".
- ⁸⁶ AS "Sadales tīkls" un SIA "ELKO" 22.07.2014. vispārīgā vienošanās Nr.300000/14-252 "Par viedo elektroenerģijas skaitītāju un PLC datu koncentratoru pirkumu un piegādi", sabiedrības un UAB "Elegma-Elektronika" 18.02.2016. vispārīgā vienošanās Nr.300000/16-153 "Par viedo elektroenerģijas skaitītāju ar GPRS modemiem pirkumu un piegādi", sabiedrības un UAB "ZTE Lithuania" 09.08.2016. vispārīgā vienošanās Nr.300000/16-464 "Par viedo elektroenerģijas skaitītāju ar GPRS modemiem un to vadības sistēmas pirkumu un piegādi", sabiedrības un SIA "RECK" 14.07.2017. vispārīgā vienošanās Nr.300000/17-345 "Par preču un sistēmu piegādi".
- ⁸⁷ 13.07.2009. Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu.
- ⁸⁸ Eiropas Komisijas 17.06.2014. ziņojums "Salīdzinošs novērtējums par viedo uzskaites mēraparātu ieviešanu 27 dalībvalstīs, īpaši pievēršoties elektroenerģijai".
- ⁸⁹ AS "Sadales tīkls" 30.05.2017. vēstules Nr.30VD00-K46/27 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017" pielikums "Pavadvēstule".
- ⁹⁰ AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 2012.gada Viedo mēraparātu ieviešanas izmaksu un ieguvumu novērtējuma kopsavilkums.
- ⁹¹ AS "Sadales tīkls" Viedo tīklu ieviešanas koncepcija, 2015.
- ⁹² AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 2012.gada Viedo mēraparātu ieviešanas izmaksu un ieguvumu novērtējuma kopsavilkums.
- ⁹³ AS "Sadales tīkls" 30.05.2017. vēstules Nr.30VD00-K46/36 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017" pielikums "Pavadvēstule"; "Viedo skaitītāju ieviešanas izmaksu un ieguvumu pārskatītā izvērtējuma kopsavilkums" 2017.gada maijs, atbalstīts Viedās elektroenerģijas uzskaites ieviešanas projekta 03.05.2017. vadības komitejas sēdē.
- ⁹⁴ AS "Sadales tīkls" 20.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/27 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Viedie skait atbildes".
- ⁹⁵ AS "Sadales tīkls" 20.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/36 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Viedo skait izm ieguvumi".
- ⁹⁶ AS "Sadales tīkls" 20.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/36 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Viedie skait atbildes".

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ⁹⁷ AS "Sadales tīkls" 20.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/36 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Viedie_skait_atbildes".
- ⁹⁸ AS "Sadales tīkls" 12.06.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/47 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Atbildes_viedie_skaititaji".
- ⁹⁹ AS "Sadales tīkls" Viedo tīklu ieviešanas koncepcija, 2015, zaudējusi spēku 28.03.2018.
- ¹⁰⁰ AS "Sadales tīkls" Attīstības plāns 2014–2023, sākotnējā versija.
- ¹⁰¹ AS "Sadales tīkls" Attīstības plāns 2014–2023.
- ¹⁰² Ministru kabineta 20.12.2016. noteikumi Nr.815 "Grozījumi Ministru kabineta 09.01.2007. noteikumos Nr.40 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu".
- ¹⁰³ Ministru kabineta 20.012.2016. noteikumu Nr.815 "Grozījumi Ministru kabineta 09.01.2007. noteikumos Nr.40 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu"" anotācija.
- ¹⁰⁴ Ministru kabineta 20.012.2016. noteikumu Nr.815 "Grozījumi Ministru kabineta 09.01.2007. noteikumos Nr.40 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu"" anotācija.
- ¹⁰⁵ AS "Sadales tīkls" 21.07.2017. vēstule Nr.30VD00-K46/36 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1.-5/2017".
- ¹⁰⁶ AS "Sadales tīkls" 20.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/36 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "TA vai daudzdzīvokļu mājas pilnībā viedizēts".
- ¹⁰⁷ Atbilstoši publiski pieejamai informācijai http://www.vzd.gov.lv/files/buvju_parskats_2017_1370b.pdf, Kadastra informācijas sistēmā uz 01.01.2018. ir reģistrētas 39 485 daudzdzīvokļu mājas (triju un vairāku dzīvokļu mājas).
- ¹⁰⁸ AS "Sadales tīkls" 06.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/32 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Viedo_skait.plāns_un_izpilde_2018_uz_21.03.2018."
- ¹⁰⁹ <http://www.la.lv/sadales-tikls-iegadasies-200-000-viedo-skaititaju-uzstadis-visa-latvija/>, <http://www.delfi.lv/news/elektrozinas/latvija-lidere-vieda-elektrotikla-attistiba-baltijas-valstis.d?id=48006009>, resurss apskatīts 29.05.2018.
- ¹¹⁰ AS "Sadales tīkls" 06.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/32 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "TA un klientu saraksts_21.03.2018.".
- ¹¹¹ AS "Sadales tīkls" un Valsts kontroles pārstāvju 20.03.2018. tikšanās.
- ¹¹² Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 117.pants.
- ¹¹³ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 2.pants.
- ¹¹⁴ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 117.pants.
- ¹¹⁵ AS "Sadales tīkls" 16.10.2017. rīkojums Nr.1101p "Par atstādināšanu no darba".
- ¹¹⁶ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 05.05.2016. padomes lēmums Nr.73 "Par akciju sabiedrības "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem".
- ¹¹⁷ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 05.05.2016. padomes lēmums Nr.73 "Par akciju sabiedrības "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem".
- ¹¹⁸ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 27.04.2016. ziņojums par AS "Sadales tīkls" tarifu projektu.
- ¹¹⁹ AS "Sadales tīkls" 20.01.2016. vēstule Nr.30VD00-19/109 "Par tarifu projektu", 14.03.2016. vēstule Nr.30VD00-19/386 "Par papildu informācijas sniegšanu".
- ¹²⁰ AS "Sadales tīkls" politika "Atalgojuma politika", apstiprināta ar 13.12.2016. akcionāru sapulces lēmumu.
- ¹²¹ AS "Sadales tīkls" politikas "Atalgojuma politika" 1.1. un 1.3.apakšpunkts, apstiprināta ar 13.12.2016. akcionāru sapulces lēmumu.
- ¹²² Latvijas arodbiedrība "Enerģija" un [...], AS "Sadales tīkls", [...] 21.12.2016. Darba koplīguma 6.8.apakšpunkts.
- ¹²³ AS "Sadales tīkls" mājaslapa: <https://www.sadalestikls.lv/as-sadales-tikls/karieras-iespejas/darbs-uznemuma/>, resurss apskatīts 20.06.2018.
- ¹²⁴ AS "Sadales tīkls" 18.02.2015. valdes lēmuma Nr.46/7 "Par grozījumiem AS "Sadales tīkls" Labumu izvēles sistēmas pamatnosacījumos" pielikums "AS "Sadales tīkls" Labumu izvēles sistēmas pamatnosacījumi".
- ¹²⁵ <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/socialie-procesi>, resurss apskatīts 15.03.2018., Centrālās statistikas pārvaldes 02.03.2018. e-pasta vēstule.
- ¹²⁶ <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/socialie-procesi>, resurss apskatīts 15.03.2018., Centrālās statistikas pārvaldes 02.03.2018. e-pasta vēstule.
- ¹²⁷ <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/socialie-procesi>, resurss apskatīts 15.03.2018., Centrālās statistikas pārvaldes 02.03.2018. e-pasta vēstule.
- ¹²⁸ AS "Sadales tīkls" 20.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/36 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Darbinieku_main_koef_pa_gadiem".

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ¹²⁹ AS "Sadales tīkls" 07.08.2018. vēstule Nr.30VD00-K46/56 "Par Revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017".
- ¹³⁰ SIA "Fontes Vadības konsultācija" pētījums "Salīdzinošais pētījums par atalgojuma apmēru", SIA "Fontes Vadības konsultācijas" un Valsts kancelejas 27.06.2016. līgums Nr.69.
- ¹³¹ AS "Sadales tīkls" nolikums Nr.SAD_NP073 "AS "Sadales tīkls" darbinieku ceturkšņa prēmēšanas nolikums", apstiprināts 21.02.2013.
- ¹³² AS "Sadales tīkls" nolikums Nr.SAD_NP121 "AS "Sadales tīkls" darba izpildes vadības sistēmas nolikums", apstiprināts 05.02.2014.
- ¹³³ AS "Sadales tīkls" nolikums Nr.SAD_NP073 "AS "Sadales tīkls" darbinieku ceturkšņa prēmēšanas nolikums", apstiprināts 21.02.2013.
- ¹³⁴ AS "Sadales tīkls" 21.12.2017. vēstule Nr.30VD00-K46/85 "Par informācijas pieprasījumu".
- ¹³⁵ AS "Sadales tīkls" mājaslapa: <https://www.sadalestikls.lv/as-sadales-tikls/karieras-iespejas/darbs-uznemuma/>, resurss apskatīts 20.06.2018.
- ¹³⁶ <https://skaties.lv/zinas/latvija/neka-personiga/neka-personiga-atklaj-vairakus-zalas-energijas-razotajus-kas-smaucas-ar-atlaujam-elektribas-pateretajiem-tas-var-izmaksat-desmitiem-miljonu/>, resurss apskatīts 18.10.2017.
- ¹³⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=wbIpnZEVTYs>, resurss apskatīts 31.10.2017.
- ¹³⁸ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 17.03.2016. lēmums Nr.1/6 "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem".
- ¹³⁹ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 8.panta pirmā daļa.
- ¹⁴⁰ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 8.panta pirmās daļas 5.punkts.
- ¹⁴¹ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 117.pants.
- ¹⁴² Ministru kabineta 22.12.2015. noteikumu Nr.791 "Noteikumi par publiskas personas kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu skaitu atbilstoši kapitālsabiedrības lielumu raksturojošiem rādītājiem, valdes un padomes locekļu mēneša atlīdzības maksimālo apmēru" 2. un 8.punkts.
- ¹⁴³ Ministru kabineta 22.12.2015. noteikumu Nr.791 "Noteikumi par publiskas personas kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu skaitu atbilstoši kapitālsabiedrības lielumu raksturojošiem rādītājiem, valdes un padomes locekļu mēneša atlīdzības maksimālo apmēru"
- ¹⁴⁴ Darba līgums Nr.D6491.73-17; Darba līgums Nr.D11339.75-17.
- ¹⁴⁵ Darba likuma 114.pants.
- ¹⁴⁶ Komerclikuma 306.panta pirmā un trešā daļa.
- ¹⁴⁷ AS "Latvenergo" 07.05.2018. vēstule Nr.01VD00-12/16K, atbildot uz Valsts kontroles 24.04.2018. vēstuli Nr.9-2.3.1e-K/16-IP.
- ¹⁴⁸ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 117.panta trešā daļa.
- ¹⁴⁹ Latvijas arodbiedrība "Enerģija" un [..], AS "Sadales tīkls", [..] 23.04.2008., 17.04.2014. un 21.12.2016. Darba koplīgumi.
- ¹⁵⁰ Ministru kabineta 19.10.2011. noteikumu Nr.815 "Pārresoru koordinācijas centra nolikums" 3.9.punkts.
- ¹⁵¹ Pārresoru koordinācijas centra 08.06.2018. vēstule Nr.1.2-5.1/38 "Par viedokļa sniegšanu".
- ¹⁵² Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3.pants, Komerclikuma 169.panta pirmā daļa.
- ¹⁵³ Vispārīgie komentāri Valsts kontroles Revīzijas ziņojuma projektam. Pielikums Nr.1., AS "Latvenergo" 15.08.2018. e-pasta vēstule.
- ¹⁵⁴ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 8.panta pirmās daļas 5.punkts, 117.pants.
- ¹⁵⁵ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 8.panta pirmā daļa.
- ¹⁵⁶ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 8.panta pirmās daļas 5.punkts, 117. panta trešā un ceturta daļa.
- ¹⁵⁷ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 8. panta pirmās daļas 5.punkts.
- ¹⁵⁸ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 117. pants.
- ¹⁵⁹ Ministru kabineta 22.12.2015. noteikumi Nr.791 "Noteikumi par publiskas personas kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu skaitu atbilstoši kapitālsabiedrības lielumu raksturojošiem rādītājiem, valdes un padomes locekļu mēneša atlīdzības maksimālo apmēru".
- ¹⁶⁰ Vadlīnijas publiskas personas kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu atlīdzības noteikšanai (apstiprinājis Pārresoru koordinācijas centra vadītājs, Nr.1.2-23/4/2).3.punkts.
- ¹⁶¹ Ekonomikas ministrijas 18.02.2016. Pārresoru koordinācijas centram adresētā vēstule Nr.1-18-1455.

NAV KLASIFICĒTS

- ¹⁶² Ministru kabineta 22.12.2015. noteikumi Nr.791 "Noteikumi par publiskas personas kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu skaitu atbilstoši kapitālsabiedrības lielumu raksturojošiem rādītājiem, valdes un padomes locekļu mēneša atlīdzības maksimālo apmēru".
- ¹⁶³ Vārds "likums" ietver arī citus vispārējo aktus (ārkārtības) normatīvos aktus (sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 20. maija sprieduma lietā Nr. 2002-01-03 secinājumu daļu).
- ¹⁶⁴ Tieslietu ministrijas 10.02.2018. Pārresoru koordinācijas centram adresētā vēstule Nr.1-9.1/201.
- ¹⁶⁵ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 8.panta pirmās daļas 5.punkts.
- ¹⁶⁶ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 8.panta pirmās daļas 5.punkts.
- ¹⁶⁷ Komerclikuma 169.panta pirmā daļa.
- ¹⁶⁸ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 8.panta pirmās daļas 5.punkts, 117.pants.
- ¹⁶⁹ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 2.pants.
- ¹⁷⁰ Pārresoru koordinācijas centra 08.06.2018. vēstule Nr.1.2-5.1/38 "Par viedokļa sniegšanu".
- ¹⁷¹ AS "Sadales tīkls" Valdes nolikums, apstiprināts ar AS "Sadales tīkls" Padomes 07.11.2006. lēmumu prot.Nr.1, §1, ar grozījumiem, kas apstiprināti akcionāru 13.10.2009., 22.06.2010. un 18.03.2014. sapulcē.
- ¹⁷² AS "Sadales tīkls" 18.12.2017. paziņojums Nr.172p "Par darba līguma uzteikumu".
- ¹⁷³ AS "Sadales tīkls" 08.05.2018. vēstule Nr.30VD00-K46-39 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1.-5/2017".
- ¹⁷⁴ AS "Sadales tīkls" 18.12.2017. paziņojums Nr.172p "Par darba līguma uzteikumu", AS "Sadales tīkls" 01.11.2017. paziņojums Nr.167p "Par darba līguma uzteikumu".
- ¹⁷⁵ AS "Sadales tīkls" 29.11.2017. rīkojums Nr.1240p "Par darba tiesisko attiecību izbeigšanu ar [...]".
- ¹⁷⁶ AS "Sadales tīkls" 20.09.2017. valdes lēmums Nr.282/39 "Par izmaiņām klientu virziena struktūrā".
- ¹⁷⁷ AS "Sadales tīkls" 16.10.2017. rīkojums Nr.1101p "Par atstādināšanu no darba".
- ¹⁷⁸ Elektroenerģijas tirgus likuma 19.panta otrās daļas 2.punkts.
- ¹⁷⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 13.07.2009. Direktīva 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu.
- ¹⁸⁰ AS "Sadales tīkls" akcionāru sapulces 29.09.2011. lēmums "Par AS "Sadales tīkls" pamatkapitāla palielināšanu, Statūtu grozījumiem un Statūtu izteikšanu jaunā redakcijā", prot. Nr.15., 2.§
- ¹⁸¹ AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 31.10.2006. nomas līgums Nr.300000/06-290.
- ¹⁸² AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 31.10.2006. nomas līgums Nr.300000/06-290.
- ¹⁸³ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 12.01.2011. lēmums Nr.16 (prot. Nr.2, 14.p.) "Par akciju sabiedrības "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem".
- ¹⁸⁴ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 05.05.2016. padomes lēmums Nr.73 "Par akciju sabiedrības "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem".
- ¹⁸⁵ AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 31.10.2006. nomas līgums Nr.300000/06-290.
- ¹⁸⁶ AS "Sadales tīkls" 06.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/32 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "TL_pa_gadiem_un_vienibu_ied".
- ¹⁸⁷ AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 31.10.2006. nomas līgums Nr.300000/06-290.
- ¹⁸⁸ AS "Sadales tīkls" 11.05.2018. vēstule Nr.30VD00-K46/41 "Par informācijas pieprasījumu".
- ¹⁸⁹ AS "Sadales tīkls" 07.08.2018. vēstule Nr.30VD00-K46/56 "Par Revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1.-5/2017".
- ¹⁹⁰ AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 30.06.2007. līgums Nr.010000/07-292 "Par transporta parka vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu sniegšanu AS "Sadales tīkls"".
- ¹⁹¹ AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 30.06.2007. līgums Nr.010000/07-292 "Par transporta parka vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu sniegšanu AS "Sadales tīkls"".
- ¹⁹² AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 30.06.2007. līgums Nr.010000/07-292 "Par transporta parka vadības, uzturēšanas un atjaunošanas pakalpojumu sniegšanu AS "Sadales tīkls"".
- ¹⁹³ AS "Latvenergo" 26.02.2010. kārtība "Transporta līdzekļu specifikāciju kataloga izveidošanas, apstiprināšanas, pielietošanas un uzturēšanas kārtība".
- ¹⁹⁴ AS "Sadales tīkls" 17.01.2018. vēstules Nr.30VD00-46/7 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Transporta_nomainas_plans_2012_2017".
- ¹⁹⁵ AS "Sadales tīkls" 04.04.2012. valdes lēmums Nr.120/16 "Par kapitālieguldījumu projekta "Speciālās tehnikas nomaiņa" apstiprināšanu", 26.11.2014. lēmums Nr.387/53 "Par kapitālieguldījumu projekta "Speciālās tehnikas nomaiņa no 2015.gada līdz 2017.gadam" apstiprināšanu".
- ¹⁹⁶ AS "Sadales tīkls" 26.11.2014. lēmums Nr.387/53 "Par kapitālieguldījumu projekta "Speciālās tehnikas nomaiņa no 2015.gada līdz 2017.gadam" apstiprināšanu".

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ¹⁹⁷ AS "Sadales tīkls" 26.11.2014. lēmums Nr.387/53 "Par kapitālieguldījumu projekta "Speciālās tehnikas nomaiņa no 2015.gada līdz 2017.gadam" apstiprināšanu".
- ¹⁹⁸ AS "Sadales tīkls" 04.04.2012. valdes lēmums Nr.120/16 "Par kapitālieguldījumu projekta "Speciālās tehnikas nomaiņa" apstiprināšanu".
- ¹⁹⁹ AS "Sadales tīkls" 26.11.2014. lēmums Nr.387/53 "Par kapitālieguldījumu projekta "Speciālās tehnikas nomaiņa no 2015.gada līdz 2017.gadam" apstiprināšanu".
- ²⁰⁰ AS "Sadales tīkls" 26.11.2014. lēmums Nr.387/53 "Par kapitālieguldījumu projekta "Speciālās tehnikas nomaiņa no 2015.gada līdz 2017.gadam" apstiprināšanu".
- ²⁰¹ AS "Sadales tīkls" 15.03.2017. valdes lēmums Nr.86/11 "Par grozījumiem AS "Sadales tīkls" valdes 26.11.2014. lēmumā Nr.387/53 "Par kapitālieguldījumu projekta "Speciālās tehnikas nomaiņa no 2015. līdz 2017.gadam" apstiprināšanu".
- ²⁰² AS "Sadales tīkls" 21.05.2014. lēmums Nr.162/24 "Par kapitālieguldījumu projekta apstiprināšanu", 12.11.2014. lēmums Nr.370/50 "Par kapitālieguldījumu projekta "Traktora ar diskām iegāde" apstiprināšanu", 10.12.2014. lēmums Nr.404/55 "Par kapitālieguldījumu projekta "EPL trašu vertikālās tīrīšanas tehnikas iegāde" apstiprināšanu", 17.12.2014. lēmums Nr.413/56 "Par kapitālieguldījumu projekta "Pārvietojamo ģeneratoru iegāde" apstiprināšanu", 23.04.2015. lēmums Nr.1685 "Par ilgtermiņa aktīvu iegādes projekta "Pārvietojamo apgaismojuma torņu iegāde" apstiprināšanu" un 19.06.2015. lēmums Nr.2627 "Par kapitālieguldījumu projekta "Piekabju iegāde Koka balstu ražotnes vajadzībām".
- ²⁰³ AS "Sadales tīkls" 06.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/32 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Skaidrojums par transportu".
- ²⁰⁴ AS "Sadales tīkls" 26.11.2014. lēmums Nr.387/53 "Par kapitālieguldījumu projekta "Speciālās tehnikas nomaiņa no 2015.gada līdz 2017.gadam" apstiprināšanu".
- ²⁰⁵ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 05.05.2016. padomes lēmums Nr.73 "Par akciju sabiedrības "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem".
- ²⁰⁶ AS "Sadales tīkls" 13.02.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/13 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Atbildes par transportu".
- ²⁰⁷ Valsts kontroles 14.12.2017., 23.01.2018., 25.01.2018., 08.02.2018. un 13.02.2018. e-pasta vēstule.
- ²⁰⁸ AS "Sadales tīkls" 13.02.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/13 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Atbilde par transportu", 06.04.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/32 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Skaidrojums par transportu".
- ²⁰⁹ AS "Sadales tīkls" 23.10.2017. vēstules Nr.30VD00-K46/56 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Transporta nomaiņas plāns 2017_2026".
- ²¹⁰ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 05.05.2016. padomes lēmums Nr.73 "Par akciju sabiedrības "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem".
- ²¹¹ AS "Sadales tīkls" un AS "Latvenergo" 30.06.2007. līgums Nr.010000/07-292 "Par transporta parka vadības, uzturēšanas un atjaunošanas sniegšanu AS "Sadales tīkls".
- ²¹² AS "Sadales tīkls" 01.03.2014. Transporta lietošanas noteikumi.
- ²¹³ AS "Sadales tīkls" 01.03.2014. Transporta lietošanas noteikumi.
- ²¹⁴ AS "Sadales tīkls" 12.07.2017. vēstules Nr.30VD00-K46/33 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017" pielikums "Darb_nod_liet_aut_2015_2016_2017".
- ²¹⁵ AS "Sadales tīkls" 01.03.2014. Transporta lietošanas noteikumi.
- ²¹⁶ AS "Sadales tīkls" 05.07.2017. vēstules Nr.30VD00-K45/32 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017" pielikums "Det_pars_degv_pat_2015" un "Det_pars_degv_pat_2016".
- ²¹⁷ AS "Sadales tīkls" 05.07.2017. vēstules Nr.30VD00-K45/32 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017" pielikums "Det_pars_degv_pat_2015" un "Det_pars_degv_pat_2016".
- ²¹⁸ AS "Sadales tīkls" 07.08.2018. vēstule Nr.30VD00-K46/56 "Par Revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017".
- ²¹⁹ AS "Sadales tīkls" 01.03.2014. Transporta lietošanas noteikumi.
- ²²⁰ AS "Sadales tīkls" 28.02.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/21 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "Transports".
- ²²¹ AS "Sadales tīkls" 23.10.2017. vēstules Nr.30VD00-K46/56 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "TL_marsruti_2015_2016" un "Det_pars_degv_pat_2016", 18.08.2017. vēstules Nr.30VD00-K46/46 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017" pielikums "TL_marsruti_2015_2016", 20.07.2017. vēstules Nr.30VD00-K45/35 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017" pielikums "TL_marsruti_2015_2016".
- ²²² AS "Sadales tīkls" 23.10.2017. vēstules Nr.30VD00-K46/56 "Par informācijas pieprasījumu".

NAV KLASIFICĒTS

NAV KLASIFICĒTS

- ²²³ AS "Sadales tīkls" 01.03.2014. Transporta lietošanas noteikumi.
- ²²⁴ AS "Sadales tīkls" 24.11.2017. vēstules Nr.30VD00-K46/70 "Par informācijas pieprasījumu revīzijas lietā Nr.2.4.1-5/2017" pielikums "*ST_D_stāvvietas_2017*".
- ²²⁵ AS "Sadales tīkls" 23.10.2017. vēstules Nr.30VD00-K46/56 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "*TL_marsruti_2015_2016*", 21.12.2017. vēstules Nr.30VD00-K46/85 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "*TL_marsruti_2015_2016*", 17.01.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/7 "Par informācijas pieprasījumu" pielikums "*TL_marsruti_2015_2016_det*".
- ²²⁶ Ministru kabineta 19.12.2017. atbildes vēstules Nr.18/TA-678 "Par ministriju un centrālo valsts iestāžu autoparku" pielikums "Informācijas apkopojums par tiešās pārvaldes iestāžu autoparku".
- ²²⁷ "AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projekts no 01.04.2016. (20.01.2016.).
- ²²⁸ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 05.05.2016. padomes lēmums Nr.73 "Par akciju sabiedrības "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem".
- ²²⁹ AS "Latvenergo" 07.05.2018. vēstule Nr.01VD00-12/16K "Par informācijas sniegšanu".
- ²³⁰ Ministru kabineta 09.02.2016. rīkojums Nr.129 "Par Enerģētikas attīstības pamatnostādņēm 2016.–2020.gadam".
- ²³¹ AS "Sadales tīkls" 15.03.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/24 "Par informācijas pieprasījumu".
- ²³² AS "Sadales tīkls" 15.03.2018. vēstules Nr.30VD00-K46/24 "Par informācijas pieprasījumu".
- ²³³ AS "Sadales tīkls" 06.10.2014. vispārīgā vienošanās Nr.300000/14-418.
- ²³⁴ AS "Sadales tīkls" elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projekts no 01.04.2016. (20.01.2016.).
- ²³⁵ Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 2.pants.
- ²³⁶ Revidējamajā laika periodā Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma redakcija, kura bija spēkā no 04.09.2010. līdz 01.04.2017.
- ²³⁷ AS "Latvenergo" un AS "Sadales tīkls" 11.11.2010. "Vienošanās par iepirkumu procedūru organizēšanu un vadīšanu" ar 07.08.2013. grozījumiem.
- ²³⁸ AS "Latvenergo" un AS "Sadales tīkls" 11.11.2010. "Vienošanās par iepirkumu procedūru organizēšanu un vadīšanu" ar 07.08.2013. grozījumiem.
- ²³⁹ AS "Sadales tīkls" 07.02.2008. Pamatnoteikumi iepirkumu procedūrām ar 07.08.2013. grozījumiem, 3.6.punkts.
- ²⁴⁰ Iepirkumiem elektroietaišu būvdarbiem un būvprojektēšanai ar paredzamo līgumcenu līdz 1500 *euro*; preču, pakalpojumu un būvdarbu iepirkumiem ar paredzamo līgumcenu līdz 7000 *euro*.
- ²⁴¹ Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 46.pants, zaudējis spēku 01.04.2017.
- ²⁴² Kvalifikācijas sistēmas "Būvdarbi un pakalpojumi" uzturētājs ir AS "Latvenergo".
- ²⁴³ Publisko iepirkumu likuma, zaudējis spēku 01.03.2017., 39.¹ panta pirmās daļas 3.punkts, Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 42.pants, zaudējis spēku 01.04.2017.
- ²⁴⁴ Latvijas Republikas Augstākās tiesas rīcības sēdes 28.12.2015. lēmums par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā Nr.A43012514.
- ²⁴⁵ AS "Latvenergo" 29.06.2006. Kvalifikācijas sistēmas "Būvdarbi un pakalpojumi" nolikums, ar 03.11.2015. grozījumiem.
- ²⁴⁶ AS "Latvenergo" 29.06.2006. Kvalifikācijas sistēmas "Būvdarbi un pakalpojumi" nolikuma, ar 03.11.2015. grozījumiem, 13.4. un 13.5.punkts.
- ²⁴⁷ Komersanta Nr.1 un Komersanta Nr.2 13.07.2015. reorganizācijas līgums Nr.15/07-01.
- ²⁴⁸ Elektroietaišu ar spriegumu līdz 35 kV projektēšana.
- ²⁴⁹ AS "Sadales tīkls" un Komersanta Nr.1 16.04.2015. noslēgtā Vispārīgā vienošanās Nr.300000/15-213, 03.02.2014. Vispārīgā vienošanās Nr.300000/14-56.
- ²⁵⁰ Iepirkumu uzraudzības biroja 29.03.2018. vēstule Nr.1-22.4/1 "Par viedokļa sniegšanu".
- ²⁵¹ AS "Latvenergo" 29.06.2006. Kvalifikācijas sistēmas "Būvdarbi un pakalpojumi" nolikuma, ar 03.11.2015. grozījumiem, 12.1. punkts.
- ²⁵² AS "Latvenergo" 07.05.2018. vēstule Nr.01VD00-12-16k "Par informācijas sniegšanu".
- ²⁵³ Komersanta Nr.1 14.09.2015. vēstule Nr.2641/2015 "Par apakšuzņēmēja piesaistīšanu darbu izpildē", 25.09.2015. vēstule Nr.2738/2015 "Par vispārīgo vienošanos", 21.10.2015. vēstule Nr.2825/2015 "Par Komersanta Nr.2 kvalifikācijas izvērtēšanu".
- ²⁵⁴ AS "Latvenergo" 29.06.2006. Kvalifikācijas sistēmas "Būvdarbi un pakalpojumi" nolikuma, ar 03.11.2015. grozījumiem, 12.1. punkts.
- ²⁵⁵ Konkurences padomes 14.05.2018. vēstule Nr.5-9/546 "Par informācijas sniegšanu".
- ²⁵⁶ Iepirkumu uzraudzības biroja 29.03.2018. vēstule Nr.1-22.4/1 "Par viedokļa sniegšanu".
- ²⁵⁷ Iepirkumu uzraudzības biroja 29.03.2018. vēstule Nr.1-22.4/1 "Par viedokļa sniegšanu".